

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Π.Μ.Σ.: «Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ»

««Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΩΣ ΔΡΑΣΤΗΣ
ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ
ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ»

Θεοδωροπούλου Μαρία

Συμβουλευτική Επιτροπή:

Επιβλέπων καθηγητής: Τσίγκανου Ι.

Μέλη: Μαγγανάς Α.
Φαρσεδάκης Ι.

ΑΘΗΝΑ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2005

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ

Ξεκινώντας από την διερεύνηση της ορατής γυναικείας εγκληματικότητας στη μεταπολεμική Ελλάδα σε σύγκριση με την αντίστοιχη ανδρική εγκληματικότητα, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης μελέτης θα εξεταστούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την διαμόρφωση της χαμηλής ορατής γυναικείας εγκληματικότητας και οι κυρίαρχες θεωρίες που έχουν διατυπωθεί αναφορικά με την ερμηνεία της γυναικείας εγκληματικότητας και παραβατικότητας, με έμφαση στις διαφοροποιητικές παραμέτρους της συμπεριφοράς γυναικών και ανδρών ως δραστών. Έχοντας ως αφετηρία την χαμηλή καταγεγραμμένη γυναικεία εγκληματικότητα σε αντιπαράθεση με την καταγεγραμμένη ανδρική εγκληματικότητα και τον θεωρητικά προβαλλόμενο «ιπποτισμό» του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης απέναντι στην γυναίκα, δημιουργείται το βασικό ερώτημα που αποτελεί την κύρια υπόθεση της έρευνας που συμπεριλαμβάνεται στην εργασία: της διαφορετικής αντιμετώπισης των γυναικών και ανδρών ως δραστών από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης.

Η διερεύνηση τόσο της επίσημης «εικόνας» της γυναίκας εγκληματία στη μεταπολεμική Ελλάδα όσο και της αντιμετώπισής της από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης θα γίνει δευτερογενώς σε σύγκριση με το ανδρικό φύλο και στη βάση των διαθέσιμων ποσοτικών στοιχείων και εμπειρικών ποιοτικών δεδομένων από την ελληνική πραγματικότητα για την ως άνω χρονική περίοδο. Συγκεκριμένα, εξετάζονται ποσοτικά και ερμηνεύονται ποιοτικά ανά πενταετία οι εγκληματολογικές στατιστικές της χρονικής περιόδου 1960-1996 στην Ελλάδα.

Λέξεις - φράσεις κλειδιά: γυναικεία εγκληματικότητα, κοινωνικοί ρόλοι, επίσημη «εικόνα» της/ του γυναίκας/ άνδρα δράστη, σκοτεινός αριθμός εγκληματικότητας, αυστηρός ανεπίσημος κοινωνικός έλεγχος, «ιπποτισμός» του επίσημου κοινωνικού ελέγχου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΜΕΡΟΣ Α ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	4
I. ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	4
II. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΧΑΜΗΛΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	9
1. Η υποταγή, νεύρωση και κατάθλιψη των γυναικών αντί επίθεσης κατά τρίτων	9
2. Ο ρόλος του ανεπίσημου και επίσημου κοινωνικού ελέγχου	12
3. Οι ευκαιρίες διάπραξης εγκλημάτων	13
III. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	16
1. Βιολογικές και βιοψυχολογικές προσεγγίσεις	19
2. Ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις	24
3. Θεωρητικές προσπάθειες απαγκίστρωσης από βιολογικές προσεγγίσεις	26
4. Κοινωνιολογικές και εγκληματολογικές προσεγγίσεις	29
α. Θεωρίες κοινωνικής αποδιοργάνωσης και υποκοουλτούρας	32
β. Θεωρία της κοινωνικής μάθησης	34
γ. Θεωρία των κοινωνικών ρόλων	35
δ. Θεωρία του κοινωνικού ελέγχου	37
5. Φεμινιστικές θεωρίες και φεμινιστική εγκληματολογία	38
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ	48
ΜΕΡΟΣ Β Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΔΡΑΣΤΗ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	49
I. ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ ΩΣ ΔΡΑΣΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	49
1. Ο σκοπός, η μεθοδολογία και τα προβλήματα της έρευνας	49
2. Η σημασία του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας στις εγκληματολογικές στατιστικές	52
3. Τα στάδια της έρευνας	55
4. Η έρευνα και η ανάλυση των αποτελεσμάτων	58

α. Κατανομές συχνοτήτων του συνόλου των αδικημάτων και η ανάλυσή τους	59
β. Κατανομές συχνοτήτων των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας και η ανάλυσή τους	72
γ. Κατανομές συχνοτήτων των εγκλημάτων κατά της ζωής και η ανάλυσή τους	85
5. Σύνοψη των ερευνητικών αποτελεσμάτων	97
II. ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ «ΕΙΚΟΝΑ» ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΔΡΑΣΤΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ	
1. Ο ρόλος του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στην επίσημη «εικόνα» της γυναικείας εγκληματικότητας	101
2. Η θεωρητική επιβεβαίωση ή μη της διαφορετικής ποινικής μεταχείρισης των δύο φύλων	107
α. Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας	110
β. Εγκλήματα κατά της ζωής	112
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ	115
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	117
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	119
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	126

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έχοντας ως αφετηρία το ζήτημα της επιστημονικής μελέτης και έρευνας της διαφοροποίησης κατά φύλο στην εγκληματικότητα, η συγκεκριμένη εργασία έχει ως στόχο τη μελέτη της γυναικείας εγκληματικότητας και παραβατικότητας και της αντιμετώπισης της γυναίκας δράστη από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Ωστόσο, μία κοινωνιολογική μελέτη της γυναικείας εγκληματικότητας δεν μπορεί να μην λαμβάνει υπόψη ούτε την αντίστοιχη συμπεριφορά του άνδρα ούτε το κοινωνικοοικονομικοπολιτικό πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσονται και αντιμετωπίζονται τέτοιες συμπεριφορές.

Στο **πρώτο** μέρος εξετάζουμε τη φαινομενολογία της γυναικείας εγκληματικότητας, της εγκληματικότητας δηλαδή που διαπράττεται από το γυναικείο φύλο. Μελετώντας την ορατή γυναικεία εγκληματικότητα, έτσι όπως καταγράφεται στις επίσημες εγκληματολογικές στατιστικές, διαπιστώνεται ότι παρά τη μικρή αυξητική τάση της κατά τις τελευταίες δεκαετίες, η γυναικεία εγκληματικότητα παραμένει σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τη συνολική εγκληματικότητα και σε χαμηλότερα από τα αντίστοιχα της ανδρικής εγκληματικότητας. Προκειμένου να ερμηνευθεί η χαμηλή ορατή γυναικεία εγκληματικότητα, αναφέρουμε στη συνέχεια τους παράγοντες που συμβάλλουν στην επίσημη «εικόνα» της γυναικείας εγκληματικότητας, τονίζοντας τη σημασία α) των κοινωνικών στερεοτυπικών ρόλων που ορίζουν την παθητική στάση και τη στάση της υποταγής για τη γυναίκα, σε αντίθεση με την ενεργητική στάση και την δυνατότητα διάπραξης εγκλήματος από τον άνδρα, β) του αυστηρότερου κοινωνικού ελέγχου, κυρίως ανεπίσημου, που ασκείται στη γυναίκα σχετικά με το βαθμό συμμόρφωσής της στους στερεοτυπικούς ρόλους του φύλου της και γ) της έλλειψης των ευκαιριών διάπραξης εγκληματικών πράξεων από την γυναίκα, παρά την είσοδό της στο δημόσιο και επαγγελματικό χώρο ιδιαίτερα από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα.

Αν και οι παράγοντες που επηρεάζουν τη γυναικεία αλλά και την ανδρική εγκληματικότητα είναι κυρίως κοινωνικοί, στην περίπτωση της γυναικείας εγκληματικότητας οι αρχικές έρευνες εστίασαν κυρίως σε βιολογικές και βιοψυχολογικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις αυτής, διότι για πολλούς ερευνητές οι γυναίκες αποτελούσαν – και για μερικούς ακόμη αποτελούν – μία κοινωνική ομάδα της οποίας το εξωτερικό γνώρισμα είναι κυρίως βιολογικό: η γυναίκα δεν εγκληματεί διότι εκ φύσεως είναι σωματικά και ψυχικά πιο αδύναμη από τον άνδρα. Ακόμη και μερικές θεωρητικές προσπάθειες κοινωνιολογικού προσανατολισμού που έθεσαν τη γυναικεία καταπίεση ως εγκληματογόνο παράγοντα και τόνισαν τον ρόλο του επίσημου κοινωνικού ελέγχου στην

διαμόρφωση της χαμηλής ορατής γυναικείας εγκληματικότητας, δεν κατάφεραν να αποσυνδεθούν από τον ανωτέρω βιολογικό ντετερμινισμό, αποδίδοντας τις ποιοτικές διαφοροποιήσεις της εγκληματικότητας των δύο φύλων σε βιολογικούς παράγοντες.

Η επικέντρωση του ερευνητικού ενδιαφέροντος στην ανδρική εγκληματικότητα και η μη προβληματοποίηση της αρρενωπότητας των ανδρών κυριάρχησε και στο χώρο της κοινωνιολογίας και εγκληματολογίας. Η παράλειψη των γυναικείων εμπειριών στην επιστημονική μελέτη ήταν το κεντρικό σημείο άσκησης κριτικής των φεμινιστικών θεωριών στην εγκληματολογία, η οποία συνέχιζε να είναι ανδροκεντρική παρά τη φεμινιστική επιρροή. Ωστόσο, οι θεωρίες των κοινωνικών ρόλων και του κοινωνικού ελέγχου μπορούν να ερμηνεύσουν ως ένα βαθμό την γυναικεία εγκληματικότητα στη βάση αφενός του συστήματος αξιών και του αφομοιωμένου προτύπου της γυναικείας χειραφέτησης και αφετέρου των ανεπτυγμένων κοινωνικών δεσμών που αναπτύσσει η γυναίκα και του ανεπίσημου κοινωνικού ελέγχου που ασκείται σε αυτήν κυρίως από το οικογενειακό της περιβάλλον.

Αφού εξετάστηκαν στο πρώτο μέρος οι κυρίαρχες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της γυναικείας εγκληματικότητας, τονίζοντας τις διαφοροποιητικές παραμέτρους της εγκληματικής συμπεριφοράς των γυναικών και ανδρών, στο **δεύτερο** μέρος μελετάται δευτερογενώς στη βάση των διαθέσιμων ποσοτικών στοιχείων το βασικό ερώτημα της διαφορετικής αντιμετώπισης των γυναικών και ανδρών ως δραστών από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στη μεταπολεμική Ελλάδα, προκειμένου να διερευνηθεί η επίσημη «εικόνα» της γυναίκας δράστη, επαληθεύοντας ή όχι τις κυρίαρχες θεωρητικές προσεγγίσεις της γυναικείας εγκληματικότητας.

Σε αυτό το μέρος η μελέτη της ποινικής μεταχείρισης και των δύο φύλων έγινε στη βάση των εγκληματολογικών στατιστικών της χρονικής περιόδου 1960-1996, η έκδοση των οποίων διακόπηκε μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και ξανάρχισε στα τέλη της δεκαετίας του 1950. Επειδή το βασικό ερώτημα είναι αυτό της διαφορετικής ποινικής μεταχείρισης των γυναικών και ανδρών ως δραστών, επιλέχθηκαν οι κατανομές συχνοτήτων που αφορούν στο σύνολο των αδικημάτων και στην αντιμετώπιση των γυναικών και ανδρών ως φερόμενοι ως δράστες και ως καταδικασθέντες, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία του σκοτεινού αριθμού της γυναικείας εγκληματικότητας. Στη συνέχεια, εξαιτίας χρονικών περιορισμών και προκειμένου να διερευνηθεί η επιμέρους εγκληματική συμπεριφορά των γυναικών, επιλέχθηκαν στη βάση της μεταβλητής του φύλου δύο συγκεκριμένες κατηγορίες εγκλημάτων: τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, στα οποία

συγκεντρώνεται η αύξηση της γυναικείας εγκληματικότητας και τα εγκλήματα κατά της ζωής, στα οποία η γυναικεία συμμετοχή είναι πολύ μικρή.

Κλείνουμε την εργασία συνοψίζοντας τα ερευνητικά αποτελέσματα, τονίζοντας τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι γυναίκες από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης και αμφισβητώντας την ύπαρξη – σύμφωνα με τις θεωρητικές προσεγγίσεις - ενός «ιπποτισμού» του επίσημου κοινωνικού φύλου απέναντι στο γυναικείο φύλο. Στο σύνολο των διαπραχθέντων αδικημάτων, των φερομένων ως δραστών και των καταδικασθέντων σημειώνεται μία ανδροκρατία. Η ευμενέστερη μεταχείριση των γυναικών είναι συνεπακόλουθη της χαμηλότερης εγκληματικής συμμετοχής των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες, των στερεοτυπικών κοινωνικών ρόλων, της βαρύτητας του αδικήματος (η γυναικεία εγκληματικότητα επικεντρώνεται σε ελαφρότερα αδικήματα, όπως μικροκλοπές), της επιλεκτικής δίωξης των επίσημων διωκτικών αρχών και της αφανούς γυναικείας εγκληματικότητας, του τρόπου με τον οποίο καταγράφονται τα εγκληματολογικά στατιστικά στοιχεία, του επιβαρημένου ποινικού μητρώου των ανδρών και άλλων παραγόντων.

Λαμβάνοντας υπόψη τον σκοτεινό αριθμό της εγκληματικότητας, το γεγονός ότι οι κατηγορίες των αδικημάτων που επιλέχθηκαν δεν είναι αντιπροσωπευτικές του συνόλου, ότι ο κίνδυνος της έλλειψης αξιοπιστίας των στατιστικών στοιχείων, εξαιτίας του τρόπου καταγραφής αυτών, είναι μεγάλος και ότι πρόκειται για μία μεταπτυχιακή εργασία μικρής έκτασης, η συγκεκριμένη έρευνα καταλήγει στο ότι η ποινική μεταχείριση και των δύο φύλων σε γενικές γραμμές τείνει να είναι ίδια, ενώ για ορισμένες κατηγορίες αδικημάτων που έρχονται σε αντίθεση με το επικρατούν για τη γυναίκα ως «σωστό» στερεότυπο, αυτό της «καλής συζύγου και μητέρας», η ποινική μεταχείριση των γυναικών είναι δυσμενέστερη.

Αυτός είναι και ο κυριότερος σκοπός της δευτερογενούς ανάλυσης των διαθέσιμων ποσοτικών στοιχείων για την ανωτέρω χρονική περίοδο: η διερεύνηση της επίσημης «εικόνας» της συμμετοχής των γυναικών στην εγκληματική δραστηριότητα στη μεταπολεμική Ελλάδα σε σύγκριση με την αντίστοιχη «εικόνα» της συμμετοχής των ανδρών, τονίζοντας το ρόλο του επίσημου κοινωνικού ελέγχου στη διαμόρφωση της ορατής γυναικείας εγκληματικότητας και στην αντιμετώπιση αυτής. Η αυστηρότερη μεταχείριση των γυναικών σε ορισμένα αδικήματα (όπως στα κατά της ζωής) σε σχέση με άλλες κατηγορίες αδικημάτων (όπως στα κατά της ιδιοκτησίας) είναι το βασικό ερευνητικό πόρισμα, το οποίο επιβεβαιώνεται από ορισμένες επιστημονικές έρευνες ενώ αμφισβητείται από άλλες.

ΜΕΡΟΣ Α

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ι. ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η έκταση που καταλαμβάνει η γυναικεία εγκληματικότητα¹ στο σύνολο της εγκληματικότητας των δύο φύλων είναι περιορισμένη, σύμφωνα με εγκληματολογικές στατιστικές αλλά και με έρευνες αυτοομολογούμενης εγκληματικότητας. Ο χαμηλός δείκτης της γυναικείας εγκληματικότητας, με βάση αστυνομικές και δικαστικές στατιστικές, ερμηνεύεται κυρίως ως το αποτέλεσμα της επιλεκτικής δίωξης των μηχανισμών του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, των σφαλμάτων αυτών των οργάνων και αυτών που τηρούν τις εγκληματολογικές στατιστικές, του αυστηρού ανεπίσημου και επίσημου κοινωνικού ελέγχου, του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας, των ρόλων των δύο φύλων, των λιγότερων ευκαιριών διάπραξης εγκλημάτων, κ.λπ. Από τη δεκαετία του 1960, ωστόσο, παρατηρούνται σε πολλές χώρες αυξητικές τάσεις της γυναικείας εγκληματικότητας, γεγονός που συνέπεσε με την ανάπτυξη του γυναικείου κινήματος².

Συνολικά η εγκληματική δραστηριότητα της γυναίκας επικεντρώνεται στην κατηγορία των αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας³ και μάλιστα σε εκείνα των οποίων η διάπραξη δεν δυσχεραίνεται από σοβαρά εμπόδια, όπως είναι η απλή κλοπή. Σε «δυσκολότερα» αδικήματα αυτής της κατηγορίας (διαρρήξεις, ληστείες, κ.λπ.) η συμμετοχή των γυναικών, εκτός του ότι είναι μικρή, περιορίζεται και σε ένα ρόλο παθητικού συνεργού⁴.

Το κέντρο βάρους των εγκλημάτων κατά της ζωής βρίσκεται κυρίως στο αδίκημα της ανθρωποκτονίας, με την πρώτη θέση να την κατέχει ο φόνος μικρών παιδιών. Ο άνδρας στρέφεται κυρίως κατά του ερωτικού του συντρόφου και σε πολύ μικρότερο ποσοστό κατά

¹ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., «Η εγκληματική δραστηριότητα της γυναίκας», *Ελληνική Επιθεώρηση Εγκληματολογίας*, τ. 3-4, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1989, σσ. 173-174, υπάρχει σύγχυση στον προσδιορισμό της έννοιας της γυναικείας εγκληματικότητας, όπως και γενικότερα για την έννοια του εγκλήματος. Σύμφωνα με τον Brokling (1980), η εγκληματικότητα περιλαμβάνει τις πράξεις που παραβιάζουν τον ποινικό νόμο και έχουν χαρακτηριστεί σαν έγκλημα από τους μηχανισμούς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου (αστυνομικές και δικαστικές στατιστικές). Η Gipsier (1975) διευρύνει την έννοια συμπεριλαμβάνοντας τη χρήση ουσιών, το αλκοόλ και την πορνεία.

² Βλ. Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου, Ε. & Τσιλιμγκάκη, Β., «Κεφάλαιο 1: Η εγκληματικότητα των γυναικών», στο: Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου, Ε. & Τσιλιμγκάκη, Β. (επιμ.), *Αποφυλακιζόμενες γυναίκες: το δικαίωμα στην επαγγελματική επανένταξη*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκουλα, 1997, σ. 34.

³ Βλ. Yotopoulos – Marangopoulos, Α., *The peculiarities of female criminality and their causes. A human rights perspective*, London, Esperia publications, 1992, p.p. 406-407, Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου, Ε. & Τσιλιμγκάκη, Β., ό.π., σ. 35.

⁴ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σσ. 170-176.

των παιδιών του, ενώ τα θύματα της γυναίκας είναι κυρίως τα παιδιά της. Τα εγκλήματα κατά της ζωής με δράστη τη γυναίκα στρέφονται κυρίως κατά του εγγύτερου κοινωνικού περιβάλλοντός της ή εναντίον αυτών που αποτελούν εμπόδιο στον ερωτικό της δεσμό και έχουν ως κίνητρο είτε την αφόρητη διακοπή ερωτικής σχέσης είτε την απαλλαγή της από σύντροφο που την κακοποιεί, ενώ σπάνια στρέφεται κατά προσώπων που βρίσκονται έξω από αυτό το περιβάλλον⁵. Βέβαια, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η γυναικεία εγκληματικότητα παρουσιάζει διακυμάνσεις από χώρα σε χώρα, ανάλογα με τις κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν ή τον τρόπο που καταρτίζονται οι στατιστικές⁶.

Ενώ η ανθρωποκτονία γενικά διαπράττεται από άνδρες, στην περίπτωση της παιδοκτονίας δράστες είναι οι γυναίκες. Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο μεταξύ του 1982 και 1989 από τους 395 γονείς υπόπτους για φόνο του παιδιού τους, το 48% αυτών ήταν οι μητέρες των θυμάτων και στις Η.Π.Α. το 1969 το 67% των δραστών ήταν οι μητέρες των θυμάτων⁷.

⁵ Βλ. ό.π., σ. 176, Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., «Οι ιδιαιτερότητες της γυναικείας εγκληματικότητας. Μια απόπειρα εξήγησής τους», στο *Αφιέρωμα στη μνήμη Ηλίας Δασκαλάκη*, Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1991, σ. 93.

⁶ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 93 επ., στις *Η.Π.Α.*, από το 1974 έως το 1983 υπήρξε αύξηση των συλληφθεισών γυναικών για εγκλήματα κατά της περιουσίας και για σοβαρότερα εγκλήματα, αλλά το ποσοστό επί της γυναικείας εγκληματικότητας παρέμεινε σταθερό. Στη *Σουηδία* για το έτος 1984, οι γυναίκες που καταδικάστηκαν για αδικήματα του Ποινικού Κώδικα είναι περίπου ισάριθμες με τις αντίστοιχες για αδικήματα των ειδικών ποινικών νόμων, ενώ περισσότεροι άνδρες καταδικάστηκαν για αδικήματα ειδικών ποινικών νόμων, παρά για αδικήματα του Ποινικού Κώδικα. Στα αδικήματα του Ποινικού Κώδικα και τα δύο φύλα υπερεμφανίζονται στα εγκλήματα κατά της περιουσίας, ενώ στα αδικήματα ειδικών ποινικών νόμων κυρίως υπερισχύουν οι άνδρες και αυτό συμβαίνει διότι στη Σουηδία οι άνδρες που οδηγούν είναι περισσότεροι από τις γυναίκες. Στην *Αγγλία και Ουαλία*, για το έτος 1982, η αναλογία δραστών ανδρών και γυναικών στις ανθρωποκτονίες είναι 176 προς 8. Οι άνδρες είναι περισσότεροι από τις γυναίκες και στην περίπτωση του *shoplifting*, ωστόσο οι γυναίκες εμφανίζουν το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής σε αυτό το ποινικό αδίκημα σε σχέση με τη συνολική γυναικεία εγκληματικότητα. Σύμφωνα με τη Στατιστική του Home Office το 1986 φαίνεται ότι η γυναικεία εγκληματικότητα αποτελείται κυρίως από μικροκλοπές, κλοπές καταστημάτων, απάτες και πλαστογραφίες. Στις απάτες και πλαστογραφίες περιλαμβάνονται και οι ακάλυπτες επιταγές. Ο κυριότερος τρόπος πληρωμής στην Αγγλία και Ουαλία, αλλά και στις Η.Π.Α., είναι με επιταγές και τις περισσότερες αγορές τις κάνουν οι γυναίκες.

Η *Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας* πρόκειται για την ευρωπαϊκή χώρα που εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό γυναικείας εγκληματικότητας. Για το 1979, τον κύριο κορμό της γυναικείας εγκληματικότητας αποτελούν τα εγκλήματα κατά της περιουσίας, με πρώτη την απλή κλοπή και δεύτερη την απάτη. Τρίτα έρχονται τα εγκλήματα κατά της τιμής και τέταρτη η υπεξαίρεση. Και από την αστυνομική στατιστική του 1985 διαπιστώνεται ότι οι απλές κλοπές αποτελούν την πιο συνηθισμένη αξιόποινη πράξη των γυναικών, ενώ η επιθετικότητα και η χρήση βίας είναι μεγαλύτερη στους άνδρες από ότι στις γυναίκες. Στη *Γαλλία* για το 1987 δεν υπάρχουν διαφοροποιήσεις με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, με τις γυναίκες να κυριαρχούν στα ελαφρά οικονομικά εγκλήματα (πληρωμή με ακάλυπτες επιταγές). Στην *Ιταλία* για το έτος 1982, ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποτελούν οι καταδίκες για συμπλοκές και εγκαταλείψεις αβοήθητων προσώπων από γυναίκες και μετά την παιδοκτονία κυριαρχούν οι εξυβρίσεις, οι δυσφημίσεις και οι συμπλοκές από γυναίκες. Στην *Πορτογαλία* από το 1970 έως το 1982 παρουσιάζεται μεγάλη υπεροχή των γυναικών στις πρώτα στις σωματικές βλάβες και έπειτα στις δυσφημίσεις. Οι γυναίκες του νότιου ευρωπαϊκού – μεσογειακού χώρου (Πορτογαλία, Ιταλία, Ελλάδα) παρουσιάζουν υψηλή συμμετοχή σε προσβολές της τιμής και σε σωματικές βλάβες – επιθέσεις.

⁷ Βλ. Alder, M., C. & Polk, K., «Masculinity and child homicide», *The British Journal of Criminology*, vol. 36, no. 3, Special Issue 1996, p. 398.

Όσο αφορά στις νέες γυναίκες, αυτές διαπράττουν κυρίως αδικήματα τα οποία αφορούν συμπεριφορές που παραβιάζουν την γονεϊκή εξουσία⁸ (parental authority), όπως είναι η φυγή από το σπίτι και οι κλοπές καταστημάτων (shoplifting)⁹. Οι άρρενες υπερεκπροσωπούνται – σε σχέση με τα θήλυ – στα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας και κατά των ναρκωτικών, ενώ τα θήλυ σε αδικήματα που αφορούν εκδήλωση «προβληματικής συμπεριφοράς» («problem behavior»), όπως είναι η φυγή από το σπίτι, το σκασιαρχείο και η χρήση αλκοόλ (status offences)¹⁰.

Η γυναικεία εγκληματικότητα επικεντρώνεται κυρίως σε συμπεριφορές λιγότερο επιθετικές σε σχέση με τον άνδρα, σε συμπεριφορές κοινωνικά αποδεκτές που μπορούν να ενταχθούν στα πλαίσια των προσδοκιών από ένα συγκεκριμένο κοινωνικό ρόλο που έχει απονεμηθεί στη γυναίκα¹¹. Σαν τυπικά γυναικεία εγκλήματα – στα οποία η γυναικεία συμμετοχή σε αυτά είναι πάνω από το 50% - θεωρούνται η έκθεση ανηλίκου, η έκτρωση, ο φόνος μικρών παιδιών και η κλοπή σε καταστήματα¹².

Ωστόσο, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, εμφανίζεται ένα αυξημένο ενδιαφέρον για την εμπλοκή των γυναικών σε μη παραδοσιακή εγκληματική δραστηριότητα¹³, κυρίως σε συμμορίες, η οποία αποτελούσε μέχρι τότε αρρενωπή συμπεριφορά και ερχόταν σε

⁸ Βλ. Thornberry, T., Smith, C., Rivera, G., Huizinga, D. & Stouthmer – Loeber, M., «Δελτίο για τη δικαιοσύνη των ανηλίκων. Διαλυμένες οικογένειες και παραβατικότητα», (μτφρ. Ξένου, Μ.), *Ποινική Δικαιοσύνη*, τευχ. 23, Ιανουάριος 2000, σσ. 73-75, η σύνθεση και οι αλλαγές στην οικογένεια αποτελούν έναν παράγοντα κινδύνου για το πέρασμα στην παραβατική συμπεριφορά. Παιδιά που ζουν με τον ένα μόνο γονέα ή που έχουν γονείς με διαλυμένες συζυγικές σχέσεις έχουν περισσότερες πιθανότητες να παρουσιάσουν μία σειρά συναισθηματικών προβλημάτων και να εκδηλώσουν παραβατική συμπεριφορά.

⁹ Βλ. Smart, C., «The new female criminal: reality or myth?», *The British Journal of Criminology*, vol. 19, no. 1, January 1979, p. 55.

¹⁰ Βλ. Spinellis, D., C., «Key-findings of a preliminary self-report delinquency study in Greece: contribution to the 1992 international self-report project», in: Spinellis, D., C. (ed.), *Crime in Greece in perspective*, Athens-Komotini, Ant. N. Sakkoulas, 1997, pp. 110-121.

¹¹ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ. 176, Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου, Ε. & Τσιλιμιγκάκη, Β., ό.π., σ. 35.

¹² Βλ. Cremer, ό.α. στο Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ. 175, τη δεκαετία του 1970 στην πρώην Δυτική Γερμανία, η γυναίκα δεν βαρύνεται με το αδίκημα της κλοπής σε καταστήματα (shoplifting) περισσότερο από τον άνδρα.

¹³ Βλ. Μαγγανάς, Δ., Α., «Η εξέλιξη της νεανικής παραβατικότητας στο Κεμπέκ», *Ποινική Δικαιοσύνη*, τευχ. 28, Ιούνιος 2000, σ. 671 επ, η αύξηση όμως της παραβατικότητας των ανηλίκων και ιδιαίτερα των εφήβων είχε ξεκινήσει ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 και στο τέλος του 1970, τουλάχιστον στο Κεμπέκ, ενώ την τάση αυτή ακολούθησαν και άλλες δυτικές κοινωνίες. Η ανοδική πορεία αυτή σταθεροποιήθηκε στις αρχές της δεκαετίας τους 1980 ενώ έπειτα παρουσίασε κάμψη. Από το τέλος της δεκαετίας του 1980, το ποσοστό των εγκλημάτων κατά του προσώπου αυξάνεται, κυρίως στις σωματικές βλάβες. Η βίαιη παραβατικότητα των ανηλίκων, δηλαδή, δεν στόχευε πλέον σε σεξουαλικά ή οικονομικά οφέλη, αλλά κυρίως σε επίθεση σε κάποιον άλλον. Ωστόσο, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη η αλλαγή στη δομή της οικογένειας (μονογονεϊκές και μικρές), ο λιγότερος άτυπος κοινωνικός έλεγχος, ο ρόλος των συμμοριών, η αναλογία των μειονοτήτων στους νέους που εμφανίζονται στα δικαστήρια, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η παραπάνω αύξηση είναι πραγματική ή αν πρόκειται για παραπλανητικά στατιστικά στοιχεία. Δεν είναι τόσο ο αριθμός των νέων παραβατών που αυξάνει όσο η συχνότητα των πράξεών τους που εκδηλώνονται όλο και πιο νωρίς. Η διαπροσωπική βία παρουσίασε αύξηση στο τέλος της δεκαετίας του 1980 μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1990, ενώ έπειτα φαίνεται να μειώνεται. Για την αύξηση αυτή σημαντικό ρόλο έπαιξε η κοινωνικοποίηση των εφήβων.

αντίθεση με το πρότυπο της θηλυκότητας των γυναικών. Όμως και στο εσωτερικό της συμμορίας τα πιο συνηθισμένα εγκλήματα που διαπράττονται από γυναίκες είναι αυτά που στρέφονται κατά της ιδιοκτησίας, έπειτα τα αδικήματα που παραβιάζουν την γονεϊκή εξουσία (status offenses) και τα εγκλήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά. Το ενδιαφέρον στη γυναικεία συμμετοχή σε συμμορίες είχε ως θετική συνέπεια την στροφή του ενδιαφέροντος προς τις ζωές των έγχρωμων γυναικών - αν και πάντα οι γυναίκες και τα κορίτσια συμμετείχαν σε συμμορίες για δεκαετίες - και σε εκδηλώσεις βίαιης συμπεριφοράς που έρχονται σε αντίθεση με το κοινωνικό στερεότυπο. Οι άνδρες ερευνητές των συμμοριών, ωστόσο, περιγράφουν την γυναικεία εμπειρία από την ανδρική οπτική γωνία¹⁴, θεωρώντας ότι οι γυναίκες έχουν μόνο βοηθητικό ρόλο στις συμμορίες των ανδρών¹⁵.

Στην Ελλάδα, γενικά η γυναικεία εγκληματικότητα είναι χαμηλή¹⁶. Σύμφωνα με τη Στατιστική της Δικαιοσύνης¹⁷, οι κατηγορίες αδικημάτων στα οποία τα ποσοστά συμμετοχής των γυναικών που καταδικάστηκαν είναι σχετικά υψηλά σε σχέση με το σύνολο των καταδικασθέντων για τα έτη 1973, 1983 και 1993 είναι στα αδικήματα του Ποινικού Κώδικα: α) επαιτεία και αλητεία, β) εγκλήματα κατά της τιμής (εξυβρίσεις), γ) επικίνδυνα εγκλήματα (παραβιάσεις κανόνων οικοδομικής), δ) εγκλήματα περί την απονομή της ποινικής δικαιοσύνης (ψευδορκίες), ε) εγκλήματα κατά της περιουσίας, στ) κατά της ιδιοκτησίας (κλοπές και υπεξαυρέσεις), ζ) κατά της προσωπικής ελευθερίας. Υπάρχουν κατηγορίες αδικημάτων στις οποίες τα ποσοστά της γυναικείας συμμετοχής παραμένουν χαμηλά παρά τις μικρές αυξομειώσεις τους: εγκλήματα κατά των ηθών, εγκλήματα βίας και εγκλήματα κατά της ζωής.

Υπάρχουν κατηγορίες αδικημάτων στα οποία τα ποσοστά της γυναικείας συμμετοχής είναι μεν χαμηλά αλλά αυξομειώνονται ιδίως κατά το 1993¹⁸: αδικήματα περί τα υπομνήματα και αδικήματα που αφορούν παραβάσεις ειδικών ποινικών νόμων (αγορανομικού κώδικα, νόμου περί δημόσιας υγείας, νόμου περί επιταγών). Η αύξηση σε αυτές τις δύο κατηγορίες μπορεί να συσχετιστεί με την διευρυνόμενη απασχόληση των γυναικών σε επαγγέλματα που θεωρούνταν ανδρικά. Στα αδικήματα περί το γάμο και την

¹⁴ Παρατηρείται σε αυτό το σημείο η σημαντική παράμετρο της «ματιάς» του ερευνητή στο αντικείμενο μελέτης του και ο βαθμός στον οποίο μπορεί να επηρεαστεί από προσωπικές του αντιλήψεις.

¹⁵ Βλ. Chesney – Lind, M., *The female offender. Girls, women and crime*, London, Sage Publications, χ.χ., p. 47.

¹⁶ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 123 επ.

¹⁷ Βλ. Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου, Ε. & Τσιλιμγκάκη, Β., ό.π., 36 επ., οι αστυνομικές στατιστικές αναφέρονται στα γνωστά στην αστυνομία διαπραχθέντα αδικήματα και οι δικαστικές περιλαμβάνουν τους κατά έτος τελεσίδικα καταδικασθέντες από τα ποινικά δικαστήρια της χώρας.

¹⁸ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 123 επ.

οικογένεια – κυρίως μοιχεία – ενώ το 1973 το ποσοστό της γυναικείας συμμετοχής στο σύνολο των καταδικασθέντων ήταν πολύ υψηλό (19%), το 1983 μειώθηκε (3%) για να αυξηθεί το 1993 (9%). Η αποποινικοποίηση της μοιχείας το 1982 συνέβαλε στη μείωση των ποσοστών αυτής της κατηγορίας.

Με βάση τα στοιχεία του 1993, οι Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι¹⁹ (αγορανομικού κώδικα, νόμου περί επιταγών και περί δημοσίας υγείας νομοθεσίας) αποτελούν την πρώτη κατηγορία αδικημάτων για τα οποία καταδικάζονται περισσότερο τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες. Στη δεύτερη κατά σειρά είναι τα κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα και στην τρίτη οι σωματικές βλάβες. Στην τέταρτη και πέμπτη κατά σειρά κατηγορία αδικημάτων στην οποία καταδικάζονται περισσότερο οι άνδρες από τις γυναίκες βρίσκονται τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και κατά της τιμής αντιστοίχως, ενώ ισχύει το αντίστροφο στην περίπτωση των γυναικών.

Το ερώτημα που γεννιέται είναι γιατί οι γυναίκες που ζουν στο ίδιο περιβάλλον με τους άνδρες παρουσιάζουν μικρότερο ποσοστό εγκληματικότητας και πώς εξηγείται η αύξηση του ποσοστού τέλεσης ορισμένων αδικημάτων από τις γυναίκες. Οι ειδικοί του θέματος προσπαθούν να εξηγήσουν αυτές τις διαφορές στηριζόμενοι σε διαφορετικές κοινωνιολογικές θεωρίες, αναφερόμενοι όμως σε παράγοντες που αφορούν όχι μόνο την γυναικεία αλλά και την ανδρική εγκληματικότητα²⁰, αγνοώντας τη σημασία της μελέτης των εμπειριών (life histories) των ατόμων, καθώς και το ότι τυχόν σοβαρά προβλήματα κατά την παιδική ηλικία και τυχόν θυματοποίηση κατά την εφηβεία μπορεί να καθορίσουν τις επιλογές των κοριτσιών και γυναικών²¹.

¹⁹ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σσ. 120-121, οι γυναίκες δράστες στην Ελλάδα είναι κυρίως δράστες ειδικών ποινικών νόμων, ενώ από εγκλήματα του Ποινικού Κώδικα διαπράττουν κυρίως εξυβρίσεις, σωματικές βλάβες και απλές κλοπές, πολύ λίγες ανθρωποκτονίες και διακεκριμένες κλοπές ενώ σχεδόν καθόλου ληστείες.

²⁰ Βλ. Yotopoulos – Marangopoulos, Α., ό.π., p. 403.

²¹ Βλ. Chesney – Lind, M., ό.π., pp. 4-5, για παράδειγμα, η ενδοοικογενειακή βία μπορεί να οδηγήσει το κορίτσι να φύγει από το σπίτι, με κίνδυνο να βιώσει την ανεργία, την χρήση ναρκωτικών, την πορνεία προκειμένου να επιβιώσει. Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη και το γεγονός ότι γυναίκες διαφορετικής κουλτούρας και εθνικότητας ζουν διαφορετικές καταστάσεις σε σχέση με τις λευκές γυναίκες, διότι οι πρώτες στιγματίζονται πιο εύκολα από τις δεύτερες όχι μόνο για το φύλο τους αλλά και για την εθνικότητά τους.

II. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΧΑΜΗΛΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η Α. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου²² αναφέρεται σε τρεις κυρίαρχους παράγοντες της ποσοτικά χαμηλής γυναικείας εγκληματικότητας: 1) υποταγή, νεύρωση και κατάθλιψη των γυναικών αντί επίθεσης κατά τρίτων, 2) αυξημένος κοινωνικός έλεγχος, κυρίως ανεπίσημος και 3) λιγότερες ευκαιρίες διάπραξης εγκλημάτων.

1. Η υποταγή, νεύρωση και κατάθλιψη των γυναικών αντί επίθεσης κατά τρίτον

Οι κοινωνικοί στερεοτυπικοί ρόλοι ορίζουν για τους άνδρες ότι όταν τους επιτίθενται ή τους καταπιέζουν αντιδρούν ενεργητικά και με επιθετικότητα, ενώ οι γυναίκες παθητικά, με υποταγή και χωρίς επιθετικότητα. «Η οικονομική και κοινωνική εξάρτηση της γυναίκας από τον άντρα, που ως εδώ και λίγες δεκαετίες αποτελούσε τον κανόνα και σε αρκετές χώρες εξακολουθεί να τον αποτελεί, τροφοδοτούσε αυτές τις ιδιότητες των γυναικών και ενίσχυε την προσπάθειά τους ανταπόκρισης στο ρόλο υποταγής και παθητικότητας»²³. Το στερεότυπο της υποταγής έχει αφομοιωθεί από τις γυναίκες και στερεί από αυτές την ικανότητα της ενεργητικής αντίδρασης. Η στάση αυτή, όμως, μπορεί να οδηγήσει σε νευρώσεις και βαρύτερες ψυχοπαθολογικές καταστάσεις.

Στην εγκληματολογία, σύμφωνα με τον Aichorn²⁴, το έγκλημα και η νεύρωση²⁵ αποτελούν δύο διαφορετικές διεξόδους τις οποίες βρίσκουν οι εντάσεις, το μίσος, τα πάθη. Το άτομο εάν δεν βρει ομαλές οδούς, όπως η δικαστική οδός ή μηχανισμούς άμυνας του Εγώ, έχει δύο διεξόδους: αφενός να στραφεί εναντίον αυτού που νομίζει ότι είναι υπεύθυνος των δυσάρεστων αυτών καταστάσεων και αφετέρου να ενοχοποιήσει τον εαυτό του ως υπαίτιο της ψυχικής του κατάστασης με κίνδυνο να οδηγηθεί σε νεύρωση. Και ο εγκληματίας και ο νευρωτικός υποφέρουν ψυχικά από απογοητεύσεις, μταιιώσεις και συγκρούσεις, μόνο που ο πρώτος στρέφεται εναντίον τρίτου ενώ ο δεύτερος στρέφεται εναντίον του εαυτού του. Σύμφωνα με τους στερεοτυπικούς ρόλους που έχουν υιοθετήσει

²² Βλ., Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 155 επ., Yotopoulos – Marangopoulos, A., ό.π.

²³ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σσ. 155-156.

²⁴ Βλ. ό.α. στο ό.π., σ. 156.

²⁵ Βλ. ό.π., σ. 158 επ., στην εγκληματολογία μερικές φορές γίνεται σύγχυση ανάμεσα στις ψυχωτικές καταστάσεις και στις νευρώσεις. Οι ψυχώσεις (mental illness or madness) αφορούν ψυχικές νόσους που θεωρούνται ως συντελεστές εγκληματικής δράσης, ενώ οι νευρώσεις και η κατάθλιψη αφορούν καταστάσεις που είναι ανασχετικές εγκληματικής δράσης. Στην πράξη ωστόσο είναι δύσκολη η διάκριση μεταξύ νευρώσεων και ψυχώσεων και βαρειών χαρακτηριστικών ανωμαλιών.

τα δύο φύλα, ο μιν άνδρας θα ακολουθήσει την πρώτη οδό (διάπραξη εγκλήματος), η δε γυναίκα τη δεύτερη (νεύρωση ή κατάθλιψη).

Εξαιτίας των διαφορετικών ρόλων, φαίνεται να υπάρχουν περισσότεροι άνδρες εγκληματίες και λιγότερο νευρωτικοί, ενώ το αντίθετο συμβαίνει στις γυναίκες: «...αυτή η διαφορά αντίδρασης αποτελεί την βασική αιτία της μειωμένης γυναικείας εγκληματικότητας»²⁶. Όμως, για να αποτελεί αυτή η διαφορά το βασικό παράγοντα της μειωμένης γυναικείας εγκληματικότητας θα πρέπει να υπερέχει ο αριθμός των ανδρών εγκληματιών και ο αριθμός των γυναικών νευρωτικών και καταθλιπτικών. Η σημαντική αριθμητική υπεροχή των γυναικών που χαρακτηρίζονται ως ψυχικά ανώμαλες είναι βεβαιωμένη στατιστικά. Σύγχρονοι μελετητές, ιδίως φεμινιστές, διαπιστώνουν ότι για το χαρακτηρισμό αυτό λειτουργούν διπλά κριτήρια. Σε μία παρεκκλίνουσα ή κοινωνικά αποκλίνουσα συμπεριφορά οι γυναίκες χαρακτηρίζονται πιο εύκολα ως ψυχικά ανώμαλες από ότι οι άνδρες, οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως εγκληματίες. Η επιθετική συμπεριφορά της γυναίκας και η εγκληματική αντίδρασή της θεωρούνται σοβαρότερες αποκλίσεις από τις κοινωνικά αναμενόμενες αντιδράσεις, παρά η αντίστοιχη αντίδραση του άνδρα, για αυτό και θεωρούνται δηλωτικές ψυχικής ανωμαλίας. Δηλαδή, ως ένα βαθμό ο χαρακτηρισμός της γυναίκας εγκληματία ως ψυχικά ασθενή αποτελεί κοινωνική κατασκευή.

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία, κατά τη δεκαετία του 1960 στις Η.Π.Α., οι γυναίκες υπερέχουν σε ψυχοπαθολογικές ανωμαλίες (μανιοκαταθλιπτική ψύχωση, ψυχονευρώσεις), σε διαταραχές, σχιζοφρένια, παράνοια. Σύμφωνα με έρευνα της δεκαετίας 1970 για την περίοδο 1960-1962 στις Η.Π.Α., σε 7710 άτομα ηλικίας 18-79 ετών που δεν είχαν νοσηλευτεί σε θεραπευτικά ιδρύματα, διαπιστώθηκε ότι τα νευρωτικά συμπτώματα (νευρική κατάπτωση, νευρικότητα, αδράνεια, αϋπνία, λιποθυμίες, κ.ά.) συναντώνται σε υψηλότερο ποσοστό στις γυναίκες παρά στους άνδρες. Στην Αγγλία το γυναικείο φύλο πλειοψηφεί στους ψυχικά πάσχοντες. Με βάση του νοσηλευθέντες στα ψυχιατρεία και νοσοκομεία της Αγγλίας και Ουαλίας τα έτη 1970 και 1971, οι γυναίκες παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη προς τα άνω διαφορά από τους άνδρες στις καταθλιπτικές και μελαγχολικές καταστάσεις, καθώς και στις νευρώσεις. «Οι ψυχοπαθολογικές και ιδίως οι νευρωτικές και καταθλιπτικές καταστάσεις είναι (...) πολύ συχνότερες στις γυναίκες παρά στους άνδρες»²⁷. Αφενός οι ειδικές περιστάσεις καταπίεσης και αποστέρησης των γυναικών και αφετέρου η παθητική στάση αυτών έχουν ως συνέπεια ένας σημαντικός αριθμός γυναικών

²⁶ Βλ. ό.π., σ. 157.

²⁷ Βλ. ό.π., σ. 165.

να αντιδρούν με νεύρωση και κατάθλιψη πολύ συχνότερα από τους άνδρες, οι οποίοι αντιδρούν δυναμικά και επιθετικά σύμφωνα με τα κοινωνικά στερεότυπα.

Σύμφωνα με τους W. R. Gove και J. F. Tudor²⁸ (1973), οι γυναίκες έχουν περισσότερες πιθανότητες να έχουν συναισθηματικά προβλήματα και να διακατέχονται από νευρωτικές και καταθλιπτικές καταστάσεις από ότι οι άνδρες, διότι οι γυναίκες περιορίζονται κυρίως σε έναν κοινωνικό ρόλο, αυτό της συζύγου-νοικοκυράς, ενώ οι άνδρες έχουν δύο, του αρχηγού της οικογένειας και του εργαζομένου. Εάν ο άνδρας δεν νοιώθει ικανοποίηση από τον ένα ρόλο θα στραφεί στον άλλον, ενώ η γυναίκα δεν έχει εναλλακτικές λύσεις. Επιπλέον, ο ρόλος της γυναίκας θεωρείται χαμηλού κύρους και οι δραστηριότητες αυτού (ανατροφή παιδιών και φροντίδα σπιτιού) είναι για ορισμένες γυναίκες απογοητευτικές. Ο ρόλος της συζύγου δεν είναι ορατός σε αντίθεση με το ρόλο του εργαζόμενου άνδρα. Ακόμη και εάν μία έγγαμη γυναίκα εργάζεται, βρίσκεται σε λιγότερο ικανοποιητική θέση από έναν έγγαμο εργαζόμενο άνδρα και παράλληλα έχει περισσότερο άγχος, διότι κουράζεται περισσότερο, καθώς εκτός από την εργασία αναλαμβάνει και τη φροντίδα του σπιτιού. Εξαιτίας των δυσκολιών και της θεώρησης ότι οι γυναίκες βρίσκουν τη θέση τους στην κοινωνία απογοητευτική και λιγότερο ικανοποιητική από ότι οι άνδρες, οι συγκεκριμένοι συγγραφείς θεωρούν ότι περισσότερες γυναίκες παρά άνδρες μπορεί να οδηγηθούν στην κατάθλιψη. Ο γυναικείος ρόλος στις σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνίες έχει χαρακτηριστικά που προωθούν τις καταθλιπτικές καταστάσεις, ωστόσο χρειάζεται περισσότερη έρευνα για να διαπιστωθεί ο τρόπος με τον οποίο ο γυναικείος ρόλος παράγει υψηλά ποσοστά τέτοιων καταστάσεων.

Η μικρότερη επιθετικότητα και η μεγαλύτερη υπομονή στις καταπιέσεις εξηγούν τη σπανιότερη τέλεση βίαιων εγκλημάτων από τη γυναίκα²⁹. Ωστόσο, όταν αυτά λαμβάνουν χώρα είναι συνήθως αποτέλεσμα υπερβολικής καταπίεσης της γυναίκας από τον άνδρα – όπως η ανθρωποκτονία κατά τυραννικού συζύγου – ή η γυναίκα θα έχει φθάσει σε βαθμό απελπισίας. Η προβαλλόμενη βιολογική θεωρία ότι η γυναίκα δεν διαπράττει εγκλήματα βίας διότι δεν έχει τη σωματική ή ψυχική δύναμη, τη φαντασία, κ.λπ., δηλαδή για βιολογικούς λόγους, διαψεύδεται από τη συμμετοχή της σε επαναστατικές εκδηλώσεις που απαιτούν αντοχή, θάρρος, φαντασία. Η συμμετοχή της αυτή αποκλίνει από το γυναικείο πρότυπο, που τη θέλει παθητική, αλλά δεν απορρίπτεται διότι λειτουργεί σε αυτές τις

²⁸ Βλ. Gove, R., W. & Tudor, F., J., «Adult sex roles and mental illness», *American Journal of Sociology*, vol. 38, no. 4, January 1973, pp. 814-816, 831.

²⁹ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 175 επ.

περιπτώσεις υπό την επήρεια συναίσθησης κοινού καθήκοντος με τον άντρα της ίδιας ιδεολογίας.

2. Ο ρόλος του ανεπίσημου και επίσημου κοινωνικού ελέγχου

Στη μειωμένη γυναικεία εγκληματικότητα συμβάλλει ο αυστηρότερος ανεπίσημος και επίσημος κοινωνικός έλεγχος³⁰. Ο ανεπίσημος κοινωνικός έλεγχος των γονέων, γειτόνων, φίλων, συναδέλφων είναι αυστηρός ιδίως απέναντι στις γυναίκες και ελέγχει το βαθμό συμμόρφωσης της γυναίκας στους «γυναικείους» στερεοτυπικούς ρόλους (αφοσιωμένη, σιωπηλή, περιποιημένη, ευχάριστη, καλή μητέρα και σύζυγος). Η παρακολούθησή της από το οικογενειακό περιβάλλον και ιδίως από τον σύζυγο είναι στενή και σε περίπτωση ανυπακοής και παραβίασης της κοινωνικής νόρμας ο σύζυγος «σωφρονίζει» τη γυναίκα ακόμη και με τη χρήση της βίας.

Οι ανεπίσημες κυρώσεις θεωρούνται από την Α. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου ανασχετικές παραβατικών συμπεριφορών, διότι ο άνθρωπος έχει την τάση προς την κοινωνικοποίηση, να γίνει μέλος της κοινωνικής του ομάδας. Η συμπεριφορά της γυναίκας ελέγχεται αυστηρά έτσι ώστε να είναι προσαρμοσμένη στην κοινωνικά αναμενόμενη συμπεριφορά, από φόβο όχι τόσο των επίσημων κυρώσεων όσο των ανεπίσημων που λειτουργούν σε βάρος της ιδιαίτερα στις ανδροκρατούμενες κοινωνίες.

Η κοινωνική αναμενόμενη συμπεριφορά της γυναίκας κατά κανόνα συμπίπτει με αυτήν που επιβάλλει ο νόμος. Τα δύο είδη κυρώσεων – ανεπίσημες και επίσημες – συλλειτουργούν, αλλά στη διαδικασία της επίσημης κύρωσης συμβάλλει στη δυσμενή μεταχείρισή της η διαβίωση της κατηγορουμένης με τρόπο διαφορετικό από τους κοινωνικούς ρόλους και λαμβάνεται υπόψη η σεξουαλική ζωή της, παρόλο που μπορεί να μην σχετίζεται με την πράξη για την οποία δικάζεται.

Από την άλλη μεριά, η χαμηλή γυναικεία εγκληματικότητα έχει συνδεθεί με ένα είδος «ιπποτισμού» των φορέων του επίσημου κοινωνικού ελέγχου³¹. Ωστόσο υπάρχουν διαφορετικές αντιλήψεις, διότι σύμφωνα με την Heidensohn³², δεν υπάρχουν αρκετές ενδείξεις για την επιεικέστερη αντιμετώπιση των γυναικών από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Στο δεύτερο μέρος της συγκεκριμένης εργασίας διαπιστώνεται μέσα από έρευνα ότι αυτός ο «ιπποτισμός» ισχύει για ορισμένα αδικήματα. Στα εγκλήματα κατά

³⁰ Βλ. ό.π., σ. 167 επ.

³¹ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σσ. 177-181, Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου, Ε. & Τσιλιμιγκάκη, Β., ό.π., σ. 36.

³² Βλ. ό.α. στο Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου, Ε. & Τσιλιμιγκάκη, Β., ό.π., σ. 36.

της ζωής ενώ καταδικάζονται πολύ λιγότερες γυναίκες από ότι στην περίπτωση των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας, οι ποινές που επιβάλλονται είναι αυστηρότερες στην πρώτη περίπτωση. Αυτό συνδέεται και με το γεγονός ότι τα εγκλήματα κατά της ζωής θεωρούνται ως τυπικά ανδρικά εγκλήματα, ενώ όταν διαπράττονται από τις γυναίκες θεωρείται ότι έρχονται σε αντίθεση με τους στερεοτυπικούς ρόλους του φύλου τους, με αποτέλεσμα ο κοινωνικός έλεγχος να είναι αυστηρότερος απέναντι στις γυναίκες που στρέφονται εναντίον του ρόλου του φύλου τους.

3. Οι ευκαιρίες διάπραξης εγκλημάτων

Από τα κοινωνικά στερεότυπα και τους κοινωνικούς ρόλους απορρέει ένας επιπλέον παράγοντας για τη μειωμένη γυναικεία εγκληματικότητα που είναι οι λιγότερες ευκαιρίες εγκληματικής δράσης³³. Η μη ανάμειξη της γυναίκας σε επαγγελματική δραστηριότητα δημιουργεί λιγότερες ευκαιρίες διάπραξης εγκλημάτων – κυρίως οικονομικών - που έχουν σχέση με την επαγγελματική δραστηριότητα. Επιπλέον, τα στερεότυπα έθεταν και ακόμη θέτουν ως ένα βαθμό, διαφορετικούς και συνήθως χαμηλότερους στόχους επιτυχίας για τις εργαζόμενες γυναίκες, με συνέπεια λιγότερες ματαιώσεις των επιδιώξεών τους. Άλλοτε η γυναίκα είχε λιγότερες ευκαιρίες να διαπράξει διάφορα εγκλήματα σχετικά με την εργασία, καθώς είτε δεν εργαζόταν είτε ασκούσε επαγγέλματα χωρίς τέτοιες δυνατότητες, με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται χαμηλή η γυναικεία εγκληματικότητα.

Βασικός στόχος της γυναίκας μέχρι τη δεκαετία του 1970 ήταν ένας καλός γάμος με έναν πλούσιο με κύρος άνδρα. Η συμμετοχή της γυναίκας στην αγορά εργασίας θέτει ένα νέο στόχο, αυτόν της επιτυχίας στην επαγγελματική δραστηριότητα. Ωστόσο, η γυναίκα εξακολουθεί να μην έχει πολλές φιλοδοξίες. Όσο χαμηλότεροι είναι οι στόχοι και όσο λιγότερες είναι φιλοδοξίες, τόσο λιγότερες ευκαιρίες αποστερήσεων υπάρχουν που συμβάλλουν λιγότερο ή περισσότερο σε εγκλήματα. Πρόκειται για μία αλυσίδα: λιγότερες φιλοδοξίες σημαίνουν λιγότεροι στόχοι, λιγότερες ευκαιρίες, λιγότερες πιθανότητες ματαιώσεων και λιγότερες πιθανότητες εγκληματικής δράσης³⁴.

Προκειμένου, όμως, οι ματαιώσεις να οδηγήσουν σε εγκλήματα συμβάλλουν και άλλοι παράγοντες, όπως είναι οι εξωτερικές συνθήκες και η προσωπικότητα του ατόμου. Η υποτακτική στάση της γυναίκας είναι ανασχετική της εγκληματικής δράσης. Η γυναίκα εμφανίζει μειωμένη εγκληματικότητα σε τομείς στους οποίους οι ευκαιρίες είναι λιγότερες.

³³ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 169 επ.

³⁴ Βλ. ό.π.

Θα μπορούσε όμως να παρουσιάζει την ίδια εγκληματικότητα με την ανδρική ή υψηλότερα ποσοστά σε άλλους τομείς. Η γυναίκα, λ.χ., θα μπορούσε να διαπράττει περισσότερα εγκλήματα σχετικά με την αισθηματική της ζωή ή τα οικογενειακά οικονομικά συμφέροντα, πράγμα που δεν συμβαίνει. Ή θα μπορούσε να διαπράττει περισσότερα εγκλήματα πάθους όταν εγκαταλειπόταν από τον σύζυγο/ σύντροφο, διότι αφενός ήταν οικονομικά εξαρτημένη από αυτόν και αφετέρου η συναισθηματική ζωή κάλυπτε το μεγαλύτερο μέρος των ενδιαφερόντων της. Και στους τομείς που οι γυναίκες έχουν περισσότερες ευκαιρίες από τους άνδρες, η γυναίκα εγκληματεί «...περισσότερο σε σχέση με τη συνολική γυναικεία εγκληματικότητα, αλλά λιγότερο σε σχέση με την ανδρική εγκληματικότητα αυτού του είδους»³⁵. Για παράδειγμα, η εγκληματική δράση των γυναικών εστιάζει κυρίως στις κλοπές καταστημάτων³⁶ (shoplifting), διότι έχουν περισσότερες ευκαιρίες σε αυτόν τον τομέα, καθώς καταναλώνουν περισσότερο χρόνο στα καταστήματα από ότι οι άνδρες. Και εδώ όμως υπερτερούν οι άνδρες. Το ίδιο συμβαίνει και με την εξόφληση με ακάλυπτες επιταγές.

Οι απλές κλοπές, όπως αυτές σε καταστήματα, και γενικά τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας είναι η συνηθέστερη εγκληματική δράση της γυναίκας³⁷. Εύλογος παράγοντας είναι η οικονομική περιθωριοποίηση της γυναίκας, η οποία όταν δεν εργάζεται είναι συνήθως οικονομικά εξαρτημένη από τον άνδρα, ενώ όταν εργάζεται η αμοιβή της είναι συνήθως χαμηλότερη από την αντίστοιχη του άνδρα. Η οικονομική περιθωριοποίησή της επιτείνεται από το γεγονός ότι τις τελευταίες δεκαετίες έχει αυξηθεί ο αριθμός των άγαμων ή διαζευγμένων μητέρων που προσπαθούν να συνδυάσουν τη φροντίδα των παιδιών με την εργασία. Οι οικονομικές δυσχέρειες των γυναικών που αγωνίζονται να εξασφαλίσουν στέγη και η νοοτροπία σε ορισμένες χώρες, όπως στην Ελλάδα, που είναι ανεκτική σε αγορανομικές παραβάσεις, μπορούν να εξηγήσουν τον μεγάλο αριθμό των παραβάσεων αυτών από τις γυναίκες³⁸.

Ωστόσο, η γυναικεία εγκληματικότητα ενώ είναι γενικά χαμηλή, κατά τη δεκαετία του 1980, τουλάχιστον στην Ελλάδα, παρουσιάζει αύξηση, κυρίως στα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας, στις πλαστογραφίες, στις ακάλυπτες επιταγές και μπορεί να συσχετιστεί με την αύξηση των ευκαιριών και τους νέους ρόλους των γυναικών. Η γυναικεία εγκληματικότητα έγινε περισσότερο ορατή με την είσοδο των γυναικών στο δημόσιο χώρο

³⁵ Βλ. ό.π., σ. 171.

³⁶ Βλ. Κρανιδιώτη, Μ., *Η κλοπή σε καταστήματα. Το φαινόμενο και ο κοινωνικός του έλεγχος*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1995, σ. 56 επ.

³⁷ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 176 επ.

³⁸ Βλ. ό.π., σ. 177.

και με την εμπλοκή αυτών στο ποινικό σύστημα για επαγγελματικούς και κοινωνικούς ρόλους³⁹. Η αύξηση της γυναικείας συμμετοχής σε επαγγέλματα εκτός σπιτιού έλαβε χώρα την ίδια περίοδο με την αύξηση της παραβατικότητας των ανηλίκων⁴⁰. Αυτό συνδέεται με το γεγονός ότι ο θεσμός της οικογένειας από τη δεκαετία του 1960 άρχισε να αντιμετωπίζει μία αστάθεια, με τα μέλη της να μειώνονται και να αυξάνονται οι μονογονεϊκές οικογένειες ή οι οικογένειες με δύο μέλη⁴¹.

Η είσοδος των γυναικών στον επαγγελματικό χώρο εξαρτάται και από το μέγεθος της οικογένειας. Σύμφωνα με τις Apospori E. και Spinellis D. C.⁴², το 60% των γυναικών ηλικίας 15-24 ετών χωρίς παιδιά εργάζεται, ενώ οι πιθανότητες μειώνονται όταν υπάρχουν παιδιά στην οικογένεια (το 16% των γυναικών ηλικίας 15-24 ετών με ένα παιδί και το 10,6% των γυναικών ηλικίας 15-24 ετών με δύο παιδιά εργάζεται). Στις άλλες ομάδες γυναικών ηλικίας 25-34 ετών και 35-44 ετών οι διαφορές δεν είναι μεγάλες. Γενικά το 1990 περίπου το 1/3 των μητέρων που κατοικούν στην πρωτεύουσα της Ελλάδας εργάζονται. Από το 1971 έως το 1987 ο αριθμός των γυναικών εργαζομένων στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 43%. Όσα λιγότερα παιδιά έχει μία οικογένεια, τόσο περισσότερες πιθανότητες μία μητέρα να εργαστεί.

Κατά τη δεκαετία του 1980 αυξήθηκε η παραβατικότητα των ανηλίκων (7-17 ετών)⁴³. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις για τη σχέση παραβατικότητας ανηλίκων και εργαζομένης μητέρας υποστηρίζουν ότι η απουσία ή η έλλειψη ελέγχου της συμπεριφοράς των παιδιών από την μητέρα και/ ή ο αδύναμος δεσμός, εξαιτίας της απουσίας της μητέρας που εργάζεται, μπορεί να οδηγήσουν τους ανήλικους στην διάπραξη παραβατικότητας⁴⁴. Από την έρευνα των Apospori E. και Spinellis D. C.⁴⁵ με ερωτηματολόγια σε 200 άνδρες και 200 γυναίκες ηλικίας 14-21 ετών στην πρωτεύουσα της Ελλάδας το 1994, βρέθηκε ότι το 96,9% (388) αυτών είχε έστω και μία φορά εκδηλώσει παραβατική συμπεριφορά (βανδαλισμός, οδήγηση χωρίς δίπλωμα, σκασιαρχείο, κ.λπ.), το 65,3% (238) είχε διαπράξει

³⁹ Βλ. Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου, Ε. & Τσιλιμιγκάκη, Β., ό.π., σ. 46.

⁴⁰ Βλ. Apospori, E. & Spinellis, D., C., Mother's work outside the home and children's deviant behaviour a conditional relationship, in: Spinellis, D., C. (ed.), *Crime in Greece in perspective*, Athens-Komotini, Ant. N. Sakkoulas, 1997, p. 151.

⁴¹ Βλ. Spinellis, D., C., ό.π., p. 96.

⁴² Βλ. Apospori, E. & Spinellis, D., C., ό.π., p. 151 επ.

⁴³ Βλ. ό.π., p. 153.

⁴⁴ Βλ. Chesney-Lind, M., ό.π., p. 21 επ., έχει υποστηριχθεί ότι η συμμετοχή των μητέρων στην αγορά εργασίας οδηγεί σε αυξήσεις της παραβατικότητας των κορών, διότι ανήκουν σε απελευθερωμένες οικογένειες.

Βλ. Smart, C., ό.π., p. 50, επίσης έχει υποστηριχθεί αφενός ότι μητέρες που εργάζονται δημιουργούν παιδιά που αύριο θα γίνουν παραβάτες, και αφετέρου ότι οι γυναίκες στρέφονται στο έγκλημα περισσότερο εξαιτίας της συσχέτισής τους με «αρρενωπές» αξίες στο χώρο εργασίας και με ευκαιρίες για διάπραξη εγκλημάτων εκτός σπιτιού.

⁴⁵ Βλ. Apospori, E. & Spinellis, D., C., ό.π., p. 155 επ.

αδίκημα κατά της ιδιοκτησίας, το 60,9% (244) αδίκημα βίας και το 12,2% (49) είχε παραβιάσει το νόμο περί ναρκωτικών.

Σε σχέση με την εργασία της μητέρας και την παραβατικότητα των ανηλίκων βρέθηκε ότι όσο πιο χαμηλό είναι το επίπεδο επαγγέλματος της μητέρας τόσο πιο πολύ σχετίζεται η εργασία της μητέρας με την παραβατικότητα των ανηλίκων, ειδικά όταν πρόκειται για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας. Η εργασία της μητέρας μπορεί να επηρεάσει αρνητικά ορισμένα είδη παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς, στην περίπτωση που το επαγγελματικό επίπεδο της μητέρας είναι χαμηλό.

Παρόλη την αύξηση της γυναικείας συμμετοχής στην αγορά εργασίας, οι ευκαιρίες διάπραξης εγκλημάτων παραμένουν λίγες, εξαιτίας κυρίως της συμμετοχής της γυναίκας σε τομείς που δεν ευνοούν την εκδήλωση εγκληματικών πράξεων. Ωστόσο και σε τομείς που ευνοούν, παρά την αύξηση της γυναικείας εγκληματικότητας αυτή παραμένει χαμηλότερη από την ανδρική (όπως στην περίπτωση της κλοπής σε καταστήματα). Το φεμινιστικό κίνημα και η εμφάνιση της νέας γυναίκας εγκληματία ως απόρροια των συνθηκών ζωής των γυναικών και της αύξησης ευκαιριών διάπραξης σοβαρότερων, ιδιαίτερα, οικονομικών εγκλημάτων συνέβαλλαν στην αύξηση της γυναικείας εγκληματικότητας⁴⁶.

Η έλλειψη ευκαιριών αποτελεί μειωτικό παράγοντα της γυναικείας εγκληματικότητας, αλλά παρεμβαίνουν και οι παραπάνω παράγοντες της παθητικής αντίδρασης της γυναίκας και του αυξημένου ανεπίσημου – κυρίως - κοινωνικού ελέγχου. Και οι τρεις αυτοί παράγοντες έχουν κοινό σημείο τους ρόλους και τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία: πρόκειται για «ρόλο και θέση κοινωνικής ομάδας δεύτερης κατηγορίας, βασικά υποτακτικής και εξυπηρετικής της ομάδας πρώτης κατηγορίας (άνδρες)»⁴⁷.

III. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Οι περισσότερες μελέτες για τη σχέση εγκληματικότητας και κοινωνίας από ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, εγκληματολόγους και άλλους επιστήμονες αφορούσαν το ανδρικό φύλο. Σύμφωνα με την K. S. Williams (1991)⁴⁸, όποτε γινόταν αναφορά στην γυναικεία εγκληματικότητα αυτή ήταν σύντομη και η εξήγησή της βασιζόταν σε θεωρίες που σχετίζονται με τους άνδρες και την εγκληματική τους ζωή. Οι Gelsthorpe και Morris

⁴⁶ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 129.

⁴⁷ Βλ. ό.π., σ. 172.

⁴⁸ Βλ. ό.α. στο Νικολαΐδης, Π., «Γυναίκα, κοινωνία και έγκλημα στην Κύπρο», *Ποινική Δικαιοσύνη*, τευχ. 76, Δεκέμβριος 2004, σ. 1422.

(1988)⁴⁹ τονίζουν την αδικαιολόγητη χρήση των υφισταμένων θεωριών που χρησιμοποιούνται για την εξήγηση και μελέτη της ανδρικής εγκληματικότητας, ως ανάλογο μέσο εξήγησης της γυναικείας εγκληματικότητας.

Εφόσον όμως το έγκλημα αποτελεί φαινόμενο επικίνδυνο για την κοινωνία και διαταράσσει την ομαλή της λειτουργία, η γυναικεία εγκληματικότητα θα έπρεπε να παρουσιάζει επιστημονικό ενδιαφέρον ίδιο με αυτό για την ανδρική εγκληματικότητα⁵⁰. Μάλιστα, ο D. Cressy τονίζει ότι το φύλο παίζει το πιο σημαντικό ρόλο στη διάκριση εγκληματιών και μη και σύμφωνα με την E. Leonard η μεταβλητή φύλο συμβάλλει στην κατανόηση όχι μόνο της γυναικείας αλλά και της ανδρικής εγκληματικότητας⁵¹. Στην εγκληματολογία ο παράγοντας φύλο αποτέλεσε μία από τις βασικές μεταβλητές στις διάφορες έρευνες, ενώ στις στατιστικές της καταγραμμένης εγκληματικότητας παρατηρείται υπερεκπροσώπηση των ανδρών⁵². Γιατί, όμως, η γυναικεία εγκληματικότητα είναι ή φαίνεται να είναι χαμηλότερη από την αντίστοιχη των ανδρών;

Σε όλες τις χώρες του κόσμου η ορατή γυναικεία εγκληματικότητα είναι χαμηλότερη από την ανδρική, αν και παρατηρείται αύξηση της πρώτης μετά τη δεκαετία του 1960-1970, ιδίως σε χώρες μεγάλης οικονομικής ανάπτυξης που έχουν διανύσει τη φάση της μεταβιομηχανικής κοινωνίας, με επικεφαλής τις Η.Π.Α. Οι υποθέσεις εξήγησης της χαμηλής ορατής γυναικείας εγκληματικότητας αλλά και της αύξησης αυτής δεν στηρίζονται σε έρευνα, για αυτό και δεν έχουν αποδειχθεί ως βάσιμες⁵³.

Αν και «...οι παράγοντες που επιδρούν στο συνολικό εγκληματικό φαινόμενο είναι από τη φύση τους κυρίως κοινωνικοί, με ψυχολογικούς, φυσικά, αντιχτύπους»⁵⁴, στην περίπτωση της γυναικείας εγκληματικότητας, οι αρχικές έρευνες εστίασαν σε βιολογικές διαφορές του γυναικείου φύλου από το ανδρικό, διότι κυρίως οι γυναίκες αποτελούσαν - και για μερικούς ερευνητές αποτελούν ακόμη - μια κοινωνική ομάδα της οποίας το εξωτερικό εμφανέστερο γνώρισμα είναι βιολογικό⁵⁵: οι ασθενέστερες, κυρίως μυϊκές,

⁴⁹ Βλ. ό.α. στο ό.π., σ. 1422.

⁵⁰ Βλ. Φωτάκης, Ε., Ε., *Η εγκληματούσα γυναίκα. Μελέτη ψυχολογική, κοινωνιολογική και εγκληματολογική*, Αθήνα, Ι. Ν. Ζαχαρόπουλος, 1939, σ. 1.

⁵¹ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 85, Yotopoulos – Marangopoulos, Α., ό.π.

⁵² Βλ. Χάιδου, Α., «Η γυναικεία εγκληματικότητα», στο: Χάιδου, Α. (επιμ.), *Θετικιστική Εγκληματολογία. Αιτιολογικές προσεγγίσεις του εγκληματικού φαινομένου*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1996, σσ. 265.

⁵³ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., *Παραδόσεις Εγκληματολογίας Α'*, Αθήνα, Αντ. Σάκκουλας, 1979, σ. 64.

⁵⁴ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 147.

⁵⁵ Βλ. ό.π., σ. 147, υπάρχουν δύο επιπλέον λόγοι για την προβολή των βιολογικών διαφορών: αφενός, η μελέτη της γυναικείας εγκληματικότητας ξεκινούσε σε μία περίοδο στην οποία κυριαρχούσε η βιολογική και μετέπειτα η ψυχαναλυτική άποψη για την βιο-ψυχική προσωπικότητα του εγκληματία και αφετέρου, επειδή οι διαφορές της γυναικείας εγκληματικότητας εμφανίζονται με μικρές παραλλαγές σε όλες τις εποχές

δυνάμεις δεν ευνοούν τη ροπή των γυναικών σε πράξεις βίας⁵⁶. Ακόμη και όταν κυριαρχούσε η κοινωνιολογία στην εγκληματολογία, η βιολογική εξήγηση είχε τους οπαδούς της, παραβλέποντας τους κοινωνικούς παράγοντες⁵⁷. Το φεμινιστικό κίνημα και ιδιαίτερα οι φεμινιστικές αντιλήψεις της Simone de Beauvoir το 1949 με το έργο «Το δεύτερο φύλο» άρχισαν να συμβάλλουν στην ανάδειξη της θέσης ότι η γυναίκα δεν γεννιέται, αλλά η προσωπικότητά της διαμορφώνεται από συνθήκες καθοριστικές για τη θέση της ως δεύτερης κατηγορίας ανθρώπου που εξαρτάται από τον άνδρα.

Οι θεωρίες βιολογικού περιεχομένου εστιάζουν στη σωματική δύναμη της γυναίκας, ενώ άλλες θεωρίες αναφέρονται σε ψυχολογικούς παράγοντες και επικεντρώνονται στη μεγαλύτερη υπακοή της γυναίκας των ανδροκρατούμενων κοινωνιών, προκειμένου να ερμηνευθεί η χαμηλή γυναικεία εγκληματικότητα. Όσο αφορά στην αύξηση της γυναικείας εγκληματικότητας που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, οφείλεται σύμφωνα με ερευνητές στην εντονότερη ανάμιξη της γυναίκας στις κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες, που της παρέχουν περισσότερες ευκαιρίες σύγκρουσης συμφερόντων. Η γυναίκα ζει σε μεταβατική περίοδο, κατά την οποία το παλιό πρότυπο της γυναίκας νοικοκυράς, υποταγμένης στον άνδρα σβήνει και στη θέση του μπαίνει το πρότυπο της ανεξάρτητης γυναίκας που σταδιοδρομεί, αλλά και που αντιμετωπίζει ακόμη δυσκολίες, οι οποίες προέρχονται από τη σύγκρουση παλαιού και νέου προτύπου, από το βάρος των πολλαπλών ρόλων της (εργαζόμενη, μητέρα, νοικοκυρά) αλλά και από την κοινωνία⁵⁸.

Αφενός υπάρχουν οι αρχικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις της γυναικείας εγκληματικότητας, οι οποίες είναι κυρίως βιολογικές ή βιοψυχολογικές θεωρίες, ψυχαναλυτικές θεωρίες και κοινωνιολογικές προσπάθειες που στηρίζονται στον βιολογικό ντετερμινισμό και αφετέρου οι κριτικές στις παραπάνω παραδοσιακές θεωρητικές προσεγγίσεις, οι οποίες κριτικές προέρχονται κυρίως από κοινωνιολογικές, εγκληματολογικές και φεμινιστικές θεωρητικές προσεγγίσεις.

και χώρες, θεωρήθηκε ότι η «φύση» της γυναίκας αποτελεί τον κύριο παράγοντα της μικρότερης γυναικείας εγκληματικότητας.

⁵⁶ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1979, σ. 64.

⁵⁷ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 148.

⁵⁸ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1979, σσ. 64-66, προκειμένου να υπάρξει μία ορθή ερμηνεία της γυναικείας εγκληματικότητας, θα πρέπει να γίνουν έρευνες της εξέλιξης της γυναικείας εγκληματικότητας με συσχετισμό με διάφορους παράγοντες, ιδίως με τη γυναικεία συμμετοχή στην επαγγελματική και κοινωνικοπολιτική δραστηριότητα.

1. Βιολογικές και βιοψυχολογικές προσεγγίσεις

Βασικός άξονας ερμηνείας της γυναικείας εγκληματικότητας αποτέλεσε ο βιολογικός ντετερμινισμός, τονίζοντας τη διαφοροποίηση της γυναικείας εγκληματικότητας από την ανδρική και αποπροσανατολίζοντας την έρευνα από τον ρόλο των κοινωνικών παραγόντων. Η βιολογική ερμηνεία της γυναικείας εγκληματικότητας έχει τις ρίζες της στην Ιταλική Θετική Σχολή, κεντρικός άξονας της οποίας αποτέλεσε ο βιολογικός ντετερμινισμός. Βασικός στόχος της σχολής αυτής ήταν η επιβεβαίωση της αρχικής υπόθεσης του C. Lombroso ότι ο εγκληματίας είναι ένας εκφυλισμένος τύπος ανθρώπου⁵⁹.

Οι C. Lombroso και G. Ferrero στο έργο τους «The female offender» (1895) διεξήγαγαν μετρήσεις των κρανίων και των οστών των γυναικών εγκληματιών και εκδιδόμενων και μελέτησαν την εμφάνισή τους από φωτογραφίες και την συμπεριφορά τους από ιστορίες της ζωής τους. Κρίνοντας από τα χαρακτηριστικά στίγματα του αταβιστικού εκφυλισμού τους, οι παραπάνω κατέληξαν στο ότι υπάρχουν πολύ λιγότερες γυναίκες εγκληματίες από ότι άνδρες⁶⁰. Η χαμηλή γυναικεία εγκληματικότητα οφείλεται, σύμφωνα με τη βιολογική προσέγγιση, στο ότι στην γυναίκα υπάρχει ένας βιολογικά προσδιορισμένος συντηρητισμός⁶¹.

Σύμφωνα με τους C. Lombroso και G. Ferrero η γυναίκα πλάσθηκε για τη μητρότητα, είναι γλυκιά και αγνή και στερείται σωματικής δύναμης, θάρρους, κουράγιου και φαντασίας που αποτελούν απαραίτητα στοιχεία για την εγκληματική πράξη και που ενυπάρχουν στη φύση του άνδρα. Η κλασσική εγκληματικότητα δεν ταιριάζει στη γυναίκα εξαιτίας βιολογικών και ψυχικών χαρακτηριστικών και σαν υποκατάστατο αυτής μπορεί να θεωρηθεί η πορνεία, η οποία δεν απαιτεί ιδιαίτερες νοητικές ικανότητες και ταιριάζει περισσότερο στη γυναικεία φύση⁶². Εξάλλου, είναι αδύνατο δύο άτομα, όχι μόνο διαφορετικού φύλου αλλά και του ίδιου να παρουσιάζουν τις ίδιες ψυχικές και σωματικές ιδιότητες. Η γυναίκα υπερέχει στα αισθήματα και στην ανατροφή των παιδιών, ενώ ο άνδρας στην ευφυΐα⁶³.

⁵⁹ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σσ. 170-177.

⁶⁰ Βλ. Μαυρή, Μ., «Γυναικεία εγκληματικότητα (:)», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τ. 68 Α, 1988, σ. 151.

⁶¹ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ. 177, αυτός ο συντηρητισμός συνδέεται με την έλλειψη κινητικότητα στα γυναικεία ωάρια, σε αντίθεση με τα ανδρικά σπερματοζωάρια, τα οποία ευθύνονται για την εγκληματική συμπεριφορά του άνδρα.

⁶² Βλ. ό.π., σ. 177, Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1979, σ. 67, Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σσ. 148-149, Χάιδου, Α., ό.π., σ. 266.

⁶³ Βλ. Φωτάκης, Ε., Ε., ό.π., σσ. 7-9, «μία πλήρης σωματική ή ψυχική ομοιότης μεταξύ των ειδών και του αυτού ακόμη φύλου θα εστέρει την ζωήν των μεγάλων εκδηλώσεων της ψυχής, του πνεύματος, των

Για τους C. Lombroso και G. Ferrero, οι γυναίκες που εγκληματούν είναι ανώμαλα από γενετική άποψη πλάσματα⁶⁴, χωρίς μητρικά αισθήματα, με ανδρικά στίγματα⁶⁵. Είναι βιολογικά ανώμαλα όντα, επειδή στρέφονται ενάντια στην ήρεμη φύση τους, είναι άτομα διεστραμμένα και πιο επικίνδυνα από τους άνδρες εγκληματίες⁶⁶. Η γυναίκα εκλήθη να γίνει μητέρα και ό,τι διαφορετικό θεωρείται διαστροφή. Οι ψυχικές διαφορές του άνδρα και της γυναίκας εκδηλώνονται από τα πρώτα έτη της παιδικής ηλικίας, καθώς το αγόρι αγαπά τα όπλα, τη γυμναστική, την πάλη, ενώ το κορίτσι παίζει με τις κούκλες, νανουρίζει τη μικρότερη αδελφή της και γενικά επιζητεί να εκδηλώσει την αγάπη της προς τον πλησίον και ειδικά στα παιδιά. Για αυτό είναι σπάνιο το φαινόμενο της εκδήλωσης εγκληματικών πράξεων προς τα παιδιά της. Ακόμη, όμως, και όταν γίνεται αυτό – όπως η έκτρωση και η παιδοκτονία – χαρακτηρίζεται ως παθολογική κατάσταση⁶⁷.

Οι γυναίκες εγκληματίες είναι σπάνιες και μοιάζουν περισσότερο με άνδρες παρά με φυσιολογικές γυναίκες⁶⁸. Αν και σπάνιες, μία γυναίκα μπορεί εύκολα να θυσιάσει ολόκληρη την προσωπικότητά της για τον αγαπημένο της και εάν τον χάσει μπορεί να οδηγηθεί στην αυτοκτονία⁶⁹. Η αγάπη της γυναίκας δεν στρέφεται μόνο στα παιδιά της αλλά και στον άντρα της. Όταν ο έρωτας γίνει παθολογικός τότε μπορεί να αποτελέσει πηγή εγκληματικότητας, να οδηγήσει στην αυτοκτονία και το έγκλημα⁷⁰. Για τον Lombroso η γυναίκα θεωρείται φυσιολογική όταν επιδεικνύει απουσία σεξουαλικής επιθυμίας, αγάπη για τα παιδιά και αποδοχή των μητρικών υποχρεώσεων, ηρεμία και υποταγή. Εάν απουσιάζει κάποιο από αυτά τα χαρακτηριστικά, τότε υπάρχει η υποψία μία

συγκινήσεων, της χαράς, του πόνου, άνευ των οποίων η ζωή θα παρουσίαζε την εικόνα λίμνης με τα στάσιμα λιμνάζοντα νερά της».

⁶⁴ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σσ. 148-149.

⁶⁵ Βλ. Μαυρή, Μ., ό.π., σ. 151.

⁶⁶ Βλ. Yotopoulos – Marangopoulos, Α., ό.π., σ. 82 επ., Adler, F., Mueller, W. O. G. & Laufer, S. W., *Criminology. The shorter version*, ed. 3^d, Boston, McGrawHill, 1998, p. 40.

⁶⁷ Βλ. Φωτάκης, Ε., Ε., ό.π., σ. 10 επ.

⁶⁸ Βλ. Jones, Α., *Women who kill*, New York, Fawcett Columbine, 1980, p. 6.

⁶⁹ Βλ. Young, Α., «Criminology and the Question of Feminism», in: Young, Α. (ed.) *Imaging Crime: Textual Outlaws and Criminal Conversations*, London, Sage Publications, 1996, pp. 29-30.

⁷⁰ Βλ. Φωτάκης, Ε., Ε., ό.π., σ. 11 επ., για έναν κοινωνιολόγο η βίαιη μορφή του έρωτα, είτε υπό μορφή της παθολογικής ζηλοτυπίας, είτε της απιστίας, είτε της εγκαταλείψεως από αγαπημένο πρόσωπο αποτελούν σημαντικό συντελεστή για την εγκληματικότητα. Ενώ η γυναίκα είναι φύση αισθηματική, ο άνδρας κινείται από διαφορετικά κίνητρα και για αυτόν δεν είναι τόσο δύσκολο να χωρίσει μία γυναίκα. Για τη γυναίκα, όμως, είναι δύσκολο, καθώς επιθυμεί να βρίσκεται σε περιβάλλον πλημμυρισμένο από αγάπη και να παραμένει προσκολλημένη στον άνδρα που αληθινά αγάπησε. Έχει όμως ευερέθιστη ιδιοσυγκρασία και μπορεί εύκολα να υποκριθεί και να εκδικηθεί. Σε περίπτωση απιστίας όχι μόνο μπορεί να οδηγηθεί στην αυτοκτονία ή στη δολοφονία του συζύγου ή/ και στην απόκτηση εραστή, αλλά με το υποκριτικό της πνεύμα μπορεί να ωθήσει τα άτομα με τα οποία συνδέεται στη διάπραξη εγκληματικών πράξεων, όπως είναι οι περιπτώσεις που γυναίκες επηρεάζουν τους εραστές τους να σκοτώσουν τους συζύγους τους. Στις περισσότερες περιπτώσεις εγκλημάτων που διαπράττονται από γυναίκες είτε με την μορφή του έρωτα είτε με αφορμή τη ζηλοτυπία υπό την παθολογική της μορφή, οι γυναίκες παίζουν σημαντικό ρόλο ώστε ο εραστής ή σύζυγος να χρησιμοποιηθεί ως όργανο τους.

γυναίκα εγκληματίας να υπάρχει⁷¹. Αυτές οι θέσεις όμως θα μπορούσαν να εξηγήσουν την ποσοτικά μικρότερη γυναικεία εγκληματικότητα, όχι όμως την ηπιότερη και ελαφρότερη μορφή της, με συνέπεια η λομπροζιανή βιολογική εξήγηση να μην γίνεται σήμερα αποδεκτή.

Στη συνέχεια, θεωρίες βασισμένες σε χρωμοσωματικούς ή ορμονικούς παράγοντες αποπειράθηκαν να εξηγήσουν τη γυναικεία εγκληματικότητα. Το χρωμόσωμα Y, το οποίο εμφανίζεται στο ανδρικό φύλο, αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επιθετικότητα και την εγκληματικότητα. Εφόσον η γυναίκα δεν το διαθέτει εκδηλώνει σπανιότερα εγκληματική συμπεριφορά⁷². Οι Cowie, Cowie και Slater⁷³, προκειμένου να εξηγήσουν την εμφάνιση εγκληματικής συμπεριφοράς στις γυναίκες, υποστήριξαν ότι στις γυναίκες εγκληματίες υπάρχει το χρωμόσωμα Y, το οποίο χαρακτηρίζει το ανδρικό φύλο. Ωστόσο, αυτή η βιολογική ιδιότητα βρέθηκε σπάνια σε γυναίκα εγκληματία.

Για τη μικρότερη και ηπιότερη γυναικεία εγκληματικότητα προβλήθηκε η ορμονική διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα. Η ανδρική ορμόνη τεστοστερόνη θεωρείται ότι γεννά την επιθετική συμπεριφορά, σε αντίθεση με τις γυναικείες ορμόνες⁷⁴. Έτσι εξηγείται η μεγαλύτερη εγκληματικότητα βίας στους άνδρες από ότι στις γυναίκες. Ωστόσο, από πολλούς ερευνητές (M. Mead, 1935, B. Lloyd & J. Archer, 1976, D. A. Hamburg & D. T. Lunde, 1967, κ.ά.⁷⁵) η ορμονική εξήγηση της επιθετικότητας κρίνεται ανεπαρκής.

Στους βιολογικούς παράγοντες προστίθεται και η κατάσταση που δημιουργείται από την έμμηνη ρύση, η οποία όμως δεν μπορεί να εξηγήσει τη χαμηλότερη και ηπιότερη εγκληματικότητα των γυναικών, διότι πρόκειται για συχνή κατάσταση στην οποία βρίσκονται όλες οι γυναίκες και θα έπρεπε αν ήταν εγκληματογόνος παράγοντας να συντελεί στην αυξημένη γυναικεία εγκληματικότητα⁷⁶.

Στην σχέση της έμμηνης ρύσης με την εκδήλωση αντικοινωνικής συμπεριφοράς αναφέρονται συγγραφείς ήδη από τον 19^ο αιώνα⁷⁷. Οι ιατροί θεωρούσαν ότι η εμμηνόρροια μπορούσε να προκαλέσει νευραλγίες, ημικρανίες, επιληψίες, αλλά και τάσεις

⁷¹ Βλ. Young, A., ό.π., pp. 29-30.

⁷² Βλ. Χάιδου, Α., ό.π., σ. 267, Ζαραφονίτου, Χ., *Εμπειρική εγκληματολογία*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1995, σ. 72.

⁷³ Βλ. ό.α. στο Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 149.

⁷⁴ Βλ. Yotopoulos – Marangopoulos, Α., ό.π., σ. 93.

⁷⁵ Βλ. ό.α. στο Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 149-150.

⁷⁶ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 150.

⁷⁷ Βλ. Icard, 1890, Aubry, 1891, Lombroso & Ferrero 1894, Kraft – Ebbing, 1902, κ.ά., ό.α. στο Τριβιζάς, Ε., «Το προεμμηνόρροιακό σύνδρομο και η γυναικεία εγκληματικότητα», *Ελληνική Επιθεώρηση Εγκληματολογίας*, 11-16, 1993-1995, σ. 67, επίσης Jones, Α., ό.π., p. 161.

για κλεπτομανία, πυρομανία, αυτοκτονία και ανθρωποκτονία⁷⁸. Κατά τις δεκαετίες 1970 – 1980, εκτός από τη διεθνή αύξηση της γυναικείας εγκληματικότητας, δύο άλλοι παράγοντες συνέβαλλαν στην αναζωπύρωση του ενδιαφέροντος για το ρόλο των ορμονικών διακυμάνσεων: αφενός μία σειρά από δίκες για σοβαρά εγκλήματα βίας, στις οποίες έγινε επίκληση του προεμμηνορρυσιακού συνδρόμου και επιβλήθηκαν επιεικείς ποινές⁷⁹ και αφετέρου η ενασχόληση της K. Dalton με τις ορμονικές διαταραχές και τα προβλήματα του προεμμηνορρυσιακού συνδρόμου σε σχέση με τη γυναικεία εγκληματικότητα.

Οι περισσότεροι υποστηρικτές της θέσης της K. Dalton για τη συσχέτιση του ανωτέρω συνδρόμου με την γυναικεία εγκληματικότητα συμφωνούν ότι το σύνδρομο αυτό απαρτίζεται από σωματικά (οσφυαλγία, άσθμα, κολπίτιδα, κράμπες, απώλεια οσμής, πόνο, ημικρανίες, κ.ά.) και ψυχολογικά (στρες, εκνευρισμός, κατάθλιψη, κόπωση, επιθετικότητα, μελαγχολία, αϋπνία, φοβίες, κ.ά.) συμπτώματα, τα οποία εμφανίζονται πριν ή κατά την έναρξη της εμμηνορρυσίας και απουσιάζουν κατά τη διάρκεια των υπόλοιπων φάσεων του ορμονικού κύκλου. Σύμφωνα με έρευνες της K. Dalton και στατιστικές μελέτες πολλών ερευνητών⁸⁰ δείχνουν ότι οι γυναίκες που υποφέρουν από το εν λόγω σύνδρομο και κατά το χρονικό διάστημα εμφάνισης των συμπτωμάτων αποτυγχάνουν σε εξετάσεις, απουσιάζουν από την εργασία τους, προβαίνουν σε απόπειρες αυτοκτονίας, κ.λπ. Η διαπίστωση ότι το σύνδρομο αυτό επηρεάζει τη συμπεριφορά των γυναικών οδήγησε στην περαιτέρω διερεύνηση της σχέσης εμμηνορρυσίας και γυναικείας εγκληματικότητας.

Η ερμηνεία της γυναικείας εγκληματικότητας με βάση κάποια ορμονική διαταραχή ή δυσλειτουργία δεν αποτελεί παρά ένα ακόμη κεφάλαιο της θετικιστικής παράδοσης του βιολογικού ντετερμινισμού, που αναζητά σχέσεις μεταξύ βιολογικών χαρακτηριστικών και παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς⁸¹. Συγκεκριμένα στο χώρο της γυναικείας εγκληματικότητας οι υποτιθέμενες συνέπειες του προεμμηνορρυσιακού συνδρόμου εντάσσονται στο πλαίσιο της «ανδροπρεπούς» ή «ανδρογυνικής» ή «ανδρομορφικής»

⁷⁸ Βλ. Jones, A, ό.π., pp. 161-162, οι γυναίκες σε περίοδο εμμηνορρυσίας είναι ικανές να διαπράξουν παρορμητικές πράξεις, ακόμη και να σκοτώσουν τα παιδιά τους.

⁷⁹ Βλ. Τριβιζάς, Ε., ό.π., σ. 77 επ., σε επίπεδο έκβασης της δίκης, το προεμμηνορρυσιακό σύνδρομο έχει λειτουργήσει ως ελαφρυντικός παράγοντας μετριασμού της ποινής. Για παράδειγμα τα αγγλικά δικαστήρια έχουν δεχτεί ότι το προεμμηνορρυσιακό σύνδρομο αποτελεί λόγος μειωμένου καταλογισμού σε περίπτωση ανθρωποκτονίας και ελαφρυντικός λόγος μείωσης της ποινής σε άλλα εγκλήματα, διότι γίνεται αποδεκτή η άποψη ότι η εγκληματική συμπεριφορά ορισμένων γυναικών είναι το αποτέλεσμα ορμονικών διαταραχών. Ωστόσο, δεν έχει καθιερωθεί ως ειδικός λόγος υπεράσπισης και ως ψυχική νόσο. Το ίδιο ισχύει και στις Η.Π.Α.

⁸⁰ Βλ. Mackinnon & Mackinnon, 1956, Wickham, 1958, Mandell & Mandell, 1967, κ.ά., ό.α. στο ό.π., σσ. 70-73.

⁸¹ Βλ. Τριβιζάς, Ε., ό.π., σ. 84.

προσέγγισης και της παθολογικοποίησης της γυναίκας⁸². Η πρώτη προσέγγιση θεωρεί τον άνδρα εκ φύσεως εγκληματία ενώ τη γυναίκα εκ φύσεως μη εγκληματία, εκτός αν κάποιο χαρακτηριστικό της την φέρνει πιο κοντά στο ανδρικό φύλο⁸³. Σύμφωνα με τη δεύτερη προσέγγιση, επειδή όλες οι γυναίκες βιώνουν εμμηνόρροια, εμμηνόπαυση και επί το πλείστον εγκυμοσύνη, τοκετό, γαλουχία, ήταν επόμενο να αποδοθεί σε όλο το γυναικείο φύλο το χαρακτηριστικό της αστάθειας και της ανευθυνότητας. Με συνέπεια την αντιμετώπιση παραβατικών γυναικών από το ποινικό σύστημα όχι τόσο ως παραβατικών ατόμων αλλά ως ατόμων ανισόρροπων και ψυχικώς ασθενών⁸⁴.

Οι ορμονικές ερμηνείες της γυναικείας εγκληματικότητας αφενός δεν μπορούν να εξηγήσουν και να αναλύσουν την γυναικεία εγκληματικότητα και αφετέρου ενισχύουν το αρνητικό στερεότυπο του γυναικείου φύλου ως εκ φύσεως ασταθέστερου σε σχέση με το ανδρικό, προκαλώντας την αντίδραση μελών του φεμινιστικού κινήματος⁸⁵. Οι γυναίκες μπορεί να γίνονται πιο επιθετικές λόγω ορμονικών παραγόντων, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορούν να ελέγξουν τις πράξεις τους. Η αποδοχή αυτής της ορμονικής προσέγγισης μπορεί να οδηγήσει αφενός σε επιεικέστερη μεταχείριση των γυναικών από το ποινικό σύστημα και αφετέρου στον στιγματισμό τους.

Το κύριο βάρος της εγκληματολογικής έρευνας στηρίχτηκε στην βιολογική υπόσταση της γυναίκας: αφενός στην θεωρούμενη υποδεέστερη σωματική κατασκευή και μειωμένη φυσική δύναμη και αφετέρου στις βιολογικές ιδιαιτερότητες, όπως η εμμηνόρροια, η εγκυμοσύνη και η εμμηνόπαυση. Ωστόσο, η συμμετοχή της γυναίκας σε θεωρούμενα ως τυπικά ανδρικά επαγγέλματα δείχνει ότι οι γυναίκες δεν υστερούν ούτε διανοητικά ούτε σωματικά. Η μειωμένη διάπραξη εγκλημάτων βίας από τις γυναίκες δεν εξηγείται από την έλλειψη φυσικής δύναμης, αλλά από το πολιτισμικό στερεότυπο της γυναίκας που περιορίζει τη χρήση βίαιων μέσων. Όσο αφορά στις βιολογικές ιδιαιτερότητες, έχει

⁸² Βλ. ό.π., σ. 84.

⁸³ Βλ. ό.π., σσ. 85-86, σύμφωνα με τον Lombroso, οι γυναίκες εγκληματίες βρίσκονται πλησιέστερα τόσο στην εμφάνιση όσο και στον ψυχισμό στους άνδρες, εγκληματίες ή μη, παρά στις «φυσιολογικές» γυναίκες. Και στο χώρο του κοινωνιολογικού θετικισμού αυξήσεις της γυναικείας εγκληματικότητας αποδόθηκαν στη μετακίνηση των γυναικών από παραδοσιακούς γυναικίους ρόλους σε ανδρικούς, στην ανάληψη ανδρικών ευθυνών και στην επαγγελματική απασχόληση με φιλοδοξίες. Μία παρόμοια άποψη απαντάται και στην περίπτωση της ανδρικής εγκληματικότητας, η οποία ερμηνεύεται από «ειδικούς» στη βάση της «υπερβολικής αρρενωπότητας», λόγω υπερβολικού ανδρικού χρωμοσώματος Y.

⁸⁴ Βλ. Edwards, 1981, ό.α. στο ό.π., σ. 87.

⁸⁵ Βλ. ό.π., σ. 97 επ., Young, A., ό.π., p. 35, τα μέλη αυτά φοβούνται ότι εάν επικρατήσει η άποψη ότι διαταραχές της ορμονικής ισορροπίας επηρεάζουν τη συμπεριφορά έστω και μικρού ποσοστού γυναικών, αυτό θα έχει σοβαρό αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο το κοινωνικό σύνολο αντιμετωπίζει το γυναικείο φύλο. Ενδέχεται οι γυναίκες να στιγματιστούν αρνητικά ως άτομα αδύναμα να λαβαίνουν αποφάσεις και να αντιμετωπίζονται με επιείκεια από τα δικαστήρια. Το δεύτερο μπορεί να οδηγήσει σε αυτοεπαληθευόμενη προφητεία: σε μείωση των αναστολών κατά της εμπλοκής σε βία, εφόσον αυτή η συμπεριφορά μπορεί να δικαιολογηθεί ως αποτέλεσμα ορμονικής διαταραχής και ανικανότητας αυτοελέγχου.

υποστηριχθεί, όπως αναφέραμε, ότι κατά τη διάρκεια της εμμηνόρροιας, της εγκυμοσύνης, του τοκετού και της εμμηνόπαυσης, οι γυναίκες παρουσιάζουν μεγαλύτερη συχνότητα διάπραξης εγκλημάτων. Δεν υπάρχει, όμως, αιτιολογική σύνδεση της εγκληματικής συμπεριφοράς με τις διαταραχές αυτές. Αυτό που θα μπορούσε να υποστηριχθεί είναι ότι η ένταση που δημιουργείται από αυτές τις ορμονικές διαταραχές μπορεί να αποτελέσει έναν παράγοντα που σε συνδυασμό με άλλους μπορεί να οδηγήσουν στην διάπραξη αδικημάτων⁸⁶.

Όλες αυτές οι εκδοχές στηρίζονται σε βιολογικές ιδιαιτερότητες της γυναίκας, παραμερίζοντας τις κοινωνικές και ψυχοδυναμικές διαδικασίες που την κάνουν να υιοθετήσει το γυναικείο ρόλο⁸⁷. Ωστόσο, «...ο αποκλεισμός των βιολογικών ή των κοινωνικών παραγόντων ως επηρεαστικών της ανθρώπινης προσωπικότητας και συμπεριφοράς είναι αστήρικτος και αντιεπιστημονικός, αφού όλα τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά προκύπτουν από το συνδυασμό και των δύο»⁸⁸.

2. Ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις

Στις ψυχαναλυτικές θεωρίες τη λομπροζιανή θέση για τον εκφυλισμένο τύπο ανθρώπου αντικαθιστά η «ψυχοπαθητική» ή «βιοψυχολογική» προσωπικότητα του ατόμου⁸⁹. Η εικόνα του εγκληματία είναι συχνά η εικόνα μιας διαταραγμένης προσωπικότητας με έντονα στοιχεία επιθετικότητας⁹⁰. Όταν η επιστήμη αδυνατεί να ανακαλύψει κάποιες λογικοφανείς εξηγήσεις για την τέλεση ενός εγκλήματος, προσφεύγει συχνά στην εξήγηση της «ψυχοπαθητικής προσωπικότητας», η οποία έχει ως εξής: πρόκειται για ένα μοναχικό άτομο, αντικοινωνικό, επιθετικό, με αστάθεια στις διαπροσωπικές του σχέσεις, ικανό να διαπράξει ένα αδίκημα ωθούμενο από αισθήματα αποστέρησης και πάθους. Η Β. Wootton και οι Sutherland και Cressey άσκησαν έντονη κριτική στη θεωρία της ψυχοπαθητικής προσωπικότητας, εξαιτίας της αδυναμίας της για την ανακάλυψη άλλων παραγόντων οι οποίοι όμως να εξηγούν το έγκλημα πίσω από τη διαμόρφωση μιας ψυχοπαθητικής προσωπικότητας⁹¹.

⁸⁶ Βλ. Χάϊδου, Α., ό.π., σ. 278 επ.

⁸⁷ Βλ. ό.π., σ. 268.

⁸⁸ Βλ. Archer ό.α. στο Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 150.

⁸⁹ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ.σ. 179-180, Χάϊδου, Α., ό.π., σ. 266.

⁹⁰ Βλ. Ζαραφονίτου, Χ., ό.π., σσ. 81-82, η εγκληματικότητα, σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, αποτελεί απόρροια της αντικοινωνικής δομής της προσωπικότητας του ατόμου.

⁹¹ Βλ. ό.π.

Κοινό στοιχείο όλων των ψυχαναλυτικών ερμηνευτικών μοντέλων της εγκληματικότητας είναι η ατέρμονη πάλη του Εγώ⁹² με τον εαυτό του⁹³. Η εγκληματική συμπεριφορά είναι μη ελεγχόμενη διαδικασία και το υποκείμενο αποτελεί το παθητικό αποτέλεσμα κοινωνικών διεργασιών, τις οποίες δεν είναι σε θέση να ελέγξει. Όσο αφορά στην γυναικεία εγκληματικότητα, δόθηκε έμφαση σε ψυχικούς παράγοντες, παράγοντες εσωτερικών συγκρούσεων, όπως είναι η διαδικασία ταύτισης του κοριτσιού με τη μητέρα με μία ταυτόχρονη ερωτική επιθυμία για τον πατέρα, η βιολογική έναρξη της εφηβείας, κ.ά., αγνοώντας τους κοινωνικούς και πολιτιστικούς παράγοντες. Οι παράγοντες στους οποίους στηρίζονται οι ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις αποτελούν πηγή ανασφάλειας και διατάραξης ή αδυναμίας δημιουργίας σχέσεων εμπιστοσύνης⁹⁴.

Η Epstein⁹⁵ (1962) αποδίδει την παραβατική συμπεριφορά του κοριτσιού στην αδυναμία του να ταυτιστεί με έναν κοινωνικό ρόλο. Σύμφωνα με τον Lagache⁹⁶ το παιδί περνά από δύο διαδικασίες ταυτοχρόνως: της ταύτισης και της κοινωνικοποίησης. Στην περίπτωση που αποτύχουν αυτές οι δύο διαδικασίες, το παιδί κινδυνεύει να μείνει εγωκεντρικό και ανώριμο, χαρακτηριστικά τα οποία έχουν σημειωθεί σε εγκληματίες.

Η ψυχαναλυτική προσέγγιση κατέληξε στη διαμόρφωση μιας τυπολογίας εγκληματιών, στην οποία στηρίχτηκαν μεταγενέστερες εμπειρικές εγκληματολογικές μελέτες. Στο πλαίσιο αυτό διάφορες μορφές νευρώσεων και ψυχώσεων έχουν συνδεθεί με την εγκληματικότητα, όπως είναι η κλεπτομανία, η οποία συχνά χρησιμοποιείται ως εξήγηση διαφόρων κλοπών προσωπικών ειδών ή αντικειμένων από πολυκαταστήματα. Γενικά οι ψυχώσεις συνδέονται με βίαια εγκλήματα κατά προσώπων. Ειδικά για την ανθρωποκτονία έχουν καταγραφεί υψηλά ποσοστά συμμετοχής των σχιζοφρενών⁹⁷.

Ωστόσο, οι έρευνες της ψυχαναλυτικής προσέγγισης έχουν δεχτεί έντονη κριτική επειδή δεν λαμβάνουν υπόψη τους κοινωνικούς και πολιτιστικούς παράγοντες στη μελέτη της γυναικείας εγκληματικότητας και πάσχουν από μεθοδολογικά σφάλματα σχετικά με

⁹² Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1979, σ. 119 επ., το Αυτό είναι τα ένστικτα, οι ορμές, οι δυνάμεις δηλαδή και οι τάσεις των βαθύτατων ριζών της προσωπικότητας. Από αυτά τα ένστικτα προέρχονται τα συναισθήματα, η βούληση, η νόηση. Το αντίθετο του Αυτό είναι το Εγώ, το οποίο είναι οι νοητικές δυνάμεις, η διεύθυνση της προσωπικότητας, που τροφοδοτείται από την αρχή της παραβατικότητας, ενώ το Αυτό κυριαρχείται από την αρχή της άμεσης ευχαρίστησης. Πάνω στο Εγώ βρίσκεται το Υπερεγώ που έχει σχηματισθεί από τα συναισθήματα του καλού και του κακού. Το Υπερεγώ είναι η συνείδηση, απαγορεύει την ικανοποίηση των ορμών του Αυτό και λειτουργεί ως ηθικός κώδικας. Το Εγώ λειτουργεί ως μεσολαβητής των συγκρούσεων ανάμεσα στο Αυτό και το Υπερεγώ.

⁹³ Βλ. Kurzwell, E., «A psychoanalytic feminism. Implications for sociological theory», in: Wallace, A. (ed.) *Feminism and sociological theory*, London, Sage Publications, 1989, pp. 82 επ.

⁹⁴ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ.σ. 179-180.

⁹⁵ Βλ. ό.α. στο ό.π., σ. 180.

⁹⁶ Βλ. ό.α. στο Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1979, σ. 131 επ.

⁹⁷ Βλ. Ζαραφονίτου, Χ., ό.π., σ.σ. 78-79.

την επιλογή του δείγματος και τις ομάδες ελέγχου. Ένας επιπλέον λόγος είναι ότι θεωρούν την εγκληματική συμπεριφορά ως αποτέλεσμα ψυχικών διαταραχών και δεν αφήνουν περιθώρια για μια αντίστροφη υπόθεση: ότι η προσαρμογή στους κανόνες ενός ρόλου εγκληματία καθώς και ο εγκλεισμός σε σωφρονιστικό κατάστημα μπορούν να έχουν σαν αποτέλεσμα τη διαταραχή της ψυχικής ισορροπίας του ατόμου⁹⁸. Το πιο σημαντικό, όμως, είναι ότι δεν μελετούν σε βάθος την γυναίκα δράστη.

3. Θεωρητικές προσπάθειες απαγκίστρωσης από βιολογικές προσεγγίσεις

Στις κλασικές παραδοσιακές βιολογικές προοπτικές κινήθηκαν και οι O. Pollak και W. Thomas, με μία προσπάθεια όμως κοινωνιολογικού προσανατολισμού. Ο O. Pollak αναφέρθηκε σε διαφορετικά πρότυπα συμπεριφοράς για τα δύο φύλα και αυξημένης καταπίεσης της γυναίκας που λειτουργούν στην κοινωνία. Δέχεται ότι η καταπίεση της πραγματοποίησης βασικών τάσεων αποτελεί εγκληματογόνο παράγοντα και αρχίζει σιγά σιγά να προβάλλει την σημασία των κοινωνικών παραγόντων. Το 1950 υποστήριξε ότι η μεγαλύτερη ελευθερία, λόγω της μικρότερης καταπίεσης, επέτρεψε στις γυναίκες νέες θέσεις και ρόλους που τους παρέχουν ευκαιρίες για συμμετοχή στο έγκλημα⁹⁹.

Ωστόσο, κατά τον ίδιον, αφενός η γυναικεία εγκληματικότητα έχει υποτιμηθεί και αφετέρου είναι καλυμμένη και ακαταδίωκτη από τις διοικητικές αρχές (μεγάλος ο σκοτεινός αριθμός της γυναικείας εγκληματικότητας) και για αυτό ενδέχεται να κατέχει ένα εξίσου με την ανδρική εγκληματικότητα μεγάλο ποσοστό¹⁰⁰. Στο έργο του «The criminality of women» (1950) επιχειρεί μία κοινωνιολογική ερμηνεία της γυναικείας εγκληματικότητας, χωρίς όμως να απομακρύνεται τελείως από τον βιολογισμό: αφενός αποδίδει το χαμηλό ποσοστό της γυναικείας εγκληματικότητας σε κοινωνικούς παράγοντες (επιλεκτική δίωξη των φορέων του επίσημου κοινωνικού ελέγχου¹⁰¹) και αφετέρου αποδίδει τις ποιοτικές διαφοροποιήσεις της εγκληματικότητας των δύο φύλων σε βιολογικούς παράγοντες. Η ήπια μορφή της γυναικείας εγκληματικότητας (οι γυναίκες διαπράττουν εγκλήματα που δεν καταγγέλλονται, όπως είναι οι αμβλώσεις και οι μικροκλοπές καταστημάτων¹⁰²)

⁹⁸ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ. 180, Ζαραφονίτου, Χ., ό.π., σ. 79, επειδή εξετάζονται κατά κύριο λόγο άτομα τα οποία έχουν ήδη κατηγορηθεί ή φυλακιστεί για κάποια αξιόποινη πράξη, λειτουργεί de facto το κριτήριο της «επικινδυνότητας», η οποία απλώς διαβαθμίζεται ανάλογα με τις περιπτώσεις.

⁹⁹ Βλ. Pollak, O., *The criminality of women*, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1950.

¹⁰⁰ Βλ. Μαυρή, Μ., ό.π., σ. 153.

¹⁰¹ Βλ. Χάιδου, Α., ό.π., σ. 267, οι γυναίκες αποκαλύπτονται σπανιότερα και καταγγέλλονται και δικάζονται σε μικρότερο βαθμό από τους άνδρες.

¹⁰² Βλ. ό.π., σ. 153.

αποδίδεται στην σωματική αδυναμία της, αλλά η ικανότητά της να εξαπατά της επιτρέπει να κινείται αθόρυβα¹⁰³. Πρόκειται για μια ικανότητα που βρίσκεται, κατά τον συγγραφέα, σε αρμονία με τη φύση της, καθώς οι γυναίκες είναι πιο ύπουλες από τους άνδρες και έχουν μάθει να υποκρίνονται¹⁰⁴. Παράλληλα ο «ιπποτισμός» των διωκτικών αρχών απέναντι στις γυναίκες διατηρεί τον δείκτη εγκληματικότητας αυτών σε χαμηλά επίπεδα. Η γυναίκα εμπλέκεται στην εγκληματική πράξη ως συνεργός ή ηθική αυτουργός και δεν εξακριβώνεται η συμμετοχή της στο έγκλημα¹⁰⁵.

Ουσιαστικά ο Ο. Pollak¹⁰⁶ αναφέρεται στη γυναικεία εγκληματικότητα ως «καλυμμένη» εγκληματικότητα, εξαιτίας του σκοτεινού αριθμού της. Οι γυναίκες δεν εμπίπτουν στο ποινικό σύστημα, διότι τα εγκλήματά τους σπάνια ανιχνεύονται, καταγράφονται και διώκονται. Αφενός, οι γυναίκες είναι ικανές να ψεύδονται¹⁰⁷, να εκμεταλλεύονται τους άνδρες και να υποκινούν πολλά από τα εγκλήματα για τα οποία, όμως, τιμωρούνται οι άνδρες και αφετέρου έχουν πολλές ευκαιρίες να κλέψουν και να δηλητηριάσουν, καθώς αυτές είναι που ψωνίζουν και αναλαμβάνουν το νοικοκυριό. Ο «ιπποτισμός» του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης δεν είναι μια πολιτική που λειτουργεί υπέρ των γυναικών, αλλά ένα πέπλο που εμποδίζει να διαπιστωθεί τι συμβαίνει πραγματικά ανάμεσα στις γυναίκες και το ποινικό σύστημα.

Στα ίδια επίπεδα κινήθηκε και ο W. Thomas (1923, 1967)¹⁰⁸, ο οποίος κατασκεύασε μια διχοτόμο του «φυσικού» άνδρα – γυναίκα που ανταποκρινόταν στο ενεργητικό και παθητικό υποκείμενο. Όπως οι C. Lombroso και G. Ferrero, έτσι και ο W. Thomas βεβαιώνει ότι οι άνδρες είναι βιολογικά πιο εξελιγμένοι από τις γυναίκες. Ωστόσο διαφοροποιείται από τους ανωτέρω και τον Ο. Pollak, διότι δεν δείχνει αποστροφή για τα υποκείμενα που εξετάζει. Μεταγενέστερα ασχολήθηκε με τις κοινωνικές επιδράσεις και τις κοινωνικές συνθήκες, εξακολουθούσε όμως να ενδιαφέρεται για τα μητρικά ένστικτα των γυναικών. Η γυναίκα στερείται την απαραίτητη λογική ώστε να υποστεί τις πιέσεις μια οικονομικής ή κοινωνικής κατάστασης που θα την οδηγήσει στο έγκλημα. Το σπίτι είναι το βασίλειο της γυναίκας, ενώ η εργασία και η δημόσια ζωή βασίλειο του άνδρα.

¹⁰³ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ. 178.

¹⁰⁴ Βλ. ό.π., σ. 178, Μαυρή, Μ., ό.π., σ. 153.

¹⁰⁵ Βλ. Pollak, Ο., ό.π., Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ. 178, Χάιδου, Α., ό.π., σ. 267.

¹⁰⁶ Βλ. ό.α. στο Jones, Α., ό.π., p. 7 επ.

¹⁰⁷ Βλ. Φωτάκης, Ε., Ε., ό.π., σ. 99 επ., από όλους τους παράγοντες που ευνοούν το έγκλημα, ιδίως του πιο βίαιου, είναι η συνήθεια του ψεύδους. Το ψεύδος παίζει τον πρωτεύοντα ρόλο στις κλοπές, απάτες, πλαστογραφίες, κατάχρηση εμπιστοσύνης, ψευδομαρτυρίες, συκοφαντίες, εγκλήματα των ηθών. Η γυναίκα ανέκαθεν θεωρείται πιο επιρρεπής από τον άνδρα στο ψεύδος, την υποκρισία και την πανουργία.

¹⁰⁸ Βλ. ό.α. στο Μαυρή, Μ., ό.π., σ. 152.

Ο W. Thomas¹⁰⁹ υπό την λομπροζιανή επιρροή παρήγαγε την πρώτη του μελέτη «Sex and society» και το 1923 το έργο «The unadjusted girl». Σύμφωνα με αυτόν, η γυναίκα επιθυμεί σε όλη της τη ζωή να επικεντρώνει το ενδιαφέρον της στα μωρά, ενώ ο άνδρας επιθυμεί προκλήσεις και περιπέτεια. Έτσι, το κορίτσι/ γυναίκα παραβάτης/ εγκληματίας επιθυμούν διασκέδαση, προκλήσεις, περιπέτεια, διάκριση, ελευθερία, δηλαδή όλα αυτά που ποθούν και μπορούν να αποκτήσουν οι άνδρες. Οι γυναίκες που δεν συμμορφώνονται με τις επιθυμίες που αναλογούν στο φύλο τους και επιθυμούν όσα μπορούν να έχουν οι άνδρες (unadjusted women), δηλαδή ελευθερία στον ευρύτερο κόσμο, δεν πρέπει να τιμωρηθούν, αλλά να επανεκταχθούν, να προσαρμοστούν ξανά στο αρχικό ενδιαφέρον για τους άλλους ανθρώπους, στον παραδοσιακό γυναικείο ρόλο, μέσω της χρονικά αόριστης κράτησης και ψυχολογικής προσαρμογής. Ο W. Thomas¹¹⁰ υποστήριξε ότι η έντονη ανάγκη για αγάπη οδηγεί τις γυναίκες στη διάπραξη σεξουαλικών κυρίως εγκλημάτων. Αναγνώρισε την γυναικεία καταπίεση και την εξέγερση της γυναίκας, η οποία πλέον δεν ανέχεται την μη ικανοποίηση των επιθυμιών της. Ωστόσο, η έντονη ανάγκη για αγάπη της οποίας η μη ικανοποίηση οδηγεί σε αντικοινωνική συμπεριφορά θα έπρεπε να οδηγεί σε αυξημένη και όχι μειωμένη γυναικεία εγκληματικότητα.

Ουσιαστικά οι W. Thomas και O. Pollak στηρίζονται κυρίως στη δαρβινική-αταβιστική εξήγηση του φαινομένου της γυναικείας εγκληματικότητας - όπως και οι C. Lombroso και G. Ferrero¹¹¹ - μη λαμβάνοντας υπόψη τους κοινωνικούς παράγοντες. Προς την ίδια κατεύθυνση προσανατολίζεται και η G. Konopka (1966)¹¹², η οποία ενώ προσπαθεί να απαγκιστρωθεί από τους βιολογικούς παράγοντες, δεν λαμβάνει υπόψη το ρόλο των προτύπων συμπεριφοράς, του κοινωνικού ελέγχου και των κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών συνθηκών στη γυναικεία εγκληματικότητα. Οι ευρωπαϊοί εγκληματολόγοι δεν απέχουν πολύ από τις απόψεις της αμερικανικής αντίληψης των W. Thomas και O. Pollak, καθώς και για τους μεν και για τους δε οι γυναίκες είναι διαφορετικά όντα από τους άνδρες και τα κίνητρά τους για διάπραξη εγκλημάτων είναι αντίθετα από αυτά των ανδρών¹¹³. Η G. Konopka φαίνεται να προσεγγίζει τον W. Thomas με την ανάλυσή της για τις συναισθηματικές ανάγκες των γυναικών και με μία ολόκληρη σχολή κοινωνικής παθολογίας που εξατομικεύει τη γυναικεία εγκληματικότητα και την εξομοιώνει με τη σεξουαλική. Ωστόσο, στη σύγχρονη επιστημονική γνώση δεν πείθουν

¹⁰⁹ Βλ. ό.α. στο Jones, A., ό.π., p. 5 επ.

¹¹⁰ Βλ. ό.α. στο Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 151 επ.

¹¹¹ Βλ. ό.α. στο Μαυρή, Μ., ό.π., σσ. 151-154.

¹¹² Βλ. ό.α. στο Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 152.

¹¹³ Βλ. Μαυρή Μ., ό.π., σ. 154.

τέτοιες απόψεις για την εγκληματικότητα των γυναικών, οι οποίες είναι εγκλωβισμένες σε αταβιστικές θεωρήσεις και προσανατολισμούς¹¹⁴.

4. Κοινωνιολογικές και εγκληματολογικές προσεγγίσεις

Αρχικά το ενδιαφέρον των κοινωνιολόγων και εγκληματολόγων προσέλκυσε το νεαρό εγκληματία σαν κατεξοχήν δείγμα ανδρισμού, ως μέλος της συμμορίας που ζει μια ρωμαλέα ελευθερία μέσα στη συμμορία. Η ηρωοποίηση του νεαρού εγκληματία είχε ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό της γυναίκας εγκληματία από το ερευνητικό ενδιαφέρον των εγκληματολόγων. Ακόμη όμως και όταν προσέλκυσε το επιστημονικό ενδιαφέρον, η μελέτη της γυναικείας εγκληματικότητας δεν ήταν συστηματική. Οι κοινωνιολογικές εξηγήσεις χρησιμοποιούνται άλλοτε ως εξηγήσεις της γέννησης της γυναικείας εγκληματικότητας και άλλοτε για την ποσοτικά χαμηλότερη γυναικεία εγκληματικότητα, χωρίς να υπάρχουν διασαφήσεις των μηχανισμών που λειτουργούν για τη γέννηση αυτών των αποτελεσμάτων. Υπήρξε μεγαλύτερη ενασχόληση με το ερώτημα γιατί η γυναίκα εγκληματεί, παρά με το αντίθετο ερώτημα, γιατί η γυναίκα δεν εγκληματεί¹¹⁵.

Επιπλέον, η γυναικεία συμμετοχή στην εγκληματικότητα απασχολούσε τους ειδικούς μόνο σε αντιπαράθεση με την ανδρική εγκληματικότητα. Από τη δεκαετία του 1970 και έπειτα, η παραδοσιακή εικόνα της μη εγκληματία γυναίκας άρχισε να διαφοροποιείται τόσο λόγω της αλλαγής στην κοινωνική θέση της γυναίκας (επαγγελματική άνοδος, εξωοικιακή δραστηριότητα, κ.λπ.), όσο και εξαιτίας μιας γενικότερης πολιτικής που άρχισε να διέπει τη νομοθετική μεταχείριση της γυναίκας στις αστικές κοινωνίες (νομοθετική εξίσωση των δύο φύλων σε θέματα κυρίως οικογενειακού και εργατικού δικαίου)¹¹⁶.

Το ενδιαφέρον των εγκληματολόγων και των κοινωνιολόγων για τη θέση της γυναίκας στις σφαίρες της κοινωνικής ζωής άρχισε να εκδηλώνεται κυρίως από την δεκαετία του 1960, οπότε οι γυναικείες ομάδες και τα κινήματα¹¹⁷ απαίτησαν τον τερματισμό των διακρίσεων σε βάρος της γυναίκας και την απελευθέρωσή της¹¹⁸. Ωστόσο, οι κοινωνιολόγοι δεν παρέχουν μία επαρκή εξήγηση στο ερώτημα γιατί η παρέκκλιση είναι πρωταρχικά ανδρικό φαινόμενο. Απαιτείται συνεργασία βιολογικών, ψυχολογικών και

¹¹⁴ Βλ. French, M., «Feminist Criminology, Female Crime and Integrated Theory. All men are rapists and that's all they are», χ.χ., [www.oup.co.uk/doc/college/maguire/ch04.doc+feminism theories criminal, 13/1/05](http://www.oup.co.uk/doc/college/maguire/ch04.doc+feminism%20theories%20criminal,13/1/05).

¹¹⁵ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 152 επ.

¹¹⁶ Βλ. Μαυρή, Μ., ό.π., σ. 150.

¹¹⁷ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ. 172.

¹¹⁸ Βλ. Μαυρή, Μ., ό.π., σ. 150.

κοινωνικών μεταβλητών προκειμένου να ερμηνευθούν τα υψηλότερα ποσοστά της ανδρικής εγκληματικότητας από τα αντίστοιχα της γυναικειάς¹¹⁹. Επιπλέον, η αναφορά της εγκληματολογίας στις γυναίκες ως εγκληματίες είναι μικρή και καλύπτεται από λιγότερες κατηγορίες παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς: ψυχικής ασθένειας, πορνείας¹²⁰ και κλοπής σε κατάσταση. Ωστόσο, η εγκληματολογία θα πρέπει να ανακαλύψει όλες εκείνες τις κατηγορίες που μπορεί να απευθύνονται στις γυναίκες¹²¹.

Καμία από τις κοινωνιολογικές θεωρίες της παρέκκλισης δεν εξηγεί γιατί η παρεκκλίνουσα συμπεριφορά είναι κυρίως ανδρικό φαινόμενο¹²². Συγκεκριμένα, η θεωρία της ετικέτας (labeling theory) υποστηρίζει ότι ο κυριότερος παράγοντας στην υιοθέτηση εγκληματικής καριέρας, δηλαδή δευτερογενής παρέκκλισης, είναι η κοινωνική αντίδραση στην πρωτογενή παρέκκλιση¹²³. Η σχολή της αλληλεπίδρασης¹²⁴ κυριάρχησε κατά την δεκαετία του 1960 και στις αρχές της δεκαετίας 1970 με κύριο εκπρόσωπο τον Becker¹²⁵, ο οποίος υποστήριξε σχετικά με την γυναικεία εγκληματικότητα ότι οι άνδρες δημιουργούν τους κανόνες για τις γυναίκες. Εκτός από την εργασία της Cameron για τις μικροκλοπές στα καταστήματα, η ανωτέρω σχολή δεν πρόσθεσε τίποτε ουσιώδες για τη γυναικεία εγκληματικότητα. Η προαναφερόμενη εργασία έδειξε τη διαφορετική μεταχείριση του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης ως προς τις διώξεις και τις καταγγελίες γυναικών δραστών, καθώς και τη διαφορετική συμπεριφορά απέναντι στους άνδρες και τις γυναίκες. Η συγκεκριμένη θεωρία, η οποία εντοπίζει τον παράγοντα του εγκλήματος στη διαδικασία αλληλεπίδρασης μεταξύ του κοινού, της αστυνομίας, των δικαστηρίων και των δραστών, όπως και οι θεωρητικοί που εντοπίζουν τον παράγοντα του εγκλήματος στο περιβάλλον την πόλης ή στη δομή της κοινωνίας, θα πρέπει να εξηγήσουν επαρκώς γιατί αυτοί οι παράγοντες λειτουργούν πιο αποτελεσματικά στους άνδρες από ό,τι στις γυναίκες.

¹¹⁹ Βλ. Gove, R., W., «The effect of age and gender on deviant behavior: a biopsychosocial perspective», in: Rossi, S., A. (ed.), *Gender and the life course*, New York, Aldine, 1985, p. 115.

¹²⁰ Βλ. Chesney-Lind, M., ό.π., pp. 110, 139, Day, K., «The ethic of care and women's experiences of public space», *Journal of Environmental Psychology*, vol. 20, 2000, pp. 103-124, η πορνεία ως παρεκκλίνουσα συμπεριφορά ήταν αποτέλεσμα κυρίως της οικονομικής αναγκαιότητας των γυναικών για να επιβιώσουν. Ο Gilfus προσθέτει ότι αυτό γινόταν όχι μόνο για λόγους επιβίωσης των ιδίων αλλά και των συντρόφων και των παιδιών τους, καθώς προσδοκάται από την γυναίκα να έχει ένα ρόλο φροντίδας για τους άλλους.

¹²¹ Βλ. Young, A., ό.π., pp. 38-39.

¹²² Βλ. Gove, R., W., ό.π., p. 118 επ.

¹²³ Βλ. ό.π., p. 119, Lemert, E., *Human deviance, social problems and social control*, Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall, 1967, p. 55.

¹²⁴ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1979, σ. 187 επ., Μαυρή, Μ., ό.π., σ. 157 επ., Χάιδου, Α., ό.π., σ. 239 επ.

¹²⁵ Βλ. Becker, S., H., *Οι περιθωριοποιημένοι. Μελέτες στην κοινωνιολογία της παρέκκλισης*, (μτφρ. Α. Κουτζόγλου & Β. Γ. Ι. Μπουρλιάστιος), Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2000.

Σύμφωνα με τη θεωρία της ανομίας του Merton¹²⁶, ορισμένα άτομα – κυρίως μέλη της κατώτερης κοινωνικής τάξης και ομάδων κοινωνικά αποκλεισμένων – δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα νόμιμα μέσα για την επίτευξη των νόμιμων στόχων, διότι δεν είναι διαθέσιμα σε αυτά, με συνέπεια να καταφεύγουν σε παράνομα μέσα για την επίτευξη των στόχων. Η θεωρία της ανομίας υποστηρίζει ότι όταν ένας άνδρας εγκληματεί κάτω από συνθήκες απόφραξης (blockage) των ευκαιριών, η πράξη θεωρείται ως «φυσική» αντίδραση, ενώ όταν η γυναίκα εγκληματεί η πράξη αυτή θεωρείται ως «αδυναμία». Η Naffine¹²⁷ (1987) αντιπροσωπεύει την καλύτερη κριτική αυτής της θεωρίας, αλλά υπάρχουν και άλλες κριτικές όπως ο χαρακτηρισμός των γυναικών ως «συνεργοί» στο έγκλημα στην θεωρία των Cohen, Cloward και Ohlin¹²⁸. Ο Merton¹²⁹ στη θεωρία του για την ανομία δεν αναφέρεται στις γυναίκες, όπως και οι Taylor, Walton και Young¹³⁰. Οι λειτουργιστές βρίσκονται σε καλύτερη θέση λόγω των μελετών του Davis και του Grosser. Ωστόσο, ο Davis¹³¹ επικεντρώνεται στην αναγκαιότητα της ύπαρξης κοινωνικών διαφορών μεταξύ των δύο φύλων. Συγκεκριμένα, η πορνεία είναι αναγκαία για την ύπαρξη της κοινωνίας, στο βαθμό που διατηρεί το σεβασμό στο γάμο και στην εντιμότητα της γυναίκας. Συμφωνεί με την τιμωρία των εκδιδόμενων, καθώς είναι κοινωνικά απορριπτέες γυναίκες και δεν αποτελούν μέρος της οικονομίας, σε αντίθεση με τους πελάτες τους που αξίζουν πολύ περισσότερο.

Ωστόσο, οι εγκληματολογικές θεωρίες είναι ανδροκεντρικές, στηρίζονται σε έρευνες σε άρρενες ανηλίκους και δεν εξηγούν επαρκώς γιατί οι γυναίκες έχουν χαμηλά ποσοστά παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί από τους θεωρητικούς της σύγκρουσης ότι ο αποκλεισμός των γυναικών από βασικές κοινωνικοοικονομικές διαδικασίες είναι τέτοιος που οι γυναίκες στερούνται ευκαιρίες διάπραξης εγκλημάτων και εξαιτίας της υποτακτικής τους θέσης δεν υπάρχει ανάγκη για τους άλλους να αντιδρούν στις γυναίκες που εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά και να τις τοποθετούν σε ένα στιγματιστικό ρόλο. Επίσης, αν και οι θεωρίες του κοινωνικού ελέγχου και της μάθησης δεν χρησιμοποιήθηκαν για την ερμηνεία της χαμηλής γυναικείας εγκληματικότητας¹³², θα

¹²⁶ Βλ. Merton, K., R., «Social structure and anomie», in: Merton, K., R. (ed.), *Social theory and social structure*, New York, The Free Press, 1957, p. 161 επ., Χάϊδου, Α., ό.π., σ. 146 επ.

¹²⁷ Βλ. ό.α. στο French, M., ό.π.

¹²⁸ Βλ. ό.α. στο ό.π.

¹²⁹ Βλ. ό.α. στο Μαυρή, Μ., ό.π., σ. 157.

¹³⁰ Βλ. ό.α. στο ό.π., σ. 157.

¹³¹ Βλ. ό.α., ό.π., σ. 157.

¹³² Βλ. Baskin, R., D. & Sommers, B., I., «The gender question in research on female criminality», *Social Justice. A journal of crime, conflict and world order*, vol. 17, no. 2, issue 40, Summer 1990, pp. 149-150, οι παραδοσιακές προσεγγίσεις περί εγκληματικότητας, όπως των κοινωνικών δεσμών, των διαφορικών

μπορούσε να υποστηριχθεί ότι τα κορίτσια είναι πιο πιθανόν να αναπτύσσουν πιο στενούς δεσμούς με την οικογένεια και να υιοθετούν κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά. Όμως, η ανάμειξη των ενήλικων γυναικών σε μη οικογενειακούς ρόλους θα προέβλεπε σημαντική αύξηση μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο στα ποσοστά της γυναικείας παραβατικότητας και/ ή εγκληματικότητας. Ωστόσο, η προβλεπόμενη αύξηση ήταν περιορισμένη, ιδίως σε μη σοβαρά εγκλήματα ιδιοκτησίας.

Μόνο μία κοινωνιολογική θεώρηση της εγκληματικότητας δεν αρκεί για την ερμηνεία της, καθώς στη διαμόρφωσή της παίζουν ρόλο βιολογικοί, ψυχικοί και κοινωνικοί παράγοντες. Μόνο ο κατάλληλος συνδυασμός παραγόντων μπορεί να μετατρέψει έναν άλλο παράγοντα σε αιτιώδη παράγοντα μίας συγκεκριμένης εγκληματικής πράξης¹³³. Οι κυριότερες εγκληματολογικές θεωρίες που χρησιμοποιήθηκαν ή θα μπορούσαν να εφαρμοστούν για την ερμηνεία της γυναικείας εγκληματικότητας είναι οι εξής:

α. Θεωρίες κοινωνικής αποδιοργάνωσης και υποκουλτούρας

Στη δεκαετία του 1920 στο χώρο της σύγχρονης κοινωνιολογίας κυριάρχησε η σχολή του Σικάγου¹³⁴, η οποία ξεκίνησε με μία οικολογική αιτιολογία του εγκλήματος και στη συνέχεια κατέληξε σε μία εθνογραφική μελέτη μιας συγκεκριμένης ομάδας παραβατών¹³⁵. Οι ιδρυτές της σχολής αυτής, Park και Burgess¹³⁶, μελέτησαν την προσαρμογή της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον της. Το κύριο εύρημα της οικολογικής σχολής ήταν ότι υπάρχουν περιοχές στις οποίες το έγκλημα είναι διαδεδομένο και άλλες στις οποίες είναι σπάνιο. Αρχές του 1929, οι C. R. Shaw H. D. McKay¹³⁷ χρησιμοποίησαν μία οικολογική προσέγγιση στη μελέτη της παραβατικότητας των ανηλίκων. Οι ανωτέρω μελέτησαν τα στατιστικά στοιχεία της αστυνομίας (στοιχεία συλλήψεων) μόνο σε αρσενικούς παραβάτες στο Σικάγο, κάνοντας μόνο μία παρενθετική αναφορά στα στοιχεία για τη θηλυκή παραβατικότητα.

Εκτός από τους ιδρυτές της σχολής αυτής και τους κύριους εκπροσώπους της Shaw και Mackay¹³⁸, ο πλέον αντιπροσωπευτικός εκπρόσωπος αυτής της σχολής για το θέμα της

ευκαιριών και του διαφορικού συγχρωτισμού δεν μπορούν να γενικευτούν και να χρησιμοποιηθούν για την ερμηνεία της γυναικείας εγκληματικότητας, διότι στηρίχτηκαν σε νέους σε ηλικία παραβάτες και σε αδικήματα μικρής βαρύτητας, όπως χρήση μαριχουάνας και status αδικήματα.

¹³³ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1979, σ. 201 επ.

¹³⁴ Βλ. ό.π., σ. 175, πρόκειται για την πρώτη εγκληματολογική σχολή με καθαρά κοινωνιολογική κατεύθυνση.

¹³⁵ Βλ. Μαυρίδης, Μ., ό.π., σ. 155.

¹³⁶ Βλ. ό.α. στο Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1979, σ. 175.

¹³⁷ Βλ. Chesney-Lind, M., ό.π., p. 18 επ.

¹³⁸ Βλ. ό.α. στο Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1979, σ. 175.

γυναικείας εγκληματικότητας είναι ο F. M. Thrasher¹³⁹ (1963), ο οποίος στο έργο του «The gang», αντιμετωπίζει την παραβατικότητα ως φυσιολογική, αποκλείοντας όμως τα κορίτσια ως μέλη συμμορίας, καθώς δεν ταιριάζουν στο πρότυπο του «ήρωα» αγοριού. Στη σύντομη αναφορά του στα κορίτσια – μέλη της συμμορίας αναφέρει ότι τα αγόρια απορρίπτουν τα κορίτσια, διότι τα τελευταία εξασθενούν την ικανότητα της αποτελεσματικής δράσης της ομάδας. Υποστήριξε επιπλέον ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες διαπράττουν λιγότερα εγκλήματα από τα αγόρια και τους άνδρες, διότι υπόκεινται σε αυστηρότερη κοινωνική επιτήρηση.

Ο W. F. Whyte¹⁴⁰ διαφοροποιεί τους άνδρες από τις γυναίκες με βάση το φύλο τους και υποστηρίζει ότι μόνο τα κορίτσια που υιοθετούν ανδρικούς ρόλους μπορούν να αποτελέσουν ισότιμα μέλη της συμμορίας. Ο ρόλος της γυναίκας εντοπίζεται στο φύλο της. Ενώ η σχολή του Σικάγου προχωρεί πέρα από την παραδοσιακή αντίληψη για την εγκληματικότητα, στο θέμα της γυναικείας εγκληματικότητας συνταυτίζεται με τις απόψεις της παραδοσιακής εγκληματολογίας, ενώ απουσιάζει η ποιοτική έρευνα με περιπτώσεις πάνω στη ζωή των ίδιων των γυναικών¹⁴¹.

Και το έργο του A. Cohen¹⁴² για την υποκουλτούρα των παρεκκλίνουσων συμμοριών, που γράφτηκε σχεδόν είκοσι χρόνια μετά το έργο του Thrasher, περιλαμβάνει μόνο την παραβατικότητα των αγοριών και εξηγεί ότι αποκλείει τη γυναικεία παραβατικότητα από τη μελέτη του, διότι οι γυναίκες αναγκαστικά διακατέχονται από αδυναμίες και συναισθηματική αστάθεια, διαφορετικά θα έρχονταν σε αντίθεση με τη φήμη τους ως αναμφισβήτητα θηλυκά.

Οι Cohen και Short¹⁴³ υποστήριξαν ότι οι γυναικείες υποκουλτούρες, όπως και οι ανδρικές, αποτελούνταν από μέλη που είχαν απογοητευτεί στην προσπάθειά τους να πετύχουν τους παραδοσιακούς στόχους του φύλου τους: του γάμου, του κοινωνικού status, του σεβασμού. Τα κορίτσια στρέφονται σε μία κουλτούρα που τους προσφέρει υποκατάστατο status, εκτός των πλαισίων της νόμιμης κοινωνίας. Επειδή όμως η έρευνά τους έγινε σε μαύρες γυναίκες της κατώτερης τάξης, παραδέχτηκαν ότι τα ευρήματά τους

¹³⁹ Βλ. ό.α. στο Μαυρής, Μ., ό.π., σ. 155-156.

¹⁴⁰ Βλ. Whyte, W., F., *Street corner society. The social structure of an Italian slum*, Chicago – Illinois, University of Chicago Press, 1943.

¹⁴¹ Βλ. French, M., ό.π.

¹⁴² Βλ. ό.α. στο Adler, F., Mueller W., O., G. & Laufer, S., W., ό.π., p. 125 επ., η παραβατικότητα των αγοριών οφείλεται στο ότι οι κατώτερες κοινωνικοοικονομικές τάξεις που δεν γνωρίζουν τον τρόπο ζωής της μεσαίας τάξης δεν μπορούν να κοινωνικοποιηθούν τα παιδιά τους με τρόπο που να τα προετοιμάζουν για να ενταχθούν στην μεσαία τάξη. Ωστόσο, ο Cohen δεν εξηγεί γιατί οι περισσότεροι παραβάτες, παρά την κοινωνική θέση τους, γίνονται νομοταγείς πολίτες και δεν αναφέρεται στις συμμορίες της μεσαίας τάξης.

¹⁴³ Βλ. ό.α. στο ό.π., p. 138.

δεν μπορούν να γενικευτούν σε όλες τις παρεκκλίνουσες γυναικείες υποκουλτούρες. Και ο Miller¹⁴⁴ κινείται στα ίδια πλαίσια, αγνοώντας την παραβατικότητα του γυναικείου φύλου και μελετώντας την εγκληματικότητα της κατώτερης τάξης, με έμφαση στα εστιακά ενδιαφέροντα (εμπλοκή, σκληρότητα, εξυπνάδα, έκσταση, μοίρα, αυτονομία), τα οποία συμβάλλουν κατά πολλούς τρόπους στην εγκληματογένεση, ειδικά των νέων ανδρών¹⁴⁵.

β. Θεωρία της κοινωνικής μάθησης

Κύριος εκπρόσωπος της θεωρίας του διαφορικού συγχρωτισμού ή της κοινωνικής μάθησης είναι ο Sutherland¹⁴⁶, ο οποίος ανήκει στη σχολή του Σικάγου και εξέτασε ως εγκληματογόνο παράγοντα την κοινωνική ομάδα στην οποία ανήκει το άτομο. Σύμφωνα με αυτόν, όπως κάθε συμπεριφορά διδάσκεται, έτσι και η εγκληματική συμπεριφορά μπορεί να διδαχθεί στο πλαίσιο της παράνομης ομάδας. Ωστόσο αυτή η θεωρία δεν εξηγεί το λόγο για τον οποίο επιλέγει κάποιος τη συγκεκριμένη ομάδα για να ενταχθεί, το λόγο για τον οποίο ξεκίνησε αυτή η ομάδα κάποτε με αντικοινωνική τοποθέτηση και την όχι σπάνια δράση ενός μέλους της ομάδας εναντίον άλλου μέλους της ίδιας ομάδας.

Σύμφωνα με τη θεωρία του διαφορικού συγχρωτισμού οι άνδρες, σε αντίθεση με τις γυναίκες, έχουν ενδεχομένως περισσότερες ευκαιρίες να συναναστραφούν με εγκληματίες και να μάθουν τις εγκληματικές τεχνικές, τουλάχιστον στην πρωτογενή παρέκκλιση. Είναι περισσότερο εκτεθειμένοι στους εγκληματικούς κανόνες και έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να τους μάθουν, να τους εσωτερικεύσουν και να τους εφαρμόσουν. Ορισμένες όμως γυναίκες λόγω της κοινωνικής θέσης τους είναι πιθανότερο να συγχρωτισθούν με εγκληματικά άτομα¹⁴⁷.

Η θεωρία του Sutherland για τον διαφορικό συγχρωτισμό έχει δεχτεί κριτική από τους φεμινιστές, διότι χρησιμοποιεί μελέτες περιπτώσεων μόνο ανδρών και πρόκειται για μία ανδροκρατούμενη προοπτική που γοητεύει τον άνδρα δράστη, ή τουλάχιστον τα κοινωνικά, ενεργά, αθλητικά χαρακτηριστικά του άνδρα δράστη¹⁴⁸.

¹⁴⁴ Βλ. ό.α. στο ό.π., p. 135, τα αγόρια της κατώτερης κοινωνικοοικονομικής τάξης μοιράζονται τους στόχους για επιτυχία της κυρίαρχης κουλτούρας. Ωστόσο, είναι πρόθυμοι να παρεκκλίνουν από τις κυρίαρχες αυτές αξίες. Αν μια ευκαιρία εμφανιστεί για να αποκτήσουν κύρος μέσα από μία μάχη, τα αγόρια που ανήκουν σε συμμορίες είναι πρόθυμα να το κάνουν ελπίζοντας ότι η πράξη τους δεν θα τιμωρηθεί.

¹⁴⁵ Βλ. Chesney – Lind, M., ό.π., p. 20, Χάιδου, Α., ό.π., σ. 176 επ.

¹⁴⁶ Βλ. ό.α. στο Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1979, σ. 176 επ., στο Χάιδου, Α., ό.π., σ. 190 επ.

¹⁴⁷ Βλ. Χάιδου, Α., ό.π., σ. 269.

¹⁴⁸ Βλ. Chesney-Lind, M., ό.π., p. 20.

γ. Θεωρία των κοινωνικών ρόλων

Ερμηνείες βασισμένες στη θεωρία των κοινωνικών ρόλων αποτελούν προσπάθεια κυρίως της φεμινιστικής εγκληματολογίας να απαγκιστρωθεί από βιολογικά και ψυχαναλυτικά μοντέλα ερμηνείας και να προσαρμοσθεί στα καινούργια κοινωνικά δεδομένα (γυναικείο κίνημα). Η θεωρία των κοινωνικών ρόλων είναι κοινωνιολογικά προσανατολισμένη προσέγγιση, η οποία συνδέει το χαμηλό δείκτη εγκληματικότητας της γυναίκας με το σύστημα αξιών που ισχύει σε μία συγκεκριμένη κοινωνία και χρονική περίοδο και με τους τρόπους που επιλέγει η γυναίκα για να λύσει τα προβλήματά της¹⁴⁹. Ο Cohen¹⁵⁰ υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι για να λύσουν τα προβλήματά τους ψάχνουν λύσεις που δεν αμφισβητούν την ταύτισή τους με το αντίστοιχο πρότυπο του φύλου στο οποίο ανήκουν. Η Gipser¹⁵¹ συμφωνεί με τον ανωτέρω και τονίζει ότι το είδος της παραβατικής συμπεριφοράς επιλέγεται από το υποκείμενο ανάλογα με τον κοινωνικό του ρόλο. Η επιλογή του τρόπου επίλυσης, σύμφωνα με την ίδια, δεν εξαρτάται μόνο από την ταύτιση με ένα πρότυπο ρόλου αλλά και από τα μέσα που διαθέτει η γυναίκα για να πετύχει το στόχο που ανταποκρίνεται σε αυτόν το ρόλο.

Επιχειρείται από την Gipser μια σύζευξη της θεωρίας της αλληλεπίδρασης, της θεωρίας της ανομίας του Merton και της θεωρίας των ρόλων. Η Gipser θα μπορούσε να απαντήσει στο ερώτημα του Merton: αφού η εγκληματικότητα είναι η απόσταση πολιτισμικών στόχων και νόμιμων μέσων, πώς εξηγείται ο χαμηλός δείκτης της γυναικείας εγκληματικότητας, παρά τα λιγοστά νόμιμα μέσα που διαθέτει η γυναίκα για την επίτευξη των νόμιμων στόχων. Η απάντηση που διαφαίνεται από την ανωτέρω είναι ότι στο γυναικείο ρόλο αντιστοιχούν όχι μόνο διαφορετικοί στόχοι, αλλά και τα νόμιμα μέσα που επιλέγει η γυναίκα είναι διαφορετικά από αυτά των ανδρών και προσαρμοσμένα στις προσδοκίες που απορρέουν από το γυναικείο ρόλο. Ο Opp¹⁵² ήδη έχει διατυπώσει τη θέση ότι διαφορετικοί στόχοι και διαφορετικά μέσα αντιστοιχούν στο κάθε φύλο. Η Gipser έδειξε ότι η ταύτιση με τον παραδοσιακό πρότυπο ρόλο συνεπάγεται μια παραβατική συμπεριφορά ενισχυτική αυτού του ρόλου (μικροκλοπές καταστημάτων). Αντίθετα, οι γυναίκες με αφομοιωμένο το πρότυπο χειραφέτησης εκδηλώνουν παραβατική συμπεριφορά που ανταποκρίνεται σε αυτό το πρότυπο (χρήση ουσιών και αλκοόλ, πορνεία). Ωστόσο, η ίδια δεν απαντά στο ερώτημα γιατί οι γυναίκες παρουσιάζουν, σε σχέση με τους άνδρες, χαμηλό δείκτη εγκληματικότητας.

¹⁴⁹ Βλ. Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου, Ε. & Τσίλιμιγκάκη, Β., ό.π., σ. 35.

¹⁵⁰ Βλ. ό.α. στο Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ. 180.

¹⁵¹ Βλ. ό.α. στο ό.π., σ. 181.

¹⁵² Βλ. ό.α. στο ό.π., σ. 181.

Η Daly¹⁵³ (1998) τονίζει τη σημασία της κατανόησης του ρόλου του φύλου και πώς ο ρόλος αυτός επηρεάζει τη ζωή του δράστη αλλά και της γυναίκας, ως θύμα ή/ και δράστη. Η απάντηση για τη μικρότερη γυναικεία εγκληματικότητα βρίσκεται ίσως στη διαδικασία κοινωνικοποίησης της γυναίκας στο πλαίσιο της οικογένειας και της ευρύτερης κοινωνίας¹⁵⁴. Καθοριστικά στοιχεία για τη μικρότερη εκπροσώπηση των γυναικών στην συνολική εγκληματικότητα είναι ο ρόλος που προσδίδεται στη γυναίκα από την κοινωνία, καθώς και ο εντονότερος κοινωνικός έλεγχος – κυρίως ανεπίσημος - στον οποίο εκτίθεται από μικρή ηλικία. Ο τρόπος κοινωνικοποίησης του αγοριού το φέρνει πιο κοντά στην πιθανή υιοθέτηση παραβατικής ή εγκληματικής δραστηριότητας σε αντίθεση με την κοινωνικοποίηση του κοριτσιού¹⁵⁵. Το κοινωνικό περιβάλλον, η οικογένεια, οι φίλοι, προσδοκούν από τη γυναίκα να παραμείνει πιστή στο στερεότυπο της γυναικείας συμπεριφοράς με κύρια χαρακτηριστικά την αφοσίωση και την ικανοποιητική εκτέλεση του έργου της¹⁵⁶, την υποχώρηση και υποταγή, την ανησυχία της για κοινωνική επαφή και για την φροντίδα των άλλων¹⁵⁷. Η ανησυχία των γυναικών για την επιρροή της συμπεριφοράς τους στους άλλους θα περιορίσει την επιθυμία τους για διάπραξη εγκληματικών πράξεων. Αντιθέτως, σύμφωνα με τα κοινωνικά στερεότυπα, η ανεξάρτητη, αντικειμενική και επιβλητική φύση των ανδρών συμφωνεί περισσότερο με την επιθυμία να διαπράξουν παραβατική συμπεριφορά.

Οι κοινωνικοί επιστήμονες τείνουν να αποδίδουν αυτά τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των ανδρών και των γυναικών στην διαδικασία της κοινωνικοποίησης, ενώ οι ερευνητές που στηρίζονται σε βιολογικές προσεγγίσεις, σύμφωνα με τον Gove¹⁵⁸, αποδίδουν την προσωπικότητα και των δύο φύλων στην βιολογική φύση αυτών των χαρακτηριστικών. Οι άνδρες έχουν σωματική διάπλαση που σχετίζεται με την παραβατική συμπεριφορά σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι γυναίκες, καθώς έχουν περισσότερους μύες, μεγαλύτερα ποσοστά μεταβολισμού, είναι πιο επιθετικοί και δραστήριοι. Το χαμηλότερο ποσοστό της γυναικείας εγκληματικότητας οφείλεται, σύμφωνα με τον Gove, στην υποτακτική φύση του γυναικείου φύλου, την σωματική διάπλαση και την έλλειψη επιθετικότητας, στοιχεία τα οποία, σύμφωνα με τον ίδιον, έχουν βιολογική βάση, ανεξάρτητα από τους κοινωνικούς παράγοντες. Ωστόσο, «για την εξήγηση του

¹⁵³ Βλ. ό.α. στο Νικολαΐδης, ό.π., σ. 1423.

¹⁵⁴ Βλ. Χάιδου, Α., ό.π., σ. 268.

¹⁵⁵ Βλ. Νικολαΐδης, ό.π., σ. 1422.

¹⁵⁶ Βλ. Yotopoulos – Marangopoulos, Α., ό.π., σ. 99 επ.

¹⁵⁷ Βλ. Gilligan, C., *In a different voice: psychological theory and women's development*, Cambridge, Harvard University Press, 1982, p. 71.

¹⁵⁸ Βλ. Gove, R., W., ό.π., p. 137-138.

εγκληματικού φαινομένου αλλά και του ρόλου και της θέσης των φύλων είναι αναγκαία μία θεωρία που να λαμβάνει υπόψη τους κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτιστικούς παράγοντες που λειτουργούν σ γενεσιουργοί και των δύο αυτών κοινωνικών φαινομένων»¹⁵⁹.

δ. Θεωρία του κοινωνικού ελέγχου

Σύμφωνα με τη θεωρία του κοινωνικού ελέγχου η χαμηλή γυναικεία εγκληματικότητα οφείλεται στις διαφοροποιήσεις στην ανατροφή, στις αποτυχίες στο σχολείο, στο γάμο, στο επάγγελμα και στην ανυπαρξία εξωτερικού ελέγχου σε κοινωνικές ομάδες και θεσμούς¹⁶⁰. Ο T. Hirschi στη θεωρία του για τον κοινωνικό δεσμό, έθεσε τέσσερις κοινωνικούς δεσμούς που προωθούν την κοινωνικοποίηση και τη συμμόρφωση: προσκόλληση, αφοσίωση, συμμετοχή και πίστη (attachment, commitment, involvement, belief). Όσο πιο ισχυροί είναι αυτοί οι δεσμοί του ατόμου με το κοινωνικό περιβάλλον τόσο λιγότερες πιθανότητες υπάρχουν για εκδήλωση παραβατικότητας. Σε συνδυασμό με τη θεωρία των κοινωνικών ρόλων, όπου η χαμηλή γυναικεία εγκληματικότητα ερμηνεύεται από τις αξίες και τις προσδοκίες που ορίζει το πρότυπο του γυναικείου φύλου, η θεωρία του κοινωνικού ελέγχου προχωρεί τονίζοντας ότι οι γυναίκες εγκληματούν σε μικρότερο βαθμό από τους άνδρες, καθώς εξαιτίας αυτού του προτύπου ασκείται σε αυτές έντονος ανεπίσημος, κυρίως, κοινωνικός έλεγχος.

Οι γυναίκες δείχνουν αφοσίωση και προσκόλληση στην οικογένεια και στην φροντίδα αυτής, με συνέπεια όσο πιο έντονοι είναι αυτοί οι δεσμοί τόσο να απομακρύνονται από την εκδήλωση παραβατικότητας. Η παραβατική κι εγκληματική συμπεριφορά εμφανίζεται όταν «αδυνατούν» ή «σπάζουν» οι δεσμοί αυτοί. Όλοι οι άνθρωποι είναι ικανοί να διαπράξουν παραβατικές πράξεις, ο φόβος του ελέγχου όμως τους αποτρέπει από την εκδήλωση αυτών. Οι στενοί κοινωνικοί δεσμοί με ομάδες, όπως η οικογένεια, οι φίλοι, οι γείτονες, κ.λπ. αποτρέπουν από την εγκληματική δραστηριότητα¹⁶¹.

Το έργο του T. Hirschi¹⁶² προήλθε από έρευνα σε αγόρια μαθητές και εξηγεί τη νεανική παραβατικότητα, όχι όμως την ενήλικη εγκληματικότητα. Τα συμπεράσματά του συνοπτικά είναι ότι οι στενοί δεσμοί με τους γονείς και η επιτυχία στο σχολείο αποτρέπουν τους ανηλίκους από την εγκληματική συμπεριφορά και όσο λιγότερο πιστεύουν στην

¹⁵⁹ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 195.

¹⁶⁰ Βλ. Warren, Q., M., ό.α. στο Χάιδου, Α., ό.π., σ. 273.

¹⁶¹ Βλ. Χάιδου, Α., ό.π., σ. 202 επ.

¹⁶² Βλ. ό.α. στο Adler, F., Mueller W., O., G. & Laufer, S., W, ό.π., p.p. 150-153.

υπακοή των νόμων τόσο ευκολότερα οδηγούνται στην παραβίασή του¹⁶³. Ωστόσο, η θεωρία του Hirschi για τον κοινωνικό δεσμό έχει δεχτεί κριτική από φεμινιστές, διότι επικεντρώνεται σχεδόν αποκλειστικά στην κοινωνική θέση σε βάρος του φύλου και της εθνικότητας. Η θεωρία του κοινωνικού ελέγχου, όπως και η θεωρία των κοινωνικών ρόλων, στηρίζεται σε έρευνες σε άρρενες ανηλίκους και δεν χαρακτηρίζεται από μελέτες που να εστιάζουν σε θέματα σοβαρής εγκληματικότητας, εγκληματικότητας ενηλίκων και γυναικών. Οι φεμινιστές τείνουν να επικεντρώνονται στο φύλο και στην αλληλεπίδραση φύλου και εθνικότητας (women of color) ως άκαμπτα, σκληρά χαρακτηριστικά που έχουν σχεδόν την ίδια επιρροή όπως η κοινωνική θέση¹⁶⁴.

5. Φεμινιστικές θεωρίες και φεμινιστική εγκληματολογία

Το ερευνητικό ενδιαφέρον της εγκληματολογίας του 19^{ου} αι. επικεντρώθηκε κυρίως στους άνδρες¹⁶⁵, καθώς στις περισσότερες κοινωνίες και χρονικές περιόδους η πλειοψηφία των εγκλημάτων διαπράττονταν από άνδρες. Στις σπάνιες περιπτώσεις όμως που αναφέρθηκαν σε γυναίκες εγκληματίες, μεταχειρίστηκαν τα χαμηλά ποσοστά της γυναικείας εγκληματικότητας ως φαινόμενο που μπορούσε να ερμηνευθεί¹⁶⁶.

Στην κοινωνιολογία και εγκληματολογία δεν θεωρήθηκε ως προβληματική η αρρενωπότητα των ανδρών¹⁶⁷. Μόνο οι φεμινιστές συγγραφείς κατάφεραν, σύμφωνα με την Heidensohn¹⁶⁸, να ξεπεράσουν αυτό που δεν μπορούσε η κοινωνιολογία: την αρρενωπή

¹⁶³ Βλ. Χάιδου, Α., ό.π., σ. 215.

¹⁶⁴ Βλ. French, M., ό.π.

¹⁶⁵ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1979, σ.66, σύμφωνα με την οποία η ανδρική ιδιότητα δεν μπορεί να θεωρηθεί αιτιώδης παράγοντας της εγκληματικότητας, παρά μόνο μπορεί να θεωρηθεί έμμεσος, εξαιτίας ορισμένων ψυχικών ιδιοτήτων του άνδρα (εντονότερη τάση επιβολής, μεγαλύτερος εγωισμός, κ.ά.), ως αποτέλεσμα της αγωγής του στο πλαίσιο της ανδροκρατούμενης κοινωνίας. Αυτές οι ψυχικές ιδιότητες για να γίνουν εγκληματογόνες θα πρέπει να συνδυαστούν με άλλους παράγοντες. Ούτε και η γυναικεία ιδιότητα δεν μπορεί να θεωρηθεί εγκληματογόνος παράγοντας ορισμένου είδους εγκληματικής δραστηριότητας, όπως των κλοπών σε καταστήματα (shoplifting). Αυτό που συμβαίνει είναι ότι ορισμένες ψυχικές ιδιότητες, που αποτελούν συνέπεια της αγωγής της γυναίκας, σε συνδυασμό με τις περισσότερες ευκαιρίες (για παράδειγμα, οι γυναίκες κυρίως ψωνίζουν) τείνουν προς μία συγκεκριμένη εγκληματική πράξη (στο συγκεκριμένο παράδειγμα, ροπή προς κλοπές σε καταστήματα).

¹⁶⁶ Βλ. Rafter, H.,N. & Heidensohn, F., «Introduction: the development of feminist perspectives on crime», in: Rafter, H.,N. & Heidensohn, F. (eds), *International feminist perspectives in criminology. Engendering a discipline*, Buckingham – Philadelphia, Open University Press, 1995, p. 4.

¹⁶⁷ Βλ. Klein, D., «Crime through gender's prism: feminist criminology in the United States», in: Rafter, H.,N. & Heidensohn, F. (eds), *International feminist perspectives in criminology. Engendering a discipline*, Buckingham – Philadelphia, Open University Press, 1995, p. 218 επ., στο πεδίο της εγκληματολογίας το αρσενικό είναι συνήθως η μη προβληματική νόρμα και το θηλυκό είναι αυτό που χρειάζεται ερμηνεία, ενώ εγκληματίας θεωρείται μόνο ο άνδρας, Kersten, J., «Culture, masculinities and violence against women», *The British Journal of Criminology*, vol. 36, no. 3, special issue 1996, p. 382.

¹⁶⁸ Βλ. Heidensohn, F., *Women in control? The role of women in law enforcement*, Oxford, Clarendon Press, 1992, p. 14.

δεσπόζουσα θεωρητική τάση. Η αντίληψη ότι το έγκλημα είναι καθαρά ανδρική υπόθεση δεν προκύπτει μόνο από θέσεις οπαδών της κλασικής εγκληματολογικής θεωρίας, αλλά και από το σχεδόν ανύπαρκτο ενδιαφέρον των ερευνητών για το θέμα και την κυριαρχία των ανδρών επιστημόνων στο χώρο της εγκληματολογίας.

Κατά τη δεκαετία του 1960 – περίοδος αύξησης της καταγραμμένης εγκληματικότητας στις δυτικές κοινωνίες - το φεμινιστικό κίνημα κατηγόρησε τους κοινωνικούς επιστήμονες για παράλειψη και παραποίηση στο ερευνητικό τους έργο¹⁶⁹. Οι φεμινιστικές θεωρίες, κυρίως οι φιλελεύθερες, υποστηρίζουν ότι η κοινωνική επιστήμη και ειδικότερα η εγκληματολογία διαμορφώνεται από μία ανδρική άποψη του κοινωνικού κόσμου¹⁷⁰: αφενός η μελέτη του εγκλήματος έχει επικεντρωθεί αποκλειστικά στους άνδρες δράστες, θεωρώντας ότι εκείνες οι μεταβλητές που χρησιμοποιούνται για να εξηγήσουν την ανδρική εγκληματικότητα μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για την εγκληματικότητα των γυναικών και αφετέρου δεν έχει συμπεριληφθεί καμία φεμινιστική προοπτική στην διαμόρφωση των εγκληματολογικών θεωριών¹⁷¹, οι οποίες δεν λαμβάνουν υπόψη την εμπειρία του φύλου (gender experience) και τη διάστασή του.

Η εγκληματολογική έρευνα πριν τη δεκαετία του 1970 αγνοούσε τις γυναίκες δράστες και υποστηρίχτηκε ότι αυτές παρεκκλίνουν από τους ρόλους του φύλου τους, καθώς θεωρήθηκαν ότι είναι υστερικές, ανήθικες, πανούργες, ύπουλες¹⁷², ενώ παράλληλα οι ερμηνείες της εγκληματικότητας αυτών εστιάζουν σε έναν μόνο παράγοντα, ενώ για τους άνδρες οι ερμηνείες είναι πολυπαραγοντικές¹⁷³. Αυτή η τακτική της παράλειψης του γυναικείου φύλου αλλά και η παραποίηση του ερευνητικού έργου, εφόσον οι γενικεύσεις στηρίζονταν μόνο σε δεδομένα που αφορούσαν τους άνδρες, δεν ήταν αποκλειστικό χαρακτηριστικό της κοινωνιολογίας, αλλά και των άλλων κοινωνικών επιστημών, της ιστορίας, της φιλοσοφίας, της ανθρωπολογίας, της πολιτικής επιστήμης, κ.λπ.¹⁷⁴

Η απουσία της μελέτης της γυναικείας εμπειρίας στις παραπάνω θεωρίες και έρευνες μπορεί να οδηγήσει σε στερεοτυπικές αντιλήψεις, όπως ήταν η σύνδεση του γυναικείου

¹⁶⁹ Βλ. Παπαγεωργίου, Γ., «Η φεμινιστική κριτική της παραδοσιακής επιστημονικής έρευνας και η εναλλακτική πρότασή της», στο: Παπαγεωργίου, Γ. (επιμ.), *Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνα*, Αθήνα, Τυπωθήτω – Γ. Δαρδάνος, 1998, σ. 119.

¹⁷⁰ Βλ. Βλ. Rafter, H., N. & Heidensohn, F., ό.π., pp. 2-4, οι φεμινιστές του δεύτερου κύματος στράφηκαν στο «Δεύτερο Φύλο» της Simone de Beauvoir (1952), η οποία υποστήριξε ότι κύριοι ερμηνευτές της γυναικείας συμπεριφοράς και της γυναικείας γενικότερα είναι οι άνδρες, Chesney – Lind, M., ό.π., p. 16, Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ. 171.

¹⁷¹ Με εξαίρεση τους Smart, Leonard, Naffine, Messerschmidt ό.α. στο Chesney-Lind, M., ό.π., pp. 26-30.

¹⁷² Βλ. Simpson, S., S., «Feminist theory, crime and justice», *Criminology*, vol. 27, no. 4, 1989, p. 605.

¹⁷³ Βλ. Smart, C., ό.π., p. 52.

¹⁷⁴ Βλ. Παπαγεωργίου, Γ., ό.π., σ. 119.

κινήματος με την αύξηση της γυναικείας εγκληματικότητας. Μία άλλη στερεοτυπική αντίληψη ήταν των Hagan, Simpson και Gillis (1987), οι οποίοι υποστήριζαν ότι τα κορίτσια και οι γυναίκες διαπράττουν λιγότερα εγκλήματα επειδή η συμπεριφορά τους είναι πιο ελεγχόμενη από την πατριαρχική οικογένεια¹⁷⁵ και εξαιτίας του αυξημένου ανεπίσημου κοινωνικού ελέγχου¹⁷⁶. Αν και η κοινωνία δεν μπορεί, ίσως, να πειστεί ότι το «ασθενές» φύλο μπορεί να αποκλίνει από τους κοινωνικά αποδεκτούς κανόνες, από τη δεκαετία του 1970 και έπειτα οι εγκληματολογικές έρευνες άρχισαν να δείχνουν ότι σε διάφορες χώρες, κυρίως της Δ. Ευρώπης και Αμερικής, παρατηρείται μία σημαντική αύξηση στον αριθμό νεαρών κοριτσιών και γυναικών που εμπλέκονται σε παραβατικές και εγκληματικές πράξεις.¹⁷⁷

Οι διαφορές μεταξύ των δύο φύλων όσο αφορά στην εγκληματικότητα κατά τη δεκαετία του 1970 στις Η.Π.Α. και Αγγλία, με την γυναικεία εγκληματικότητα να καταγράφεται και να αντανακλάται στις στατιστικές της αστυνομίας και τις δικαστικές στατιστικές, δείχνουν ότι μία εγκληματολογική θεωρία που αγνοεί τον παράγοντα φύλο δεν είναι έγκυρη¹⁷⁸. Φεμινιστές συγγραφείς τόνισαν την επαναλαμβανόμενη παράλειψη και παραπλανητική παρουσίαση των γυναικών στην εγκληματολογία και εξέτασαν την εγκληματικότητα των γυναικών για να διορθωθούν οι παραδοσιακές αρρενωπές μυθολογίες¹⁷⁹. Αυτό επιτεύχθηκε κυρίως με το δεύτερο κύμα του φεμινιστικού κινήματος, αρχικά στις Η.Π.Α. Οι ερευνητές επικεντρώθηκαν στις εμπειρίες των γυναικών και αποκάλυψαν την οικογενειακή βία, τη σεξουαλική παρενόχληση των γυναικών, τον βιασμό αυτών και την σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών. Οι μελέτες αυτές, ωστόσο επικεντρώθηκαν περισσότερο στη γυναίκα ως θύμα και στην ανδρική καταπίεση των γυναικών παρά στη γυναίκα ως δράστη¹⁸⁰.

Στα τέλη της δεκαετίας του 1970 και αρχές του 1980, φεμινιστές στην Αυστραλία, στον Καναδά, στις Η.Π.Α. και στη Μ. Βρετανία, εξέτασαν θεωρίες που είχαν γραφτεί από άνδρες για τους άνδρες, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν μπορούν να εφαρμοστούν και

¹⁷⁵ Βλ. Chesney-Lind, M., ό.π., p. 21 επ., Smart, C., ό.π., p. 50.

¹⁷⁶ Βλ. Yotopoulos – Marangopoulos, A., ό.π., pp. 406-407.

¹⁷⁷ Βλ. Maguire, Morgan & Reiner, 1994, Williams, 1991, ό.α. στο Νικολαΐδης, ό.π., 1422, παρατηρείται αύξηση της συμμετοχής νεαρών κοριτσιών σε νεανικές συμμορίες.

¹⁷⁸ Βλ. Φρονίμου, Ε., «Γυναίκα και φυλακή: όψεις της ελληνικής πραγματικότητας», στο: Δασκαλάκη, Η., Παπαδοπούλου, Δ., Π., Τσαμπάρλη, Δ., Τσίγκανου, Ι. & Φρονίμου, Ε. (επιμ.), *Εγκληματίες και θύματα στο κατώφλι του 21^{ου} αι. Αφιέρωμα στη μνήμη Ηλίας Δασκαλάκη*, Αθήνα, ΕΚΚΕ, 2000, σ. 367.

¹⁷⁹ Βλ. Messerschmidt, W., J., «From patriarchy to gender: feminist theory, criminology and the challenge of diversity», in: Rafter, H., N. & Heidensohn, F. (eds), *International feminist perspectives in criminology. Engendering a discipline*, Buckingham – Philadelphia, Open University Press, 1995, p. 167, Jefferson, T., «Introduction», *The British Journal of Criminology*, vol. 36, no. 3, Special Issue 1996, p. 340 επ.

¹⁸⁰ Βλ. Νικολαΐδης, ό.π., σ. 1422.

στις γυναίκες¹⁸¹. Ωστόσο, φεμινιστές εγκληματολόγοι απέρριψαν αυτές τις γενικές θεωρίες, διότι για τους φεμινιστές ερευνητές η θεωρία και η έρευνα θα έπρεπε να περιλαμβάνουν τις γυναίκες όχι απλώς ως συμπληρωματική περιγραφική μεταβλητή, αλλά ως δρώντα άτομα, φορείς κοινωνικής αλλαγής και ως υποκείμενα ανάλυσης με ειδική επιστημολογία και μεθοδολογία¹⁸². Αυτός ήταν και ο κύριος σκοπός του φεμινιστικού παραδείγματος: η συλλογή δεδομένων για την ανάπτυξη μίας θεωρίας που να βασίζεται στη γυναικεία εμπειρία, χωρίς όμως να παραβλέπει τη δραστηριότητα των ανδρών και να προετοιμάζει τις γυναίκες για ενεργό κοινωνική παρέμβαση¹⁸³. Ένα δεύτερο ζήτημα που εξετάστηκε ήταν γιατί οι γυναίκες εγκληματούν σε μικρότερο βαθμό από τους άνδρες – παρά την αύξηση της γυναικείας εγκληματικότητας - σύμφωνα με τη καταγραμμένη εγκληματικότητα¹⁸⁴. Βασικός παράγοντας της μειωμένης γυναικείας εγκληματικότητας¹⁸⁵ είναι η υποτακτική και παθητική στάση της γυναίκας που οφείλεται στον παλαιό της ρόλο και τη μειονεκτική τους θέση στην κοινωνία.

Η K. Millett¹⁸⁶ ήταν η πρώτη που θεωρητικοποίησε την ισχύ του φύλου (gender power) ως πατριαρχική ισχύ, τονίζοντας ότι οι γυναίκες και οι άνδρες εκπαιδεύονται στο πλαίσιο της πατριαρχίας για να αποδεχτούν ένα κοινωνικό σύστημα που βασίζεται σε άνισες σχέσεις ισχύος και που χωρίζεται σε ανδρικές και γυναικείες σφαίρες: οι δουλειές του σπιτιού και η φροντίδα των παιδιών κατανέμονται στις γυναίκες, ενώ τα υπόλοιπα ενδιαφέροντα και οι φιλοδοξίες στον άνδρα. Η θεωρητική έμφαση στον ριζοσπαστικό φεμινισμό απομακρύνθηκε από τη δεκαετία του 1980 και μετά από την κοινωνικοποίηση των ταυτοτήτων του κοινωνικού φύλου και στράφηκε στις βασικές διαφορές του βιολογικού φύλου στη βάση της πατριαρχίας. Η γυναικεία βία, όμως, δεν γίνεται κατανοητή σε μία ανάλυση που βασίζεται σε βιολογικές διαφορές.

Μία σημαντική αναλυτική προσέγγιση περιλαμβάνει αλλαγή στο θεωρητικό αντικείμενο από τις πατριαρχικές διαφορές των δύο φύλων σε μία έμφαση στην

¹⁸¹ Βλ. Daly, K. & Chesney – Lind, M., «Feminism and criminology», *Justice Quarterly*, vol. 5, no. 4, 1988, p. 514, Rafter, H.,N. & Heidensohn, F., ό.π., p. 7.

¹⁸² Βλ. Παπαγεωργίου, Γ., ό.π., σ. 120.

¹⁸³ Βλ. ό.π., σσ. 126-128, οι φεμινίστριες ερευνήτριες οδηγήθηκαν σταδιακά στην ανάπτυξη της έννοιας του κοινωνικού φύλου, το οποίο προκύπτει μέσα από την κοινωνικοποίηση και διαφέρει από το βιολογικό φύλο που καθορίζεται από τη φύση.

¹⁸⁴ Βλ. Rafter, H.,N. & Heidensohn, F., ό.π., p. 7.

¹⁸⁵ Βλ. Daly, K. & Stephens, J., D., «The “dark figure” of criminology: towards a black and multi-ethnic feminist agenda for theory and research», in: Rafter, H.,N. & Heidensohn, F. (eds), *International feminist perspectives in criminology. Engendering a discipline*, Buckingham – Philadelphia, Open University Press, 1995, p. 201, αν και οι γυναίκες ως ομάδα έχουν λιγότερες πιθανότητες από τους άνδρες να διαπράξουν εγκλήματα, τα ποσοστά μαύρων γυναικών που εγκληματούν είναι υψηλότερα από αυτά των λευκών γυναικών.

¹⁸⁶ Βλ. ό.α., στο Messerschmidt, W., J., ό.π., p. 168 επ.

περιστασιακή κατασκευή του φύλου¹⁸⁷, δηλαδή στη διαμόρφωση του φύλου ανάλογα με τις κοινωνικές περιστάσεις, μέσα από τις κοινωνικές σχέσεις και τις δομές. Επειδή οι γυναίκες και οι άνδρες διαμορφώνουν το κοινωνικό φύλο σε συγκεκριμένες κοινωνικές περιστάσεις, παράγουν και μερικές φορές αλλάζουν τις κοινωνικές δομές. Ωστόσο, πρέπει να αναγνωριστεί ότι οι γυναίκες τοποθετούνται διαφορετικά σε μία κοινωνία και ότι οι κοινωνικές σχέσεις ισχύος μεταξύ γυναικών κατασκευάζονται στη βάση της κοινωνικής θέσης, εθνικότητας και σεξουαλικής προτίμησης και σε συγκεκριμένες κοινωνικές περιστάσεις.

Ουσιαστικά, η πρώτη τεκμηριωμένη και εκτεταμένη φεμινιστική ανάλυση της γυναικείας εγκληματικότητας εκπονήθηκε από την C. Smart¹⁸⁸, η οποία διαπίστωσε ένα κενό στο πεδίο της γυναικείας εγκληματικότητας. Υποστήριξε ότι μια νέα κατεύθυνση στη μελέτη της γυναικείας εγκληματικότητας είναι απαραίτητη για την αποκατάσταση του υπό έρευνα θέματος. Επισήμανε όμως δύο κινδύνους: την πιθανότητα η εγκληματολογία να μείνει ανεπηρέαστη από τη φεμινιστική κριτική και τον κίνδυνο να δημιουργηθεί «πανικός» με την προβολή ενός νέου κοινωνικού προβλήματος. Ωστόσο, οι γυναίκες δράστες αποτελούν μία πολύ μικρή μειοψηφία. Μπορεί να διαπράττουν εγκλήματα παρόμοια με τα αντίστοιχα των ανδρών, αλλά εγκληματούν σε μικρότερο βαθμό, λιγότερο συχνά και σε λιγότερο σοβαρά επίπεδα¹⁸⁹.

Σύμφωνα με την P. Carlen,¹⁹⁰ από τη δημοσίευση του έργου της C. Smart «Women, crime and criminology: a feminist critique» (1976) άρχισε να εμφανίζεται ένα μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τη γυναίκα εγκληματία. Σημειώνεται μία προσπάθεια να τοποθετηθεί η γυναίκα στην εγκληματολογική agenda, να τονιστεί ότι οι ερμηνείες περί εγκληματικότητας είναι ουσιαστικά ερμηνείες της ανδρικής εγκληματικότητας και ότι η γυναικεία παραβατικότητα λαμβάνει χώρα σε συνθήκες διαφορετικές από αυτές των ανδρών παραβατών.

Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της μελέτης της γυναικείας εγκληματικότητας είναι ότι μία τέτοια εξειδίκευση φύλου μπορεί να υπονοήσει ότι οι γυναίκες ως βιολογική ομάδα έχει βασικούς διαφορετικούς λόγους από τους άνδρες για διάπραξη εγκλημάτων¹⁹¹. Για αυτό το λόγο οι θεωρητικοί θα πρέπει να εγκαταλείψουν αναφορές του τύπου «άνδρας» και «γυναίκα» (male-female), «αρρενωπότητα» και «θηλυκότητα» (masculinity-

¹⁸⁷ Βλ. ό.π., p. 172 επ.

¹⁸⁸ Βλ. Smart C., ό.π.

¹⁸⁹ Βλ. Young, A., ό.π., p. 43.

¹⁹⁰ Βλ. Carlen, P., «Continuations. Women, crime, feminism and realism», *Social justice. A journal of crime, conflict and world order*, vol. 17, no. 4, issue 42, Winter 1990, p. 107 επ.

¹⁹¹ Βλ. ό.π., p. 109.

feminity). Οι κατηγοριοποιήσεις της «αρρενωπότητας» και «θηλυκότητας» οδηγούν τις γυναίκες παραβάτες να θεωρούνται διπλά παρεκκλίνουσες: και ως παραβάτες του νόμου και ως γυναίκες. Αυτό, με τη σειρά του, οδηγεί στο να δικάζονται οι γυναίκες λιγότερο για τη βαρύτητα των αδικημάτων τους και περισσότερο για το βαθμό στον οποίο ο τρόπος ζωής τους παραβιάζει τις κοινωνικές νόρμες για τη θέση και το ρόλο της γυναίκας.

Εκτός από το παραπάνω πρόβλημα, ένα πρόβλημα που δημιουργήθηκε ήταν η σύνδεση της αύξησης της γυναικείας εγκληματικότητας, ιδίως κατά τη δεκαετία του 1960 - 1970, με τη γυναικεία χειραφέτηση¹⁹². Η γυναικεία χειραφέτηση στηρίζεται σε δύο σημεία¹⁹³: αφενός οι τάσεις της γυναικείας εγκληματικότητας όχι μόνο αλλάζουν αλλά αλλάζουν διαφορετικά από την ανδρική εγκληματικότητα και αφετέρου οι αυξημένες νόμιμες ευκαιρίες – ιδίως με την αυξημένη γυναικεία συμμετοχή στην αγορά εργασίας – ανοίγουν το δρόμο για αυξημένες παράνομες ευκαιρίες για τις γυναίκες. Και οι δύο υποθέσεις είναι όμως παραπλανητικές, καθώς η πρώτη στηρίζεται σε παραπλανητικά στατιστικά στοιχεία, ενώ για την δεύτερη υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν τη χειροτέρευση της επαγγελματικής θέσης όλων των γυναικών, όσο αφορά στους μισθούς, στην ημιαπασχόληση, στις συνθήκες εργασίας, κ.λπ.

Η ερμηνεία της παραπάνω αύξησης με την μεγαλύτερη απήχηση ήταν η θεωρία της «νέας γυναίκας εγκληματία» από την F. Adler (1975), αλλά παρεμφερείς ήταν και οι απόψεις της R. Simon (1975)¹⁹⁴. Η θεωρία της «νέας γυναίκας εγκληματία» υποστηρίζει ότι η αυξημένη απελευθέρωση των γυναικών προκαλεί την εμφάνιση μίας νέας γυναικείας εγκληματικότητας που χαρακτηρίζεται από τη βία¹⁹⁵. Σύμφωνα με την F. Adler¹⁹⁶ στο έργο

¹⁹² Βλ. Yotopoulos – Marangopoulos, A., ό.π., σ. 121 επ., del Olmo, R., «The economic crisis and the criminalization of Latin American women», *Social Justice. A journal of crime, conflict and world order*, vol. 17, no. 2, issue 40, Summer 1990, p. 41, Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 179, γυναικεία χειραφέτηση σημαίνει «...αλλαγή του ρόλου και της θέσης της γυναίκας προς μεγαλύτερη ισότητα με τον άνδρα».

¹⁹³ Βλ. Smart, C., ό.π., p. 56 επ.

¹⁹⁴ Βλ. και Simpson, S., S., ό.π., pp. 609-610.

¹⁹⁵ Βλ. del Olmo, R., ό.π., p. 41 επ., εκτός από το θεωρητικό σχήμα «της νέας γυναίκας εγκληματία» δημιουργήθηκαν και άλλα δύο για την ερμηνεία της αύξησης της γυναικείας εγκληματικότητας κατά την δεκαετία του 1970. Αφενός η «θεωρία της οικονομικής αναγκαιότητας» υποστηρίζει ότι η γυναικεία εγκληματικότητα οφείλεται στην οικονομική αναγκαιότητα, διότι η γυναικεία χειραφέτηση υπονοεί ότι οι γυναίκες ικανοποιούν τις ανάγκες τους και δεν εξαρτώνται πλέον από τον ανδρικό πατερναλισμό. Αφετέρου η «θεωρία των οικονομικών ευκαιριών» υποστηρίζει ότι η γυναικεία εγκληματικότητα είναι προϊόν της διευρυμένης πρόσβασης στις δομές της οικονομικής ευκαιρίας και ότι η γυναικεία συμμετοχή στους οικονομικούς θεσμούς έχει δυνατή επιρροή στην επιλογή της εγκληματικής δραστηριότητας. Και οι τρεις θεωρίες προέρχονται από τις Η.Π.Α. και βασίζονται σε όρους ατομικού προσδιορισμού, αγνοώντας κοινωνικούς παράγοντες.

¹⁹⁶ Βλ. Adler, F., «A feminist perspective on women and crime», www.keltawebconcepts.com.au/efemcrim1.htm, 14/1/05, Adler, F., Mueller, W., O., G. & Laufer, S., W., ό.π., p. 40, ό.α. στο Chesney – Lind, M., ό.π., p. 113, στο Smart, C., ό.π., p. 50, στο Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 181, στο Μαυρή, ό.π., σ. 160 επ.

«Sisters in crime: the rise of the new female criminal», η αύξηση της γυναικείας εγκληματικότητας, ιδιαίτερα στις οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες όπου οι γυναίκες έχουν προχωρήσει στην κατάκτηση της ισότητας, ερμηνεύεται από το γεγονός ότι ένα γενικό κλίμα παρέχει την ευκαιρία στην γυναίκα μιας περισσότερο ίσης πρόσβασης στην εγκληματική ιεραρχία. Όσο αυξανόταν η γυναικεία απελευθέρωση, τόσο η κοινωνική και νομική ισότητα ενίσχυε τις ευκαιρίες για διάπραξη εγκλημάτων από τις γυναίκες¹⁹⁷. Η ίδια προφητεύει την έλευση της «νέας γυναικείας εγκληματίας» ως αποτέλεσμα της γυναικείας χειραφέτησης, η οποία οδηγεί τις γυναίκες σε νέους ανδρικούς τομείς εμπειριών, όπως οι μη γυναικείες μορφές εγκλημάτων (εγκλήματα βίας και οικονομικά εγκλήματα)¹⁹⁸ και τονίζει ότι οι γυναίκες μπορούν να «γλιτώσουν» από το έγκλημα πιο εύκολα σε σχέση με τον άνδρα, διότι αντιμετωπίζονται από το ποινικό σύστημα στα πλαίσια του βιολογικού ντετερμινισμού, όπου η γυναίκα χρειάζεται φροντίδα και όχι εγκλεισμό.

Εύκολα, όμως, καταρρίπτεται η σύνδεση της αύξησης της γυναικείας εγκληματικότητας με τη γυναικεία χειραφέτηση, καθώς κατά τον 19^ο αιώνα ενώ δεν υφίστατο γυναικεία χειραφέτηση ωστόσο παρουσιάστηκε υψηλότερος δείκτης συμμετοχής της γυναίκας στο έγκλημα, σε σχέση με το παρελθόν¹⁹⁹. Αλλά και τα στατιστικά στοιχεία της περιόδου 1965-1975, περίοδος γυναικείας χειραφέτησης, δείχνουν μικρότερο ποσοστό αύξησης των γυναικών δραστών για όλη την περίοδο πριν και μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο (1935-1965)²⁰⁰.

Έχει ασκηθεί κριτική²⁰¹ στη θεωρία της F. Adler, διότι η γυναικεία εγκληματικότητα δεν εμφανίζεται υψηλότερη την εποχή που αναπτύσσεται το φεμινιστικό κίνημα. Επιπλέον, δεν έλαβε υπόψη της ότι για να αυξηθούν τόσο η γυναικεία όσο και η ανδρική εγκληματικότητα, θα πρέπει να υφίστανται κοινοί παράγοντες που συντελούν στη γενική αύξηση της εγκληματικότητας. Η F. Adler²⁰² δίνει μία μονοδιάστατη αντίληψη του ρόλου και της θέσης της γυναίκας, αγνοώντας την αλληλεξάρτηση του ρόλου του ενός φύλου

¹⁹⁷ Βλ. Baskin, R., D. & Sommers, B., I., ό.π., p. 149.

¹⁹⁸ Βλ. Νικολαΐδης, ό.π., σ. 1423, η αυξητική συμμετοχή του γυναικείου φύλου σε ποινικά αδικήματα, κυρίως στο οικονομικό έγκλημα, παρατηρείται και στην Κύπρο, σύμφωνα με εγκληματολογικές μελέτες από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα. Σύμφωνα με μία παγκόσμια έρευνα από τη μελέτη του Καπαρδή, με ερωτηματολόγια σε στρωματοποιημένο αντιπροσωπευτικό δείγμα 450 ατόμων, ηλικίας 20-64 ετών, η αυξημένη συμμετοχή της κύπριας γυναίκας στο έγκλημα τα τελευταία 15 έτη σχετίζεται με την απελευθέρωσή της, οι αστυνομικές και δικαστικές αρχές μεταχειρίζονται εξίσου το ίδιο τα δύο φύλα, ενώ οι ύποπτες και κατηγορούμενες που προέρχονται από υψηλά κοινωνικά στρώματα έχουν καλύτερη μεταχείριση από τα χαμηλότερα κοινωνικοοικονομικά στρώματα, όπως ήπια μεταχείριση τυγχάνουν και οι έγγαμες και άγαμες μητέρες.

¹⁹⁹ Βλ. Χάϊδου, Α., ό.π., σ.σ. 271-272.

²⁰⁰ Βλ. Smart, C., ό.π., p. 54.

²⁰¹ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 190 επ., Smart, C., ό.π., p. 51, Jones, A., ό.π., p.

2.

²⁰² Βλ. ό.α. στο Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 194 επ.

πάνω στο ρόλο του άλλου. Επιπλέον διεύρυνε την αύξηση της γυναικείας εγκληματικότητας στην Δ. Ευρώπη, στην Ινδία και αλλού, αγνοώντας πολιτισμικές διαφορές και διαφορές στο ποινικό σύστημα, διαφορετικές μεθόδους συλλογής στατιστικών στοιχείων και διαφορετικό βαθμό χειραφέτησης των γυναικών²⁰³.

Τέλος, δεν έλαβε υπόψη της την επιρροή στα στατιστικά στοιχεία της διαφορετικής, τουλάχιστον σε ορισμένα αδικήματα, μεταχείρισης της γυναίκας από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Οι δείκτες που χρησιμοποίησε είναι παραπλανητικοί, διότι οι γυναίκες διαπράττουν ελάχιστα εγκλήματα²⁰⁴. Δεν μπορούμε, όμως, να είμαστε σίγουροι ότι εάν οι γυναίκες βρεθούν στις ίδιες συνθήκες και ευκαιρίες με τους άνδρες, θα συμπεριφερθούν με τον ίδιο τρόπο που συμπεριφέρονται οι άνδρες, διότι οι μακροχρόνιες, κυρίως, διαφορές θέσης και εμπειριών των δύο φύλων έχουν δημιουργήσει διαφορετικούς τρόπους αντιμετώπισης των γεγονότων από τα δύο φύλα. Στην F. Adler δεν είναι ξεκάθαρο εάν οι ισχυρισμοί ότι το γυναικείο κίνημα παρακινεί νομοταγείς γυναίκες και κορίτσια να διαπράξουν εγκλήματα, επειδή μιμούνται τους άνδρες ή εάν οι καταγραμμένες γυναίκες εγκληματίες στρέφονται σε πιο αρρενωπές μορφές εγκλήματος, όπως διαρρήξεις και οργανωμένο έγκλημα²⁰⁵.

Η F. Adler²⁰⁶, θυμίζοντας λομπροζιανές θέσεις, προσπάθησε να συνδέσει την αύξηση των εγκλημάτων βίας που διαπράχθηκαν από γυναίκες την περίοδο εκείνη με τη γυναικεία χειραφέτηση. Μια θέση που αφενός εξελίχθηκε σχεδόν σε σύνθημα κατά του γυναικείου κινήματος, δίνοντας συγχρόνως επιχειρήματα στους επικριτές του για στρέβλωση του ρόλου και των δυνατοτήτων του και αφετέρου βολεύει στην εξήγηση ενός πολύπλοκου κοινωνικού φαινομένου, όπως είναι η γυναικεία εγκληματικότητα²⁰⁷. Αποσιωπάται κατά αυτό τον τρόπο το γεγονός πως η ένταξη της γυναίκας στην παραγωγική διαδικασία όχι μόνο δεν μπορεί να σημαίνει αυτόματα και την πραγματική χειραφέτησή της αλλά και την αύξηση της εγκληματικότητάς της. Σύμφωνα με την A. Jones²⁰⁸, το γυναικείο κίνημα συνδέθηκε με την γυναικεία εγκληματικότητα με λανθασμένο τρόπο: ως αιτία (το κίνημα) και ως συνέπεια (την αύξηση της γυναικείας εγκληματικότητας). Αυτό όμως που συμβαίνει είναι ότι η παρουσία του πρώτου καλλιεργεί το φόβο για το δεύτερο. Υπάρχει ο φόβος ότι η απελευθέρωση της γυναίκας θα οδηγήσει στη διάλυση της οικογένειας, ότι η

²⁰³ Βλ. ό.π., Jones, A., ό.π., p. 3, Smart, C., ό.π., p. 51.

²⁰⁴ Βλ. Jones, A., ό.π., p. 3.

²⁰⁵ Βλ. Smart, C., ό.π., p. 51.

²⁰⁶ Βλ. ό.α. στο Νόβα – Καλτσούνη, X., ό.π., σ. 172.

²⁰⁷ Βλ. Smart, C., ό.π., p. 51.

²⁰⁸ Βλ. Jones, A., ό.π., p. 3 επ.

απελευθέρωση των γυναικών από τους παραδοσιακούς περιορισμούς θα τις οδηγήσει στο «κακό», στην καταστροφή, στο φόνο.

Η σύνδεση του γυναικείου κινήματος με τη γυναικεία εγκληματικότητα αποκαλύπτει μία απλοϊκή κατανόηση της διαδικασίας της γυναικείας χειραφέτησης. Αγνοείται, έτσι, το γεγονός ότι το κίνημα αυτό είναι αποτέλεσμα κοινωνικών διαδικασιών, οι οποίες συνδέονται με την εγκληματική συμπεριφορά²⁰⁹. Το φεμινιστικό κίνημα έχει κατηγορηθεί ότι αφενός συνέβαλε στην είσοδο της γυναίκας στην αγορά εργασίας, αφήνοντας τον παραδοσιακό ενδοοικογενειακό ρόλο, αφετέρου όμως αύξησε τις παράνομες ευκαιρίες για τις γυναίκες²¹⁰. Η φεμινιστική σκέψη μπορεί να μην συνέβαλε σε ολοκληρωμένες εξηγήσεις του φύλου, αλλά έθεσε σημαντικά ερωτήματα. Ωστόσο, αυτά τα ερωτήματα έχουν να κάνουν περισσότερο με τη θυματοποίηση των γυναικών και τον έλεγχο αυτών από τους άνδρες. Η υπάρχουσα θεωρητική μελέτη του φύλου θεωρεί ότι οι άνδρες ελέγχουν τις γυναίκες και παραμένει ανεξερεύνητη η χρήση του φύλου ως μηχανισμός κοινωνικού ελέγχου²¹¹. Η μοναδική πίεση που άσκησαν οι φεμινιστικές προσεγγίσεις στον κοινωνικό έλεγχο ήταν στις γυναίκες ως θύματα, με κίνδυνο την δημιουργία του εξής στερεοτύπου: οι άνδρες να είναι πάντα οι κυρίαρχοι και οι γυναίκες πάντα τα θύματα²¹². Σταδιακά, δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στις γυναίκες ως δράστες και ειδικά στη χρήση βίας από τις ίδιες.

Εκτός από την προβολή της θυματοποίησης των γυναικών, οι φεμινιστές συνέβαλαν και στη μελέτη του ερωτήματος γιατί η σεξουαλική κακή διαγωγή (sexual misconduct) των κοριτσιών εφήβων θεωρείται παρεκκλίνουσα συμπεριφορά²¹³. Τα ερωτήματα γιατί οι άνθρωποι συμπεριφέρονται όπως συμπεριφέρονται και γιατί η συμπεριφορά τους θεωρείται έγκλημα είναι δύο διαφορετικά ερωτήματα, αλλά στην περίπτωση της γυναίκας σχετίζονται με τη θέση της στην κοινωνία. Επίσης, ενόψει του φεμινισμού και της ισότητας των δύο

²⁰⁹ Βλ. Smart, C., ό.π., p. 58.

²¹⁰ Βλ. Boritch, H. & Hagan, J, στο Χάιδου, Α., ό.π., σ. 274, η «θεωρία των οικονομικών ευκαιριών» υπογραμμίζει ότι η γυναικεία εγκληματικότητα είναι αποτέλεσμα πρόσβασης σε οικονομικές ευκαιρίες και ότι η συμμετοχή των γυναικών σε οικονομικούς οργανισμούς συμβάλλει στην εμπλοκή τους στη διάπραξη εγκλημάτων.

²¹¹ Βλ. Heidensohn, F., ό.π., p. 17 επ., μέχρι το τέλος του 19^{ου} αιώνα οι γυναίκες έπαιζαν ένα σημαντικό ρόλο σε διαφορετικά είδη του κοινωνικού ελέγχου, κυρίως όμως στον ανεπίσημο, καθώς ο επίσημος κοινωνικός έλεγχος ήταν ακόμη ανδροκρατούμενος. Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, ωστόσο, οι γυναίκες άρχισαν να αφομοιώνονται σε μεγάλους θεσμούς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου. Pitch, T., «Feminist politics, crime, law and order in Italy», in: Rafter, H., N. & Heidensohn, F. (eds), *International feminist perspectives in criminology. Engendering a discipline*, Buckingham – Philadelphia, Open University Press, 1995, p. 86 επ., στην Ιταλία, κατά τις δεκαετίες 1970 και 1980, οι γυναίκες αφενός συμμετείχαν σε μεγαλύτερο βαθμό σε πολιτικές κοινωνικού ελέγχου και στην εφαρμογή αυτών και αφετέρου τόνισαν αυτό το ρόλο μέσω της οργάνωσής τους.

²¹² Βλ. Heidensohn, F., ό.π., p. 227.

²¹³ Βλ. Jones, A., ό.π., p. 12.

φύλων, υποστηρίχθηκε από φεμινιστές ότι αυτή η ισότητα θα πρέπει να επέλθει και στην αντιμετώπιση των γυναικών εγκληματιών από το ποινικό σύστημα²¹⁴.

Αφενός, το φεμινιστικό κίνημα χάραξε ένα νέο ρόλο για τη γυναίκα, με στόχο την κατάργηση του κυριαρχικού ρόλου του άνδρα και του υποτακτικού της γυναίκας και την αντικατάστασή τους με ρόλους που να παρέχουν ίσες ευκαιρίες, ίσα δικαιώματα και ίσες υποχρεώσεις και για τα δύο φύλα²¹⁵. Η αλλαγή του ρόλου, όμως, πρέπει να επιφέρει και την αλλαγή της θέσης²¹⁶. Προκειμένου να υπάρξει ισοτιμία και ισότητα²¹⁷, θα πρέπει να αλλάξει όχι μόνο ο ρόλος της γυναίκας αλλά και του άνδρα, μέσα από νομοθετικές αλλαγές – όπως η αποποινικοποίηση των αμβλώσεων στην Ελλάδα – και αλλαγές που θα λάβουν χώρα από το ευρύτερο κοινό.

Αφετέρου, το φεμινιστικό κίνημα δεν κατάφερε την κατάργηση των παλαιών στερεοτύπων για τη θέση και το ρόλο των δύο φύλων²¹⁸, εκτός από κάποιες μικρές αλλαγές, ενώ η φεμινιστική εγκληματολογία δύσκολα αφομοιώθηκε στο χώρο της εγκληματολογίας²¹⁹. Οι K. Daly και M. Chesney – Lind²²⁰ τονίζουν ότι η εγκληματολογία, με εξαίρεση τη φεμινιστική μεταχείριση του βιασμού και της ενδοοικογενειακής βίας, παραμένει ανεπηρέαστη από τη φεμινιστική σκέψη. Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα η εγκληματολογία παραμένει η πιο «αρρενωπή» από όλες τις κοινωνικές επιστήμες²²¹. Οι διαφορές μεταξύ των δύο φύλων στις στατιστικές της καταγραμμένης εγκληματικότητας σε διάφορες κουλτούρες και χρονικές περιόδους είναι ενδεικτικές της διαφορετικής

²¹⁴ Βλ. ό.π., p. 262.

²¹⁵ Ωστόσο, η γυναίκα εξακολουθεί να ζει με τις απαγορεύσεις που όριζε ο παλιός ρόλος, ενώ παράλληλα έχει αναλάβει και καθήκοντα του νέου ρόλου, στα οποία όμως έχει δευτερεύουσα θέση.

²¹⁶ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ. 183 επ., ο ρόλος της γυναίκας και του άνδρα χρησιμοποιούνται ως εξής: «..βασικές γραμμές αναμενόμενης συμπεριφοράς και δράσης για το ένα και το άλλο φύλο...σε μία κοινωνία». Σε μία ανδροκρατούμενη κοινωνία ο άνδρας είναι αποφασιστικός και έχει το ρόλο του αρχηγού, ενώ η γυναίκα έχει βοηθητικό ρόλο και εκτελεστικό των ανδρικών αποφάσεων. Η θέση αναφέρεται στην κατάσταση των δύο φύλων σε μία κοινωνία, στο σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που έχει καθορίσει η κοινωνία για το καθένα. Κατά κανόνα, ρόλος και θέση είναι ανάλογα, δηλαδή η θέση ανταποκρίνεται συνήθως στο ρόλο του κάθε φύλου. Καμία φορά όμως αλλάζει το ένα χωρίς να αλλάξει το άλλο.

²¹⁷ Βλ. Παντελίδου – Μαλούτα, Μ., «Ελληνική πολιτική κουλτούρα: το φύλο της αριστεράς και της δεξιάς», στο: Λυριντζής, Χ. & Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.), *Εκλογές και κόμματα στη δεκαετία του 1980. Εξελίξεις και προοπτικές του πολιτικού συστήματος*, Αθήνα, Θεμέλιο, 1990, σ. 115, η κατοχή της ψήφου δεν κατάφερε να ανατρέψει την κοινωνικοπολιτική θέση της γυναίκας, όπως υποστήριζαν οι φεμινίστριες του Μεσοπολέμου. Οι γυναίκες, παρά την κατοχύρωση των πολιτικών τους δικαιωμάτων, δεν βρίσκονται σε σχέση ισοτιμίας με τους άνδρες. Τα μέτρα ισότητας που θεσμοθετήθηκαν τη δεκαετία του 1980 στην Ελλάδα, ουσιαστικά δεν στόχευαν στην ανατροπή των εξουσιαστικών σχέσεων των δύο φύλων, αλλά στη διευκόλυνση των γυναικών για την άσκηση των παραδοσιακών τους ρόλων.

²¹⁸ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., 1991, σ.σ. 184-185.

²¹⁹ Βλ. Μαυρή, Μ., ό.π., σ. 161.

²²⁰ Βλ. Daly, K. & Chesney – Lind, M., ό.π., p. 498.

²²¹ Βλ. Rafter, H.,N. & Heidensohn, F., ό.π., p. 5 επ.

μεταχείρισης των γυναικών και δεν αποτελούν την κατάλληλη βάση για μία θεωρία περί αρρενωπότητας και εγκληματικότητας²²².

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

Οι προαναφερόμενες ερμηνευτικές προσεγγίσεις συνέβαλλαν σε κάποιο βαθμό στον κατακερματισμό των κοινωνικών διαδικασιών στο χώρο των κοινωνικών επιστημών. Αφενός οι βιολογικές θεωρίες απέτυχαν να εξηγήσουν τη χαμηλή γυναικεία εγκληματικότητα με βιολογικούς όρους και αφετέρου οι κοινωνιολογικές απόπειρες ερμηνείας που στηρίζονται στη σημασία των κοινωνικών ρόλων εξηγούν μόνο εν μέρει το φαινόμενο της γυναικείας εγκληματικότητας. Από τις εγκληματολογικές θεωρίες, οι θεωρίες των κοινωνικών ρόλων και του κοινωνικού ελέγχου, παρόλο που στηρίζονται κυρίως σε έρευνες σε ανήλικους άρρενες, μπορούν να δώσουν μία ικανοποιητική ερμηνεία της χαμηλής ορατής γυναικείας εγκληματικότητας για την οποία ευθύνεται κυρίως ο έντονος ανεπίσημος κοινωνικός έλεγχος που ασκείται στη γυναίκα, βάση των στερεοτυπικών κοινωνικών ρόλων των δύο φύλων.

Ωστόσο, μία κοινωνιολογική προσέγγιση της γυναικείας εγκληματικότητας δεν μπορεί να μην λαμβάνει υπόψη ούτε την αντίστοιχη συμπεριφορά του άνδρα ούτε το ιστορικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αντιμετωπίζονται τέτοιες συμπεριφορές. «Η έρευνα της εγκληματικότητας της γυναίκας πρέπει να ενταχθεί καταρχήν σε ένα ιστορικό-κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα πρέπει να ερευνηθεί και η εγκληματική δραστηριότητα του άνδρα και να αναζητηθούν στη συνέχεια μέσα σε αυτό το κοινό πλαίσιο οι κοινωνιολογικές διαφοροποιήσεις αυτών των συμπεριφορών, σαν αποτέλεσμα διαφορετικής κοινωνικής θέσης»²²³. Σε κάθε ερμηνεία, όμως, της γυναικείας εγκληματικότητας θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα χαρακτηριστικά της κοινωνικοποίησης και τις διαφορετικές από κοινωνία σε κοινωνία ευκαιρίες που παρέχονται στις γυναίκες²²⁴, οι κοινωνικοί ρόλοι των δύο φύλων, οι μηχανισμοί του ανεπίσημου και επίσημου κοινωνικού ελέγχου, η σχέση ανάμεσα στην κοινωνική θέση και την επίσημα καταγεγραμμένη εγκληματικότητα²²⁵, ο τρόπος συλλογής των στατιστικών στοιχείων και καταγραφής των εγκληματολογικών στατιστικών και ο σκοτεινός αριθμός της εγκληματικότητας.

²²² Βλ. Kersten, J., ό.π., p. 382.

²²³ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ. 183.

²²⁴ Βλ. del Olmo, R., ό.π., p. 42.

²²⁵ Βλ. Boritch, H. & Hagan, J., 1990, ό.α., ό.π., σ. 274.

ΜΕΡΟΣ Β
Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΔΡΑΣΤΗ
ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Ι. ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ ΩΣ
ΔΡΑΣΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

1. Ο σκοπός, η μεθοδολογία και τα προβλήματα της έρευνας

Στόχος της συγκεκριμένης εργασίας είναι η διερεύνηση της επίσημης «εικόνας» της γυναικείας εγκληματικότητας και η μεταχείριση της γυναίκας από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στη μεταπολεμική Ελλάδα, σε σύγκριση με την ανδρική εγκληματικότητα και την ποινική μεταχείριση των ανδρών. Στο πρώτο μέρος εξετάστηκαν οι κυρίαρχες ερμηνείες της γυναικείας εγκληματικότητας, τονίζοντας τις διαφοροποιητικές παραμέτρους της εγκληματικής συμπεριφοράς των γυναικών και των ανδρών. Στο δεύτερο μέρος θα εξεταστεί δευτερογενώς στη βάση των διαθέσιμων ποσοτικών στοιχείων το βασικό ερώτημα της διαφορετικής αντιμετώπισης των γυναικών και των ανδρών ως δραστών από το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης στη μεταπολεμική Ελλάδα, προκειμένου να διερευνηθεί η επίσημη «εικόνα» της γυναίκας δράστη, επαληθεύοντας ή όχι τις κυρίαρχες ερμηνευτικές προσεγγίσεις της γυναικείας εγκληματικότητας.

Επειδή η έρευνα έχει ως σκοπό την εξήγηση των κοινωνικών φαινομένων, ο ρόλος της θεωρίας στην ερευνητική διαδικασία είναι αυτονόητος. Η έρευνα ουσιαστικά αποτελεί έναν διάλογο ιδεών και στοιχείων. Προκαθορισμένες ιδέες για το υπό έρευνα θέμα συνιστούν το πλαίσιο για την ανάλυση και την ερμηνεία των στοιχείων, ενώ τα αποτελέσματα της ανάλυσης αυτής συντελούν στην εκ νέου διαμόρφωση των αρχικών ιδεών²²⁶.

Στη συγκεκριμένη έρευνα εξετάζεται η επίσημη «εικόνα» τόσο της γυναίκας εγκληματία όσο και του άνδρα εγκληματία στη μεταπολεμική Ελλάδα, μελετώντας ανά πενταετία δευτερογενή ποσοτικά στοιχεία της Στατιστικής Αδικημάτων και Δικαστικής

²²⁶ Βλ. Κυριαζή, Ν., *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1999, σσ. 45-46.

Στατιστικής για την χρονική περίοδο από το 1960 έως το 1996²²⁷. Επειδή το βασικό ερώτημα είναι αυτό της διαφορετικής ποινικής μεταχείρισης γυναικών και ανδρών ως δραστών, επιλέχθηκαν οι κατανομές συχνοτήτων που αφορούν το σύνολο των αδικημάτων και την αντιμετώπιση των γυναικών και ανδρών ως φερόμενοι ως δράστες και ως καταδικασθέντες, προκειμένου να σκιαγραφηθούν οι γενικές τάσεις για την εξεταζόμενη περίοδο. Επιλέχθηκε δηλαδή η ποσοτική μέθοδος, καθώς ο κύριος στόχος της έρευνας είναι ο έλεγχος συγκεκριμένης υπόθεσης, της διαφορετικής ποινικής αντιμετώπισης των γυναικών και των δραστών. Ωστόσο, τα ανωτέρα ποσοτικά στοιχεία ερμηνεύονται ποιοτικά και δίνεται έμφαση στην επιφυλακτικότητα όσο αφορά στην εγκυρότητα και αξιοπιστία των στατιστικών στοιχείων. Εξάλλου, για τον έλεγχο της θεωρίας δεν αποκλείεται και η χρήση ποιοτικών μεθόδων²²⁸.

Γενικά οι ποσοτικές ερευνητικές πρακτικές με σκοπό τον έλεγχο θεωρητικών υποθέσεων επικεντρώνονται συνήθως σε συγκεκριμένα ερωτήματα, που αποτελούν ένα περιορισμένο κομμάτι της κοινωνικής πραγματικότητας. Πέραν τούτων οι δυσκολίες της μέτρησης θεωρητικών εννοιών, καθώς και του ελέγχου των θεωρητικών υποθέσεων με ποσοτικές μεθόδους, δημιουργούν σοβαρά προβλήματα για την εξαγωγή έγκυρων συμπερασμάτων που αφορούν την ταύτιση του θεωρητικού επιπέδου με το εμπειρικό²²⁹. Για αυτό θα πρέπει η έρευνα να γίνεται με προσοχή, λαμβάνοντας υπόψη τα όρια των μεθόδων, τις υποθέσεις στις οποίες στηρίζονται και τα συμπεράσματα που μπορεί να εξαγάγει κανείς λογικά. Η συγκεκριμένη μεταπτυχιακή εργασία βασίζεται σε στατιστικά ποσοτικά στοιχεία, απέναντι στα οποία όμως υπάρχει μία επιφύλαξη ως προς την αξιοπιστία τους, εξαιτίας της μη αντιπροσωπευτικότητά τους και του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας²³⁰. Επίσης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι πρόκειται για μεταπτυχιακή εργασία, μικρής έκτασης και τα αποτελέσματα δεν μπορούν εύκολα να γενικευτούν.

Οι έρευνες μετρήσεων εγκληματικότητας χρησιμοποιούν την τεχνική της έμμεσης παρατήρησης, η οποία συνίσταται στη χρήση στοιχείων στα οποία έχουν αποτυπωθεί τα

²²⁷ Το έτος 1996 ήταν η τελευταία επίσημη δημοσίευση των στατιστικών στοιχείων κατά το χρόνο σύνταξης αυτής της εργασίας.

²²⁸ Βλ. Κυριαζή, Ν., ό.π., σ. 47, Σορωνιάτη – Βιτσιλάκη, Χ., «Η συμπληρωματικότητα ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων στην κοινωνιολογική έρευνα», στο: Παπαγεωργίου, Γ. (επιμ.), *Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνα*, Αθήνα, Τυπωθητώ – Γ. Δαρδάνος, 1998, σ. 259, ανάμεσα στα πλεονεκτήματα της συνδυασμένης χρήσης ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων είναι η ακύρωση των μειονεκτημάτων των μεμονωμένων τεχνικών, ο εμπλουτισμός των αναλύσεων που προκύπτουν από διαφορετικές μεθόδους, η αύξηση της αξιοπιστίας των πορισμάτων, κ.ά.

²²⁹ Βλ. ό.π., σ. 50.

²³⁰ Βλ. παρακάτω.

ίχνη των υπό έρευνα κοινωνικών φαινομένων²³¹. Τέτοια στοιχεία, μεταξύ άλλων, αποτελούν και τα ποσοτικά τεκμήρια, δηλαδή οι επίσημες εγκληματολογικές στατιστικές (αστυνομίας, ποινικών δικαστηρίων και σωφρονιστικές), οι οποίες βοηθούν στην καταμέτρηση, για μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο και έναν ορισμένο τόπο, των διαφόρων σχετικά με την εγκληματικότητα γεγονότων²³². Ένας από τους κύριους λόγους που επιλέχθηκαν οι εγκληματολογικές στατιστικές είναι ότι η «εικόνα» των γυναικών και των ανδρών ως δραστών στη μεταπολεμική Ελλάδα αφορά ένα φαινόμενο που περιλαμβάνει πολλά άτομα και χρειάζεται ανάλυση σε μακροεπίπεδο. Έτσι, μπορούν να συναχθούν συμπεράσματα σχετικά με τις γενικές τάσεις της εγκληματικότητας, τις διακυμάνσεις της, το γεωγραφικό πλαίσιο στο οποίο εκδηλώνεται, όπως και σχετικά με τα δημογραφικά, κοινωνικά και πολιτισμικά στοιχεία των φερομένων ως δραστών και των καταδικασθέντων²³³.

Στη συγκεκριμένη εργασία τίθεται ως αφετηρία το έτος 1960, διότι η έκδοση των εγκληματολογικών στατιστικών διακόπηκε από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και το Υπουργείο Δικαιοσύνης άρχισε να δημοσιεύει συστηματικά εγκληματολογικές στατιστικές από το 1957, ενώ μετά το 1971 συμπεριλήφθηκαν και οι αστυνομικές στατιστικές, οι οποίες αφορούν τα διαπραχθέντα αδικήματα – κακουργήματα και πλημμελήματα – ανεξάρτητα από τη μετέπειτα πορεία της υποθέσεως²³⁴. Αυτός είναι και ο λόγος που στους πίνακες των παραρτημάτων και κατά επέκταση και στα διαγράμματα λείπουν τα στατιστικά στοιχεία των διαπραχθέντων αδικημάτων και των θεωρούμενων ως δραστών για τα εξεταζόμενα έτη 1960, 1965 και 1970.

Ένας επιπλέον παράγοντας που επηρέασε την επιλογή της μελέτης της μεταπολεμικής περιόδου είναι η αύξηση της συνολικής εγκληματικότητας που σημειώνεται μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο²³⁵ (πίνακας 1 του Παραρτήματος Ι) και το ενδιαφέρον των εγκληματολόγων και των κοινωνιολόγων για τη θέση της γυναίκας στις σφαίρες της κοινωνικής ζωής, το οποίο άρχισε να εκδηλώνεται κυρίως από την δεκαετία του 1960, οπότε οι γυναικείες ομάδες και τα κινήματα²³⁶ απαίτησαν τον τερματισμό των διακρίσεων

²³¹ Βλ. Duverger, ό.α. στο Ζαραφονίτου, Χ., *Εμπειρική εγκληματολογία*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1995, σ. 23.

²³² Βλ. Φαρσεδάκης, Ι., Ι., *Στοιχεία εγκληματολογίας*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, χ.χ., σ. 149.

²³³ Βλ. Ζαραφονίτου, Χ., ό.π., σσ. 36-37.

²³⁴ Βλ. ό.π., σ. 36 επ.

²³⁵ Βλ. ό.π., σ. 49 επ., η αύξηση αυτή σημειώθηκε κυρίως στις Η.Π.Α., στην Αγγλία και τη Γαλλία, ενώ και Ελλάδα ακολούθησε την πορεία των υπολοίπων δυτικών κοινωνιών, Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, 1991, σ. 140, στην Ελλάδα η μικρή αυξητική τάση της γυναικείας εγκληματικότητας εμφανίζεται από το έτος 1986, καθυστερούμενα σε σχέση με άλλες χώρες.

²³⁶ Βλ. Νόβα – Καλτσούνη, Χ., ό.π., σ. 172.

σε βάρος της γυναίκας και την απελευθέρωσή της²³⁷. Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία δημοσιεύει ετησίως τις στατιστικές της αστυνομίας, των ποινικών δικαστηρίων και τις σωφρονιστικές στατιστικές, εξαιτίας όμως των χρονικών ορίων διεξαγωγής της έρευνας²³⁸ επιλέχθηκε η ανά πενταετής εξέταση των δύο πρώτων στατιστικών.

Στη συγκεκριμένη έρευνα, αφενός παρουσιάστηκε το πρόβλημα της απουσίας ορισμένων πινακοποιήσεων σε κατανομές κατά συχνότητα σε ορισμένα έτη, με συνέπεια οι τάσεις για ορισμένες μεταβλητές να εμφανίζονται από το έτος 1975 και όχι από το 1960, ή να υπάρχουν ενδιάμεσα κενά στην χρονική περίοδο 1960-1996. Ένα επιπλέον πρόβλημα ήταν ότι στοιχεία για τους ανηλίκους που έρχονται σε σύγκρουση με τον ποινικό νόμο ανάλογα με το φύλο δεν δημοσιεύονται στην εγκληματολογική στατιστική της αστυνομίας. Μία ανάλυση της εγκληματικότητας ανάλογα με το φύλο και την ηλικία μπορεί να γίνει μόνο στο επίπεδο των δικαστηρίων²³⁹. Αφετέρου, όμως, η πρόσβαση στην βιβλιοθήκη της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος ήταν εύκολη²⁴⁰ και τα στατιστικά στοιχεία ήταν διαθέσιμα για όλα τα εξεταζόμενα έτη.

2. Η σημασία του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας στις εγκληματολογικές στατιστικές

Στις ανωτέρω εγκληματολογικές στατιστικές περιέχεται η εμφανής ή επίσημα καταγεγραμμένη εγκληματικότητα, δηλαδή αφενός η γνωστή στις αρμόδιες διοικητικές αρχές ή δήλη ή φαινομένη εγκληματικότητα (στατιστική της αστυνομίας) και αφετέρου η δικαστικά διαπιστωμένη ή ένδικη εγκληματικότητα (στατιστική της ποινικής δικαιοσύνης, η οποία περιλαμβάνει τις στατιστικές των ποινικών δικαστηρίων και τις σωφρονιστικές)²⁴¹. Από τις στατιστικές της αστυνομίας, των ποινικών δικαστηρίων και τις σωφρονιστικές στατιστικές, οι αστυνομικές στατιστικές θεωρούνται ως πιο αντιπροσωπευτικές της πραγματικότητας διότι περιλαμβάνουν όλα τα αδικήματα που έφθασαν στη γνώση της αστυνομίας (δεν περιλαμβάνουν όμως τα αδικήματα που δεν έφθασαν στη γνώση της,

²³⁷ Βλ. Μαυρή, Μ., *ό.π.*, σ. 150.

²³⁸ Βλ. Μακράκης, Β., «Απομυθοποιώντας το μεθοδολογικό μονισμό», στο: Παπαγεωργίου, Γ. (επιμ.), *Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνα*, Αθήνα, Τυπωθητώ – Γ. Δαρδάνος, 1998, σ. 29, οι χρονικές δεσμεύσεις σχετικά με τη διεξαγωγή αποτελεί έναν από τους παράγοντες για τον σχεδιασμό της έρευνας.

²³⁹ Βλ. Πιτσελά, Α., *Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων*, έκδ. δ', Αθήνα – Θεσσαλονίκη, Σάκκουλα, 2002, σ. 500επ.

²⁴⁰ Βλ. Μακράκης, Β., *ό.π.*, σ. 31, οι συνθήκες διεξαγωγής της έρευνας και συγκεκριμένα η πρόσβαση στο υλικό είναι σημαντική, διότι εάν αποδειχθεί δύσκολη τότε θα πρέπει να υπάρξουν προσαρμογές στον αρχικό σχεδιασμό.

²⁴¹ Βλ. Αλεξιάδης, Στ., *Εγκληματολογία*, έκδ. γ', Θεσσαλονίκη, Σάκκουλα, 1989, σ. 164 επ., Πιτσελά, Α., *ό.π.*, σ. 464.

δηλαδή τον σκοτεινό αριθμό της εγκληματικότητας). Ενώ το τελικό προϊόν που φθάνει στις άλλες δύο στατιστικές αντιπροσωπεύει ένα μικρό μέρος της αρχικής ποσότητας, διότι μέσα από τη διαδικασία ενός διαδοχικού φιλτραρίσματος ένα μεγάλο μέρος της εγκληματικότητας θα αποχαρακτηρισθεί ή θα χαρακτηρισθεί διαφορετικά από τα επόμενα στάδια απονομής της ποινικής δικαιοσύνης²⁴². Αυτό διαπιστώνεται στην περίπτωση της γυναικείας εγκληματικότητας, ειδικά για τα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας, στα οποία ενώ παρατηρείται αύξηση των γυναικών φερομένων ως δραστών σε όλη την χρονική περίοδο, η τάση των καταδικασθέντων για αυτή την κατηγορία αδικημάτων τείνει να είναι μειωτική.

Συνολικά, η γυναικεία εγκληματικότητα, παρά την αύξησή της από το τη δεκαετία του 1960 και έπειτα, είναι μικρότερη από την ανδρική εγκληματικότητα, ίσως όχι μόνο επειδή οι γυναίκες εγκληματούν σε μικρότερο βαθμό, αλλά και επειδή η γυναικεία εγκληματικότητα είναι καλυμμένη και ακαταδίωκτη από τις διωκτικές αρχές και για αυτό ενδέχεται να κατέχει ένα εξίσου με την ανδρική εγκληματικότητα μεγάλο ποσοστό²⁴³. Η ελληνική αστυνομία εξακρίβωσε κατά το έτος 1996 την ταυτότητα 297.139 ατόμων φερομένων ως δραστών, εκ των οποίων οι άνδρες αποτελούσαν το 87% ενώ οι γυναίκες το 13% του συνόλου των δραστών. Η εγκληματική δραστηριότητα αποτυπώνεται στις επίσημες στατιστικές ως ανδρική υπόθεση. Το ίδιο φαίνεται και στην περίπτωση των ανηλίκων καταδικασθέντων για το έτος 1996, όπου το 96% των ανηλίκων στους οποίους επιβλήθηκε κάποια κύρωση του ποινικού δικαίου ήταν αγόρια και το 4% κορίτσια. Ωστόσο, η εγκληματικότητα των ανηλίκων περιορίζεται σε αισθητά λιγότερες κατηγορίες εγκλημάτων από ό,τι εκείνη των ενηλίκων²⁴⁴.

Η χρήση των στατιστικών στοιχείων δεν στοχεύει μόνο στην ποσοτική περιγραφή του φαινομένου αλλά και στην ποιοτική αξιολόγησή του, μέσα από τη θεμελίωση αιτιωδών σχέσεων μεταξύ ορισμένων παραγόντων και αντίστοιχων όψεων της εγκληματικότητας. Ωστόσο, υπάρχουν σοβαρά μεθοδολογικά προβλήματα που αφορούν την αξιοπιστία και εγκυρότητα των εγκληματολογικών στατιστικών, όπως το γεγονός ότι ορισμένα αδικήματα καταγράφονται με ακρίβεια, άλλα υπερεκτιμώνται, άλλα υποτιμώνται, ενώ άλλα

²⁴² Βλ. Ζαραφονίτου, Χ., ό.π., σ. 37, Κουράκης, Ε., Ν., «Εκθεση για την εξέλιξη της εγκληματικότητας στη σημερινή Ελλάδα», *Ποινική Δικαιοσύνη*, τ. Β', τευχ. 20, Οκτώβριος 1999, σ. 1036, πλημμελειοποίηση στις πλαστογραφίες, απάτες, υπεξαυρέσεις μέχρι ένα συγκεκριμένο χρηματικό ποσό, κ.λπ., Λαμπροπούλου, Ε., «Κεφάλαιο 5. Η επιλεκτικότητα της ποινικής δίωξης», στο: Λαμπροπούλου, Ε. (επιμ.), *Κοινωνιολογία του ποινικού δικαίου και των θεσμών της ποινικής δικαιοσύνης*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1999, σ. 135, Spinellis, D., C. & Kranidioti, M., «Greek crime statistics», in: Spinellis, D., C. (ed.), *Crime in Greece in perspective*, Athens-Komotini, Ant. N. Sakkoulas, 1997, p. 56.

²⁴³ Βλ. Μαυρή, Μ., ό.π., σ. 153.

²⁴⁴ Βλ. Πιτσελά, Α., ό.π., σσ. 479-502.

απουσιάζουν. Αυτό έχει ως συνέπεια η εικόνα που παρουσιάζεται να είναι παραπλανητική και να μην είναι αντιπροσωπευτική του συνόλου. Η επίσημη καταγραφή της εγκληματικότητας δεν αντανακλά τις πραγματικές διαστάσεις του φαινομένου. Οι εγκληματολογικές στατιστικές απεικονίζουν την εμφανή εγκληματικότητα, ενώ ανάμεσα σε αυτήν και την πραγματική υπάρχει ο σκοτεινός αριθμός της εγκληματικότητας, ο οποίος θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, διότι χωρίς αυτόν δεν μπορούμε να γνωρίσουμε την πραγματική έκταση του εγκληματικού φαινομένου²⁴⁵.

Η αξία της στατιστικής της εγκληματικότητας έχει αμφισβητηθεί, διότι έχει υποστηριχθεί ότι οι εγκληματολογικές στατιστικές δεν μετρούν την πραγματική εγκληματικότητα, αλλά τη δραστηριότητα των οργάνων του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος. Κατά κανόνα οι εγκληματολογικές στατιστικές είναι ανακριβείς, εξαιτίας της διακριτικής ευχέρειας των οργάνων του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος, των σφαλμάτων αυτών των οργάνων, αλλά και αυτών που τηρούν τις στατιστικές, καθώς και εξαιτίας της σκόπιμης αλλοίωσής τους για πολιτικούς σκοπούς. Οι επίσημες στατιστικές καταγράφουν όχι τόσο την δραστηριότητα των εγκληματιών όσο την δραστηριότητα των φορέων άσκησης κοινωνικού ελέγχου²⁴⁶. Τα στατιστικά στοιχεία που απεικονίζουν την εγκληματικότητα είναι προϊόν της επιλογής της υπηρεσίας που τα δημοσιοποιεί, κρίνοντας αυτή τί είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε²⁴⁷. Κυρίως, όμως, η ανωτέρω ανακρίβεια οφείλεται στην ύπαρξη του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας, ο οποίος ποικίλλει ανάλογα με τη θεατότητα, τη βαρύτητα και το είδος του εγκλήματος, το βαθμό και τη συχνότητα καταγγελίας του εγκλήματος από τους παθόντες²⁴⁸, τις διάφορες πράξεις που ποινικοποιούνται από εποχή σε εποχή και από χώρα σε χώρα, τις διαφορετικές μεθόδους συλλογής στατιστικών στοιχείων, κ.λπ.²⁴⁹

Η ποσοτική διαφορά μεταξύ των δύο φύλων είναι τόσο σημαντική, ώστε να θεωρείται το φύλο ως την πιο σημαντική μεταβλητή στην εγκληματολογία. Ωστόσο, θα

²⁴⁵ Βλ. Δασκαλάκης, Η., «Η εγκληματολογική σημασία του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών. The Greek Review of Social Research*, τ. 25, γ' τετράμηνο 1975, σ. 370-371, Λαμπροπούλου, Ε., ό.π., σ. 138, οι κύριες μέθοδοι μέτρησης της αφανούς εγκληματικότητας είναι οι έρευνες αυτοομολογούμενης εγκληματικότητας, οι οποίες απευθύνονται στο κοινό ως δράστη και οι έρευνες θυματοποίησης, οι οποίες απευθύνονται στο κοινό ως θύμα.

²⁴⁶ Βλ. Δασκαλάκης, Η., 1975, σσ. 373-374, Πιτσελά, Α., ό.π., σ. 466, τα εγκλήματα που δεν υποπίπτουν στην αντίληψη των αρμοδίων αρχών του επίσημου κοινωνικού ελέγχου δεν καταγράφονται στις επίσημες στατιστικές, Φαρσεδάκη, Ι., Ι., ό.π., σσ. 151-153.

²⁴⁷ Βλ. Ζαραφονίτου, Χ., ό.π., σ. 38, Μακράκης, Β., ό.π., σ. 23, η αξιοπιστία και εγκυρότητα των δεδομένων εξαρτάται και από τον ίδιο τον ερευνητή, τις ικανότητές του, τις συνθήκες στις οποίες γίνονται οι έρευνες και τον τρόπο συλλογής των στοιχείων.

²⁴⁸ Βλ. Φαρσεδάκη, Ι., Ι., ό.π., σσ. 151-153.

²⁴⁹ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, 1991, σ. 125, «...μία συγκριτική παραβολή, διαχρονική και διαχωρική της γ. ε. [γυναικείας εγκληματικότητας] σε διεθνές επίπεδο παρουσιάζει δυσχέρειες σχεδόν ανυπέβλητες».

πρέπει να είμαστε επιφυλακτικοί για την ακρίβεια της απεικόνισης της εγκληματικότητας στις στατιστικές αφενός εξαιτίας του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας και αφετέρου εξαιτίας της διαφορετικής στάσης του ποινικού συστήματος κάθε χώρας απέναντι στη γυναίκα. Ο σκοτεινός αριθμός θεωρείται μεγαλύτερος στην γυναικεία εγκληματικότητα, διότι πολλά εγκλήματα που διαπράττονται από τις γυναίκες, όπως οι παιδοκτονίες, παραμένουν στην αφάνεια²⁵⁰, καθώς διαπράττονται στο κοντινό κοινωνικό περιβάλλον τους και η ανακάλυψή τους είναι δυσχερής²⁵¹. Η συμβολή της επιεικέστερης μεταχείρισης των γυναικών από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης - από τα πρώτα στάδιά του - στην διαμόρφωση αυτής της χαμηλής ορατής γυναικείας εγκληματικότητας αποτελεί, εξάλλου, υπόθεση εργασίας της συγκεκριμένης έρευνας.

Με την μέθοδο της αυτοομολογούμενης εγκληματικότητας η μεγαλύτερη εγκληματική επιβάρυνση των ανδρών σε σύγκριση με τις γυναίκες παρουσιάζεται λιγότερο έντονα. Η απόσταση των δύο φύλων είναι μικρή κυρίως στις περιπτώσεις ελαφριάς εγκληματικότητας, αυξάνει ωστόσο με τη συχνότητα τέλεσης και τη σοβαρότητα του εγκλήματος. Στο πεδίο της βίαιης εγκληματικότητας η συμμετοχή των γυναικών και ειδικά των νέων²⁵² είναι σχεδόν μηδαμινή²⁵³. Οι έρευνες αυτοομολογούμενης παραβατικότητας δίνουν μία σαφέστερη εικόνα και της παραβατικότητας των ανηλίκων. Σε έρευνα 400 μαθητών (208 αγόρια και 192 κορίτσια) διαπιστώθηκε ότι τα αγόρια του δείγματος παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά παραβατικότητας από ό,τι τα κορίτσια²⁵⁴.

3. Τα στάδια της έρευνας

Η επιλογή του θέματος, η βιβλιογραφική ανασκόπηση και η επιλογή του χώρου και της χρονικής περιόδου (μεταπολεμική Ελλάδα) ήταν από τις πρώτες αποφάσεις της συγκεκριμένης εργασίας. Αφού επιλέχθηκε ως μέθοδος της έρευνας η παρουσίαση και

²⁵⁰ Βλ., ό.π., σ. 85 επ., ο Pollak υποστηρίζει ότι οι στατιστικές διαφορές ανδρικής και γυναικείας εγκληματικότητας δεν είναι πραγματικές, διότι οι γυναίκες εξαιτίας του υποκριτικού χαρακτήρα τους αποκρύπτουν πιο εύκολα τις εγκληματικές τους πράξεις. Ωστόσο, από τις στατιστικές διαφεύγουν και πολλά εγκλήματα που διαπράττονται από τους άνδρες, όπως είναι οι βιασμοί και οι κακοποιήσεις των γυναικών, Χάϊδου, Α., ό.π., σ. 267.

²⁵¹ Βλ. Λαμπροπούλου, Έ., ό.π., σ. 149.

²⁵² Βλ. Κουράκης, Ε., Ν., ό.π., σ. 336, σύμφωνα με τις δικαστικές στατιστικές οι τρεις βασικότερες κατηγορίες νεανικής παραβατικότητας είναι οι σωματικές βλάβες, τα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας (κυρίως κλοπές) και οι παραβάσεις ειδικών ποινικών νόμων (κυρίως τροχαίες παραβάσεις).

²⁵³ Βλ. Πιτσελά, Α., ό.π., σ.544,

²⁵⁴ Βλ. Παπαδοπούλου, Δ., Π., Τεπέρογλου, Α. & Τσαμπαρλή, Δ., «Παραβατικότητα – έφηβοι και ευθύνη», στο: Δασκαλάκη, Η., Παπαδοπούλου, Δ., Π., Τσαμπαρλή, Δ., Τσίγκανου, Ι. & Φρονίμου, Έ. (επιμ.), *Εγκληματίες και θύματα στο κατώφλι του 21^{ου} αι. Αφιέρωμα στη μνήμη Ηλίας Δασκαλάκη*, Αθήνα, Ε.Κ.Κ.Ε., 2000, σ. 325 επ.

ανάλυση των εγκληματολογικών στατιστικών της χρονικής περιόδου 1960-1996, το επόμενο στάδιο στην έρευνα ήταν η επιλογή εκείνων των κατανομών των συχνοτήτων που θα εξυπηρετούσαν τον σκοπό της εργασίας. Όπως προαναφέρθηκε, χρησιμοποιήθηκαν στατιστικά στοιχεία από τη Στατιστική Αδικημάτων (στατιστικές της αστυνομίας), η οποία περιλαμβάνει στατιστικά στοιχεία των διαπραχθέντων αδικημάτων και των θεωρούμενων ως δραστών και από τη Δικαστική Στατιστική (στατιστικές των ποινικών δικαστηρίων), η οποία αναφέρεται στους κατά τη διάρκεια κάθε έτους τελεσίδικα καταδικασθέντες από τα Ποινικά Δικαστήρια για κακούργημα ή πλημμέλημα (δηλαδή αναφέρεται στις καταδικαστικές αποφάσεις). Στη συγκεκριμένη εργασία δεν μελετήθηκε η Σωφρονιστική Στατιστική, που αφορά στατιστικά στοιχεία των κρατουμένων, διότι βασικός στόχος της εργασίας είναι πώς αντιμετωπίζεται η γυναίκα από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης μέχρι το τελικό στάδιο της επιβληθείσας ποινής.

Η παρουσίαση και ανάλυση των παραπάνω κατανομών των συχνοτήτων πραγματοποιήθηκε αρχικά για το σύνολο των αδικημάτων και στη συνέχεια για συγκεκριμένες κατηγορίες αδικημάτων: κατά της ιδιοκτησίας και κατά της ζωής. Οι δύο συγκεκριμένες κατηγορίες επιλέχθηκαν διότι, όσο αφορά στη μεταβλητή φύλο, διαπιστώθηκε ότι η γυναικεία εγκληματικότητα επικεντρώνεται στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας (και όχι μόνο), ενώ η συμμετοχή της στα εγκλήματα κατά της ζωής είναι πολύ μικρή. Η συμμετοχή της γυναίκας στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας είναι υψηλή ως προς τη συνολική γυναικεία εγκληματικότητα, ωστόσο παραμένει μικρότερη από την ανδρική εγκληματικότητα, ενώ η συμμετοχή της στα εγκλήματα κατά της ζωής είναι πολύ μικρή.

Σύμφωνα με τα άρθρα 372-384 Π.Κ., τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας περιλαμβάνουν τις κλοπές πάσης φύσεως, τις υπεξαίρεσεις, τις κλοπές και υπεξαίρεσεις ευτελούς αξίας, τη ληστεία και λοιπά εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας²⁵⁵. Σύμφωνα με τα άρθρα 299-307 Π.Κ., τα εγκλήματα κατά της ζωής περιλαμβάνουν την ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, την ανθρωποκτονία εξ αμελείας, την ανθρωποκτονία εξ αμελείας δι' αυτοκινήτου, τη παιδοκτονία, την άμβλωση, την έκθεση και λοιπά εγκλήματα κατά της ζωής²⁵⁶.

²⁵⁵ Με εξαίρεση το έτος 1960, όπου σύμφωνα με τα άρθρα 372-382 Π.Κ. περιλαμβάνονται: κλοπή, αγροτική κλοπή και υπεξαίρεση σε βαθμό πλημμελήματος, νεκροσυλία, διακεκριμένες περιπτώσεις κλοπής, κλοπή χρήσεως μεταφορικού μέσου, υπεξαίρεση, παρασιώπηση ευρέσεως, κλοπές και υπεξαίρεσεις ευτελούς αξίας, υφαίρεσεις, ληστεία, φθορά ξένης ιδιοκτησίας, αγροτική φθορά σε βαθμό πλημμελήματος, φθορά σε ζώα σε βαθμό πλημμελήματος και διακεκριμένες περιπτώσεις φθοράς.

²⁵⁶ Για το έτος 1960, αντί για λοιπά εγκλήματα κατά της ζωής περιλαμβάνεται η παράλειψη λυτρώσεως από κινδύνου ζωής.

Οι πίνακες 1 έως 5 των παραρτημάτων δίνουν πληροφορίες για τα αδικήματα που διαπράχθηκαν, σε βαθμό κακουργήματος ή και πλημμελήματος, κατά γεωγραφικό διαμέρισμα διαπράξεως του αδικήματος, πυκνότητα οικισμού τελέσεως και κατά φύλο των φερομένων ως δραστών. Οι πίνακες 6 έως 38 δίνουν πληροφορίες για την εγκληματικότητα που έχει βεβαιωθεί και αντιμετωπισθεί δικαστικώς, κατά κατηγορίες αδικημάτων (σύνολο αδικημάτων, εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και κατά της ζωής), το είδος ποινής, το γεωγραφικό διαμέρισμα διαπράξεως του αδικήματος και τα ατομικά χαρακτηριστικά των καταδικασθέντων (φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, επάγγελμα, κ.λπ.). Στους πίνακες αυτούς περιλαμβάνονται οι υπότροποι καταδικασθέντες²⁵⁷ και οι ανήλικοι που υποβλήθηκαν σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή σε σωφρονιστικό περιορισμό.

Σύμφωνα με τον ελληνικό Ποινικό Κώδικα ως όριο ηλικίας του απολύτως ανεύθυνου του ατόμου ορίζεται το 12^ο έτος συμπληρωμένο, για αυτό τα παιδιά ηλικίας 7-12 ετών υποβάλλονται σε αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα, ενώ έφηβοι ηλικίας 13-17 ετών μπορεί να υποβληθούν και σε ποινικό σωφρονισμό. Σύμφωνα με το νομικό ορισμό ως ανήλικοι νοούνται τα άτομα ηλικίας από το 7^ο έτος έως το 17^ο έτος συμπληρωμένο (Π.Κ. 1950)²⁵⁸. Με το Ν 3189/2003 αναμορφώθηκε η ποινική νομοθεσία ανηλίκων και μεταξύ άλλων ορίζεται ότι ανήλικοι νοούνται αυτοί που κατά το χρόνο τελέσεως της πράξης έχουν ηλικία μεταξύ του 8^{ου} και του 18^{ου} έτους της ηλικίας τους συμπληρωμένων (άρθρο 121 Π.Κ.). Στη συγκεκριμένη εργασία θα λαμβάνεται υπόψη ο πρώτος ορισμός διότι αναφερόμαστε στα στατιστικά στοιχεία χρονικής περιόδου 1960-1996.

Εξαιτίας του περιορισμένου χρόνου αναφερθήκαμε στη συγκεκριμένη εργασία μόνο στις δύο παραπάνω κατηγορίες αδικημάτων. Ωστόσο, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μεγάλη συμμετοχή των γυναικών στα εγκλήματα κατά της τιμής²⁵⁹ (εξυβρίσεις), σε σχέση με τα υπόλοιπα εγκλήματα και η αύξηση της γυναικείας συμμετοχής τη δεκαετία του 1990 στα αδικήματα των Ειδικών Ποινικών Νόμων (αγορανομικού κώδικα, νόμου περί επιταγών και περί δημοσίας υγείας νομοθεσίας). Επίσης, ενδιαφέρον παρουσιάζουν η αυξητική τάση στα εγκλήματα κατά περιουσιακών δικαίων (εκβίαση, απάτη²⁶⁰) και περί την υπηρεσία και η διαχρονική μείωση της απόστασης ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες δράστες για αυτές τις κατηγορίες αδικημάτων, η μειωτική τάση της γυναικείας συμμετοχής στα εγκλήματα περί

²⁵⁷ Στην προκειμένη περίπτωση η υποτροπή δεν αντιμετωπίζεται με τη στενή έννοια του Π.Κ. αλλά με την ευρύτερη.

²⁵⁸ Βλ. Πιτσελά, Α., ό.π., σ. 136.

²⁵⁹ Αν και παρουσιάζεται μειωτική τάση της συμμετοχής της γυναίκας από τη δεκαετία του 1960 έως το 1996.

²⁶⁰ Βλ. Κουράκης, Ν., Αθανασίου, Ε. & Πατεράκης, Ν., *Το έγκλημα της απάτης. Θεωρία – Νομολογία – Υποδείγματα*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2001.

τον γάμο και την οικογένεια και η μικρή απόσταση μεταξύ ανδρών και γυναικών δραστών αυτών των αδικημάτων, ιδιαίτερα από το 1985 και έπειτα, καθώς και η μειωτική τάση της εγκληματικότητας κατά τας εκλογάς όχι μόνο για το γυναικείο φύλο αλλά και για το ανδρικό, με κάποιες αυξομειώσεις τη δεκαπενταετία 1970-1985.

4. Η έρευνα και η ανάλυση των αποτελεσμάτων

Οι πινακοποιήσεις των κατανομών των συχνοτήτων των παραρτημάτων²⁶¹ απεικονίζονται στα παρακάτω διαγράμματα, με στόχο την επιβεβαίωση ή απόρριψη ή ακόμη και τον εμπλουτισμό της θεωρητικής υπόθεσης για τη διαφορετική ποινική μεταχείριση των γυναικών και των ανδρών δραστών και την διερεύνηση της «εικόνας» της γυναίκας δράστη, η οποία εικόνα επηρεάζεται από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Στόχος της συγκεκριμένης εργασίας είναι ουσιαστικά η μελέτη της γυναικείας εγκληματικότητας, η οποία όμως γίνεται κατανοητή σε συσχέτιση με την ανδρική εγκληματικότητα. Για αυτό το λόγο η παρακάτω ανάλυση των διαπραχθέντων αδικημάτων και των καταδικασθέντων γίνεται κατά φύλο, ενώ μελετάμε και προσωπικά χαρακτηριστικά αυτών, όπως την ηλικία, το επάγγελμα, την οικογενειακή εκπαίδευση, κ.λπ.

Επειδή η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να παρουσιάσει κάποια γενικά στοιχεία που αφορούν το σύνολο των διαπραχθέντων αδικημάτων, τους φερόμενους ως δράστες αυτών και τους καταδικασθέντες, για αυτό στο κύριο μέρος της εργασίας δεν αναλύονται τα επιμέρους στατιστικά στοιχεία που αφορούν τους ανηλίκους και την επιβολή σε αυτούς αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων ή σφραγιστικού περιορισμού²⁶², τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τους καταδικασθέντες κατά φύλο και μέγεθος οικισμού κατοικίας και τέλεσης των εγκλημάτων²⁶³, καθώς και τα επιμέρους στοιχεία για την υποτροπή των καταδικασθέντων²⁶⁴. Επιπλέον, επειδή οι κατανομές των συχνοτήτων της άγνωστης υποτροπής²⁶⁵ δεν έχουν στατιστική σημαντικότητα, δεν αναλύονται στο κύριο μέρος της εργασίας. Τα διαγράμματα που δεν αναλύονται στο κύριο μέρος της εργασίας βρίσκονται

²⁶¹ Βλ. παραρτήματα I για το σύνολο των αδικημάτων, II για τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και III για τα εγκλήματα κατά της ζωής. Η αρίθμηση των διαγραμμάτων στο κύριο μέρος της εργασίας αντιστοιχεί στην αρίθμηση των πινάκων των παραρτημάτων.

²⁶² Βλ. πίνακες και διαγράμματα 10 – 16 των παραρτημάτων.

²⁶³ Βλ. πίνακες και διαγράμματα 27 – 30 των παραρτημάτων.

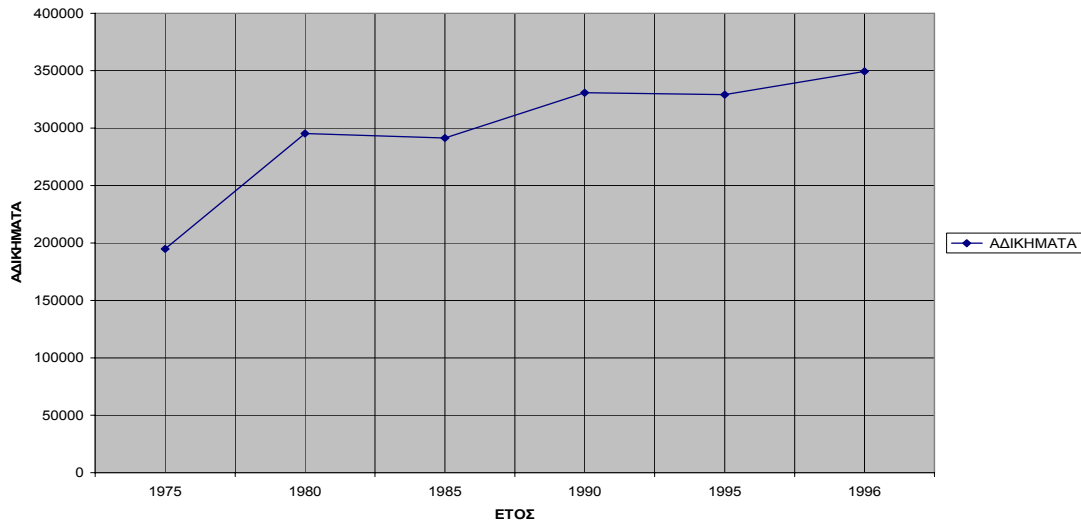
²⁶⁴ Βλ. πίνακες και διαγράμματα 34 – 37 των παραρτημάτων.

²⁶⁵ Βλ. πίνακα και διάγραμμα 38 των παραρτημάτων.

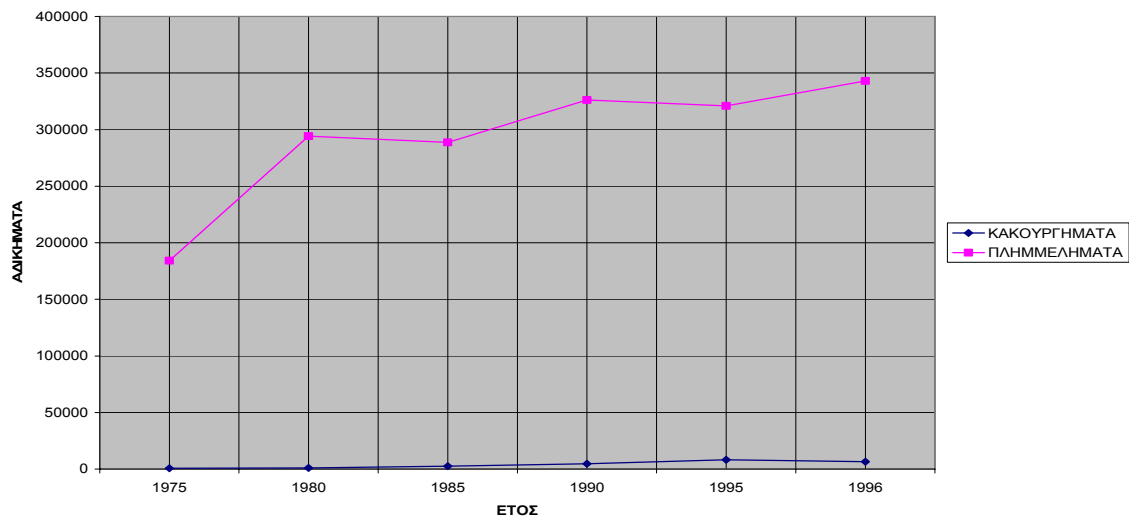
στα παραρτήματα IV για το σύνολο των αδικημάτων, V για τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και VI για τα εγκλήματα κατά της ζωής.

α. Κατανομές συχνοτήτων του συνόλου των αδικημάτων και η ανάλυσή τους

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1. ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2. ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑΤΩΝ

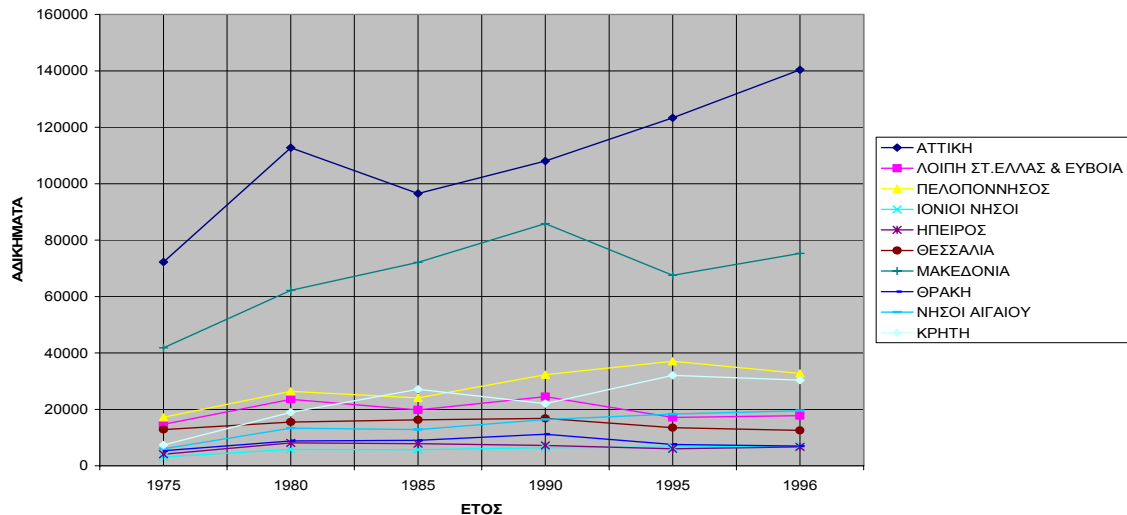
Από τα ανωτέρω διαγράμματα²⁶⁶ παρατηρούμε μία αυξητική τάση του συνόλου των διαπραχθέντων αδικημάτων στην Ελλάδα από τη δεκαετία του 1975²⁶⁷ και έπειτα, με τα πλημμελήματα να κυριαρχούν στο σύνολο των αδικημάτων και τα κακούργηματα να εμφανίζουν ελάχιστη αύξηση από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα. Όπως έχει αναφερθεί στην εργασία, δεν υπάρχουν οι στατιστικές για την περίοδο 1960-1970, διότι μετά το 1971

²⁶⁶ Βλ. πίνακα 1 και 2 του παραρτήματος I.

²⁶⁷ Αυτή η αυξητική τάση εμφανίζεται σε όλες τις χώρες της δυτικής κοινωνίας με διακυμάνσεις.

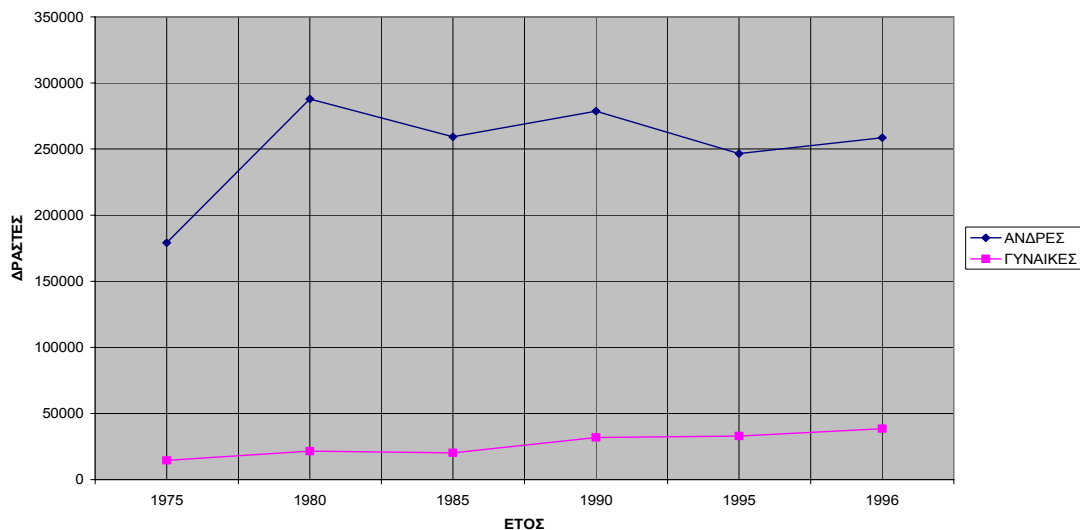
συμπεριλήφθηκαν και οι αστυνομικές στατιστικές εγκληματικότητας, οι οποίες αφορούν τα διαπραχθέντα αδικήματα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΞΕΩΣ

Η ανωτέρω αυξητική τάση της εγκληματικότητας διαχέεται σε όλη την Ελλάδα, κυρίως όμως στην Αττική και τη Μακεδονία και ακολουθούν η Πελοπόννησος και η Κρήτη. Στα υπόλοιπα γεωγραφικά διαμερίσματα παρουσιάζεται μία σταθερή πορεία της εγκληματικότητας²⁶⁸. Η αύξηση της εγκληματικότητας στην Αττική συνδέεται και με τον όγκο του πληθυσμού, σε αντίθεση για παράδειγμα με τα νησιά του Ιονίου.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ/ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

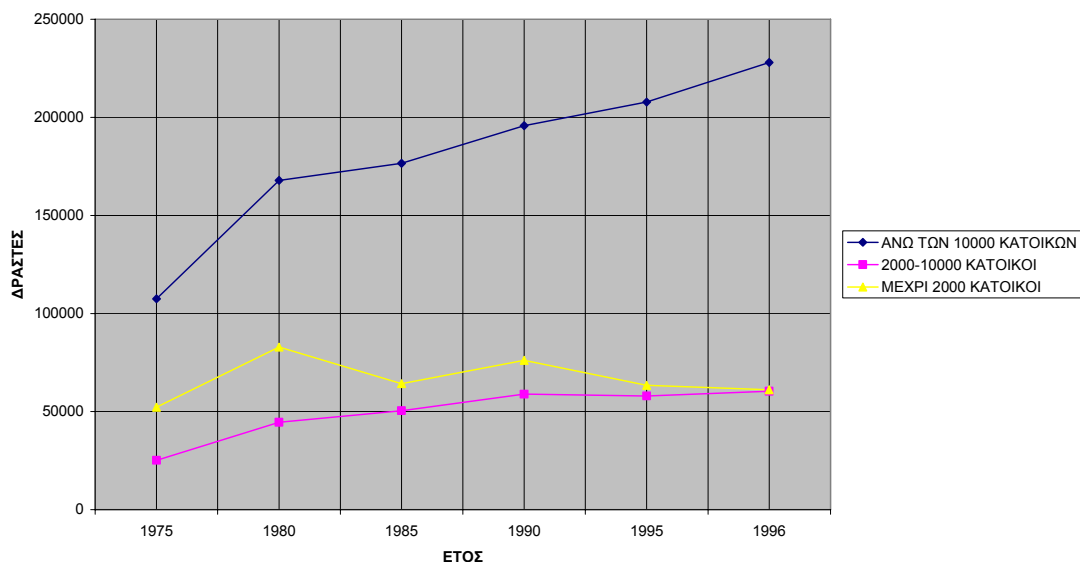
Από τους φερόμενους ως δράστες των διαπραχθέντων αδικημάτων κατά φύλο, παρατηρούμε ότι στην συντριπτική τους πλειοψηφία είναι άνδρες, ενώ από τη δεκαετία του

²⁶⁸ Βλ. πίνακα 3 του παραρτήματος Ι.

1980 και έπειτα παρουσιάζεται μία μικρή μείωση της απόστασης ανάμεσα στα δύο φύλα²⁶⁹. Διαπιστώνεται ο ρόλος της αστυνομίας ως πρώτη φάση της διαδικασίας απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στη διαμόρφωση του «προϊόντος» που θα περάσει στα επόμενα στάδια της απονομής της δικαιοσύνης. Εκτός από την πιθανή επιλεκτική δίωξη της αστυνομίας, σημαντικός παράγοντας στη χαμηλή γυναικεία συμμετοχή στην εγκληματικότητα είναι και η λειτουργία του αυστηρότερου προς τη γυναίκα ανεπίσημου κοινωνικού ελέγχου, κυρίως από το οικογενειακό περιβάλλον. Ωστόσο, από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα παρουσιάζεται μία αυξητική τάση της γυναικείας εγκληματικότητας, η οποία συνδέεται με την είσοδο της γυναίκας στο δημόσιο και συγκεκριμένα στον επαγγελματικό χώρο και την συνεπακόλουθη αύξηση των ευκαιριών διάπραξης εγκλημάτων από αυτήν.

Από το διάγραμμα 5 φαίνεται ότι η αυξητική πορεία της εγκληματικότητας εμφανίζεται κυρίως στους οικισμούς τελέσεως των αδικημάτων με πυκνότητα κατοίκων άνω των 10.000 και 2.000-10.000, με μεγάλη, όμως, απόσταση μεταξύ τους, ενώ στους οικισμούς με πυκνότητα πληθυσμού μέχρι 2.000 κατοίκων παρουσιάζεται μειωτική τάση της εγκληματικότητας από τη δεκαετία του 1980²⁷⁰.

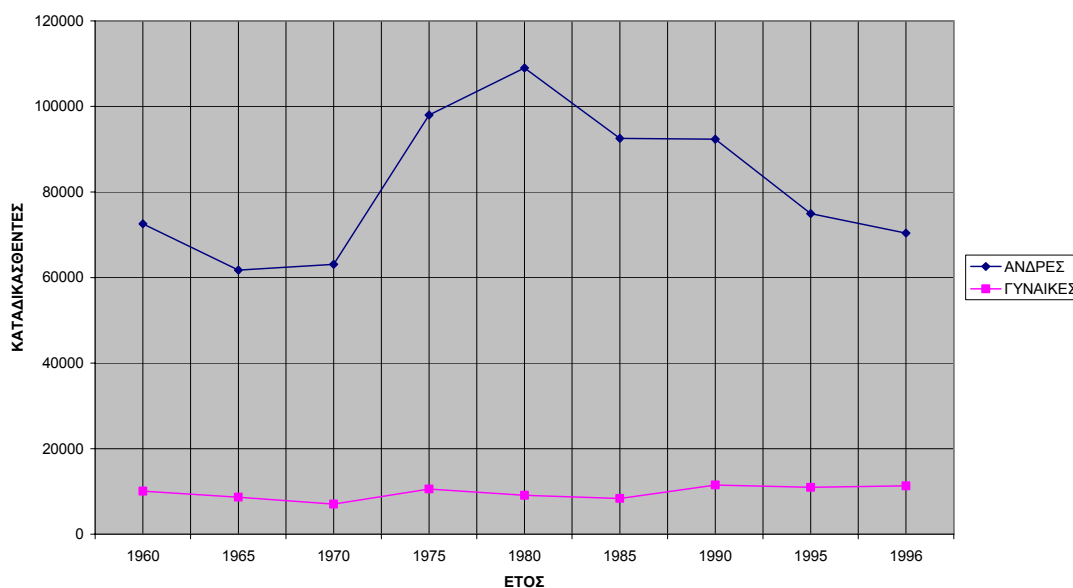
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ/ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ

²⁶⁹ Βλ. πίνακα 4 του παραρτήματος Ι.

²⁷⁰ Βλ. πίνακα 5 του παραρτήματος Ι.

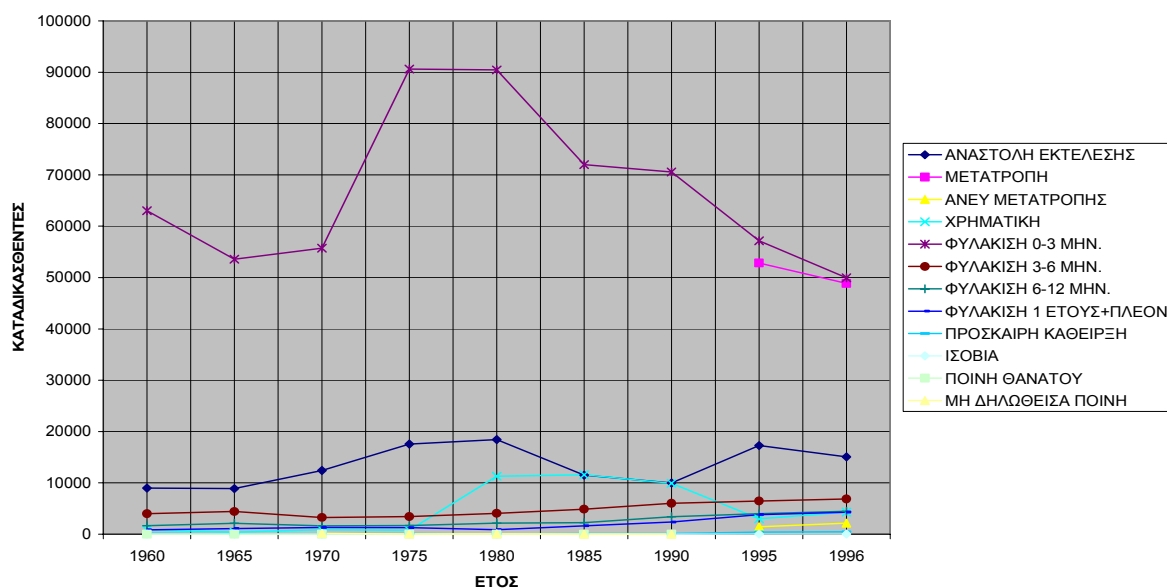
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

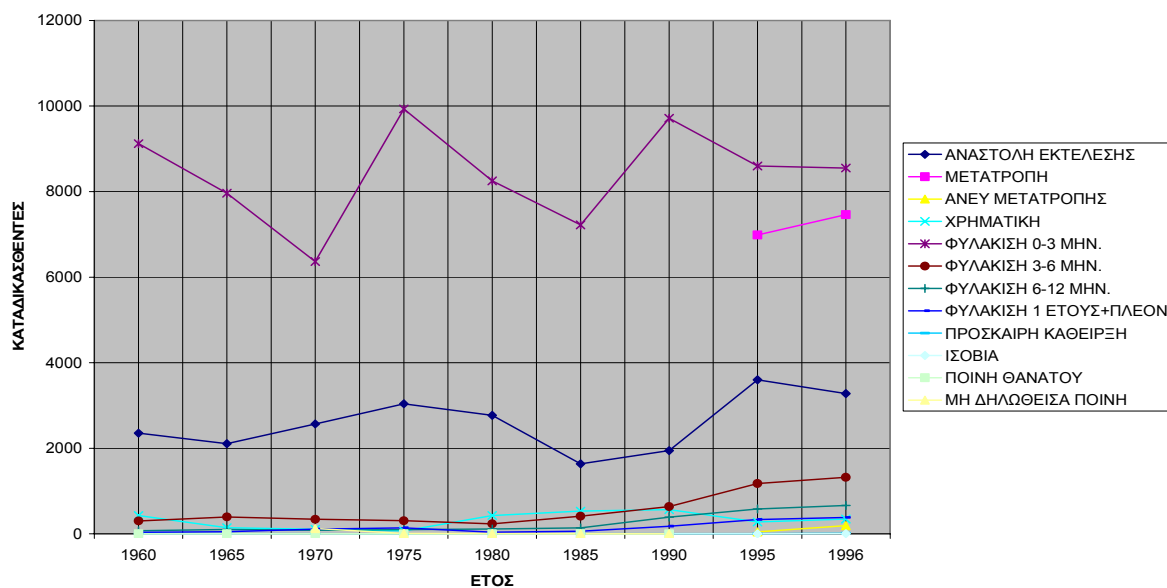
Η σταθερή πορεία της εγκληματικότητας των γυναικών ως θεωρούμενες ως δράστες συνεχίζεται και στα επόμενα στάδια της απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, με τον αριθμό των γυναικών καταδικασθέντων να παραμένει σταθερός σε όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο και την απόσταση των δύο φύλων να είναι μεγάλη. Αυτό ίσως συνδέεται με τον «ιπποτισμό» του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης απέναντι στις γυναίκες, ωστόσο, αν όντως ισχύει αυτός ο «ιπποτισμός», δεν μπορεί να εξηγήσει τη μειωτική τάση των καταδικασθέντων ανδρών από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα²⁷¹. Παρόλη όμως τη μειωτική τάση, στο σύνολο των καταδικασθέντων κυριαρχεί το ανδρικό φύλο. Ο μικρότερος αριθμός των γυναικών φερομένων ως δραστών και των καταδικασθέντων γυναικών σε σχέση με τον αριθμό των ανδρών ίσως να οφείλεται στο ρόλο του συνεργού που υιοθετούν οι γυναίκες στα περισσότερα αδικήματα και στο δυσχερή εντοπισμό αυτών, καθώς και στην επιλεκτική δίωξη από τα όργανα του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, στον σκοτεινό αριθμό εγκληματικότητας, στους ρόλους που υιοθετεί το γυναικείο φύλο, στο λιγότερο επιβαρημένο ποινικό μητρώο των γυναικών, κ.λπ.

²⁷¹ Βλ. πίνακα 6 του παραρτήματος Ι.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

Στα διαγράμματα 7 και 8 απεικονίζονται οι τάσεις των επιβληθέντων ποινών στους άνδρες και τις γυναίκες καταδικασθέντες αντίστοιχα²⁷². Παρατηρείται μία σύγκλιση των επιβληθέντων ποινών και στις γυναίκες και στους άνδρες, με κυρίαρχη ποινή τη φυλάκιση από 0-3 μήνες, ενώ από το 1995 άρχισε να επιβάλλεται σε μεγάλο βαθμό και η μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινής σε χρηματική²⁷³. Στην περίπτωση των γυναικών η

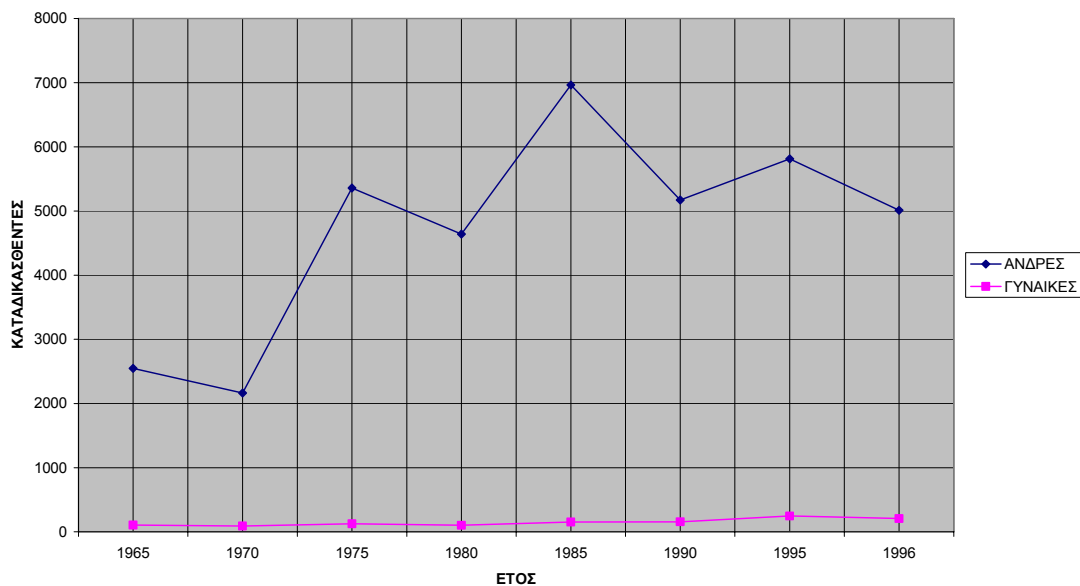
²⁷² Βλ. πίνακες 7 και 8 του παραρτήματος Ι.

²⁷³ Η επιβολή της μετατροπής της στερητικής της ελευθερίας ποινή σε χρηματική συνδέεται με την αντιμετώπιση σε εκείνη την περίοδο της αύξησης του υπερπληθυσμού των φυλακών που άρχισε να σημειώνεται στην Ελλάδα από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα.

τάση της επιβολής της φυλάκισης 0-3 μηνών παρουσιάζει αυξομειώσεις στην χρονική περίοδο 1960-1996, ενώ στους άνδρες από το 1980 και έπειτα παρουσιάζει μειωτική τάση. Η μείωση της επιβολής αυτής της ποινής από το 1980 συνδέεται, όπως διαπιστώθηκε, και με την επακόλουθη μείωση των καταδικασθέντων ανδρών. Στη δεύτερη κατά σειρά ποινή επιβάλλεται η αναστολή εκτέλεσης της ποινής.

Από το διάγραμμα 8 αφενός φαίνεται ο «ιπποτισμός» του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης απέναντι στις γυναίκες, αφετέρου όμως τα δύο φύλα χαίρουν αυτής της μεταχείρισης. Μάλιστα αυτός ο «ιπποτισμός» απέναντι στις γυναίκες φαίνεται να μην ισχύει από το 1980 και έπειτα, οπότε παρουσιάζεται αυξητική τάση, έστω και μικρή, της συχνότητας επιβολής της φυλάκισης 3-6 μηνών. Η αυστηρότερη μεταχείριση των γυναικών από το σύστημα απονομής της ποινικής δεκαετίας από το 1980 και έπειτα συνδέεται και με την αύξηση των γυναικών δραστών.

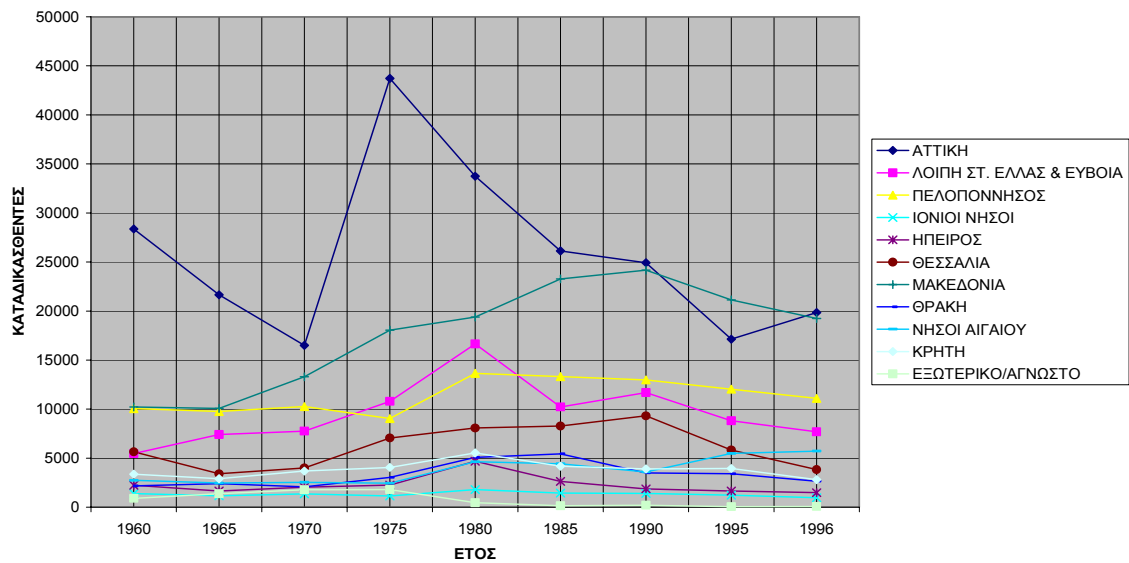
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9. ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

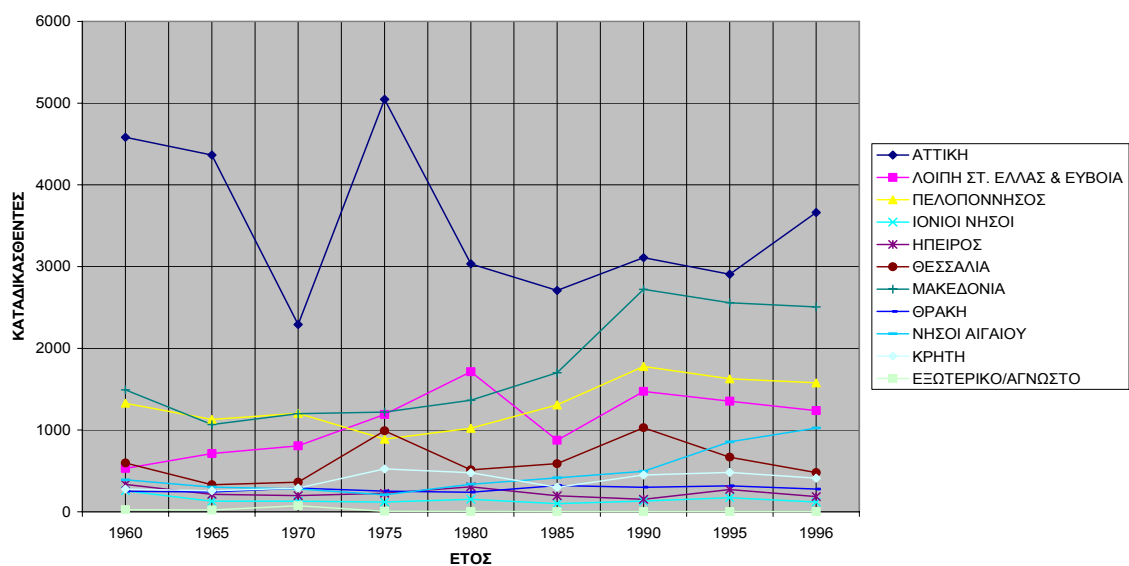
Η συμμετοχή των ανηλίκων στο σύνολο των καταδικασθέντων είναι μικρή, ωστόσο σύμφωνα με το διάγραμμα 9 παρουσιάζεται αυξητική τάση των ανηλίκων αρρένων καταδικασθέντων²⁷⁴. Τα ανήλικα θήλυ που καταδικάζονται είναι λιγότερα από τους άρρενες, στην περίοδο 1965-1996.

²⁷⁴ Βλ. πίνακα 9 του παραρτήματος Ι.

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ
ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ**

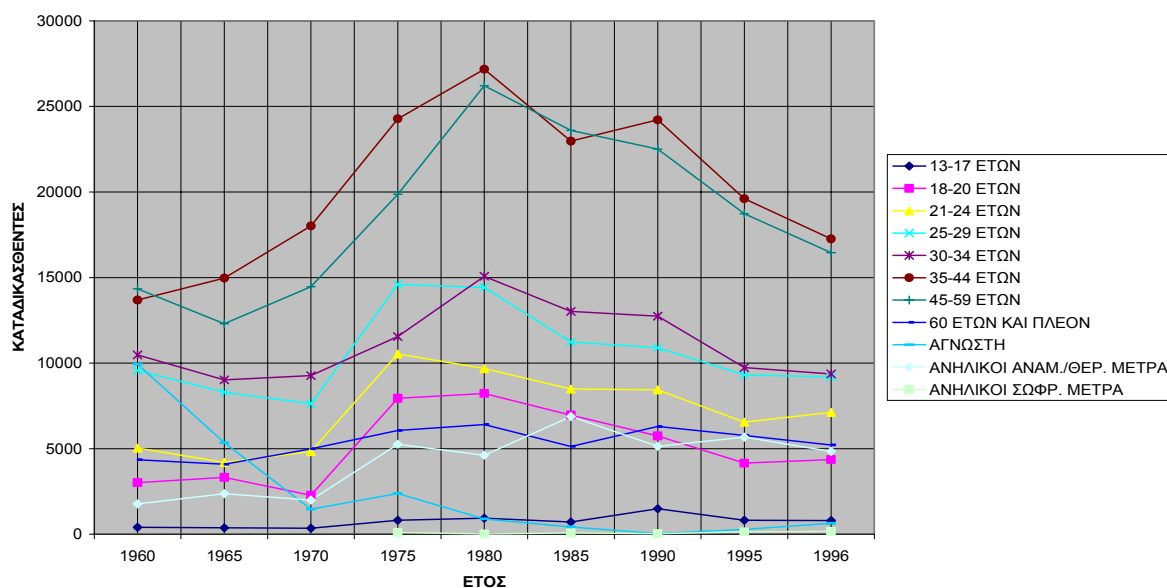
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ**

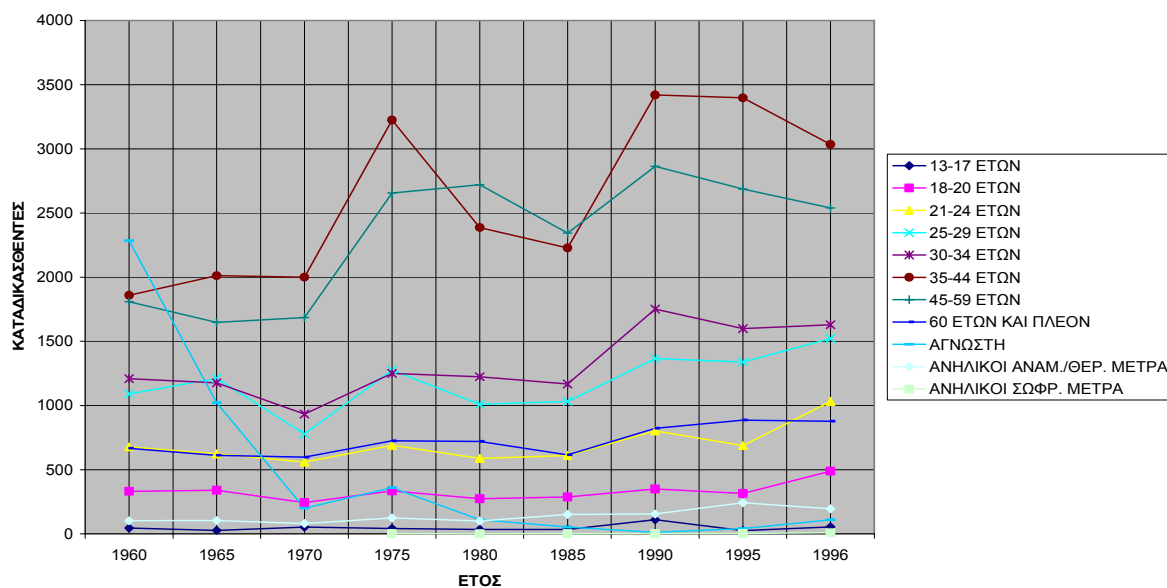
Από τα διαγράμματα 17 και 18 φαίνεται να κυριαρχούν και εδώ η Αττική και η Μακεδονία, όπως και στην περίπτωση των διαπραχθέντων αδικημάτων, ωστόσο από το 1975 και έπειτα παρουσιάζεται μείωση του αριθμού των καταδικασθέντων ανδρών στην Αττική, ενώ στις γυναίκες αυτή η μείωση εμφανίζεται μέχρι το 1985²⁷⁵. Επιπλέον, οι αποστάσεις των καταδικασθέντων γυναικών και ανδρών κατά γεωγραφικό διαμέρισμα τελέσεως των αδικημάτων είναι πιο μικρές σε σχέση με την περίπτωση των διαπραχθέντων αδικημάτων κατά γεωγραφικό διαμέρισμα τελέσεως αυτών.

²⁷⁵ Βλ. πίνακες 17 και 18 του παραρτήματος Ι.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

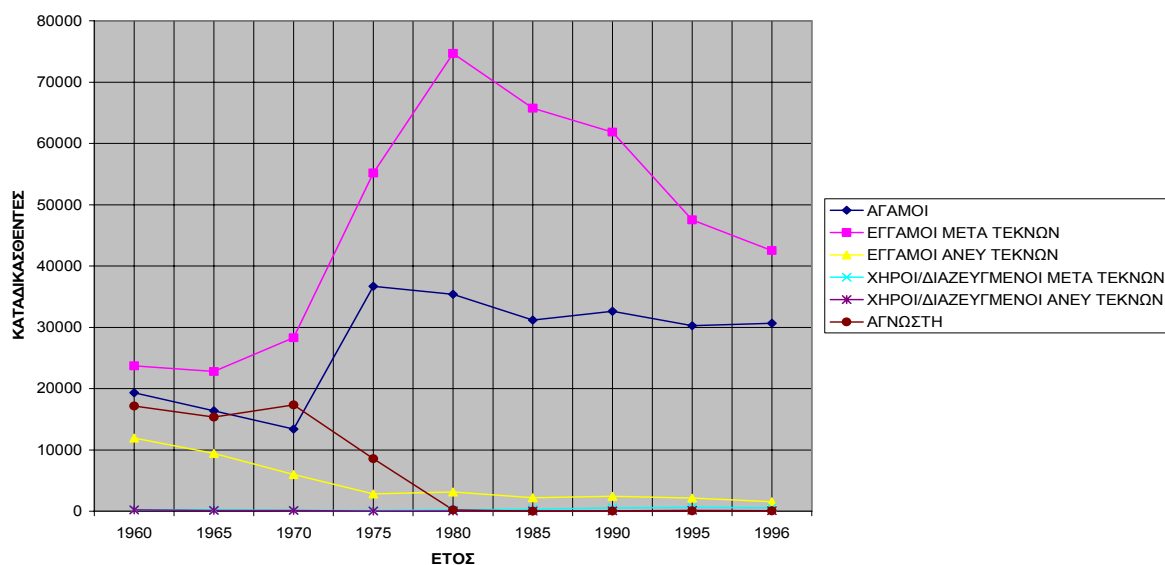
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

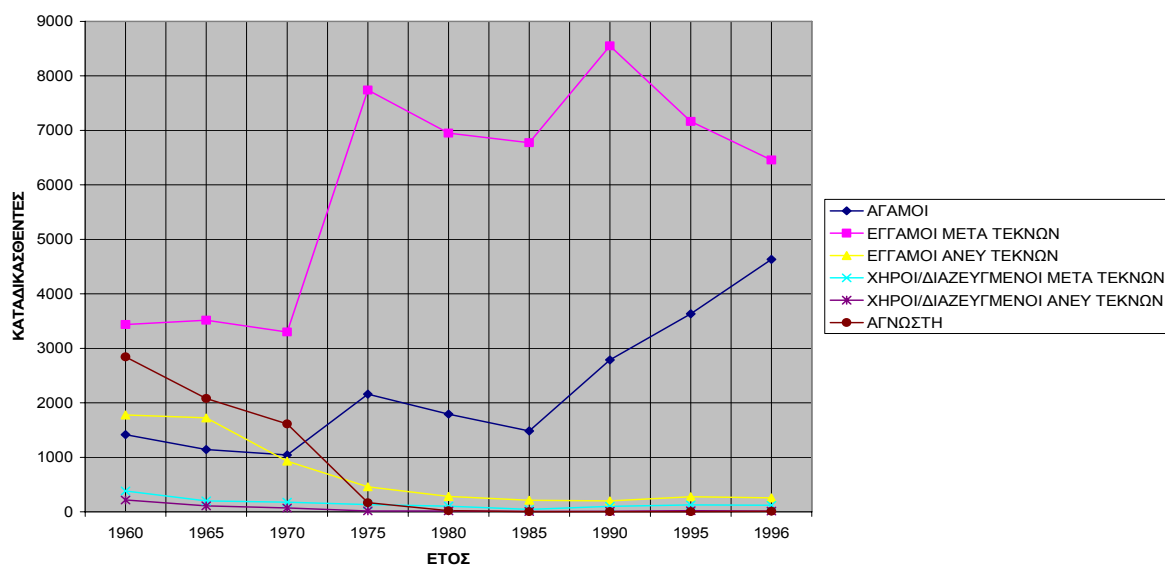
Οι περισσότεροι καταδικασθέντες άνδρες και γυναίκες είναι ηλικίας 35-59 ετών, ενώ η συμμετοχή των ανηλίκων, εφήβων και μετεφήβων είναι μικρή. Από το 1980 και έπειτα παρουσιάζεται μείωση των καταδικασθέντων ανδρών ηλικίας 35-59 ετών, ενώ στις γυναίκες ηλικίας 35-59 ετών η πορεία γενικά είναι αυξητική για όλη την εξεταζόμενη περίοδο, με κάποιες ενδιάμεσες αυξομειώσεις²⁷⁶.

²⁷⁶ Βλ. πίνακες 19 και 20 του παραρτήματος Ι.

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

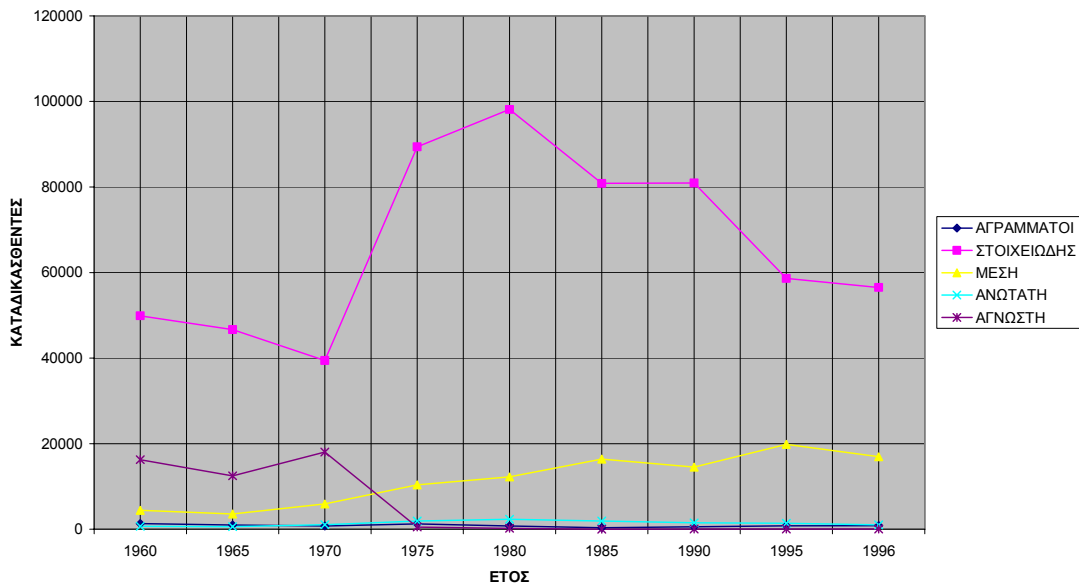
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

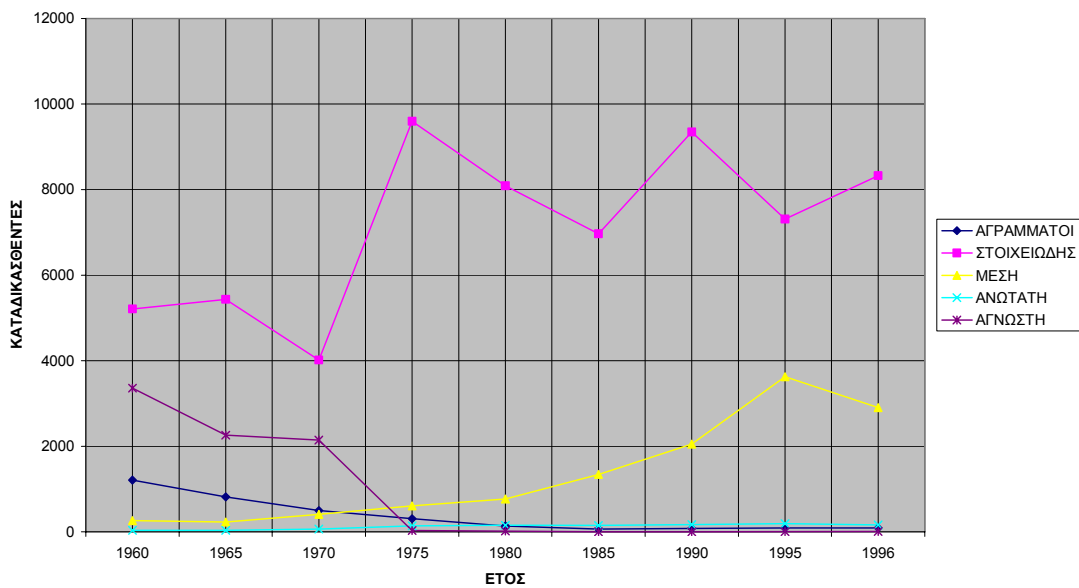
Ως προς τη μεταβλητή της οικογενειακής κατάστασης, οι περισσότεροι καταδικασθέντες άνδρες και γυναίκες είναι έγγαμοι μετά τέκνων και δευτερευόντως άγαμοι. Στις άγαμες γυναίκες καταδικασθέντες παρουσιάζεται απότομη αύξηση από το 1985 και έπειτα, ενώ η συχνότητα εμφάνισης άγαμων και έγγαμων με τέκνα ανδρών τείνει να μειώνεται από τα τέλη της δεκαετία του 1970 και έπειτα²⁷⁷.

²⁷⁷ Βλ. πίνακες 21 και 22 του παραρτήματος Ι.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 24. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

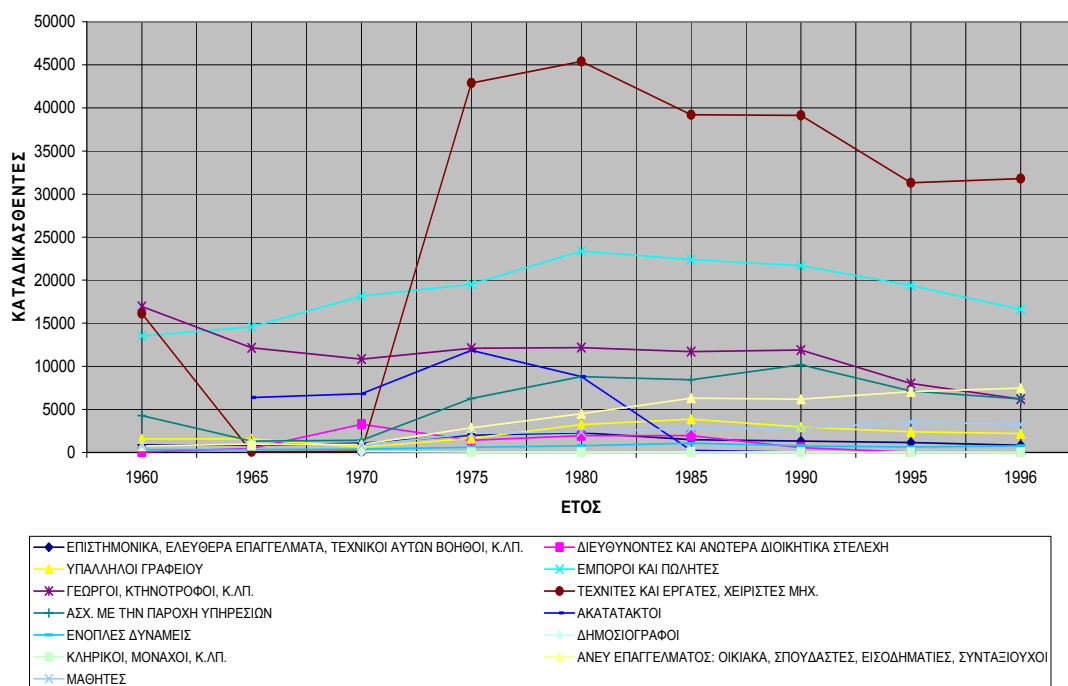

Οι περισσότεροι άνδρες και γυναίκες καταδικασθέντες για την χρονική περίοδο 1960-1996 έχουν στοιχειώδη εκπαίδευση, ενώ η τάση των καταδικασθέντων και των δύο φύλων με μέση εκπαίδευση είναι αυξητική για όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Παρατηρούμε ότι η συμμετοχή των αγράμματων καταδικασθέντων είναι πολύ μικρή, που ίσως συνδέεται με τη γενική μείωση με την πάροδο του χρόνου των ατόμων που είναι αγράμματοι. Ελάχιστη, όμως, εμφανίζεται και η συμμετοχή των καταδικασθέντων και των δύο φύλων με ανώτατη εκπαίδευση²⁷⁸. Η μικρή αυτή συμμετοχή μπορεί να ερμηνευθεί με το ότι τα άτομα με

²⁷⁸ Βλ. πίνακες 23 και 24 του παραρτήματος Ι.

ανώτατη εκπαίδευση είναι λιγότερο αποκλεισμένα από την πρόσβαση στα νόμιμα μέσα, σε αντίθεση με τα άτομα στοιχειώδους εκπαίδευσης. Επίσης, σύμφωνα με τη θεωρία του «κοινωνικού φράγματος», τα κοινωνικά φράγματα λειτουργούν αποκλειστικά τόσο ως προς την κατεύθυνση της απόκτησης και της διατήρησης της γνώσης όσο και ως προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της απασχόλησης ατόμων με ηχηρά προσόντα, καθιστώντας απαγορευτική κάθε δυνατότητα πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες σε άτομα με διαφορετικό κοινωνικό υπόβαθρο. Με αυτό τον τρόπο επιβεβαιώνεται «η θέση των παραβατών σε μια κοινωνία μή ευκαιριών»²⁷⁹.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 25. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

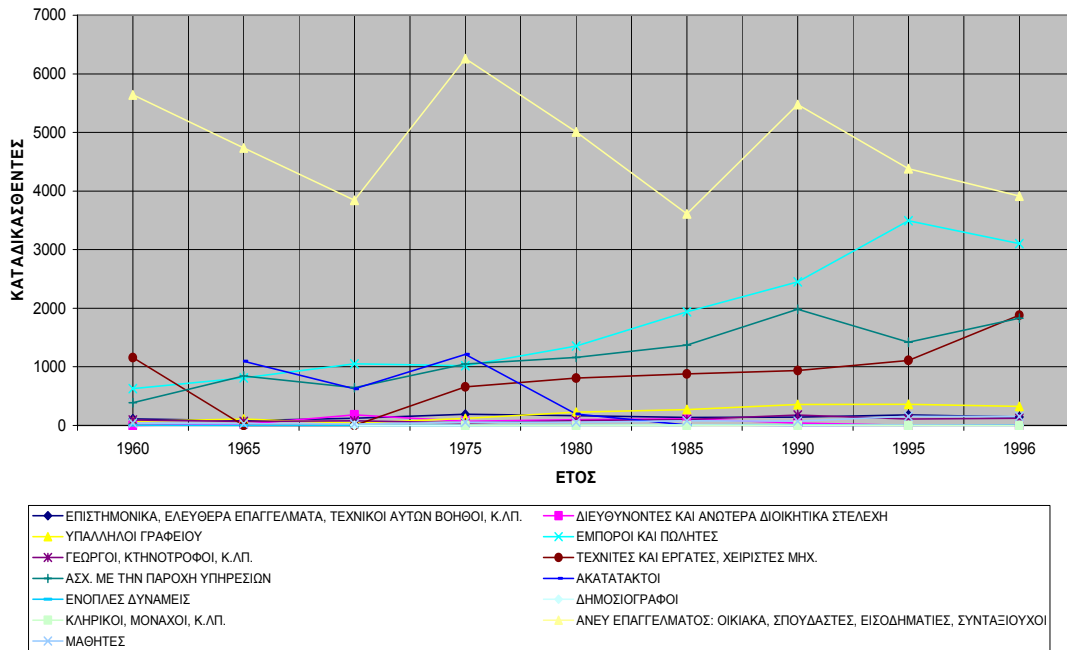

Ως προς την μεταβλητή της επαγγελματικής θέσης οι περισσότεροι άνδρες καταδικασθέντες είναι τεχνίτες και εργάτες και δευτερευόντως έμποροι και πωλητές. Εκτός από την τάση των καταδικασθέντων ανδρών τεχνιτών και εργατών που είναι αυξητική μέχρι το έτος 1980 και μετά μειωτική, οι τάσεις των υπόλοιπων κατηγοριών είναι σχετικά σταθερές στο χρόνο με μικρές αυξομειώσεις²⁸⁰.

²⁷⁹ Βλ. περισσότερα για τη θεωρία του «πολιτισμικού κεφαλαίου» και του «κοινωνικού φράγματος» Τσίγκανου, Ι., «Το «κοινωνικό μειονέκτημα» της παραβατικότητας», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τ. στ', τευχ. 22, 1997, σσ. 64-69,. Τσίγκανου, Ι., «Οι εγκληματολογικές όψεις του κοινωνικού αποκλεισμού», *Τετράδια Εγκληματολογίας*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2002, σσ. 15-104.

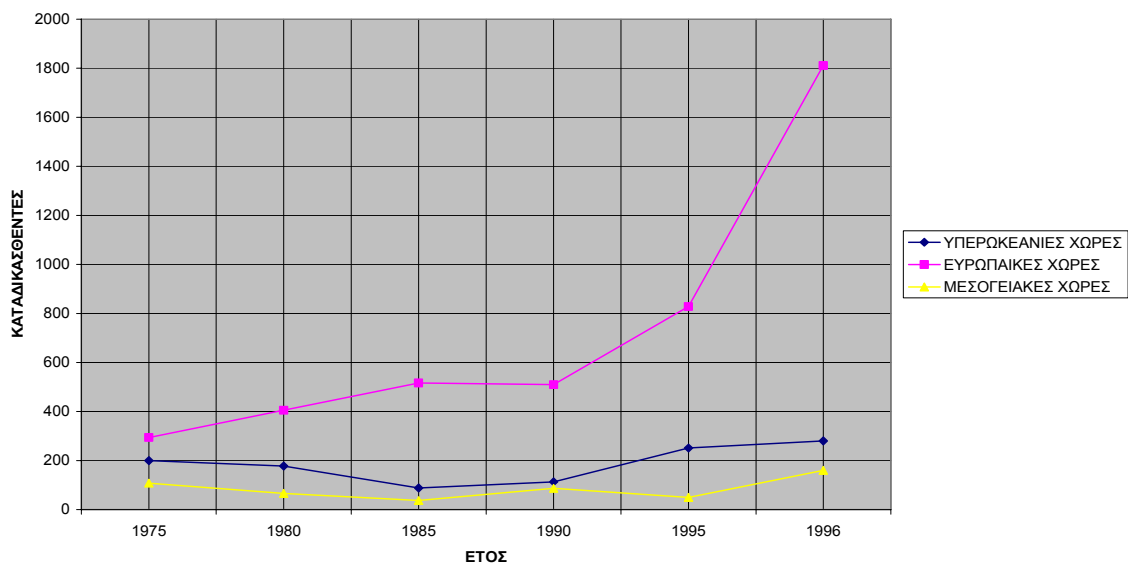
²⁸⁰ Βλ. πίνακα 25 του παραρτήματος Ι.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 26. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

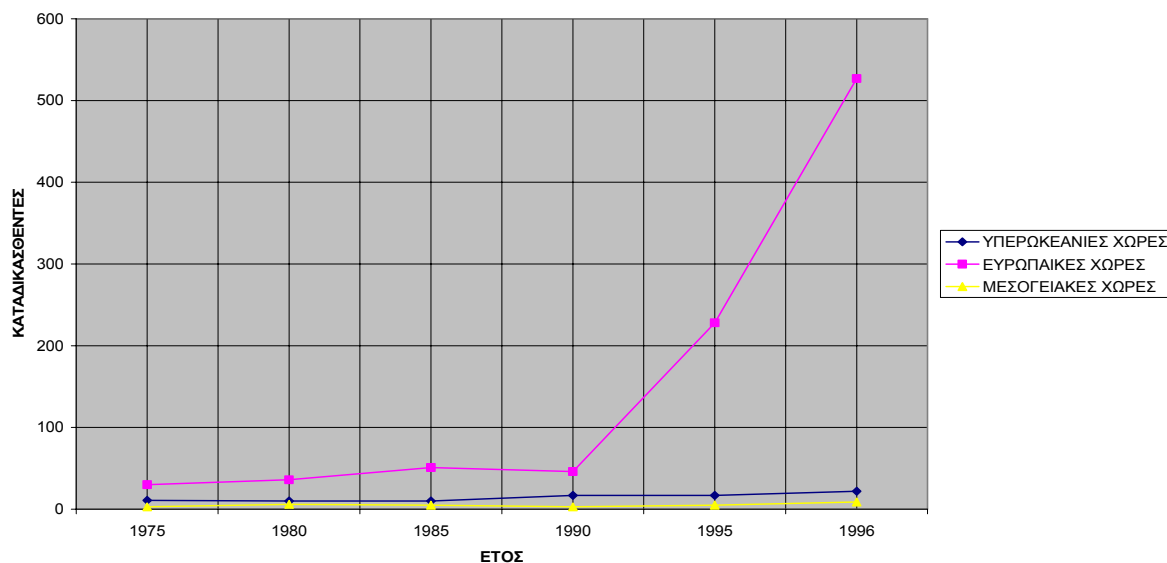
Η περίπτωση των γυναικών καταδικασθέντων διαφέρει ως προς την μεταβλητή της επαγγελματικής κατάστασης, καθώς διαπιστώνεται ότι υπερτερούν οι άνευ επαγγέλματος, με αυξομειώσεις σε όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο, ενώ οι κατηγορίες των έμπορων και πωλητών, των ασχολούμενων με την παροχή υπηρεσιών και των τεχνιτών και εργατών σημειώνουν αυξητική πορεία²⁸¹.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 31. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

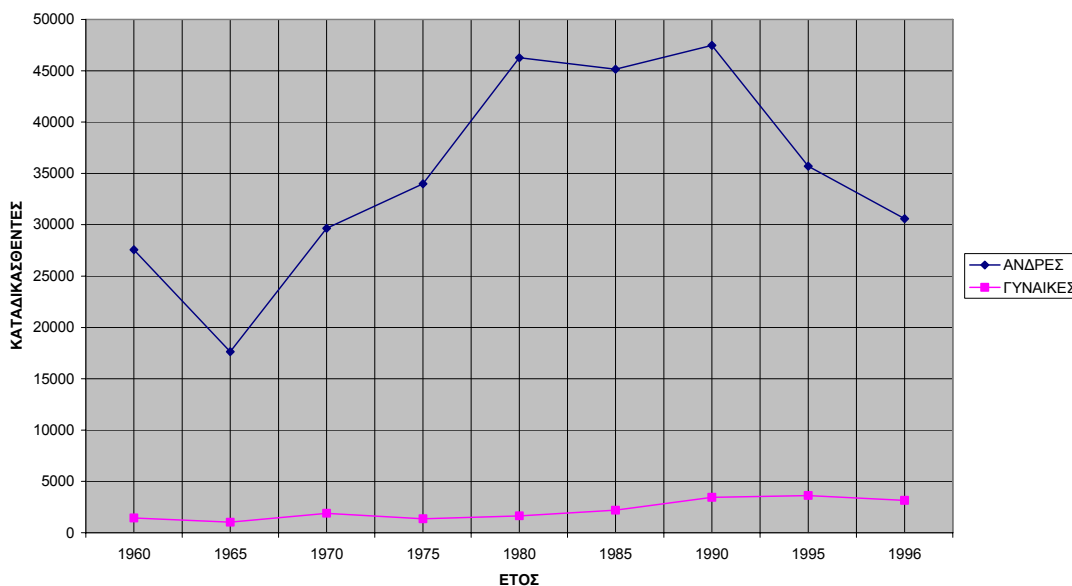
²⁸¹ Βλ. πίνακα 26 του παραρτήματος Ι.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 32. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Οι περισσότεροι καταδικασθέντες άνδρες και γυναίκες που είναι κάτοικοι αλλοδαπής διαμένουν μόνιμα σε ευρωπαϊκές χώρες και παρουσιάζουν αυξητική τάση από το 1990 και έπειτα. Μέχρι το 1990, όμως, η απόκλιση ανάμεσα στους καταδικασθέντες που μένουν σε ευρωπαϊκές χώρες και σε αυτούς που μένουν σε υπερωκεάνιες και μεσογειακές χώρες ήταν πολύ μικρή²⁸².

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 33. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

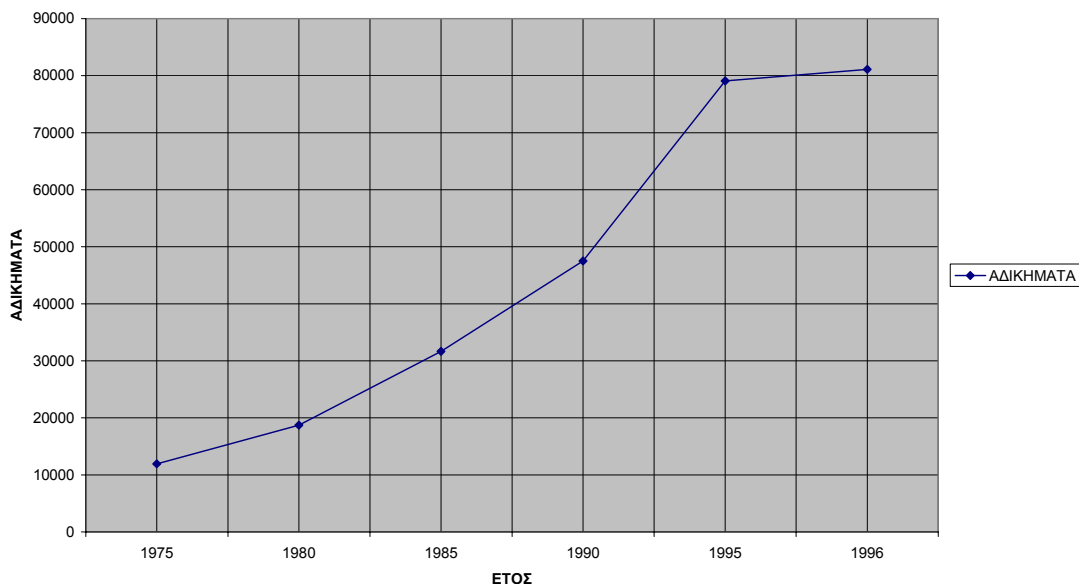
Από το διάγραμμα 33 φαίνεται σαφώς ότι οι άνδρες καταδικασθέντες υποτροπιάζουν σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι γυναίκες, ενώ από το 1975 και έπειτα εμφανίζεται μία

²⁸² Βλ. πίνακες 31 και 32 του παραρτήματος Ι.

μικρή αυξητική τάση των γυναικών υπότροπων. Ωστόσο, η απόσταση μεταξύ γυναικών και ανδρών καταδικασθέντων υπότροπων είναι μεγάλη²⁸³. Από τους πίνακες 34-37²⁸⁴ διαπιστώνεται ότι σε διάστημα μέχρι πέντε έτη από την πρώτη καταδίκη μέχρι τελέσεως της τελευταίας πράξης οι περισσότεροι άνδρες και γυναίκες καταδικασθέντες έχουν υποτροπιάσει κατά σειρά μία φορά, δύο φορές και πέντε φορές και άνω. Όσο αφορά σε διάστημα άνω των πέντε ετών από την πρώτη καταδίκη μέχρι τελέσεως της τελευταίας πράξης οι περισσότεροι άνδρες καταδικασθέντες έχουν υποτροπιάσει από πέντε φορές και άνω με μία μειωτική τάση από το 1985 και έπειτα, ενώ οι γυναίκες επί το πλείστον έχουν υποτροπιάσει πέντε φορές αλλά παρουσιάζουν μία αυξητική πορεία ιδιαίτερα από το 1975 και έπειτα. Επιπλέον στην περίπτωση των γυναικών υπότροπων οι αποστάσεις των τάσεων μεταξύ αυτών που έχουν υποτροπιάσει μία φορά, δύο φορές, τρεις φορές, τέσσερις φορές και πέντε φορές και άνω είναι πολύ μικρές, ενώ σε όλες τις περιπτώσεις υπάρχει ένα σημείο κορύφωσης το έτος 1970. Γενικά, οι «πολυ-υπότροπες» γυναίκες αποτελούν μικρό ποσοστό σε σχέση με τους άνδρες και περνούν μικρό χρονικό διάστημα στη φυλακή, για αυτό και διακρίνονται καθαρά από τον κλασικό τύπο του υπότροπου εγκληματία²⁸⁵.

β. Κατανομές συχνοτήτων των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας και η ανάλυσή τους

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1. ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

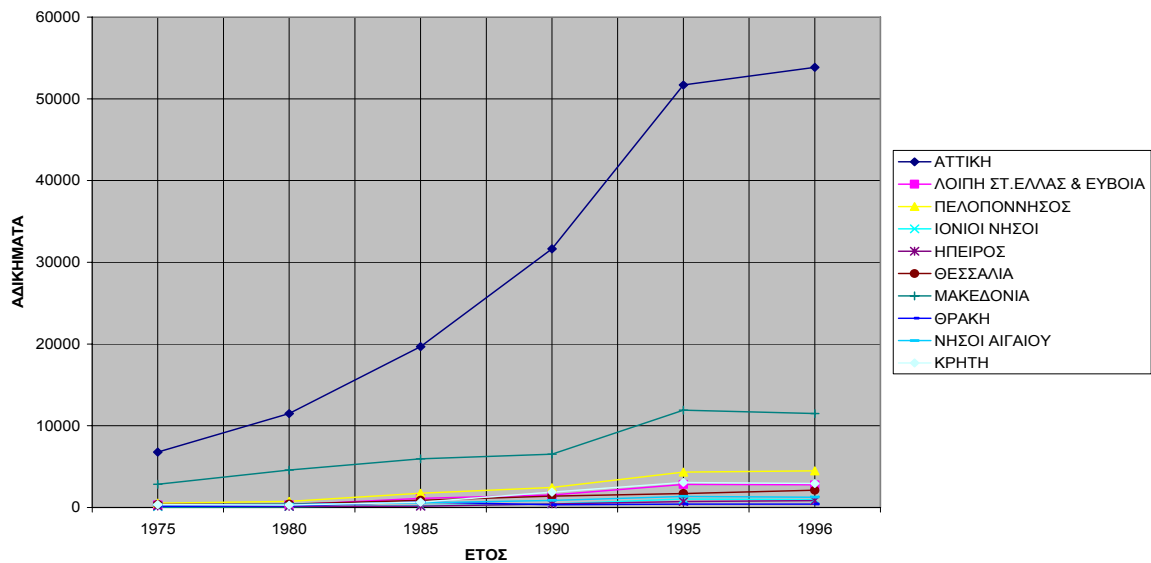
²⁸³ Βλ. πίνακα 33 του παραρτήματος Ι.

²⁸⁴ Βλ. παράρτημα Ι.

²⁸⁵ Βλ. Μαγγανάς, Δ., Α., *Θέματα εγκληματολογικά και ποινικού δικαίου*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1999, σ. 249.

Για τη χρονική περίοδο 1975-1996 παρατηρείται η τάση των διαπραχθέντων αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας να είναι αυξητική, ενώ το σύνολο των αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας εκφράζει ένα μικρό ποσοστό της συνολική εγκληματικότητας²⁸⁶. Στατιστικά στοιχεία για την κατηγορία των διαπραχθέντων κακουργημάτων και πλημμελημάτων αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας δεν υπήρχαν για όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2. ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ

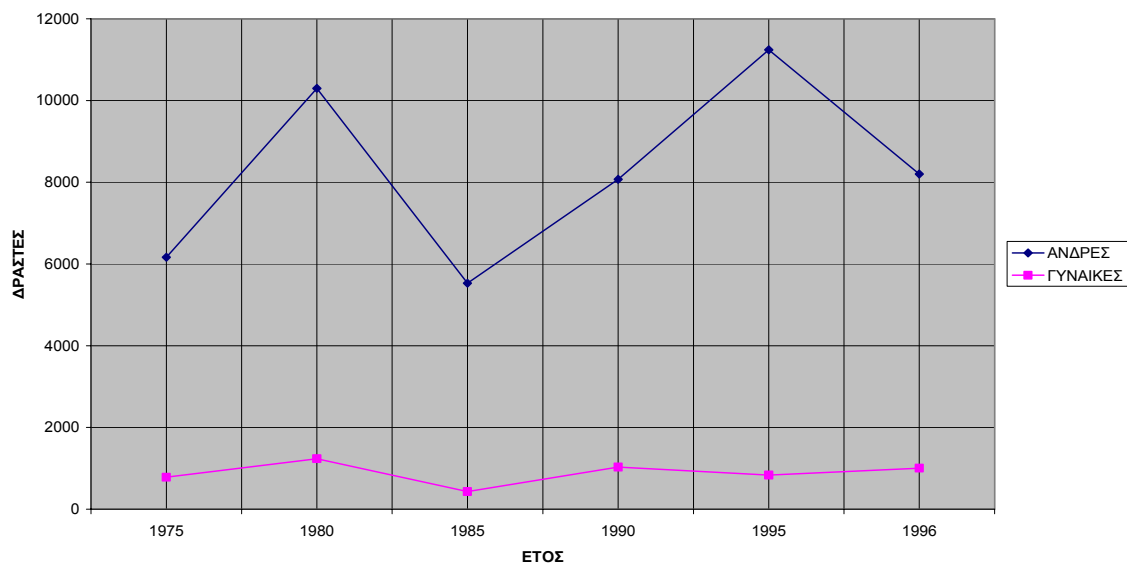

Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο μέρος των διαπραχθέντων αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας τελούνται στην Αττική και σε μικρότερο βαθμό στη Μακεδονία, ενώ στα υπόλοιπα γεωγραφικά διαμερίσματα η συχνότητα τελέσεως αυτών των αδικημάτων είναι πολύ μικρή. Από το 1985 και έπειτα η απόσταση ανάμεσα στην Αττική και τη Μακεδονία φαίνεται να μεγαλώνει, με την Αττική να παρουσιάζει σε όλη την χρονική περίοδο αυξητική τάση διάπραξης των αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας²⁸⁷. Αυτό ίσως συνδέεται με το γεγονός ότι στην Αττική, αλλά και γενικά στα μεγάλα γεωγραφικά διαμερίσματα υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες διάπραξης κλοπών, ληστείας, κλπ. και σίγουρα ο δημογραφικός πληθυσμός είναι μεγαλύτερος.

²⁸⁶ Βλ. πίνακα 1 του παραρτήματος II σε συνδυασμό με πίνακα 1 του παραρτήματος I.

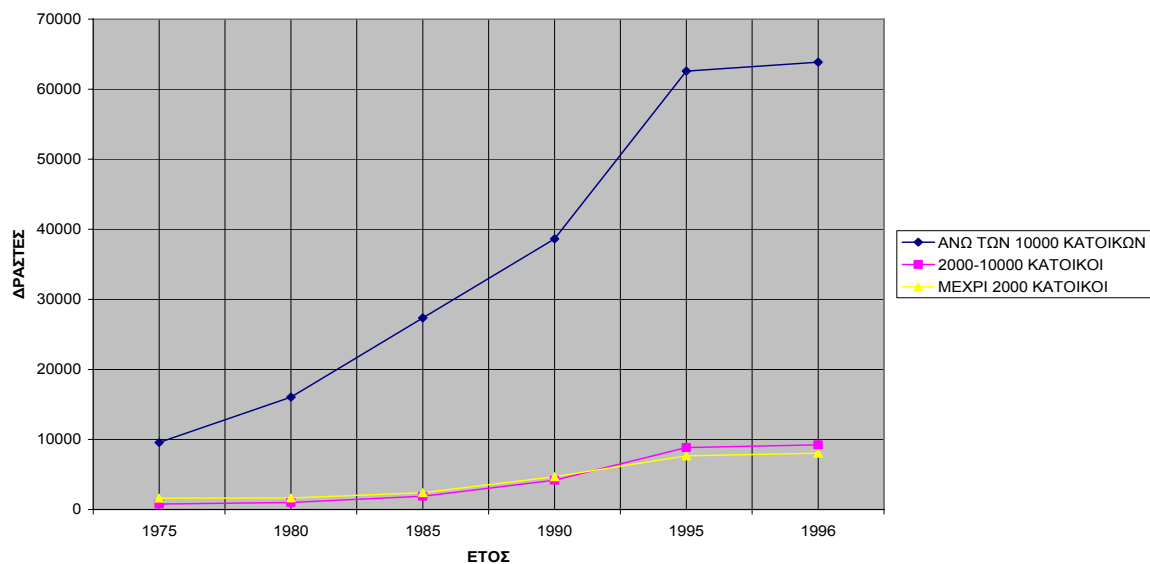
²⁸⁷ Βλ. πίνακα 2 του παραρτήματος II.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ/ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

Στο διάγραμμα 3 παρατηρείται μία αυξητική τάση των θεωρουμένων ως δραστών αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας και των δύο φύλων, ενώ ο αριθμός των ανδρών φερομένων ως δραστών είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των γυναικών φερομένων ως δραστών²⁸⁸.

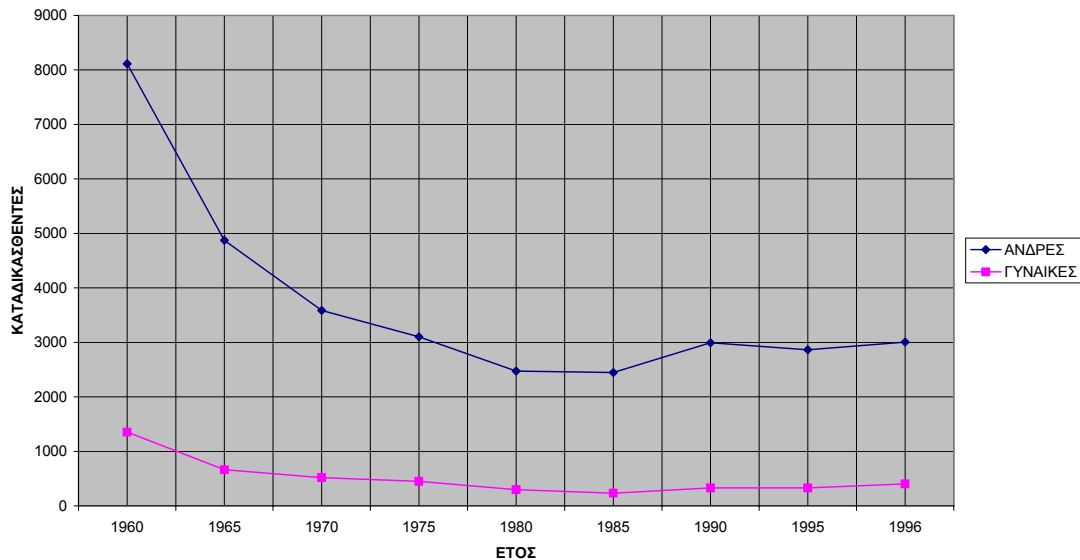
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ/ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ

²⁸⁸ Βλ. πίνακα 3 του παραρτήματος ΙΙ.

Η τάση διάπραξης αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας είναι αυξητική κυρίως στους οικισμούς με πυκνότητα άνω των 10.000 κατοίκων, ενώ από το 1985 και έπειτα παρουσιάζεται μία μικρή αυξητική τάση και στις άλλες δύο περιπτώσεις οικισμών²⁸⁹.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6. ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

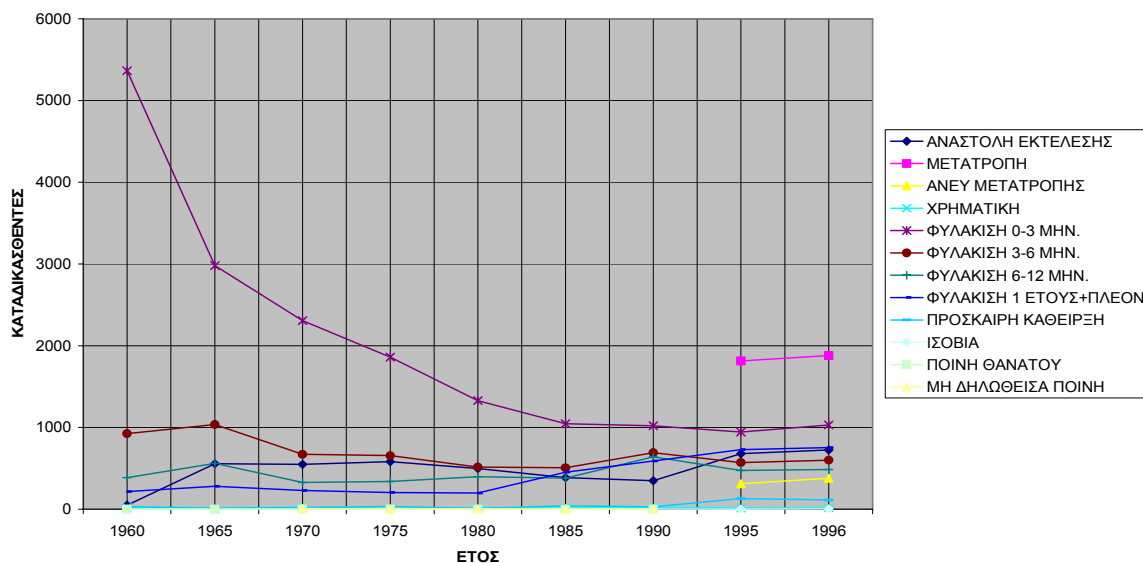
Ενώ η τάση των ανδρών φερομένων ως δραστών αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας παρουσιάζει αυξομειώσεις από το 1975 και έπειτα, η τάση των καταδικασθέντων ανδρών για τέτοιου είδους αδικήματα είναι μειωτική σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση των γυναικών. Αυτό όμως που παρατηρείται είναι ότι η απόσταση μεταξύ των δύο φύλων συνεχών μειώνεται. Από το σύνολο των γυναικών που συλλαμβάνονται από την αστυνομία καταλήγουν στα επόμενα στάδια της απονομής της ποινικής δικαιοσύνης μεγάλος αριθμός των γυναικών, ενώ στην περίπτωση των ανδρών παρατηρείται μία διαδικασία έντονου φιλτραρίσματος²⁹⁰. Το ποσοστό της γυναικείας εγκληματικότητας έχει αποδοθεί στην αύξηση της θεατότητας της συμμετοχής των γυναικών κυρίως στη διάπραξη μικροκλοπών, κυρίως σε καταστήματα²⁹¹.

²⁸⁹ Βλ. πίνακα 5 του παραρτήματος II.

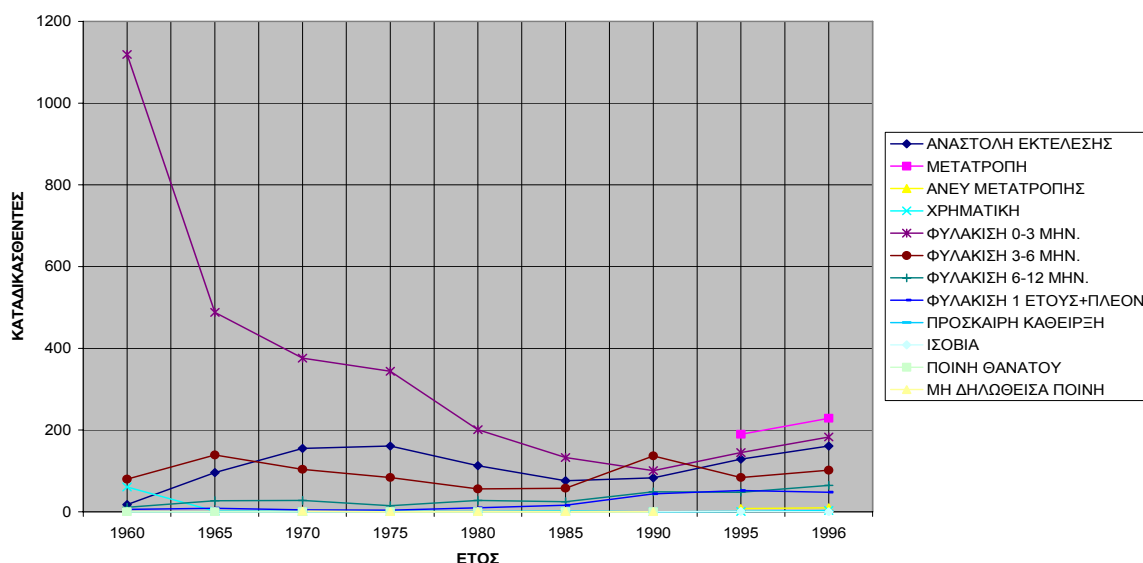
²⁹⁰ Βλ. πίνακα 6 σε συνδυασμό με πίνακα 3 του παραρτήματος II.

²⁹¹ Βλ. Τσίγκανου, Ι., *Φύλο και κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες: η περίπτωση της γυναικείας εγκληματικότητας στην Ελλάδα σήμερα*, υπό δημοσίευση, σ. 7.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

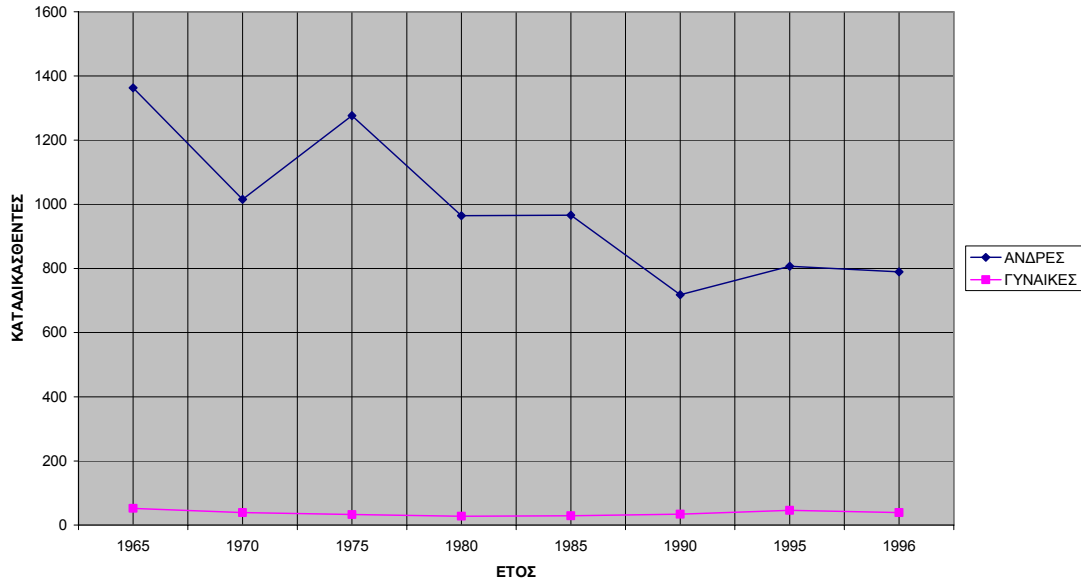

Από τα δύο ανωτέρα διαγράμματα²⁹² σημειώνεται ότι οι τάσεις των επιβληθεισών ποινών είναι ίδιες και για τα δύο φύλα, με τη τάση επιβολής φυλάκισης 0-3 μηνών να είναι μειωτική σε όλη τη χρονική περίοδο, ενώ από το 1975 περίπου άρχισε να αυξάνεται η επιβολή της φυλάκισης ενός έτους και πλέον και στα δύο φύλα. Οι δύο κυρίαρχες ποινές που επιβάλλονται είναι η φυλάκιση 0-3 μηνών και η φυλάκιση 3-6 μηνών. Η χρηματική ποινή επιβάλλεται σπάνια και για τα δύο φύλα, ενώ τα τελευταία χρόνια φαίνεται να επιβάλλεται και η αναστολή εκτέλεσης της ποινής και η μετατροπή της στερητικής της

²⁹² Βλ. πίνακες 7 και 8 του παραρτήματος II.

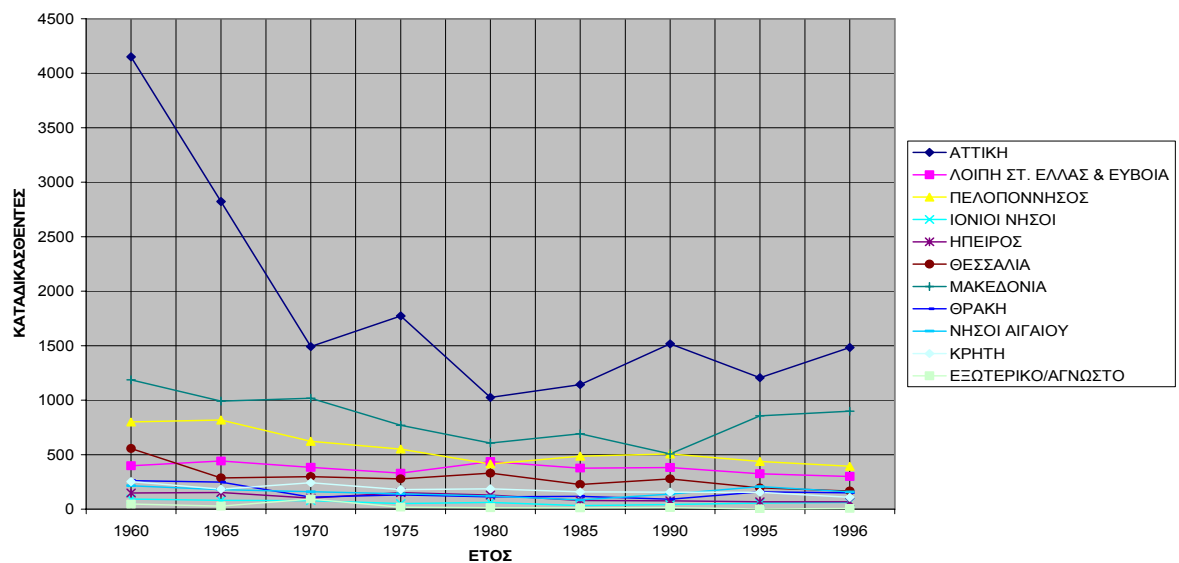
ελευθερίας ποινή σε χρηματική. Επειδή δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία από το 1996 και έπειτα, δεν μπορούμε να διαπιστώσουμε αν όντως η μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινή σε χρηματική επιβάλλεται συχνότερα από τις άλλες ποινές, όπως συμβαίνει στην περίοδο 1995-1996.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9. ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

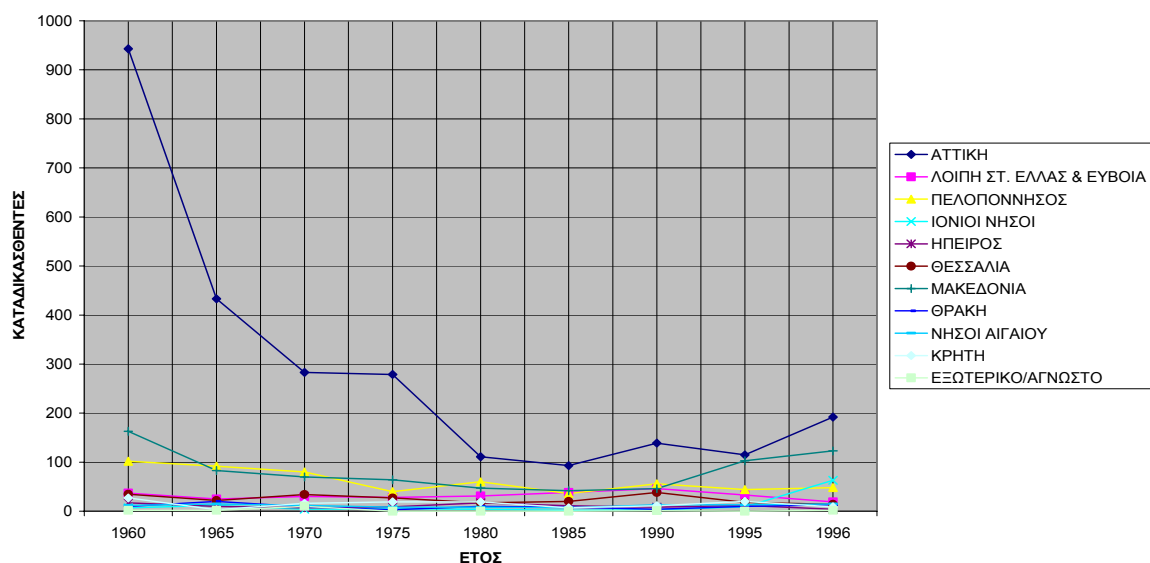
Οι ανήλικοι άρρενες καταδικάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τα ανήλικα θήλυ, ωστόσο παρουσιάζεται μία τάση μειωτική για τους άρρενες και μία σταθερή πορεία των καταδικασθέντων θηλέων²⁹³.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

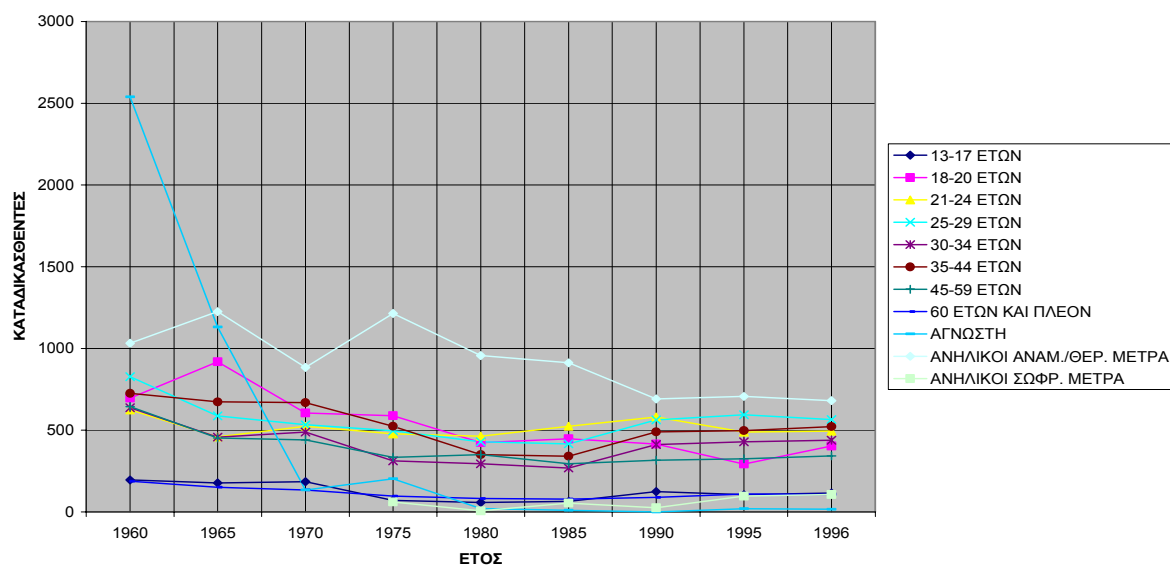
²⁹³ Βλ. πίνακα 9 του παραρτήματος ΙΙ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Από τους καταδικασθέντες άνδρες και γυναίκες για αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας, οι περισσότεροι τελούν αυτά τα αδικήματα στην Αττική, ενώ από το 1980 και έπειτα υπάρχει μία διασπορά των καταδικασθέντων και στα υπόλοιπα γεωγραφικά διαμερίσματα²⁹⁴. Επαληθεύεται η θετική σχέση μεταξύ εγκληματικότητας και μέγεθος γεωγραφικού διαμερίσματος. Πρόκειται για μία σταθερή συγκέντρωση των εγκλημάτων στις αστικές περιοχές, καθώς στις μεγάλες περιοχές ετελείτο η πλειοψηφία των κλοπών²⁹⁵.

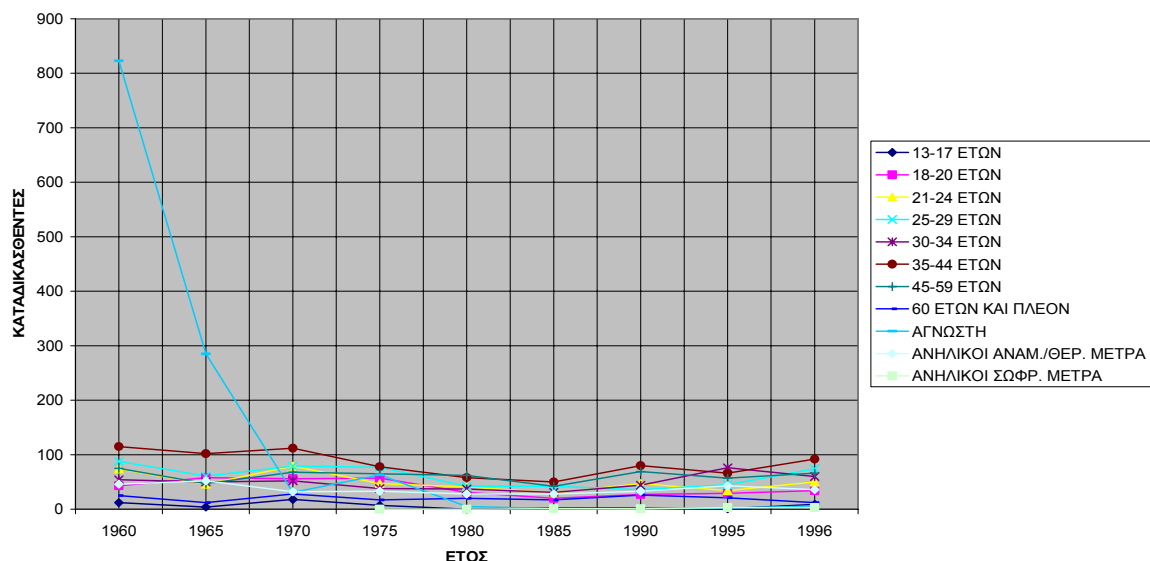
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

²⁹⁴ Βλ. πίνακες 17 και 18 του παραρτήματος II.

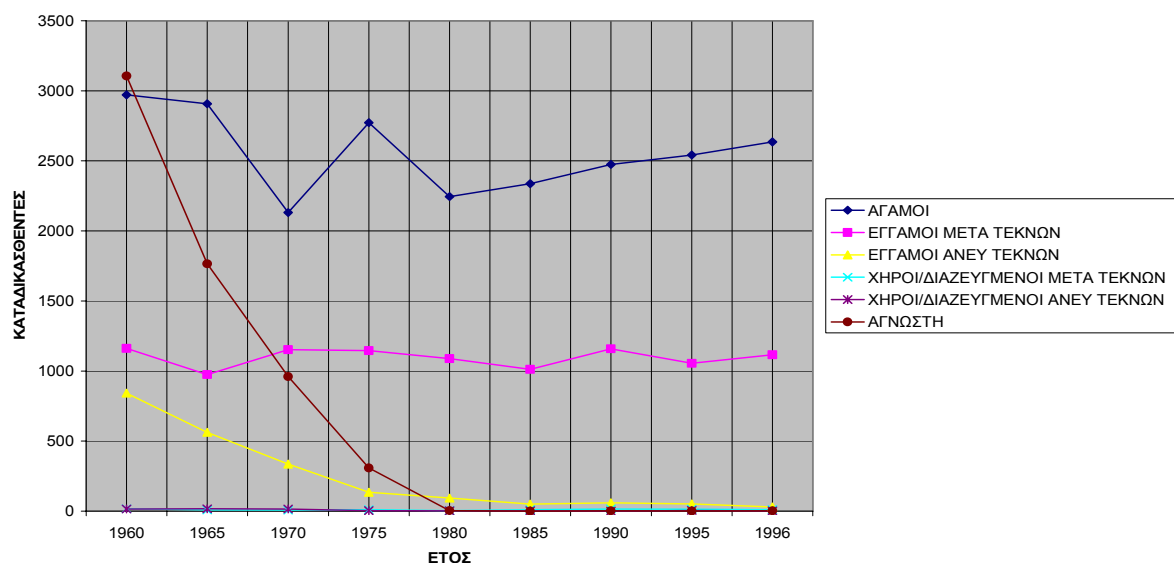
²⁹⁵ Βλ. Ζαραφωνίτου, Χ., ό.π., σ. 66.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

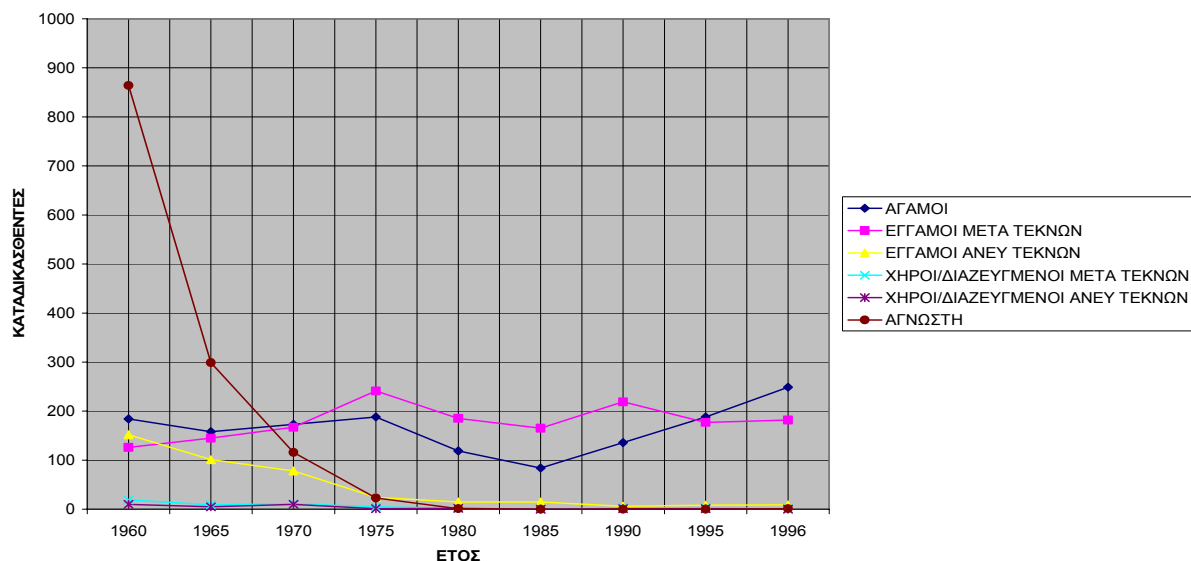
Στην περίοδο 1960-1996, οι περισσότεροι άνδρες και οι γυναίκες που καταδικάζονται για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας είναι ηλικίας 18-59 ετών και κυρίως 35-44 ετών. Παρατηρείται, όμως, στις γυναίκες η συμμετοχή των ατόμων ηλικίας 45-59 ετών να είναι μεγαλύτερη από τη συμμετοχή των γυναικών ηλικίας 18-34 ετών²⁹⁶. Οι έφηβοι και των δύο φύλων ηλικίας 13-17 ετών, οι οποίοι μπορούν να υποβληθούν και σε ποινικό σφραγισμό, καταδικάζονται σε μικρότερο βαθμό για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας σε σχέση με τις υπόλοιπες ομάδες ηλικίας. Αυτή η διαφορά είναι πιο έντονη για τα θήλυ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

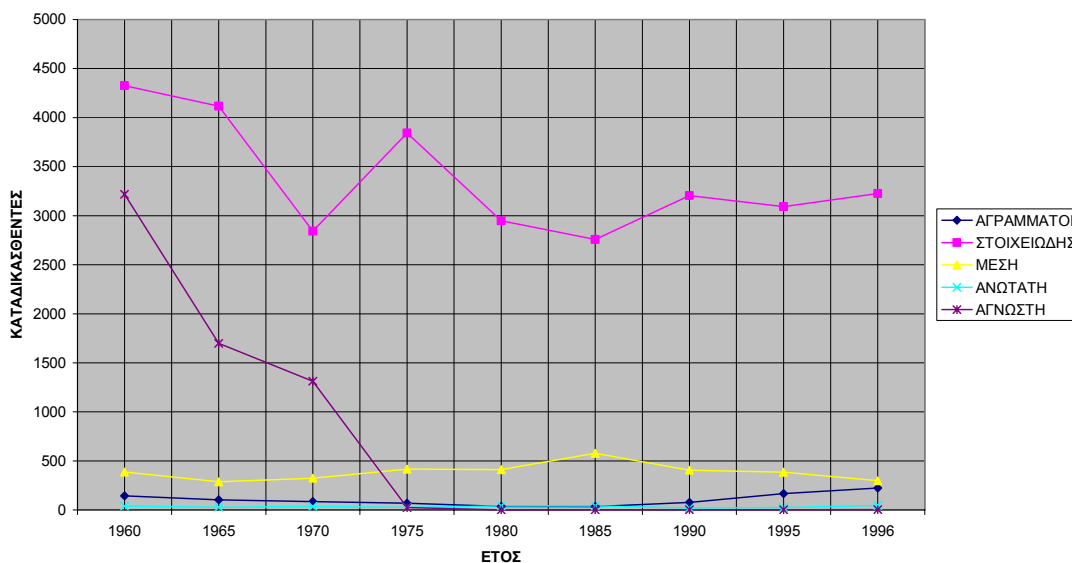
²⁹⁶ Βλ. πίνακες 19 και 20 του παραρτήματος II.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

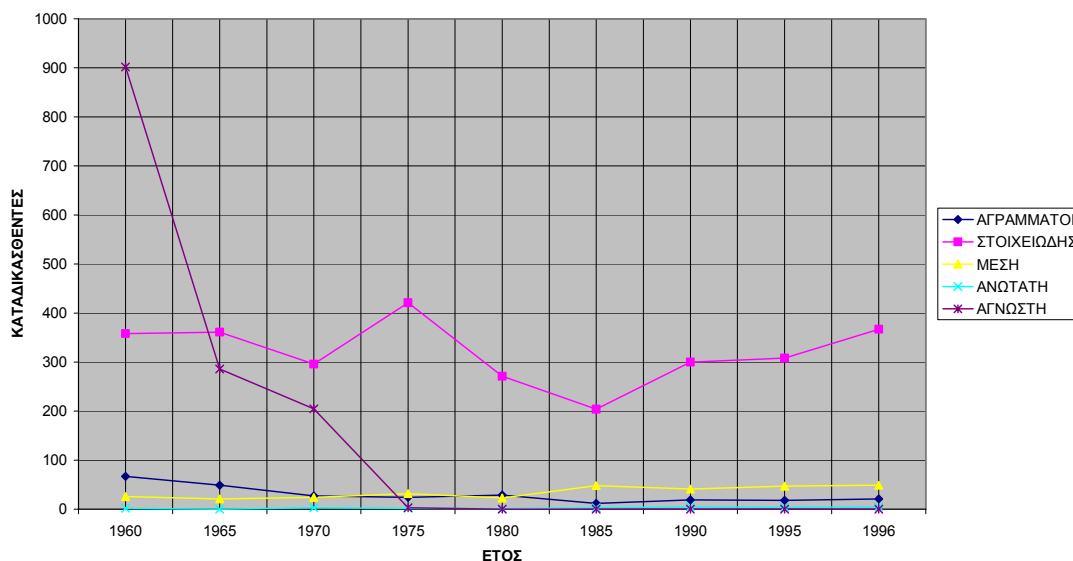
Ενώ οι περισσότεροι άνδρες καταδικασθέντες είναι άγαμοι, οι περισσότερες γυναίκες καταδικασθέντες είναι έγγαμες με τέκνα. Από το 1985 και έπειτα, όμως, οι καταδικασθέντες γυναίκες που είναι άγαμες αυξάνονται. Στο σύνολο των καταδικασθέντων γυναικών για όλη την εξεταζόμενη περίοδο οι περισσότερες γυναίκες ήταν έγγαμες με τέκνα, ενώ στην περίπτωση των καταδικασθέντων γυναικών για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας δεν είναι μόνο οι έγγαμες με τέκνα αλλά και άγαμες²⁹⁷.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

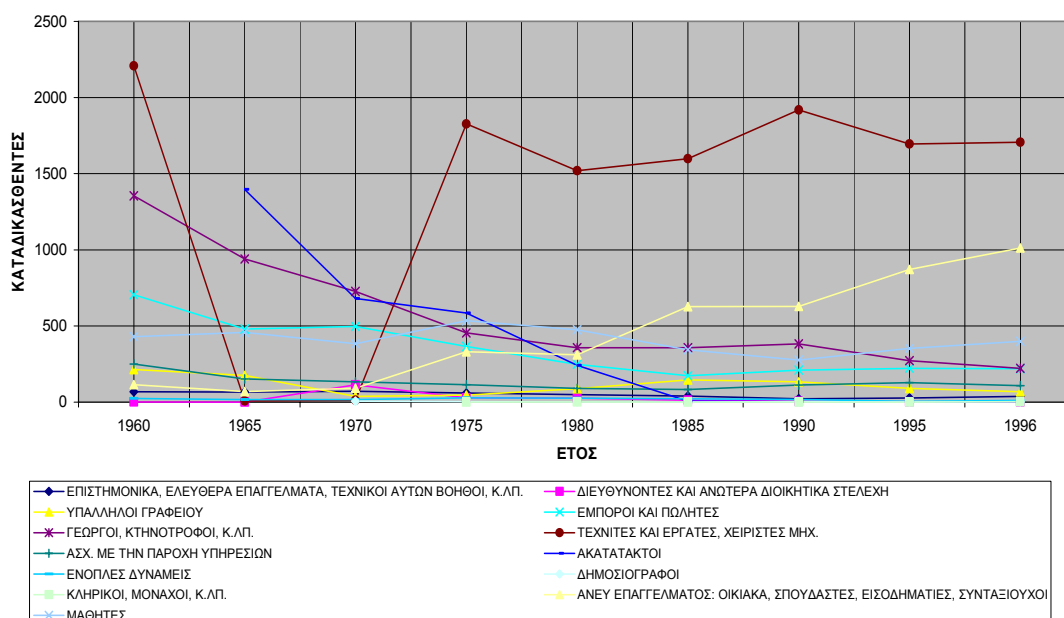
²⁹⁷ Βλ. πίνακες 21 και 22 του παραρτήματος ΙΙ, σε συνδυασμό τους αντίστοιχους του παραρτήματος Ι.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 24. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Η τάση των καταδικασθέντων ανδρών και γυναικών για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας με στοιχειώδη εκπαίδευση είναι αυξητική σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο και ενώ στο σύνολο των καταδικασθέντων η τάση αυτών με μέση εκπαίδευση τείνει να είναι αυξητική, στην περίπτωση των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας είναι σταθερή²⁹⁸.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 25. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

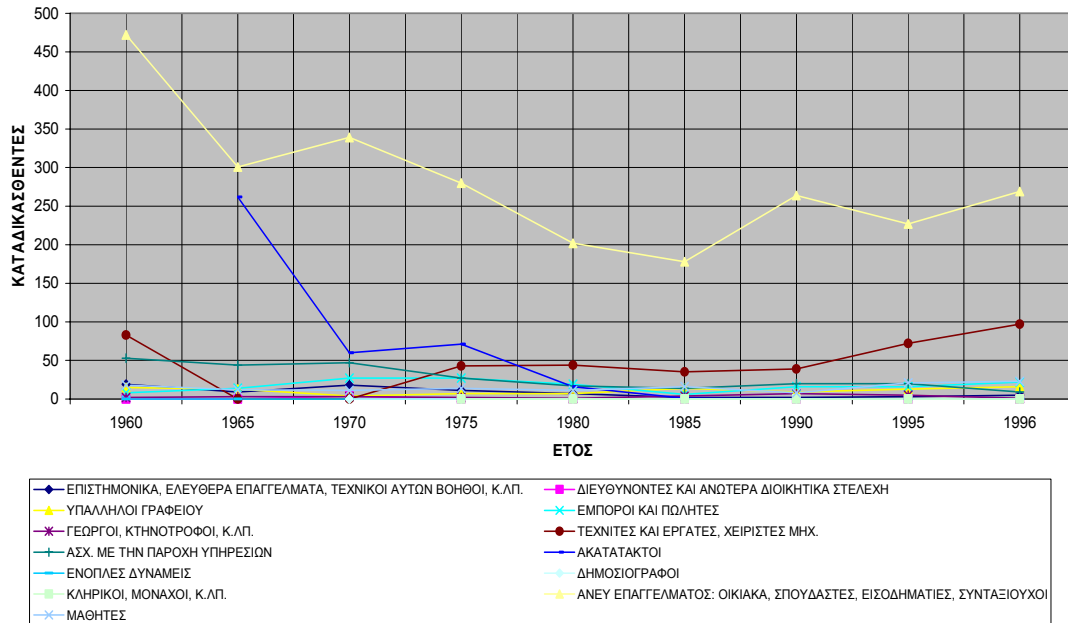

Οι καταδικασθέντες άνδρες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας είναι κυρίως τεχνίτες και εργάτες με αυξητική τάση σε όλη τη χρονική περίοδο, ενώ από το 1970 και

²⁹⁸ Βλ. πίνακες 23 και 24 του παραρτήματος II, σε συνδυασμό τους αντίστοιχους του παραρτήματος I.

έπειτα παρατηρείται αυξητική πορεία των καταδικασθέντων ανδρών άνευ επαγγέλματος. Στους καταδικασθέντες άνδρες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας παρατηρείται μεγάλη συμμετοχή μαθητών²⁹⁹.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 26. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

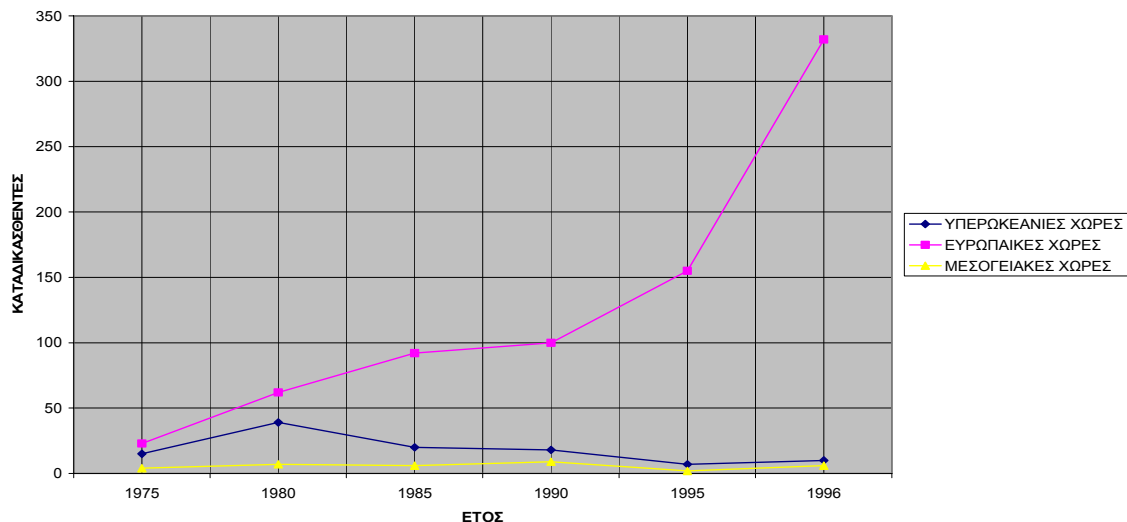
Από τις καταδικασθέντες γυναίκες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας οι περισσότερες είναι άνευ επαγγέλματος, ενώ από το 1975 και έπειτα παρατηρείται μία αυξητική τάση των τεχνιτών εργατών. Μέχρι το 1975 εκτός από τις άνευ επαγγέλματος, πολλές καταδικασθέντες γυναίκες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας ασχολούνταν με την παροχή υπηρεσιών³⁰⁰. Η τάση των καταδικασθέντων γυναικών άνευ επαγγέλματος είναι αυξητική στο σύνολο των αδικημάτων αλλά και στην κατηγορία των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας και αυτό συνδέεται με την οικονομική περιθωριοποίηση της γυναίκας, η οποία μέχρι πρόσφατα συνήθως δεν εργαζόταν και εξαρτιόταν από τον σύζυγό της. Ωστόσο από τη δεκαετία του 1980 που η γυναίκα εισχωρεί στον επαγγελματικό ρόλο, αυξάνονται οι ευκαιρίες διάπραξης αδικημάτων και τίθενται νέοι ρόλοι για τη γυναίκα, θα προσδοκούσε κανείς να μειωθούν οι καταδικασθέντες γυναίκες άνευ επαγγέλματος. Αντιθέτως, υπάρχει μία αυξητική τάση και εξηγείται ίσως από το ότι για τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας οι περισσότερες γυναίκες καταδικάζονται για απλές κλοπές (κυρίως καταστημάτων) και φαίνεται η οικονομική περιθωριοποίηση αυτών να μην έχει εξαφανιστεί ακόμη. Παρόλη την αύξηση της γυναικείας συμμετοχής στην αγορά εργασίας,

²⁹⁹ Βλ. πίνακα 25 του παραρτήματος II.

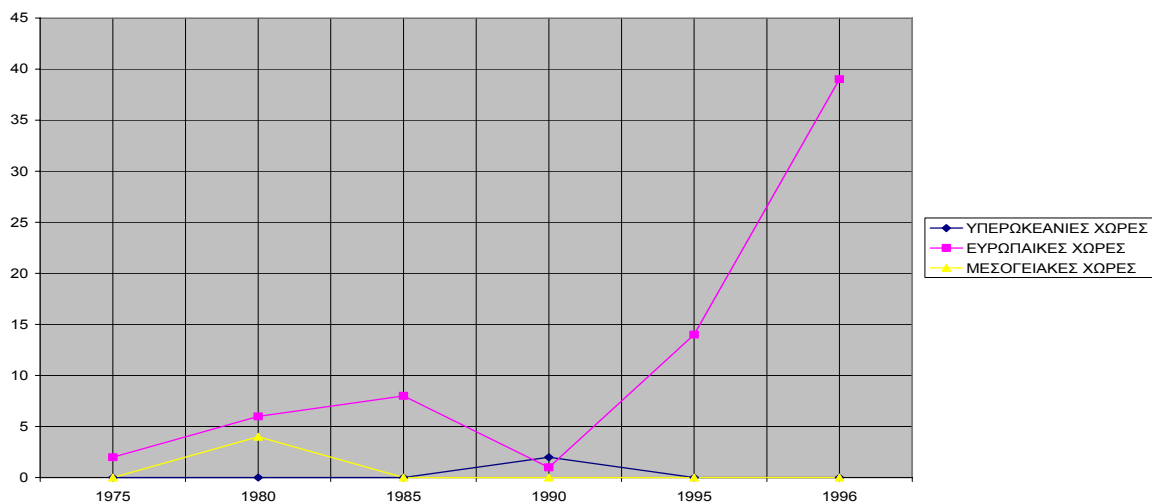
³⁰⁰ Βλ. πίνακα 26 του παραρτήματος II.

οι ευκαιρίες διάπραξης εγκλημάτων παραμένουν λίγες, εξαιτίας κυρίως της συμμετοχής της γυναίκας σε τομείς που δεν ευνοούν την εκδήλωση εγκληματικών πράξεων.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 31. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ, ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

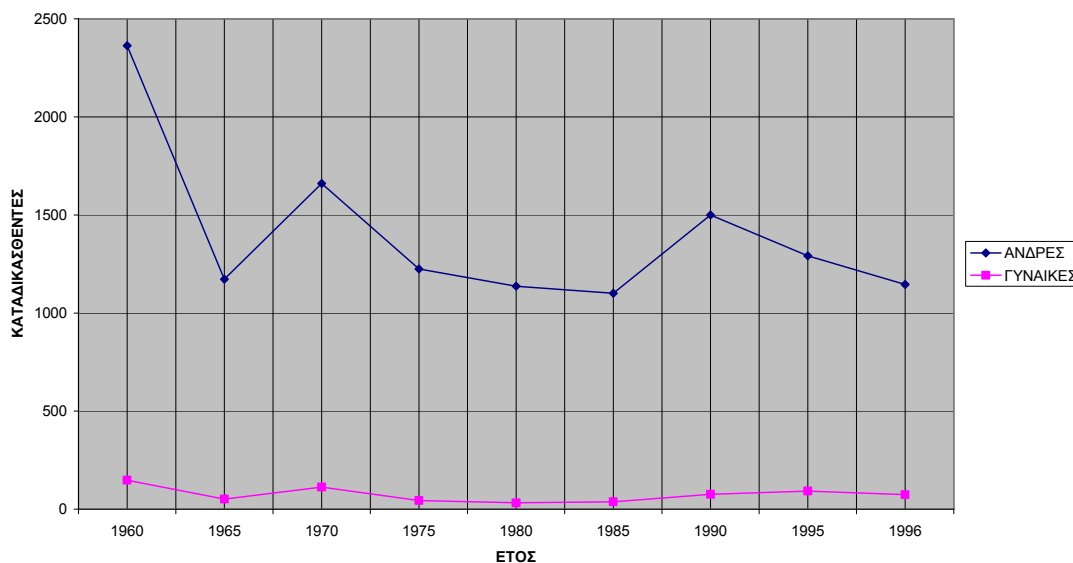
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 32. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ, ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Οι καταδικασθέντες άνδρες και γυναίκες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας που είναι κάτοικοι αλλοδαπής μένου μόνιμα κυρίως σε ευρωπαϊκές χώρες, ενώ για τα έτη 1990 και 1980 υπήρξαν καταδικασθέντες γυναίκες κάτοικοι υπερωκεάνιων και μεσογειακών χωρών αντιστοίχως. Από το 1990 και έπειτα σημειώνεται αυξητική τάση των καταδικασθέντων γυναικών και ανδρών κατοίκων σε ευρωπαϊκές χώρες³⁰¹.

³⁰¹ Βλ. πίνακες 31 και 32 του παραρτήματος II.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 33. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

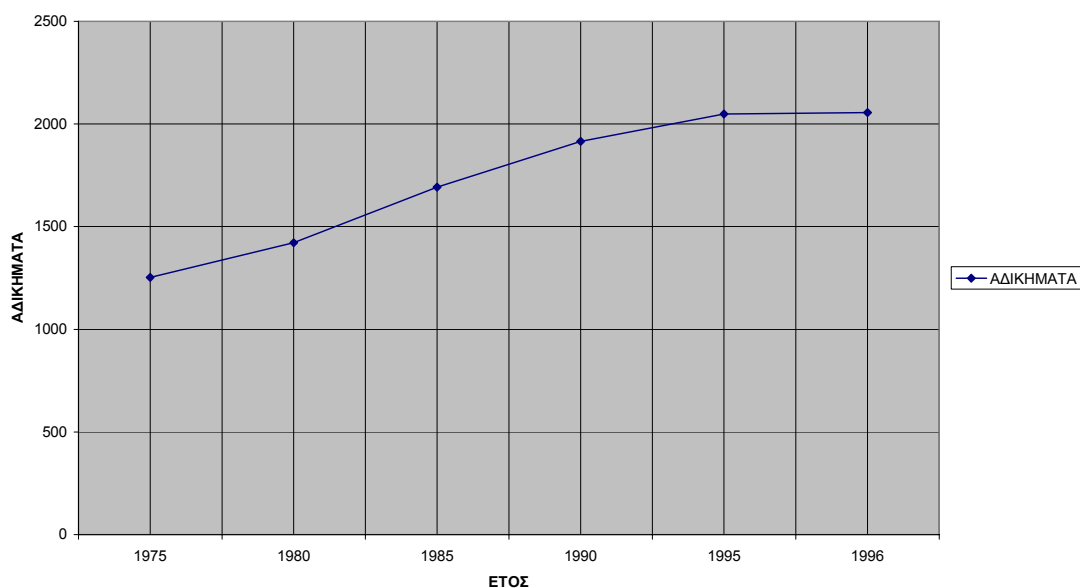
Παρατηρούμε ότι οι καταδικασθέντες γυναίκες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας υποτροπιάζουν σε μικρότερο βαθμό από ότι οι άνδρες καταδικασθέντες αυτών των εγκλημάτων, με μία σταθερή πορεία σε όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο³⁰². Από τους πίνακες 34-37³⁰³ διαπιστώνεται ότι σε διάστημα μέχρι πέντε έτη από την πρώτη καταδίκη μέχρι τελέσεως της τελευταίας πράξης οι περισσότεροι άνδρες και γυναίκες καταδικασθέντες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας έχουν υποτροπιάσει κυρίως μία φορά και δευτερευόντως δύο φορές. Όσο αφορά σε διάστημα άνω των πέντε ετών από την πρώτη καταδίκη μέχρι τελέσεως της τελευταίας πράξης οι περισσότεροι άνδρες καταδικασθέντες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας έχουν υποτροπιάσει κυρίως από πέντε φορές και άνω, ενώ οι γυναίκες μία φορά. Ωστόσο, από το 1985 και έπειτα υπάρχει μία αυξητική τάση της υποτροπής από πέντε φορές και άνω και δευτερευόντως της υποτροπής από δύο φορές των γυναικών καταδικασθέντων για αυτή τη κατηγορία των αδικημάτων.

³⁰² Βλ. πίνακα 33 του παραρτήματος ΙΙ.

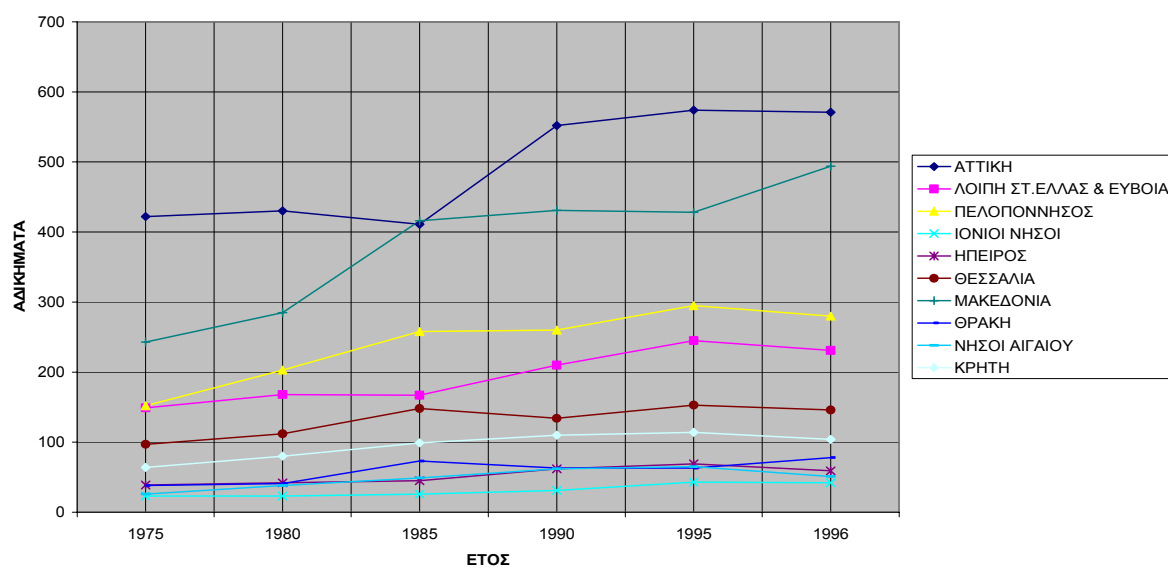
³⁰³ Βλ. παράρτημα ΙΙ.

γ. Κατανομές συχνοτήτων των εγκλημάτων κατά της ζωής και η ανάλυσή τους

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1. ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

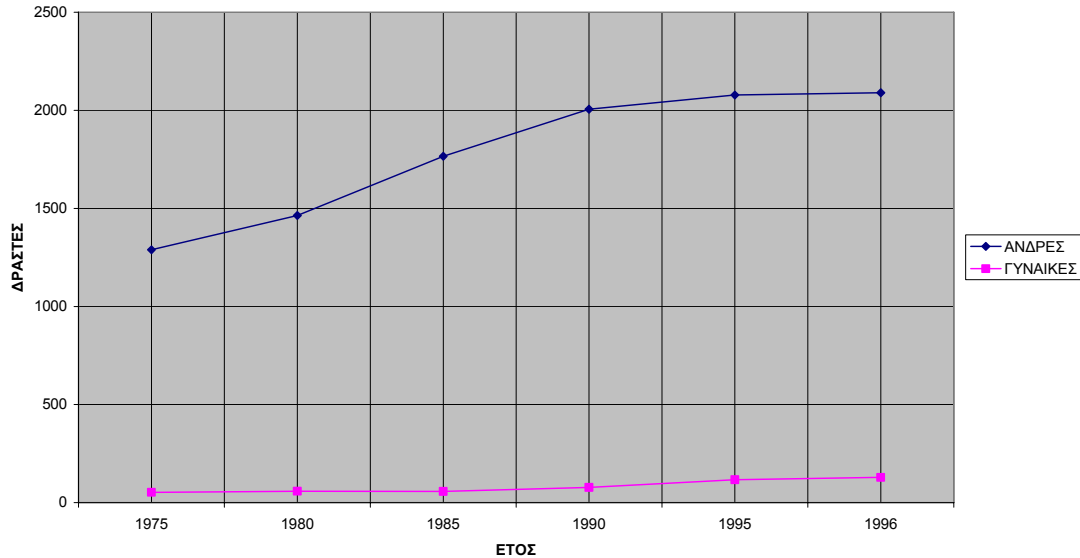
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2. ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ

Το ποσοστό διάπραξης εγκλημάτων κατά της ζωής αντιπροσωπεύει ένα μικρό ποσοστό της συνολικής εγκληματικότητας, με μία τάση όμως αυξητική σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Τα εγκλήματα κατά της ζωής διαπράττονται σε μεγάλο ποσοστό στην Αττική και Μακεδονία, με τις αποστάσεις μεταξύ των υπολοίπων γεωγραφικών διαμερισμάτων να είναι πολύ μικρές. Η διάπραξη των αδικημάτων κατά της ζωής δεν

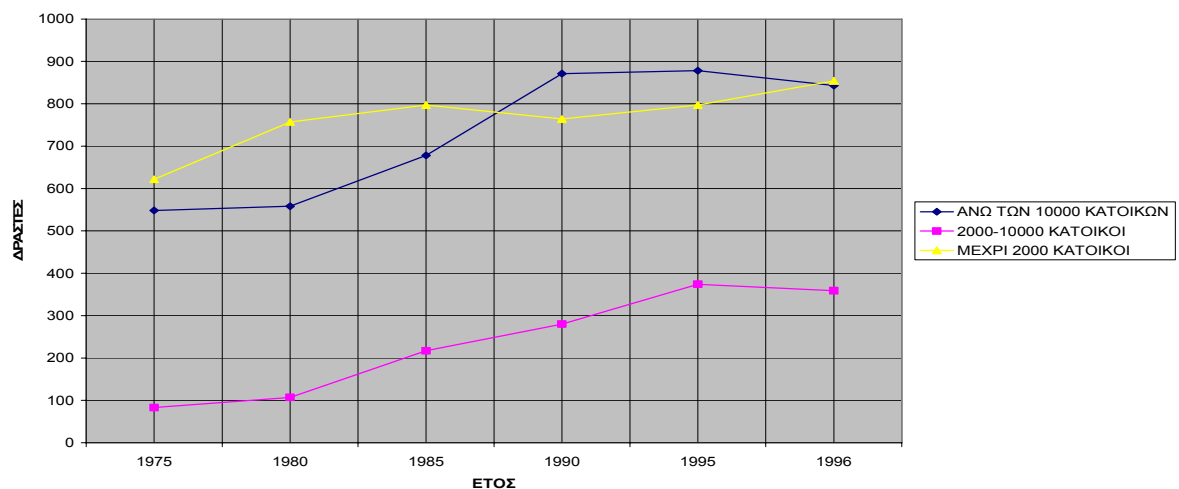
συσσωρεύεται στα δύο μεγάλα γεωγραφικά διαμερίσματα, όπως στα διαπραχθέντα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας³⁰⁴.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ/ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

Στην περίπτωση των αδικημάτων κατά της ζωής είναι φανερό το μικρό ποσοστό των γυναικών δραστών που συλλαμβάνονται από την αστυνομία, σε αντίθεση με τους άνδρες δράστες. Ωστόσο, από το 1985 και έπειτα σημειώνεται μία αυξητική πορεία των φερομένων γυναικών ως δραστών αδικημάτων κατά της ζωής, η οποία μπορεί να είναι πιο μικρή από την αυξητική πορεία των φερομένων γυναικών ως δραστών αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας, παρόλο αυτά να είναι σημαντική³⁰⁵.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ/ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ

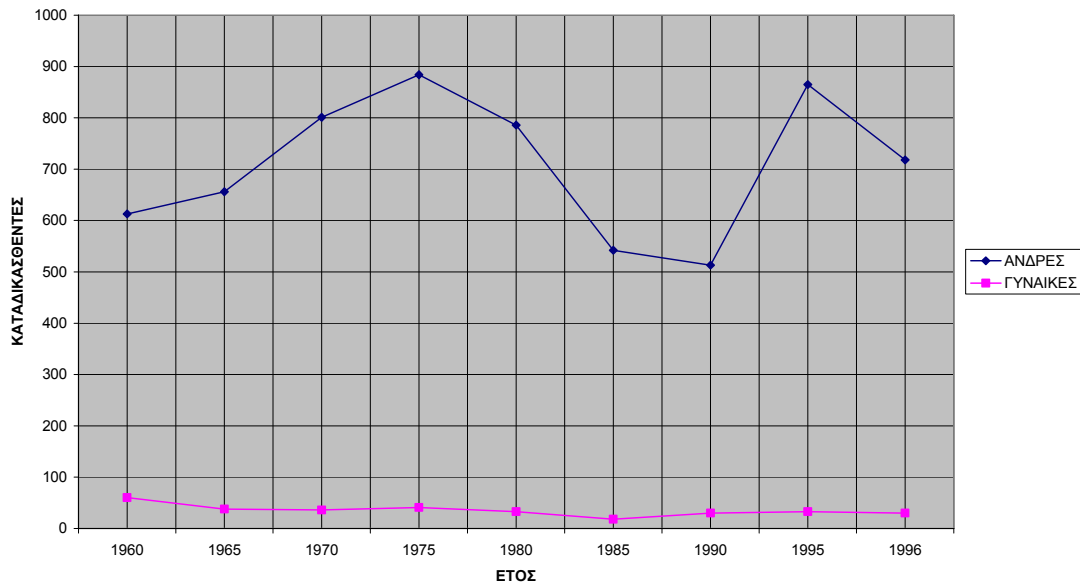

³⁰⁴ Βλ. πίνακες 1 και 2 του παραρτήματος III, σε συσχέτιση με τους αντίστοιχους του παραρτήματος II.

³⁰⁵ Βλ. πίνακα 3 του παραρτήματος III, σε συσχέτιση με τον αντίστοιχο του παραρτήματος III.

Ενώ στην περίπτωση των αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας οι φερόμενοι ως δράστες διαπράττουν τα αδικήματα αυτά σε οικισμούς με πυκνότητα άνω των 10.000 κατοίκων, από το διάγραμμα 5 φαίνεται ότι, τουλάχιστον μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980, το σύνολο των φερομένων ως δραστών αδικημάτων κατά της ζωής εντοπίζεται κυρίως σε οικισμούς μέχρι 2.000 κατοίκους, ενώ ήδη από το 1980 σημειώνουν αυξητική τάση και οι φερόμενοι ως δράστες των ανωτέρω αδικημάτων και των δύο άλλων οικισμών³⁰⁶.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6. ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

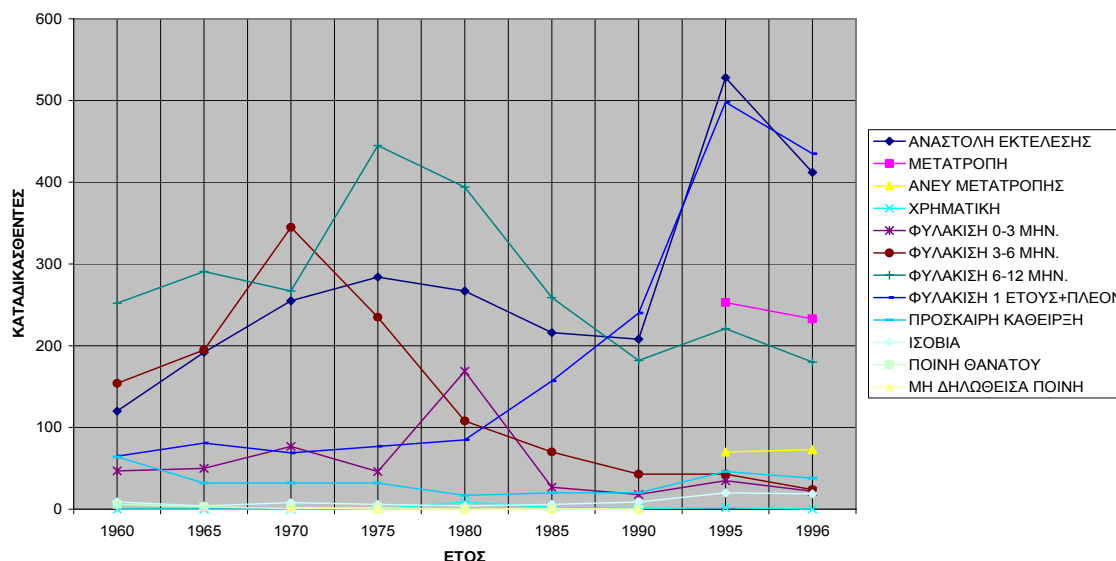

Οι γυναίκες δράστες εγκλημάτων κατά της ζωής καταδικάζονται σε πολύ μικρότερο βαθμό από ότι οι άνδρες δράστες αυτών των εγκλημάτων αλλά και από τις γυναίκες δράστες των αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας. Ιδιαίτερα υπάρχει μία μειωτική τάση των καταδικασθέντων γυναικών στην περίοδο 1960-1996, σε αντίθεση με την τάση των καταδικασθέντων γυναικών για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας. Θα πρέπει να ληφθεί όμως υπόψη ότι το σύνολο των καταδικασθέντων γυναικών για αδικήματα κατά της ζωής αντιπροσωπεύει ένα μικρό ποσοστό του συνόλου των καταδικασθέντων³⁰⁷.

³⁰⁶ Βλ. πίνακα 5 του παραρτήματος II, σε συσχέτιση με τον αντίστοιχο του παραρτήματος I.

³⁰⁷ Βλ. πίνακα 6 του παραρτήματος III, σε συνδυασμό με τους αντίστοιχους των παραρτημάτων I και

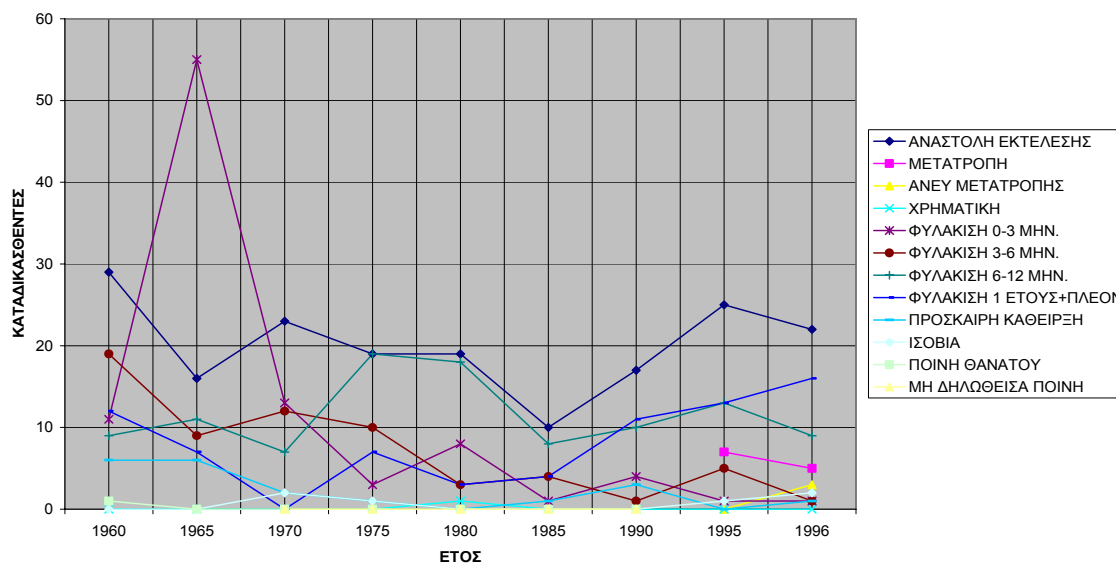
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΣ ΠΟΙΝΕΣ

Αφενός ο αριθμός των ανδρών και γυναικών που καταδικάζονται είναι μικρότερος από τον αριθμό των φερομένων γυναικών και ανδρών ως δραστών αυτών των εγκλημάτων, αφετέρου όμως το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης επιβάλλει αυστηρότερες ποινές σε σχέση με την περίπτωση των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας, λαμβάνοντας υπόψη και τη μεγαλύτερη βαρύτητα των αδικημάτων κατά της ζωής. Στην περίπτωση των ανδρών υπάρχει μία αυξητική πορεία της συχνότητας επιβολής φυλάκισης ενός έτους και πλέον από το 1970 και έπειτα, ενώ μία μειωτική τάση της επιβολής φυλάκισης 3-6 μηνών. Σημειώνεται επίσης, ότι η αναλογία επιβολής πρόσκαιρης κάθειρξης είναι μεγαλύτερη στην περίπτωση των αδικημάτων κατά της ζωής από ότι στα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας. Η αναστολή εκτέλεσης της ποινής επιβάλλεται συχνά και στην περίπτωση των αδικημάτων κατά της ζωής, ιδιαίτερα από το 1990 και έπειτα³⁰⁸.

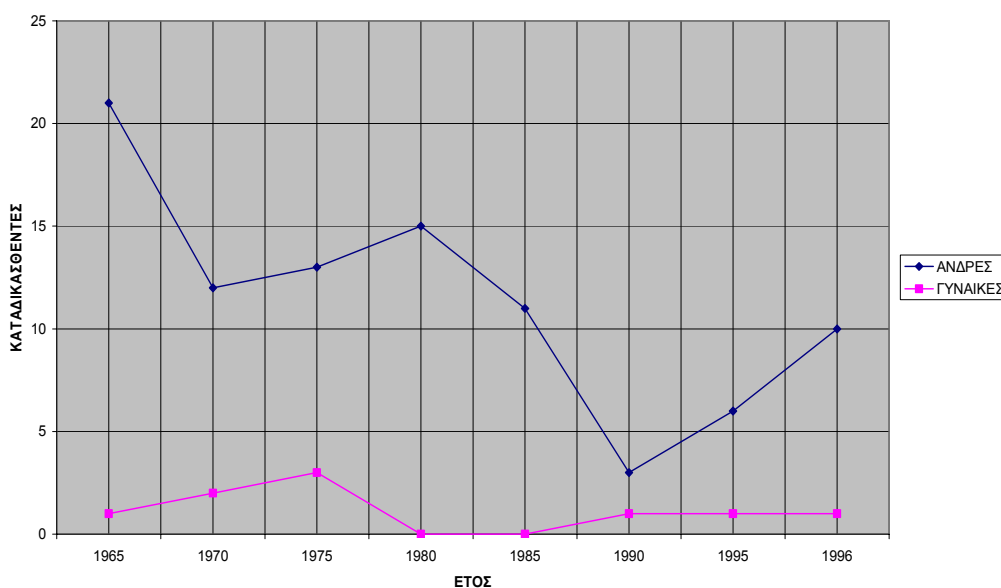
³⁰⁸ Βλ. πίνακα 7 του παραρτήματος ΙΙΙ, σε συνδυασμό με τον αντίστοιχο του παραρτήματος ΙΙ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΣΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

Στην περίπτωση των γυναικών, μπορεί στο σύνολο των φερομένων ως δραστών και καταδικασθέντων να αντιπροσωπεύει ένα μικρό ποσοστό, ωστόσο οι ποινές οι οποίες τις επιβάλλονται είναι αυστηρότερες από αυτές που επιβάλλονται στην περίπτωση των αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας. Ενώ στην περίπτωση των αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας οι γυναίκες καταδικάζονται με ποινή φυλάκισης 0-6 μήνες, στην περίπτωση των αδικημάτων κατά της ζωής επιβάλλονται στις γυναίκες κυρίως αναστολή εκτέλεσης της ποινής και φυλάκιση ενός έτους και πλέον, ιδιαίτερα από το 1985 και έπειτα³⁰⁹.

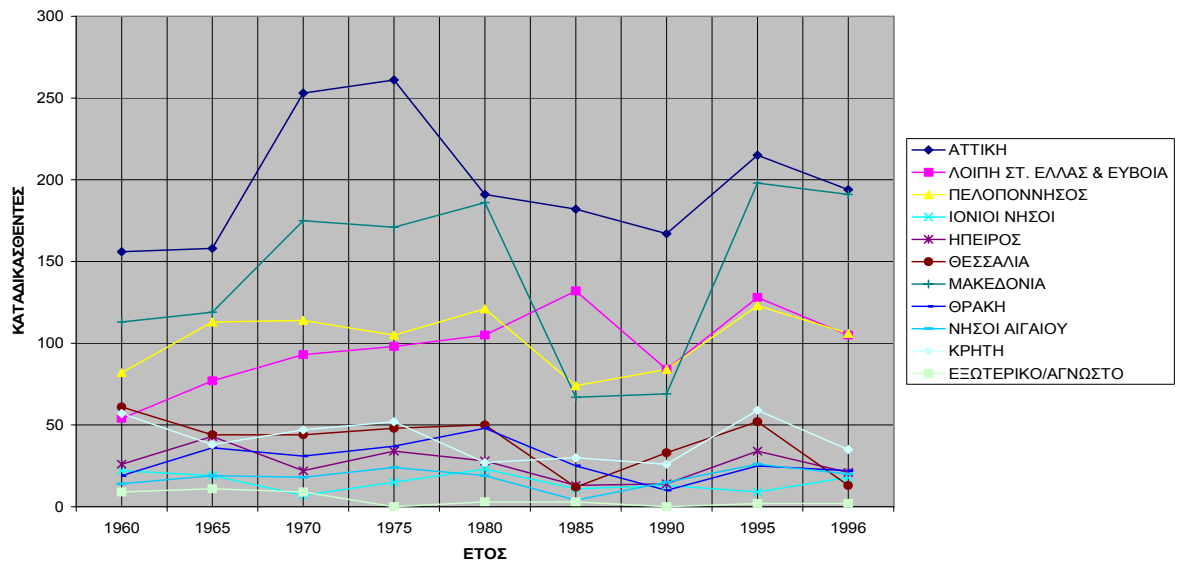
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9. ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

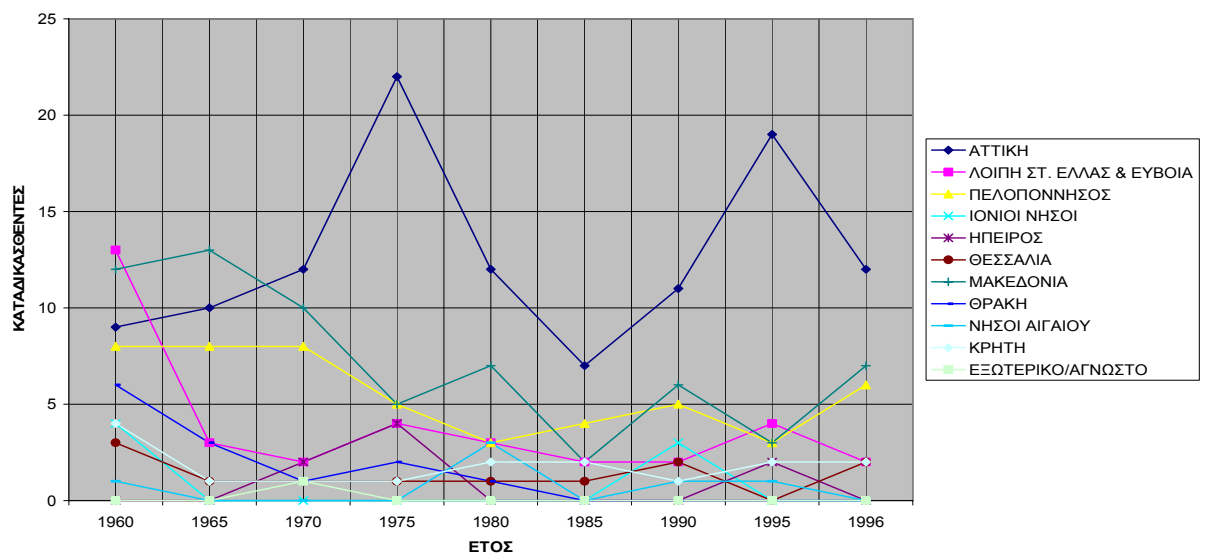
³⁰⁹ Βλ. πίνακα 8 του παραρτήματος ΙΙΙ, σε συνδυασμό με τον αντίστοιχο του παραρτήματος ΙΙ.

Ο αριθμός των καταδικασθέντων ανηλίκων θηλέων για εγκλήματα κατά της ζωής είναι πολύ μικρός, με μία σταθερή πορεία από το 1990 και έπειτα, ενώ η τάση των ανηλίκων αρρένων είναι μειωτική σε όλη τη χρονική περίοδο. Ωστόσο, το σύνολο των ανηλίκων και των δύο φύλων που καταδικάζονται για αδικήματα κατά της ζωής αντιπροσωπεύει μικρότερο ποσοστό του συνόλου των καταδικασθέντων ανηλίκων του συνόλου των αδικημάτων σε σχέση με το σύνολο των ανηλίκων που καταδικάζονται για αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας³¹⁰.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

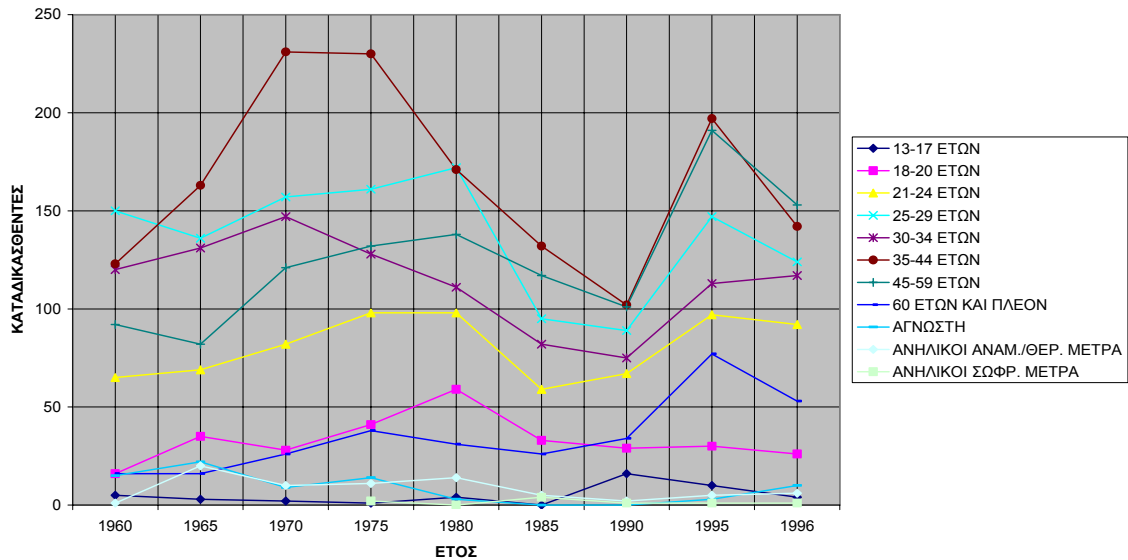
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

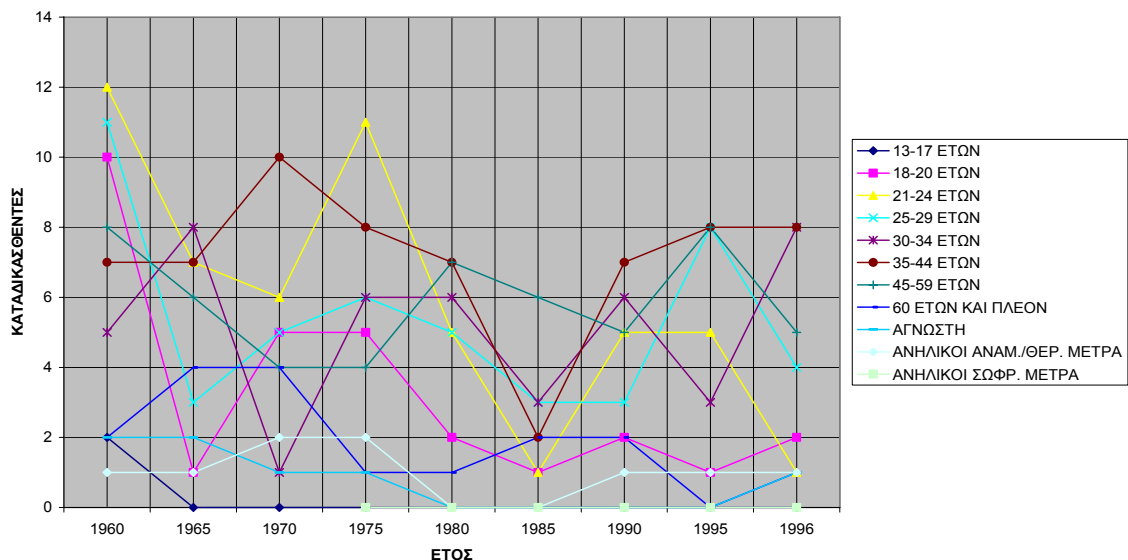
³¹⁰ Βλ. πίνακα 9 του παραρτήματος ΙΙΙ, σε συνδυασμό με τον αντίστοιχο των παραρτημάτων Ι και ΙΙ.

Μπορεί το γεωγραφικό διαμέρισμα τελέσεως των εγκλημάτων κατά της ζωής που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο αριθμό καταδικασθέντων και των δύο φύλων να είναι η Αττική, ωστόσο οι αποστάσεις με τα υπόλοιπα γεωγραφικά διαμερίσματα είναι πολύ μικρές, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας³¹¹.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

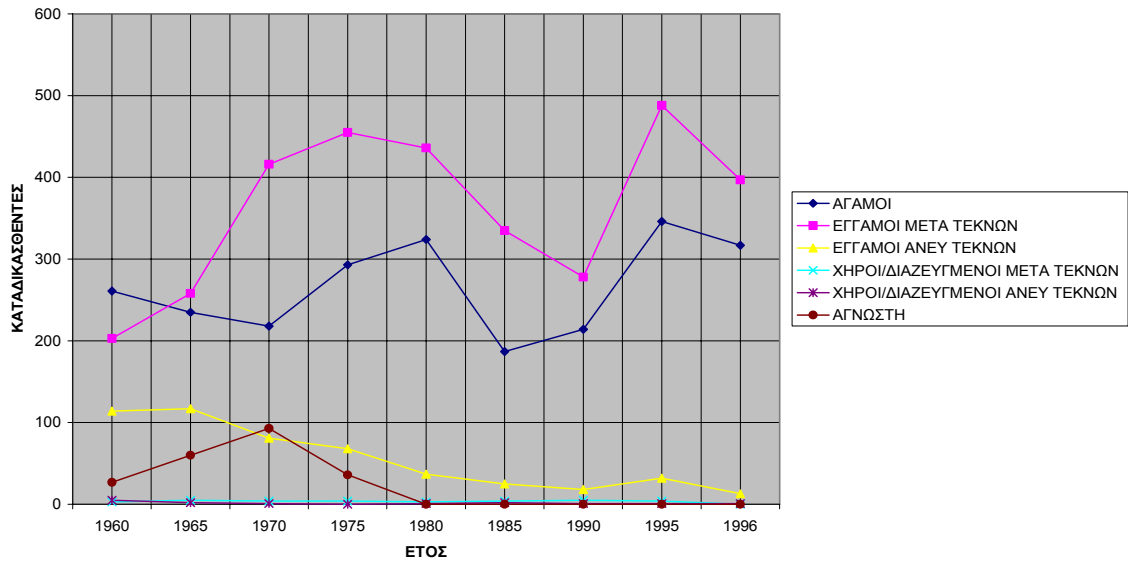

Στην περίπτωση των ανδρών καταδικασθέντων για εγκλήματα κατά της ζωής, όλες οι ομάδες ηλικίας ακολουθούν περίπου την ίδια τάση, με συχνότερη εμφάνιση η ομάδα

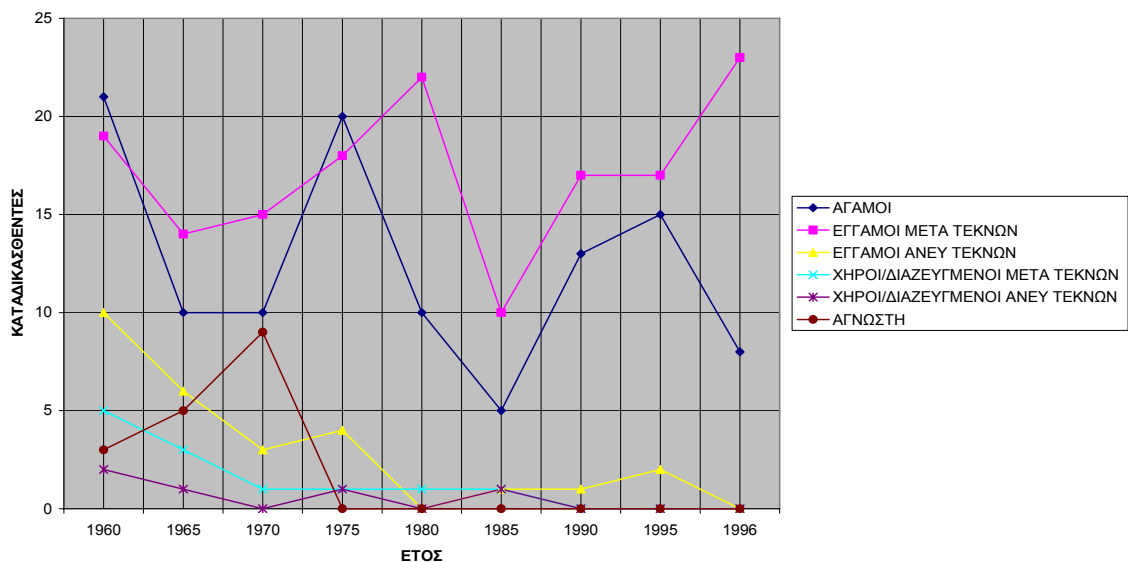
³¹¹ Βλ. πίνακες 17 και 18 του παραρτήματος ΙΙΙ, σε συνδυασμό με τους αντίστοιχους του παραρτήματος ΙΙ.

ηλικίας 35-44 ετών: μία αυξητική πορεία μέχρι το 1975 - 1980, έπειτα μέχρι το 1990 σημειώνεται μία κάμψη και μέχρι το 1996 μία αυξομείωση. Στην περίπτωση των γυναικών καταδικασθέντων, τα άτομα ηλικίας 25-59 ετών – κυρίως 35-44 ετών - καταδικάζονται πιο συχνά σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες ομάδων ηλικιών, ενώ από το 1965 και έπειτα δεν καταδικάστηκε κανένα θήλυ ηλικίας 13-17 ετών³¹².

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

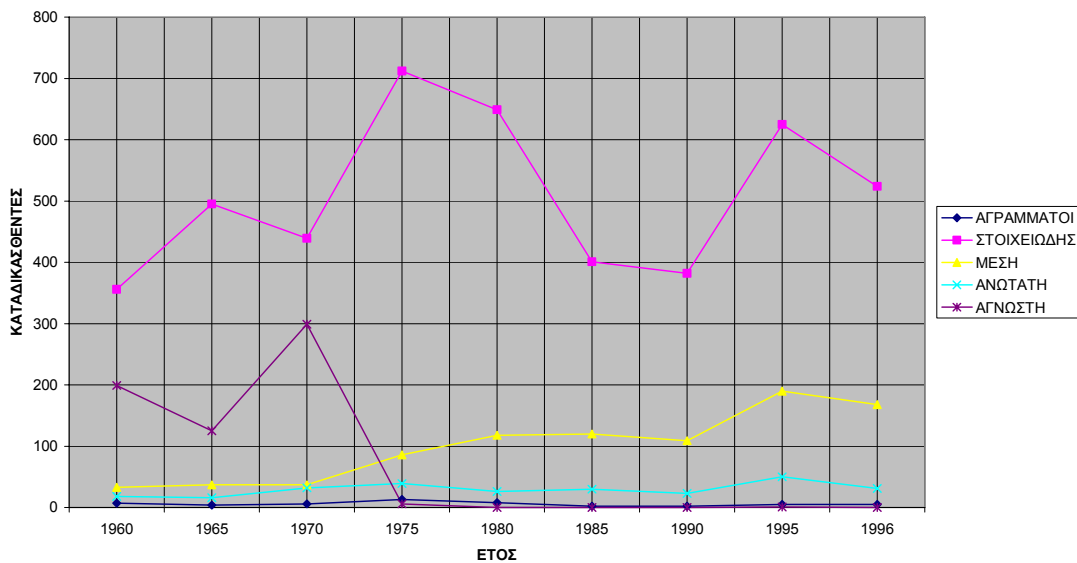

Οι καταδικασθέντες άνδρες και γυναίκες για εγκλήματα κατά της ζωής είναι κυρίως έγγαμοι μετά τέκνων και δευτερευόντως άγαμοι, σε αντίθεση με τους άνδρες

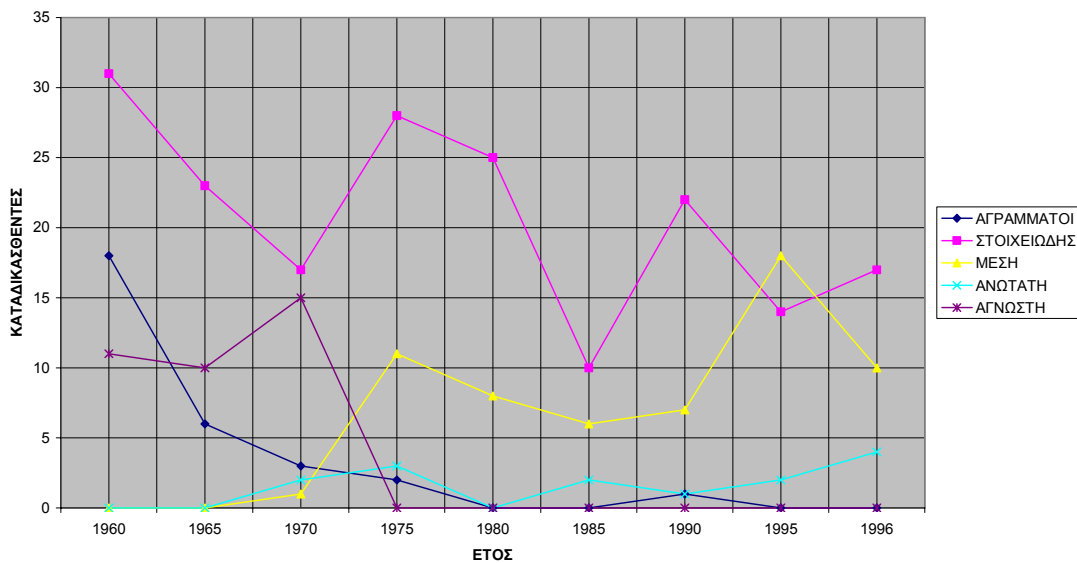
³¹² Βλ. πίνακες 19 και 20 του παραρτήματος II.

καταδικασθέντες εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας που είναι κυρίως άγαμοι. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι το κέντρο βάρους των εγκλημάτων κατά της ζωής που διαπράττονται από τις γυναίκες βρίσκεται στην εκτεταμένη ανθρωποκτονία, με την πρώτη θέση να την κατέχει ο φόνος μικρών παιδιών. Τα θύματα των γυναικών σε αυτή την κατηγορία αδικημάτων προέρχονται κυρίως από το εγγύτερο περιβάλλον τους, για αυτό και διαπράττονται κυρίως από γυναίκες έγγαμες με παιδιά³¹³.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

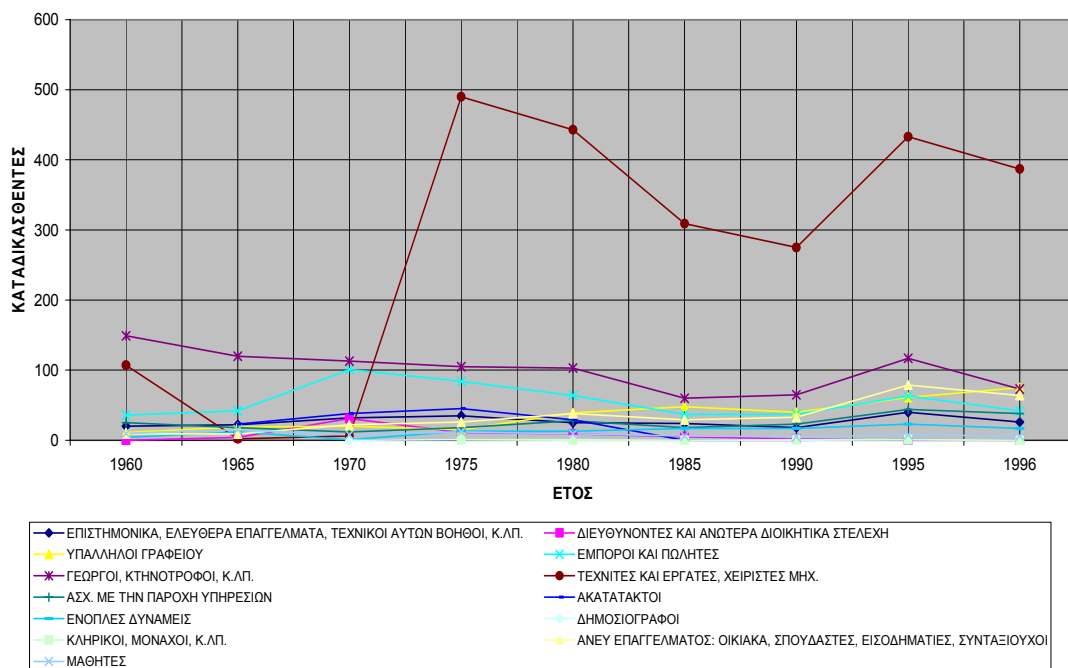
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 24. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

³¹³ Βλ. πίνακες 21 και 22 του παραρτήματος ΙΙΙ, σε συνδυασμό με τους αντίστοιχους του παραρτήματος ΙΙ.

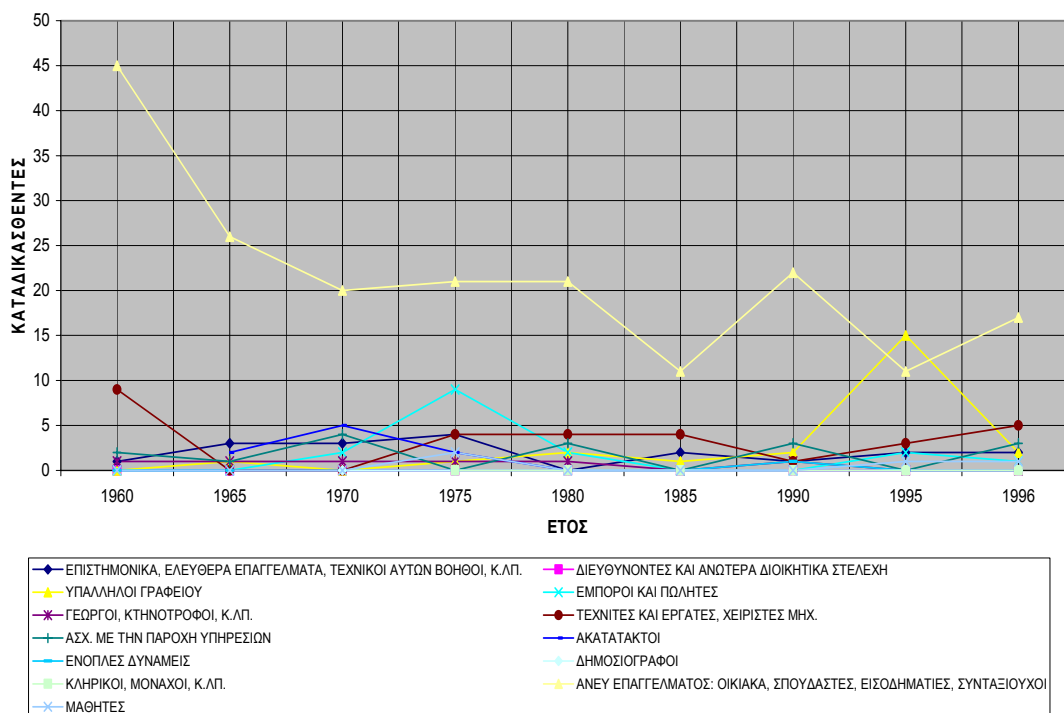
Οι περισσότεροι καταδικασθέντες άνδρες και γυναίκες για εγκλήματα κατά της ζωής είναι κυρίως στοιχειώδους εκπαίδευσης, με μία αυξητική πορεία των γυναικών καταδικασθέντων με μέση εκπαίδευση κυρίως από το 1985 και έπειτα. Ενώ στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας οι γυναίκες που καταδικάζονται είναι έχουν κυρίως στοιχειώδη εκπαίδευση, στην περίπτωση των αδικημάτων κατά της ζωής σημειώνεται τα τελευταία χρόνια μία αύξηση των γυναικών καταδικασθέντων με μέση εκπαίδευση και μία μικρότερη αύξηση των γυναικών καταδικασθέντων με ανωτάτη εκπαίδευση³¹⁴.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 25. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

³¹⁴ Βλ. πίνακες 23 και 24 του παραρτήματος ΙΙΙ, σε σχέση τους αντίστοιχους του παραρτήματος Ι.

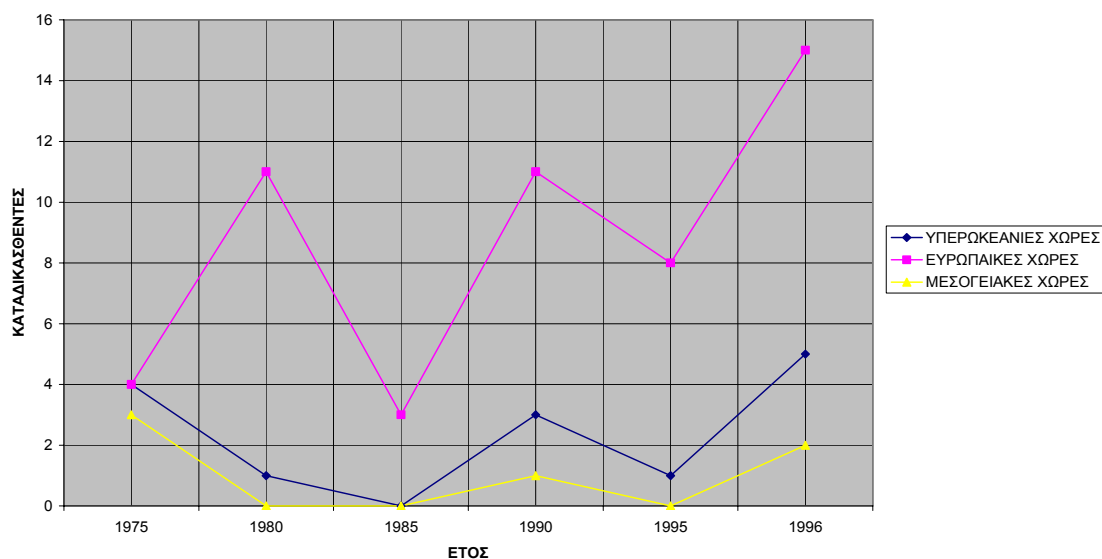
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 26. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

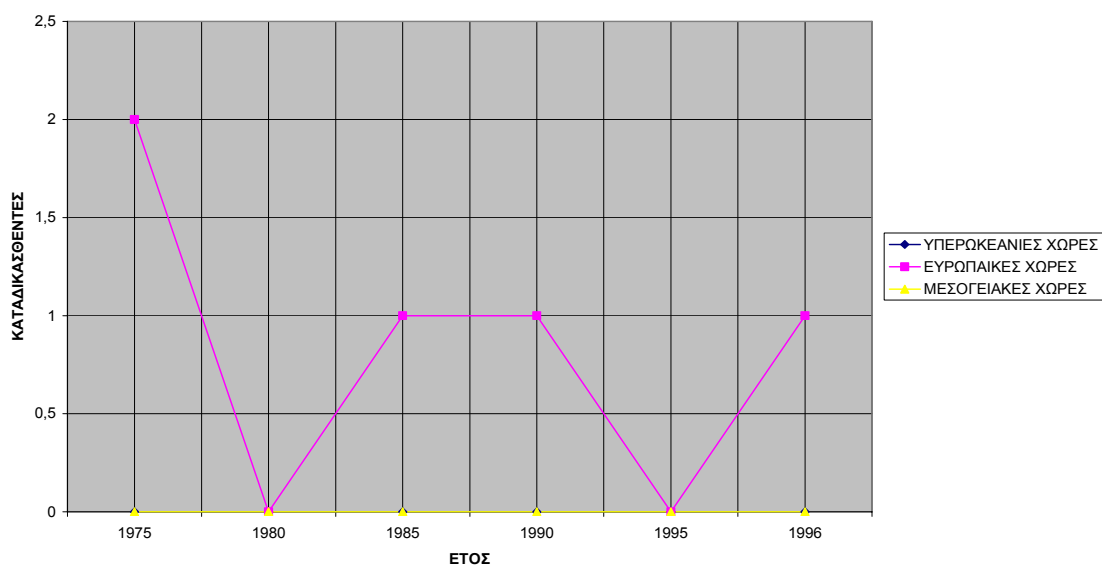
Και στην περίπτωση των εγκλημάτων κατά της ζωής, οι περισσότεροι άνδρες καταδικασθέντες άνδρες είναι τεχνίτες, εργάτες, κ.λπ. και οι περισσότερες γυναίκες είναι άνευ επαγγέλματος, με μειωτική τάση σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Παρατηρείται από το 1990 – 1995 μία αυξητική τάση των καταδικασθέντων γυναικών για εγκλήματα κατά της ζωής που επαγγέλλονται υπάλληλοι γραφείου, η οποία όμως μειώνεται μετά το 1995³¹⁵.

³¹⁵ Βλ. πίνακες 25 και 26 του παραρτήματος ΙΙΙ, σε συνδυασμό με τους αντίστοιχους του παραρτήματος ΙΙ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 31. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ, ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

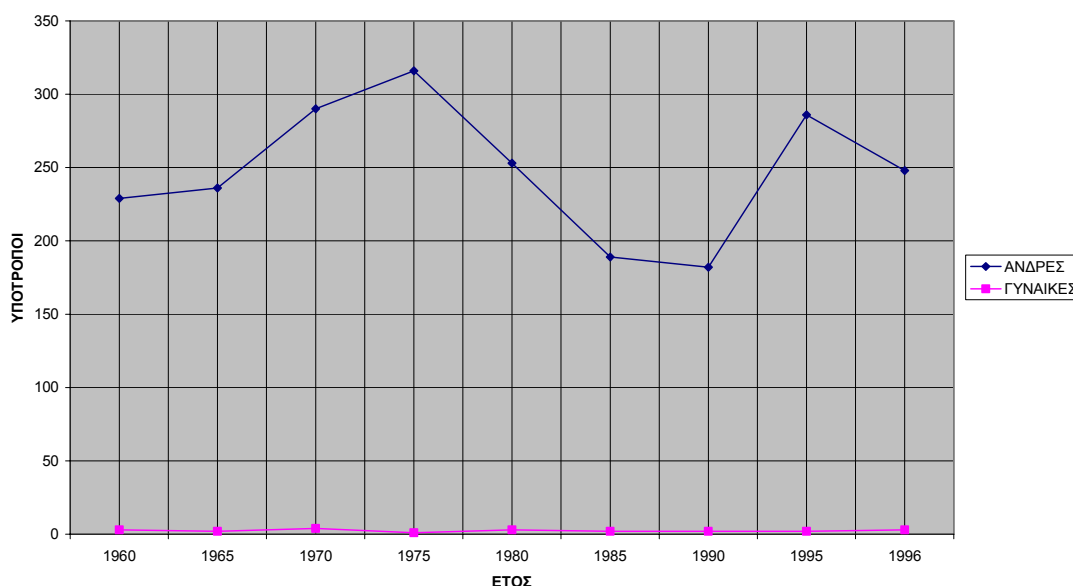
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 32. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ, ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Από τα διαγράμματα 31 και 32³¹⁶ παρατηρείται ότι οι καταδικασθέντες άνδρες και γυναίκες για εγκλήματα κατά της ζωής που είναι κάτοικοι αλλοδαπής κατοικούν σε ευρωπαϊκές χώρες και στην περίπτωση ειδικά των γυναικών οι καταδικασθέντες κάτοικοι αλλοδαπής αγγίζουν το μηδέν στις δύο άλλες κατηγορίες χωρών.

³¹⁶ Βλ. πίνακες 31 και 32 του παραρτήματος ΙΙΙ, σε συνδυασμό με τους αντίστοιχους του παραρτήματος ΙΙ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 33. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

Στο σύνολο των καταδικασθέντων γυναικών για εγκλήματα κατά της ζωής ένα ελάχιστο ποσοστό υποτροπιάζει για όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στην περίπτωση των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας. Συγκριτικά η αναλογία στην πρώτη περίπτωση είναι πολύ μικρότερη από την δεύτερη περίπτωση, λαμβάνοντας όμως υπόψη και το γεγονός ότι οι καταδικασθέντες γυναίκες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας είναι περισσότερες από τις καταδικασθέντες γυναίκες για εγκλήματα κατά της ζωής. Στο σύνολο των καταδικασθέντων γυναικών υποτρόπων για το σύνολο των διαπραχθέντων αδικημάτων, οι γυναίκες καταδικασθέντες για εγκλήματα κατά της ζωής υποτροπιάζουν σπανίως έως καθόλου. Επίσης, οι υπότροπες γυναίκες καταδικασθέντες αυτής της κατηγορίας ακολουθούν μία σταθερή πορεία σε αντίθεση με τους άνδρες υπότροπους, οι οποίοι είναι περισσότεροι, αφού αναλογικά είναι περισσότεροι και οι καταδικασθέντες άνδρες για εγκλήματα κατά της ζωής³¹⁷. Από τους πίνακες 34-37 του Παραρτήματος III φαίνεται ότι οι άνδρες και γυναίκες καταδικασθέντες για εγκλήματα κατά της ζωής υπότροπες σε διάστημα μέχρι αλλά και άνω των πέντε ετών από την πρώτη καταδίκη μέχρι τελέσεως της τελευταίας πράξης υποτροπιάζουν συνήθως μία φορά.

5. Σύνοψη των ερευνητικών αποτελεσμάτων

Προτού αναφερθούμε στο εάν όντως επιβεβαιώνεται η διαφορετική μεταχείριση των γυναικών από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, θα παρουσιάσουμε μία

³¹⁷ Βλ. πίνακα 33 του παραρτήματος III, σε συνδυασμό με τον αντίστοιχο του παραρτήματος II.

σύνοψη των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας, συγκρίνοντας μεταξύ τους τα αποτελέσματα που αφορούν το σύνολο των αδικημάτων και των δύο επιμέρους κατηγοριών.

Ως προς το σύνολο των αδικημάτων, διαπιστώνεται όντως μία αυξητική τάση των διαπραχθέντων αδικημάτων κατά την χρονική περίοδο 1975-1996, με τον μεγαλύτερο αριθμό των διαπραχθέντων αδικημάτων και καταδικασθέντων να εμφανίζεται στην Αττική και την Μακεδονία. Στη συντριπτική πλειοψηφία των φερομένων ως δραστών και καταδικασθέντων του συνόλου των αδικημάτων είναι άνδρες, με τη συνηθέστερη επιβληθείσα ποινή και στα δύο φύλα την ποινή φυλάκισης από 0 έως 3 μήνες, ενώ από το 1995 άρχισε να επιβάλλεται συχνά και η μετατροπή της στερητικής της ελευθερίας ποινή σε χρηματική. Ωστόσο, από το 1980 και έπειτα διαπιστώνεται μία αυστηρότερη μεταχείριση των γυναικών από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, με την συχνότητα επιβολής της φυλάκισης από 3 έως 6 μήνες να εμφανίζει αυξητική τάση. Η αυστηρότερη, όμως, ποινική μεταχείριση των γυναικών, όπως θα διαπιστωθεί παρακάτω, δεν εμφανίζεται για όλα τα διαπραχθέντα αδικήματα. Επιπλέον, συνήθως δεν καταδικάζονται ανήλικοι, αν και οι ανήλικοι άρρενες καταδικασθέντες έχουν αυξητική πορεία σε όλη την εξεταζόμενη χρονική περίοδο³¹⁸.

Ως προς τα ατομικά χαρακτηριστικά των καταδικασθέντων³¹⁹ διαπιστώνεται ότι και τα δύο φύλα είναι ηλικίας κυρίως 35-59 ετών, πρωταρχικώς έγγαμοι με τέκνα και δευτερευόντως άγαμοι, ενώ από το 1985 και έπειτα εμφανίζεται μία απότομη αύξηση των καταδικασθέντων γυναικών άγαμων. Ως προς την μεταβλητή του βαθμού παιδείσεως, οι περισσότεροι άνδρες και γυναίκες καταδικασθέντες είναι στοιχειώδους εκπαίδευσως, με αυξητική τάση των καταδικασθέντων μέσης εκπαίδευσης. Ως προς τη μεταβλητή του επαγγέλματος, οι άνδρες καταδικασθέντες είναι κυρίως τεχνίτες και εργάτες και δευτερευόντως έμποροι και πωλητές, ενώ οι περισσότερες γυναίκες καταδικασθέντες είναι άνευ επαγγέλματος. Επιπλέον, οι καταδικασθέντες κάτοικοι αλλοδαπής μένουν μόνιμα κυρίως σε ευρωπαϊκές χώρες. Τέλος, οι καταδικασθέντες άνδρες υποτροπιάζουν σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι οι γυναίκες, ενώ μετά το 1980 σημειώνεται ανοδική πορεία στην υποτροπή των γυναικών καταδικασθέντων. Για διάστημα μέχρι 5 έτη από την πρώτη καταδίκη μέχρι τελέσεως της τελευταίας πράξης οι καταδικασθέντες και των δύο φύλων έχουν υποτροπιάσει κυρίως μία φορά. Σε διάστημα άνω των πέντε ετών οι άνδρες έχουν

³¹⁸ Βλ. Ζαραφωνίτου, Χ., ό.π., σ. 221, παρατηρείται μία τάση «αποδικαστικοποίησης» στον τομέα της παραβατικότητας των ανηλίκων.

³¹⁹ Στην Εγκληματολογική Στατιστική δεν αναφέρονται τα ατομικά χαρακτηριστικά των φερόμενων ως δραστών – εκτός από το φύλο - παρά μόνο των καταδικασθέντων.

υποτροπιάσει από πέντε φορές και άνω σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Στις γυναίκες αυτό ισχύει από το 1975 - 1980 και έπειτα ενώ πριν το 1975 συνήθως έχουν υποτροπιάσει μία φορά.

Ως προς τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και κατά της ζωής διαπιστώνεται ότι τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας εκφράζουν ένα μικρό ποσοστό του συνόλου των διαπραχθέντων αδικημάτων, ενώ ακόμη μικρότερο εμφανίζουν τα εγκλήματα κατά της ζωής. Όπως έχει προαναφερθεί επιλέχθηκαν αυτές οι δύο κατηγορίες ενδεικτικά, διότι στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας φαίνεται να συγκεντρώνεται ένα μεγάλο ποσοστό της συνολικής γυναικείας εγκληματικότητας, ενώ στα εγκλήματα κατά της ζωής η επίσημη³²⁰ συμμετοχή του γυναικείου φύλου φαίνεται να είναι μικρή³²¹. Για την εξεταζόμενη χρονική περίοδο παρατηρείται αυξητική τάση των διαπραχθέντων αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας και κατά της ζωής, αλλά η τάση της αύξησης είναι πιο μικρή στην δεύτερη περίπτωση. Και για τις δύο κατηγορίες αδικημάτων, η Αττική και η Μακεδονία συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο αριθμό των διαπραχθέντων αδικημάτων και καταδικασθέντων, μόνο που στα εγκλήματα κατά της ζωής παρατηρείται διαχρονική μείωση της απόστασης μεταξύ των υπολοίπων γεωγραφικών διαμερισμάτων.

Στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας σημειώνεται μειωτική τάση των γυναικών φερόμενων ως δραστών για όλη τη χρονική περίοδο, ενώ παρόλο που ο αριθμός των ανδρών φερόμενων ως δραστών είναι μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο των γυναικών, από το 1985 και έπειτα σημειώνεται μία μικρή αύξηση των γυναικών, μειώνοντας διαχρονικά την απόσταση μεταξύ των δύο φύλων. Στην περίπτωση των εγκλημάτων κατά της ζωής, το ποσοστό των γυναικών που φθάνουν στην αστυνομία είναι μικρότερο με το αντίστοιχο των γυναικών για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και ακόμη μικρότερο είναι αυτό που φθάνει στα επόμενα στάδια απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Ωστόσο και σε αυτή την κατηγορία παρατηρείται από το 1985 και έπειτα μία μικρή αύξηση των γυναικών φερομένων ως δραστών. Στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας ενώ των ποσοστό των διαπραχθέντων αδικημάτων και των γυναικών φερομένων ως δραστών παρουσιάζουν αυξητική τάση, το σύνολο των καταδικασθέντων και των δύο φύλων για αυτά τα εγκλήματα ακολουθεί μειωτική τάση. Ωστόσο, στο σύνολο των καταδικασθέντων, οι καταδικασθέντες γυναίκες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας παραμένουν να είναι περισσότερες από τις καταδικασθέντες γυναίκες για εγκλήματα κατά της ζωής. Η

³²⁰ Έτσι όπως καταγράφεται στις επίσημες στατιστικές.

³²¹ Ωστόσο πρέπει να ληφθεί υπόψη ο σκοτεινός αριθμός της γυναικείας εγκληματικότητας και στις δύο κατηγορίες εγκλημάτων, διότι υπάρχουν αδικήματα που δεν φθάνουν στην γνώση της αστυνομίας.

συχνότητα των καταδικασθέντων ανηλίκων και συγκεκριμένα των θηλέων για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας είναι πολύ μικρή και έως μηδαμινή για τα εγκλήματα κατά της ζωής.

Και ενώ οι γυναίκες καταδικάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας από ότι για εγκλήματα κατά της ζωής³²², στην δεύτερη περίπτωση οι επιβληθείσες ποινές είναι αυστηρότερες. Στις γυναίκες καταδικασθέντες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας – όπως και στους άνδρες - επιβάλλονται κυρίως ποινές φυλακίσεως από 0 έως 6 μήνες, με μία αυξητική τάση επιβολής στο γυναικείο φύλο της αναστολής εκτέλεσης των ποινών και της μετατροπής της στερητικής της ελευθερίας ποινή σε χρηματική κατά τα δύο τελευταία εξεταζόμενα έτη. Στα εγκλήματα κατά της ζωής, μέχρι το 1985 επιβάλλονται και στα δύο φύλα κυρίως ποινές φυλάκισης 6-12 μηνών ενώ από το 1985 και έπειτα ποινές φυλάκισης ενός έτους και πλέον. Από το 1985 και έπειτα επιβάλλεται συχνά στις γυναίκες και η αναστολή εκτέλεσης της ποινής.

Ως προς τα ατομικά χαρακτηριστικά των καταδικασθέντων διαπιστώνεται ότι κατά μέσο όρο οι καταδικασθέντες για αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας είναι ηλικίας 18-59 ετών (κυρίως ηλικίας 35-44 ετών), ενώ για αδικήματα κατά της ζωής κατά μέσο όρο είναι ηλικίας 25-59 ετών (στους άνδρες καταδικασθέντες για αδικήματα κατά της ζωής πρωτοπορούν σε όλη τη χρονική περίοδο οι ομάδες ηλικίας 35-44 ετών, ενώ στις γυναίκες υπάρχει μία διασπορά σε όλες τις ομάδες ηλικιών). Ενώ οι περισσότεροι καταδικασθέντες άνδρες και γυναίκες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας είναι άγαμοι και έγγαμες με τέκνα αντιστοίχως, με μία συνεχή αύξηση από το 1985 και έπειτα των άγαμων γυναικών, στα εγκλήματα κατά της ζωής και τα δύο φύλα είναι κυρίως έγγαμοι με τέκνα. Ως προς το βαθμό παιδείσεως και στις δύο κατηγορίες αδικημάτων οι καταδικασθέντες και των δύο φύλων έχουν στοιχειώδη εκπαίδευση, με μία αυξητική τάση από το 1985 και έπειτα των γυναικών καταδικασθέντων για αδικήματα κατά της ζωής με μέση εκπαίδευση. Ως προς το επάγγελμα, οι άνδρες καταδικασθέντες και των δύο κατηγοριών αδικημάτων είναι κυρίως τεχνίτες, εργάτες, κ.λπ., ενώ οι γυναίκες καταδικασθέντες είναι άνευ επαγγέλματος. Οι καταδικασθέντες κάτοικοι αλλοδαπής μένουν μόνιμα σε ευρωπαϊκές χώρες και στις δύο κατηγορίες αδικημάτων.

³²² Αυτό βρίσκεται σε συνάρτηση με το πραγματικό αριθμό των διαπραχθέντων αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας και κατά της ζωής από τις γυναίκες και από τον αριθμό των γυναικών δραστών που φθάνει στην αστυνομία. Στην εγκληματολογική στατιστική εμφανίζεται το γυναικείο φύλο να διαπράττει σε μεγαλύτερο βαθμό εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, πρέπει ωστόσο να ληφθεί υπόψη ο σκοτεινός αριθμός εγκληματικότητας κατά της ζωής και η επιλεκτική δίωξη των οργάνων άσκησης του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, τα οποία στρέφονται κυρίως στην εξιχνίαση αδικημάτων που ταιριάζουν στο γυναικείο (όπως είναι τα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας) και ανδρικό πρότυπο. Αυτό έχει σαν συνέπεια περισσότερες γυναίκες να εμφανίζονται ως δράστες και καταδικασθέντες αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας από ότι αδικημάτων κατά της ζωής (τα οποία ταιριάζουν στο ανδρικό πρότυπο).

Τέλος, όσο αφορά στην υποτροπή οι γυναίκες καταδικασθέντες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας υποτροπιάζουν συχνότερα από τις γυναίκες καταδικασθέντες για εγκλήματα κατά της ζωής. Ωστόσο και στις δύο κατηγορίες πρωτοπορούν οι άνδρες. Οι καταδικασθέντες γυναίκες και άνδρες για εγκλήματα κατά της ζωής υποτροπιάζουν συνήθως μία φορά για διάστημα μέχρι ή άνω των πέντε ετών από την τελευταία καταδίκη μέχρι τελέσεως της τελευταίας πράξης, ενώ στην περίπτωση των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας αυτό συμβαίνει μόνο για τις γυναίκες. Οι άνδρες καταδικασθέντες για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας υποτροπιάζουν μία φορά για διάστημα μέχρι πέντε ετών από την τελευταία καταδίκη μέχρι τελέσεως της τελευταίας πράξης, ενώ από πέντε φορές και άνω για διάστημα άνω των πέντε ετών.

Το προφίλ της ελληνίδας καταδίκου που απορρέει από την παραπάνω έρευνα αλλά και συμφωνεί με έρευνα³²³ που διεξήχθη στις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού μεταξύ 1994-1995 σκιαγραφείται ως εξής: είναι ηλικίας μεταξύ 35-59 ετών, μητέρα, με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και ανεπάγγελτη, κατοικεί στην περιοχή της πρωτεύουσας, δεν είναι υπότροπη, έχει καταδικαστεί για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, κατά της ζωής, για παραβάσεις περί ναρκωτικών και εκτίει μεγάλες ποινές.

II. ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ «ΕΙΚΟΝΑ» ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΔΡΑΣΤΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ

1. Ο ρόλος του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στην επίσημη «εικόνα» της γυναικείας εγκληματικότητας

Σύμφωνα με τα στοιχεία της εγκληματολογικής στατιστικής της χρονικής περιόδου 1960-1996 στην Ελλάδα διαπιστώνεται μία μικρή αυξητική τάση στην γυναικεία εγκληματικότητα, η οποία απορρέει κυρίως από τα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας (μικροκλοπές), ενώ παρατηρείται - σε μικρότερο βαθμό - και μία αυξητική συμμετοχή στα εγκλήματα κατά της ζωής. Ωστόσο και οι δύο κατηγορίες αδικημάτων αντιπροσωπεύουν ένα μικρό ποσοστό της συνολικής εγκληματικότητας. Στην Ελλάδα η μικρή αυξητική τάση της γυναικείας εγκληματικότητας εμφανίζεται «...καθυστερημένα σε σχέση με άλλες

³²³ Βλ. Φρονίμου, Έ., ., «Γυναίκα και φυλακή: όψεις της ελληνικής πραγματικότητας», στο: Δασκαλάκη, Η., Παπαδοπούλου, Δ. Π., Τσαμπάρη Δ., Τσίγκανου, Ι. & Φρονίμου, Ε. (επιμ.), *Εγκληματίες και θύματα στο κατόφλι του 21^{ου}. Αφιέρωμα στη μνήμη Ηλίας Δασκαλάκη*, Αθήνα, Ε.Κ.Κ.Ε., 2000, σ. 369.

χώρες, οι οποίες προηγήθηκαν χρονικά και στην οικονομική ανάπτυξη και στις κοινωνικές αλλαγές ιδίως σχετικά με τη θέση της Γ. [γυναίκας]»³²⁴.

Τα πρώτα στάδια άσκησης του επίσημου κοινωνικού ελέγχου είναι τα καθοριστικότερα για την περαιτέρω πορεία των υποθέσεων³²⁵. Ο ρόλος της αστυνομίας μέσα στο σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης είναι διττός: η πρόληψη της εγκληματικότητας μέσα από την τήρηση της τάξης και η καταστολή της μέσα από τη διαπίστωση των εγκλημάτων και την ανακάλυψη και σύλληψη των δραστών. Μέσα από τη δεύτερη λειτουργία της, η αστυνομία εντάσσεται στους φορείς άσκησης του επίσημου κοινωνικού ελέγχου απέναντι στο έγκλημα και συμβάλει στο πρώτο φιλτράρισμα που πραγματοποιείται στο εσωτερικό του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης³²⁶.

Ωστόσο, το τελικό προϊόν δεν επηρεάζεται μόνο από την αστυνομία αλλά και από τα επόμενα στάδια απονομής της ποινικής δικαιοσύνης: της εισαγγελικής αρχής και των ποινικών δικαστηρίων. Ο εισαγγελέας όταν λάβει τη μήνυση ή την αναφορά είναι υποχρεωμένος, σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας η οποία ισχύει στο ελληνικό δίκαιο, να ασκήσει ποινική δίωξη, εκτός από τις περιπτώσεις που η μήνυση ή η αναφορά είναι προφανώς αβάσιμη. Ο ρόλος του εισαγγελέα³²⁷, επομένως, γίνεται καθοριστικός για το φιλτράρισμα που πραγματοποιείται στο στάδιο αυτό μέσα από την αρχειοθέτηση κάποιων υποθέσεων³²⁸, ενώ το φιλτράρισμα αυτό ουσιαστικά ολοκληρώνεται με την επιβληθείσα ποινή.

«Πάντως είτε στη φάση της δίωξης είτε σε κάποια μεταγενέστερη τοποθετείται η αιχμή των φιλτραρισμάτων και των επιλογών, γεγονός είναι ότι με αυτά γίνεται μια σταδιακή επεξεργασία της πρώτης ύλης που περνά την είσοδο του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης μέχρις ότου, στη φάση της διαδικασίας στο ακροατήριο, ολοκληρωθεί η δόμηση του αντικειμένου με την ανακήρυξη του κατηγορουμένου σε εγκληματία»³²⁹.

Από έρευνες σταδίων για το διάστημα 1961-1970 και 1965, 1975 έχει διαπιστωθεί ότι από τις υποθέσεις που παραπέμφθηκαν για ανάκριση μετά από εισαγγελική παραγγελία,

³²⁴ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, 1991, σ. 140.

³²⁵ Βλ. Κρανιδιώτη, Μ., ό.π., σ. 105.

³²⁶ Βλ. Ζαραφονίτου, Χ., ό.π., σ. 159.

³²⁷ Βλ. Δασκαλάκης, Η., 1975, σ. 119, Ζαραφονίτου, Χ., ό.π., σ. 178 επ., οι «παράγοντες λήψης αποφάσεων» στο εσωτερικό του ποινικού συστήματος που επηρεάζουν τον εισαγγελέα αφορούν το φύλο, την ηλικία, το βεβαρημένο ποινικό μητρώο, το είδος και ο αριθμός των αδικημάτων για τα οποία ο δράστης έχει καταμνησθεί, το ύψος της προσκληθείσας ζημίας, η δυσκολία της υπόθεσης, ο φόρτος εργασίας, Λαμπροπούλου, Έ., ό.π., σσ. 161-163.

³²⁸ Βλ. Δασκαλάκης, Η., 1985, σ. 121, στην Ελλάδα η εισαγγελία δεν λειτουργεί σαν φίλτρο και για αυτό η αυτορρυθμιστική λειτουργία του συστήματος γίνεται σε μεταγενέστερα διαδικαστικά στάδια.

³²⁹ Βλ. ό.π., σσ. 121-122.

ένα 10% τέθηκε εκτός ποινικού συστήματος λόγω οριστικής παύσης της ποινικής δίωξης. Το ποσοστό των καταδικών στις υποθέσεις εκείνες οι οποίες έφθασαν στο ακροατήριο ήταν 25,6% και τα τυπικά χαρακτηριστικά των καταδικασθέντων συνοψίστηκαν στα εξής: άνδρας, ηλικίας 25 περίπου ετών, αλλοδαπός, ανύπαντρος ή διαζευγμένος, εργάτης και συνήθως μη υπότροπος. Ως κριτήρια επιβολής ποινικών κυρώσεων αξιολογήθηκαν αν είχε προηγηθεί προσωρινή κράτηση, η βαρύτητα του αδικήματος, τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας και οικογενειακής κατάστασης του κατηγορουμένου. Το φύλο επηρέαζε την επιβολή της αναστολής της ποινής και τη διάρκεια της φυλάκισης – οι γυναίκες ήταν περισσότερο ευνοημένες – το ίδιο και η οικογενειακή κατάσταση – οι έγγαμοι με παιδιά είχαν ελαστικότερη αντιμετώπιση³³⁰.

Όσο αφορά την εισαγγελική αρχή, όμως, σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει, το φύλο δεν φαίνεται να λειτουργεί ως κριτήριο διαφορετικής μεταχείρισης. Η απαγγελία κατηγορίας είναι πιο συχνή στις γυναίκες όταν είναι ύποπτες για κλοπές (γυναίκες:77% , άνδρες:66%) και απάτες (γυναίκες :50% , άνδρες:48%), ενώ στους άνδρες όταν είναι ύποπτοι για υπεξαιρέσεις (άνδρες:44%, γυναίκες:32%). Οι άνδρες έχουν γενικά υψηλότερα ποσοστά άσκησης ποινικής δίωξης διότι το ποινικό παρελθόν τους είναι πιο επιβαρημένο³³¹. Από την παρούσα έρευνα διαπιστώθηκε όντως ότι το ανδρικό φύλο κυριαρχεί στο σύνολο των φερομένων ως δραστών και καταδικασθέντων και ότι οι περισσότεροι άνδρες είναι εργάτες, ωστόσο παρατηρείται οι περισσότεροι άνδρες και γυναίκες να είναι έγγαμοι με τέκνα.

Σχετικά με την θεωρούμενη ευμενέστερη μεταχείριση των γυναικών από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης διαπιστώθηκε από άγγλους εγκληματολόγους³³² η εξής αναλογία: συλλήψεις μία γυναίκα για κάθε πέντε άνδρες, παραπομπή στο ακροατήριο μία γυναίκα για κάθε εννέα άνδρες, καταδίκες μία γυναίκα για κάθε δεκαεπτά άνδρες και φυλακίσεις μία γυναίκα για κάθε εικοσιπέντε άνδρες. Ο χαμηλός δείκτης εγκληματικότητας, όπως αυτός διαμορφώνεται με βάση τις επίσημες στατιστικές, ερμηνεύτηκε και ερμηνεύεται σαν αποτέλεσμα επιλεκτικής δίωξης των μηχανισμών του επίσημου κοινωνικού ελέγχου³³³. Η ευμενέστερη μεταχείριση των γυναικών από το

³³⁰ Βλ. Ζαραφονίτου, Χ., σ. 186 επ.

³³¹ Βλ. Λαμπροπούλου, Έ., ό.π., σ. 165.

³³² Βλ. Φαρσεδάκης, Ι., «Η αντιμετώπιση της γυναίκας από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης», στο: Φαρσεδάκη, Ι. (επιμ.), *Η κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όριά της. Μερικές ιστορικές, συγκριτικές, θεωρητικές και πρακτικές επισημάνσεις*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1991, σσ. 249-250.

³³³ Βλ. Pollak, Ο., ό.π.

σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης σε σχέση με τους άνδρες³³⁴ εξαρτάται από το σύνολο των διαπραχθέντων αδικημάτων από το ανδρικό και το γυναικείο φύλο, από τον αριθμό των φερομένων ως δραστών αυτών των αδικημάτων και από το είδος του αδικήματος για το οποίο καταδικάζονται. Η θεατότητα του αδικήματος και η παραπομπή στα επόμενα στάδια της απονομής της ποινικής δικαιοσύνης επηρεάζει την επίσημη «εικόνα» της γυναίκας ως δράστη.

Μία εγγύτερη προσέγγιση δείχνει ότι σε πολλές περιπτώσεις η θέση της γυναίκας είναι δυσμενέστερη³³⁵, ιδιαίτερα για εγκλήματα που έρχονται σε αντίθεση με το επικρατούν για τη γυναίκα ως «σωστό» στερεότυπο, της «καλής συζύγου και μητέρας». Στην παρούσα έρευνα διαπιστώθηκε ότι στα εγκλήματα κατά της ζωής επιβάλλονται αυστηρότερες ποινές στις γυναίκες, όχι μόνο εξαιτίας της σοβαρότητας του αδικήματος αλλά και επειδή έρχονται σε αντίθεση με τους κοινωνικούς στερεοτυπικούς ρόλους. Οι διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα επιβάλλουν σε ορισμένες περιπτώσεις διαφορετική αντιμετώπιση, ωστόσο η ιδιότητα του ατόμου που εμπλέκεται με τον ποινικό μηχανισμό (κρατούμενος, υπόδικος, κ.ά.) είναι η ίδια ανεξάρτητα αν είναι γυναίκα ή άνδρας³³⁶.

Η αυστηρότητα της αντιμετώπισης των γυναικών από το επίσημο κοινωνικό έλεγχο, ιδίως από το 1985 και έπειτα, ενισχύθηκε από το ριζοσπαστικό κίνημα³³⁷ των γυναικών και τον κίνδυνο που σήμαναν μερικοί εγκληματολόγοι για την εμφάνιση της «νέας γυναίκας εγκληματία», ως απόρροια της αλλαγής ρόλου και συνθηκών ζωής των γυναικών και της αύξησης ευκαιριών διάπραξης σοβαρότερων εγκλημάτων³³⁸. Ωστόσο, φαίνεται οι άνδρες να έχουν υψηλότερα ποσοστά άσκησης δίωξης από την αστυνομία και οι γυναίκες επεικέστερη μεταχείριση από τα ποινικά δικαστήρια για ορισμένα αδικήματα, εξαιτίας των κοινωνικών στερεοτύπων περί αδύναμου και εξαρτημένου φύλου, το οποίο θα πρέπει

³³⁴ Βλ., Λαμπροπούλου, Ε., ό.π., σ. 143, σύμφωνα με διεθνείς έρευνες, αυτό δεν ισχύει για τα ανήλικα θήλυ, τουλάχιστον στο πρώτο στάδιο απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, διότι η πιθανότητα καταγραφής από την αστυνομία είναι για τα αγόρια τρεις φορές μεγαλύτερη από ό,τι για τα κορίτσια.

³³⁵ Βλ. ό.π., σ. 180, έρευνες έδειξαν ότι οι απόψεις για ευμενέστερη μεταχείριση των γυναικών αφορούν μόνο συγκεκριμένα αδικήματα. Στις Η.Π.Α., διαπιστώθηκε ότι στις γυναίκες επιβάλλονται γενικά ηπιότερες ποινές, αλλά συχνότερα αόριστες μέχρι να επιτευχθεί η «βελτίωσή» τους κατά την άποψη των δικαστών. Οι ποινές είναι πιο ήπιες διότι οι γυναίκες διαπράττουν ελαφρότερα αδικήματα από τους άνδρες και επειδή έχουν σε μικρότερα ποσοστά βεβαρημένο παρελθόν. Πάντως η οικογενειακή κατάσταση παρατηρήθηκε να λειτουργεί συχνότερα υπέρ των γυναικών από ότι υπέρ των ανδρών.

³³⁶ Βλ. Μαγγανάς, Δ., Α., ό.π., σ. 251.

³³⁷ Βλ. Acker, J., «The problem with patriarchy», *Sociology*, vol. 23, no. 2, May 1989, p. 235, η ριζοσπαστική φεμινιστική σκέψη αντιμετώπισε την πατριαρχία ως ένα καθολικό φαινόμενο: οι γυναίκες καταπιέζονται από τους άνδρες σχεδόν με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις κοινωνίες, Liddle, M., A., «State, masculinities and law. Some comments on gender and English state-formation», *The British Journal of Criminology*, vol. 36, no. 3, special issue 1996, pp. 361-380, σχετικά με την «ηγεμονική αρρενωπότητα».

³³⁸ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, 1991, σ. 129, Φαρσεδάκης, Ι., 1991, σ. 251, γενικά ο φεμινισμός οδήγησε εν μέρει σε αυστηρότερη μεταχείριση της γυναίκας εγκληματία, ωστόσο βοήθησε στο πεδίο της θυματοποίησης της γυναίκας.

να προστατευθεί. Στην ευμενέστερη αντιμετώπιση παίζουν σημαντικό ρόλο η μεταβλητή της οικογενειακής κατάστασης και το μικρότερο βεβαρημένο ποινικό παρελθόν των γυναικών³³⁹. Οι γυναίκες αντιμετωπίζονται με μεγαλύτερη επιείκεια εξαιτίας των διαφορετικών κοινωνικών δαπανών που προκύπτουν από το χωρισμό τους από τις οικογένειες τους. Όσο αφορά τον οικονομικό ρόλο του άνδρα μπορεί εύκολα να καλυφθεί από τα κρατικά προγράμματα αλλά θεωρείται πολύ δύσκολο να αντικατασταθεί ο λειτουργικός ρόλος της γυναίκας. Παρατηρείται επιείκεια απέναντι στη γυναίκα μητέρα, σε αντίθεση με τις διαζευγμένες ή χωρισμένες μητέρες, που προέρχονται από οικογένειες με απροσάρμοστη συμπεριφορά³⁴⁰. Όμως, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Δικαιοσύνης για την περίοδο 1960-1996, το μεγαλύτερο ποσοστό των καταδικασθέντων γυναικών για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και κατά της ζωής είναι έγγαμες με παιδιά.

Η υπερεκπροσώπηση των ανδρών στην συνολική εγκληματικότητα και στον έγκλειστο πληθυσμό δεν συνεπάγεται την ευνοϊκότερη μεταχείριση των γυναικών. Αντιθέτως, αυτός ο μικρός αριθμός καταδικασθέντων γυναικών αποτελεί παράγοντα για μία σειρά από αποκλεισμούς που καθιστούν δυσμενέστερους τους όρους φυλάκισης των γυναικών και δυσκολότερη την κοινωνική τους επανένταξη. Η ύπαρξη μίας μόνο φυλακής που συγκεντρώνει τις κρατούμενες της Ελλάδας απομακρύνει τις γυναίκες από τα παιδιά τους και τους συντρόφους τους, αποδυναμώνει τους οικογενειακούς και κοινωνικούς δεσμούς, εντείνει τον ιδρυματισμό, συγχρωτίζονται γυναίκες κρατούμενες με ανήλικες και ψυχοπαθείς³⁴¹.

Έρευνες³⁴² δείχνουν τη δυσμενή μεταχείριση των γυναικών από την ποινική δικαιοσύνη: α) οι γυναίκες που ομολογούν την ενοχή τους έχουν μικρότερες πιθανότητες για ποινικό διακανονισμό από ό,τι οι άνδρες, β) οι ποινές που επιβλήθηκαν σε άνδρες που ομολόγησαν την ενοχή τους ήταν ελαφρότερες από αυτές που επιβλήθηκαν σε γυναίκες κατηγορούμενες, αν και η σοβαρότητα της γυναικείας εγκληματικότητας ήταν μικρότερη και γ) από τις απλουστευμένες διαδικασίες, όπως ο ποινικός διακανονισμός, επωφελούνται δράστες σοβαρών αδικημάτων (σε αυτή την περίπτωση δεν εμπίπτει η πλειοψηφία των γυναικών κατηγορουμένων).

Ο «ιπποτισμός» των διωκτικών αρχών αποτελεί σύμφωνα με έρευνες μύθος. Αφενός οι επιβληθείσες ποινές είναι ελαφρότερες στις γυναίκες όχι λόγω του φύλου τους αλλά επειδή πρόκειται για ελαφρότερες πράξεις και για κατηγορούμενες χωρίς ποινικό

³³⁹ Βλ. Λαμπροπούλου, Έ., ό.π., σσ. 164-180.

³⁴⁰ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, 1991, σ. 87.

³⁴¹ Βλ. Φρονίμου, Έ., ό.π., σ. 369.

³⁴² Βλ. Figueria-McDonomgh, 1985, 1986, Adams, 1986, ό.α, στο Λαμπροπούλου, Έ., ό.π., σ. 180.

μητρώο³⁴³. Αφετέρου υποστηρίζεται ότι σε πολλά αδικήματα επιβάλλονται και στα δύο φύλα ίδιες ποινές, αλλά για αδικήματα που θεωρούνται παραδοσιακά ως «ανδρικά» επιβάλλονται βαρύτερες ποινές στις γυναίκες³⁴⁴. Για παράδειγμα, οι γυναίκες στερούνται την ίση προστασία από το νόμο για τις περιπτώσεις δολοφονίας των συζύγων τους, σε αυτοάμυνα ή κατόπιν μακροχρόνιας θυματοποίησης τους. Η ίδια η αστυνομία δύσκολα συλλαμβάνει άνδρες που κακοποιούν τους συζύγους τους, εξαιτίας του σκοτεινού αριθμού, ενώ ακόμη και όταν συλλαμβάνονται δύσκολα θα παραπεμφθούν στο επόμενο στάδιο απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, εξαιτίας κυρίως της απόσυρσης κατηγοριών από τις γυναίκες θύματα³⁴⁵.

Ως προς τους δράστες ανηλικούς η μεταχείριση είναι επιεικής και αυτό διαπιστώνεται και από τα στατιστικά στοιχεία των καταδικασθέντων ανηλίκων για την χρονική περίοδο 1960-1996. Επιεικέστερη είναι και η μεταχείριση των κοριτσιών από την αστυνομία, η δράση της οποίας εξαρτάται, μεταξύ άλλων, και από το είδος του διαπραχθέντος αδικήματος. Αν εξετάσουμε τα είδη αδικημάτων για τα οποία συλλαμβάνονται τα κορίτσια διαπιστώνουμε ότι είναι για τις λιγότερο σημαντικές πράξεις που παραβιάζουν την γονεϊκή εξουσία (status offences).

Σημειώνεται αποφυγή παραπομπής και εισόδου στο μηχανισμό του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης των ανηλίκων, ανεξαρτήτως κατηγορίας αδικημάτων³⁴⁶. Από έρευνα σε δείγμα των δικαστηρίων ανηλίκων διαπιστώθηκε ότι η κατανομή των αρρένων σε σχέση με τα θήλυ εμφανίζει συντριπτική πλειονότητα: 1055 αρρενες επί συνόλου 1083 έναντι 28 θηλέων. Ωστόσο, ενώ στις ηλικίες 17-21 ετών εξολοκλήρου είναι αρρενες οι κρατούμενοι, τα θήλυ εμφανίζονται σε ποσοστό 70% (9 θήλυ σε 13 κρατούμενους) ηλικίας 22-25 ετών και μόνο 30% κάτω των 21 ετών. Η εικόνα που παρουσιάζεται ως προς την εμφάνιση μεγαλύτερων σε ηλικία κοριτσιών στις φυλακές και στα σωφρονιστικά καταστήματα ενισχύει την άποψη της θετικής μεροληπτικής αντιμετώπισης των κοριτσιών από τους δικαστές, με αποφυγή εγκλεισμού των νεότερων ηλικιών (17-21 ετών)³⁴⁷. Ο κύριος λόγος εισαγωγής των αγοριών σε ιδρύματα αγωγής είναι τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και συγκεκριμένα η κλοπή, ενώ τα κορίτσια

³⁴³ Βλ. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, 1991, σ. 86, Jones, A., ό.π., p. 9.

³⁴⁴ Βλ. Jones, A., ό.π., p. 9.

³⁴⁵ Βλ. ό.π., pp. 311-312.

³⁴⁶ Βλ. Τρωϊάνου – Λούλα, Α., «Μετέφηβοι. Ποινική αντιμετώπιση. Σωφρονιστική μεταχείριση», *Ποινικά*, 51, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1997, σ. 44, λαμβάνεται υπόψη ότι η νεανική παραβατικότητα μπορεί να αποτελέσει ένα μεταβατικό στάδιο για τη συνέχιση μιας εγκληματικής δραστηριότητας ή τη διακοπή της, Χάιδου, Α., *Το θεωρητικό και θεσμικό πλαίσιο του κοινωνικού ελέγχου των ανηλίκων*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1989, σ. 10.

³⁴⁷ Βλ. Τρωϊάνου – Λούλα, Α., ό.π., σσ.166, 213-214.

εγκλείονται κυρίως είτε για «ηθικό κίνδυνο» (status offences) είτε εξαιτίας «ανύπαρκτης ή ακατάλληλης οικογένειας»³⁴⁸. Παρά την σημαντικά υψηλότερη παραβατικότητα των αγοριών σε σχέση με τα κορίτσια οι περισσότερες θεωρίες για την παραβατικότητα των ανηλίκων δίνουν μικρή σημασία στην διαφορά αυτή³⁴⁹.

2. Η θεωρητική επιβεβαίωση ή μη της διαφορετικής ποινικής μεταχείρισης των δύο φύλων

Οι περισσότερες θεωρητικές ερμηνείες προσπαθούν να ερμηνεύσουν την χαμηλή ορατή γυναικεία εγκληματικότητα, αποδίδοντας την είτε στην εκ φύσεως έλλειψη σωματικής δύναμης, κουράγιου, φαντασίας, χρωμοσωμάτων ή/ και τεστερόνης (βιολογικές προσεγγίσεις), είτε στον «ιπποτισμό» του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης (θεωρητικές προσπάθειες απαγκίστρωσης από τις βιολογικές προσεγγίσεις) είτε στο σύστημα αξιών, στους κοινωνικούς δεσμούς που αναπτύσσει η γυναίκα, στον αυστηρό ανεπίσημο κοινωνικό έλεγχο που ασκείται σε αυτήν και στην απουσία ευκαιριών συναναστροφής με εγκληματίες (κοινωνιολογικές – εγκληματολογικές προσεγγίσεις).

Αφενός, οι βιολογικές θεωρίες δεν μπορούν να ερμηνεύσουν την γυναικεία εγκληματικότητα, διότι η συμμετοχή της γυναίκας σε εγκλήματα βίας και κατά της ζωής δείχνει ότι οι γυναίκες δεν υστερούν ούτε διανοητικά ούτε σωματικά. Η απόδοση της γυναικείας εγκληματικότητας στο προεμμηνορυσιακό σύνδρομο ενίσχυσε το αρνητικό στερεότυπο του γυναικείου φύλου ως ασθενέστερο, αποδίδοντας τον «ιπποτισμό» της ποινικής δικαιοσύνης σε αυτό το σύνδρομο. Ο Pollak προσπάθησε να απομακρυνθεί από τον ανωτέρω βιολογισμό θέτοντας ως εγκληματογόνο παράγοντα την καταπίεση που υφίστανται οι γυναίκες. Σύμφωνα με αυτόν, η χαμηλή γυναικεία εγκληματικότητα οφείλεται στον «ιπποτισμό» του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης και στην μη εξακρίβωση της γυναικείας εγκληματικότητας εξαιτίας του ρόλου της γυναίκας στην εγκληματικότητα ως συνεργού. Ωστόσο και αυτός συνδέει τις ποιοτικές διαφοροποιήσεις με βιολογικούς παράγοντες, αποδίδοντας την ήπια μορφή της γυναικείας εγκληματικότητας στην σωματική αδυναμία της γυναίκας και στην εκ φύσεως ικανότητά της να εξαπατά.

³⁴⁸ Βλ. Χάιδου, Α., *Η ιδρυματική και εξωιδρυματική μεταχείριση των ανηλίκων στην Ελλάδα και το εξωτερικό*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1990, σσ. 90-98.

³⁴⁹ Βλ. Φαρσεδάκης, Ι., Ι., *Παραβατικότητα και κοινωνικός έλεγχος των ανηλίκων*, α', Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1985, σ. 31.

Η κυρίαρχη ιδεολογία που επικρατεί στις βιοψυχολογικές και ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις είναι ότι τόσο οι ανήλικοι όσο και οι γυναίκες στερούνται ελεύθερης βούλησης σε ό,τι αφορά το έγκλημα, γεγονός που συγκαλύπτει την υπόθεση περί «τρυφερής» γυναικείας φύσης και συμβάλλει στην κατασκευή του στερεοτύπου της γυναίκας εγκληματία ως αφύσικη, ανώμαλη και ψυχικά ασθενή. Η χορήγηση ψυχοφαρμάκων ως μορφή κοινωνικού ελέγχου των γυναικών κρατουμένων είναι ευρύτατα διαδεδομένη, χωρίς να γνωρίζουμε αν πριν τον εγκλεισμό τους ήταν ψυχικά διαταραγμένες³⁵⁰.

Αφετέρου, η μελέτη της γυναικείας εγκληματικότητας δεν ήταν συστηματική ούτε στις κοινωνιολογικές προσεγγίσεις, των οποίων οι έρευνες βασίζονται κυρίως σε ανηλίκους άρρενες³⁵¹, με αποτέλεσμα είτε να μην μπορούν να εφαρμοστούν στις γυναίκες είτε να εφαρμόζονται χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι γυναικείες εμπειρίες. Από τις εγκληματολογικές θεωρίες, η θεωρία των κοινωνικών ρόλων και του κοινωνικού ελέγχου μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ερμηνεία της χαμηλής ορατής γυναικείας εγκληματικότητας και της αντιμετώπισης των γυναικών από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Σύμφωνα με τη θεωρία των κοινωνικών ρόλων, η γυναικεία εγκληματικότητα είναι χαμηλή εξαιτίας της διαφορετικής κοινωνικοποίησης της γυναίκας από τον άνδρα και του διαφορετικού συστήματος αξιών που αφομοιώνουν τα δύο φύλα. Οι γυναίκες διαπράττουν αδικήματα που συμφωνούν με το αφομοιωμένο πρότυπο χειραφέτησης και τους ρόλους του γυναικείου φύλου. Η συγκέντρωση της συνολικής γυναικείας εγκληματικότητας κυρίως σε εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και ο μεγάλος αριθμός των γυναικών φερομένων ως δραστών ερμηνεύεται από το γεγονός ότι αυτά τα αδικήματα είναι σύμφωνα με το κοινωνικά αποδεκτό στερεότυπο της «καλής συζύγου και μητέρας».

Σε συνδυασμό με αυτούς τους ρόλους, ο κοινωνικός έλεγχος, ιδίως ο ανεπίσημος, είναι πιο έντονος στη γυναίκα (θεωρία κοινωνικού ελέγχου). Η γυναίκα αναπτύσσει έντονους κοινωνικούς δεσμούς με την οικογένειά της και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Ο ανεπίσημος κοινωνικός έλεγχος που ασκείται από αυτό το περιβάλλον συγκρατεί τη γυναίκα από το έγκλημα. Για αυτό και όταν διαπράττει αδικήματα που έρχονται σε αντίθεση με τους ρόλους του φύλου της, ο επίσημος και ανεπίσημος κοινωνικός έλεγχος είναι αυστηρός απέναντί της. Στα αδικήματα κατά της ζωής διαπιστώθηκε η αυστηρότερη ποινική μεταχείριση των γυναικών δραστών σε σχέση με την

³⁵⁰ Βλ. Φρονίμου, Έ., ό.π., σ. 370.

³⁵¹ Όπως οι θεωρίες κοινωνικής αποδιοργάνωσης, υποκοουλτούρας και κοινωνικής μάθησης.

αντίστοιχη των γυναικών δραστών αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας. Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη και ο σκοτεινός αριθμός της γυναικείας εγκληματικότητας και το γεγονός ότι οι ρόλοι που της αποδίδονται αποτελούν κοινωνική κατασκευή.

Από την συγκεκριμένη εργασία, διαπιστώνεται ότι η ευμενέστερη μεταχείριση των γυναικών είναι ένας μύθος, με συνέπεια οι θεωρητικές προσεγγίσεις που στηρίζονται στον «ιπποτισμό» του ποινικού συστήματος να είναι ανίκανες να ερμηνεύσουν την γυναικεία εγκληματικότητα. Οι ποσοστιαίες αυξήσεις της γυναικείας εγκληματικότητας είναι παραπλανητικές, διότι πρόκειται για μικρούς αριθμούς. Η στατιστικά επίσημη «εικόνα» της γυναικείας εγκληματικότητας είναι κοινωνικά κατασκευασμένη εξαιτίας του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας, της επιλεκτικής δίωξης των οργάνων του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, της λειτουργίας των συστημάτων καταγραφής της ορατής εγκληματικότητας. Οι αυστηρότερες επιβληθείσες ποινές στις γυναίκες καταδικασθέντες για εγκλήματα κατά της ζωής διαψεύδει την γενικότερη ευμενέστερη μεταχείριση των γυναικών δραστών, οι οποίες εμφανίζονται πολύ λιγότερες από τους άνδρες. Οι γυναίκες εγκληματούν λιγότερο από τους άνδρες, αυτό όμως βρίσκεται σε συνδυασμό πολλών παραγόντων: των ρόλων της παθητικότητας και υποταγής που της επιβάλλει η κοινωνία, του σκοτεινού αριθμού της γυναικείας εγκληματικότητας, της έλλειψης ευκαιριών παρά την είσοδό της στο δημόσιο χώρο από το 1980 και έπειτα, του έντονου ανεπίσημου κοινωνικού ελέγχου που ασκείται στο γυναικείο φύλο.

Η διαφορετική αντιμετώπιση των γυναικών από τους άνδρες δεν επιβεβαιώνεται από τα στατιστικά στοιχεία, διότι οι ποινές που επιβάλλονται και για τα δύο φύλα είναι περίπου ίδιες (επιβολή φυλάκισης 0-3 μήνες και αναστολή εκτέλεσης της ποινής). Η μεταχείριση αυτή διαφέρει σε ειδικότερα αδικήματα και φαίνεται να είναι όμως αυστηρότερη και για τα δύο φύλα (επιβολή φυλάκισης ενός έτους και πλέον για αδικήματα κατά της ζωής). Ωστόσο, συγκρίνοντας τις γυναίκες καταδικασθέντες για αδικήματα κατά της ζωής με τις γυναίκες καταδικασθέντες για αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας, παρατηρείται ότι παρά το γεγονός ότι οι πρώτες είναι κατά πολύ λιγότερες από τις δεύτερες, διότι και το σύνολο των διαπραχθέντων αδικημάτων κατά της ζωής είναι λιγότερα, εντούτοις επιβάλλονται αυστηρότερες ποινές στην πρώτη περίπτωση. Η αυστηρότερη μεταχείριση σχετίζεται όχι μόνο με τη βαρύτητα του αδικήματος, αλλά σύμφωνα με τις θεωρίες των κοινωνικών ρόλων και του κοινωνικού ελέγχου και με τους προσβαλλόμενους στερεοτυπικούς κοινωνικούς ρόλους που αποδίδονται στα δύο φύλα.

α. Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας

Η γενική εικόνα που προκύπτει μας επιτρέπει τον ισχυρισμό ότι οι γυναίκες, παρά την αυξητική τάση, εξακολουθούν στην Ελλάδα να αδικοπραγούν σε ποσοστά χαμηλότερα από τους άνδρες, με υπερσυγκέντρωση των ποσοστών τους σε αδικήματα μικροεγκληματικότητας, κυρίως κλοπές. Η αύξηση των γυναικών ως φερόμενων δραστών αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας έχει αποδοθεί στην αύξηση της θεατότητας της συμμετοχής των γυναικών κυρίως στη διάπραξη απλών κλοπών και κυρίως κλοπών καταστημάτων. Ωστόσο, έρευνες στην Ελλάδα δεν θεωρούν τα διαθέσιμα στοιχεία αντιπροσωπευτικά για το φύλο του δράστη παρά το γεγονός ότι οι γυναίκες αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των δραστών.

Η μεγαλύτερη συνολική αξία των πραγμάτων ανά κλοπή γυναικών οφείλεται στα καταναλωτικά πρότυπα των γυναικών, τα οποία λειτουργούν σε μεγαλύτερο βαθμό στις γυναίκες άνευ επαγγέλματος – κυρίως νοικοκυρές – οι οποίες έχουν περισσότερο χρόνο να καταναλώσουν στα καταστήματα. Επιπλέον, οι ευκαιρίες διάπραξης αδικημάτων ιδιοκτησίας είναι μεγάλες όταν ο χώρος του καταστήματος είναι έτσι οργανωμένος ώστε όλα τα προϊόντα να είναι εύκολα προσβάσιμα στον πελάτη και ειδικά για τις γυναίκες, μέσω της προβολής διαφημίσεων προϊόντων που αναφέρονται σε γυναικείους ρόλους. Οι έννοιες «ρόλοι» και «ευκαιρίες» φαίνεται να προσφέρονται για την ερμηνεία της γυναικείας εγκληματικότητας. Οι γυναικείοι κοινωνικοί ρόλοι δίνουν πολλές ευκαιρίες στις γυναίκες για κλοπές και δυνατότητες να παραμείνουν αυτές ανεξιχνίαστες. Δεν είναι η γυναικεία φύση εκείνη στην οποία η κλοπή αυτή «προσιδιάζει» αλλά μάλλον ο ρόλος της νοικοκυράς και του καταναλωτή³⁵².

Σύμφωνα με την Χ. Ζαραφονίτου (1995), η πλειοψηφία των τελούμενων από τις γυναίκες αδικημάτων εντοπίζεται στα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας και συγκεκριμένα στην τέλεση περισσότερων μικροκλοπών από τις γυναίκες (shoplifting)³⁵³. Ωστόσο, το σύνολο των καταδικασθέντων γυναικών για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας ακολουθεί πτωτική πορεία και αυτό συνδέεται με το γεγονός ότι η συνήθης πρακτική αντιμετώπισης των αδικημάτων αυτών περιορίζεται σε έναν διακανονισμό³⁵⁴ με τους υπεύθυνους της επιχείρησης, με αποτέλεσμα ο μεγαλύτερος όγκος των υποθέσεων αυτών να μην παραπέμπεται στην ποινική δικαιοσύνη. Επομένως, η αύξηση της γυναικείας

³⁵² Βλ. Κρανιδιώτη, Μ., Κρανιδιώτη, Μ., *Η κλοπή σε καταστήματα. Το φαινόμενο και ο κοινωνικός του έλεγχος*, Αθήνα, Σάκκουλας, 1995, σσ. 67, 291-293.

³⁵³ Βλ. Ζαραφονίτου, Χ., ό.π., σ. 85.

³⁵⁴ Βλ. Δασκαλάκης, Η., *Η εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης. Παραδόσεις*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1985, σ. 99, ο συμβιβαστικός διακανονισμός με τον δράστη ποικίλλει ανάλογα με τη φύση του εγκλήματος.

εγκληματικότητας μπορεί να οφείλεται στην αλλαγή των πρακτικών στην εφαρμογή του νόμου και όχι στην αλλαγή της γυναικείας συμπεριφοράς³⁵⁵.

Αφενός, από τη συγκεκριμένη εργασία, φαίνεται ότι κυρίως οι γυναίκες άνευ επαγγέλματος – νοικοκυρές, φοιτητές, κ.λπ. – διαπράττουν αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας. Η έλλειψη επαγγελματικής απασχόλησης αποκαλύπτει και έναν άλλο παράγοντα διάπραξης αυτών των αδικημάτων, τον ελεύθερο χρόνο του δράστη. Αφετέρου, οι γυναίκες άνευ επαγγέλματος πρωτοπορούν και στα εγκλήματα κατά της ζωής, με συνέπεια ο ελεύθερος χρόνος του δράστη να μην εξηγεί ικανοποιητικά τη διάπραξη αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας από γυναίκες άνευ επαγγέλματος.

Σύμφωνα με τον Ε. Φωτάκη³⁵⁶, η γυναίκα επιλέγει την κλοπή ως προχειρότερο μέσο για την ικανοποίηση των οικονομικών αναγκών της, κινητοποιημένη από το υλικό συμφέρον. Και σε αυτά τα αδικήματα όμως η γυναικεία συμμετοχή είναι μικρότερη από την ανδρική, αποδιδόμενη σύμφωνα με βιολογικές προσεγγίσεις στη φυσική αδυναμία της γυναίκας. Ωστόσο σύμφωνα με τις ίδιες προσεγγίσεις η γυναίκα είναι αριστοτέχνης στον τομέα της πανουργίας, του δόλου και της απάτης, τα οποία εύκολα χρησιμοποιεί στην περίπτωση της κλοπής. Όμως, η αυξανόμενη συμμετοχή της γυναίκας σε αδικήματα που θεωρούνταν ως τυπικά ανδρικά – όπως τα κατά της ζωής – διαψεύδει την θεωρούμενη φυσική αδυναμία της.

Η κλασική κοινωνιολογική θεωρία της ανομίας μπορεί να ερμηνεύσει την εγκληματικότητα κατά της ιδιοκτησίας, είναι όμως τόσο γενική που μπορεί να εξηγήσει πολλά κοινωνικά φαινόμενα. Η κλοπή σε καταστήματα είναι ένα ανομικό φαινόμενο, διότι η διάσταση αξιών και μέσων υπάρχει στην περίπτωσή της. Είναι ένα όμως φαινόμενο που δεν διαπράττεται μόνο από τις γυναίκες. Η εμφάνιση του φαινομένου και στο ανδρικό φύλο κλονίζει τα στερεότυπα για «γυναίκες κλεπτομανείς»³⁵⁷, με συνέπεια να υπάρχει μία σύγχυση ως προς της διαμόρφωση μίας τυπικής «εικόνας» δράστη. Επιπλέον, τα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας δεν αποτελούν προτεραιότητα της δικαιοσύνης³⁵⁸. Από την παρούσα έρευνα φαίνεται ότι οι γυναίκες που συλλαμβάνονται για αυτά τα αδικήματα αναλογικά είναι περισσότερες από αυτές που καταδικάζονται, ενώ στην περίπτωση των καταδικασθέντων γυναικών για εγκλήματα κατά της ζωής επιβάλλονται αυστηρότερες ποινές παράλο που οι καταγραμμένες από την αστυνομία γυναίκες είναι λιγότερες από τις συλληφθείσες γυναίκες για αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας.

³⁵⁵ Βλ. ό.π., σ. 86.

³⁵⁶ Βλ. Φωτάκης, Ε., Ε., ό.π., σ. 176 επ.

³⁵⁷ Βλ. Κρανιδιώτη, Μ., ό.π., σσ. 56-63.

³⁵⁸ Βλ. ό.π. σ. 68.

Ενώ οι γυναικείοι κοινωνικοί ρόλοι δίνουν πολλές ευκαιρίες στις γυναίκες για κλοπές σε καταστήματα, ωστόσο η κλοπή αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως τυπικά γυναικείο έγκλημα, διότι αφενός παρουσιάζεται ως ένα έγκλημα που διαπράττεται κυρίως από ενήλικες γυναίκες και ανήλικους, κυρίως αρρένων, αφετέρου όμως ορισμένοι συγγραφείς θεωρούν την ανδρική συμμετοχή ίδια περίπου με αυτή των γυναικών. Η έκταση του φαινομένου και η γνώση για τον σκοτεινό αριθμό εξαρτάται από την ένταση της επαγρύπνησης του ιδιοκτήτη ή των υπαλλήλων³⁵⁹. Σύμφωνα με έρευνα της Μ. Κρανιδιώτη³⁶⁰, υπάρχει μεγάλος αριθμός δραστών και αδικημάτων, γνωστός στους αρμόδιους υπαλλήλους για την ασφάλεια των καταστημάτων, άγνωστος όμως στους φορείς απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Στην ίδια έρευνά της προκύπτει οι γυναίκες να έχουν μεγάλη συμμετοχή στις κλοπές καταστημάτων σε σχέση με τη συμμετοχή τους στο σύνολο της εγκληματικότητας. Περισσότερες γυναίκες παρά άνδρες παραπέμφθηκαν στην αστυνομία και για ακόμη περισσότερες έγινε μήνυση³⁶¹.

Χαρακτηριστικό των κλοπών από γυναίκες, και ειδικά σε καταστήματα, είναι ο μεγάλος σκοτεινός αριθμός για την επίσημη δικαιοσύνη. Ο δράστης μπορεί να είναι ο οποιοσδήποτε ως προς το φύλο, την ηλικία, την κοινωνική θέση, αλλά χαρακτηρίζεται από την έλλειψη επαγγελματικής απασχόλησης. Το κύριο βάρος του κοινωνικού ελέγχου βρίσκεται σε μία ήπια καταστολή του εγκλήματος, με κύρια μέθοδο επίλυσης του προβλήματος την ενδοδιευθέτησή του παρά την καταγγελία του στην αστυνομία³⁶².

β. Εγκλήματα κατά της ζωής

Στο κεφάλαιο των εγκλημάτων κατά της ζωής φαίνεται η υπεροχή των ανδρών και αυτό έχει συνδεθεί με την έκρηξη της βίας από άνδρες είτε ως αποτέλεσμα του αγώνα για την ανδρική επιβεβαίωση και επικυριαρχία είτε ως αποτέλεσμα της διαφοροποιητικής έκφρασης ή /και του κοινωνικού ρόλου των δύο φύλων με τη γυναίκα να διαδραματίζει ένα παθητικό ή σιωπηρό, ήρεμο ή /και γλυκό τρόπο αντιμετώπισης της κοινωνικής πραγματικότητας, είτε στη βάση της δυνατότητας, της ικανότητας και της ευκαιρίας

³⁵⁹ Βλ. Κρανιδιώτη, Μ., ό.π., σσ. 94-96.

³⁶⁰ Βλ. ό.π., σ. 280 επ.

³⁶¹ Βλ. και Buckle, A. & Farrington, P., D., «An observational study of shoplifting», *British Journal of Criminology*, vol. 24, no. 1, January 1984, p. 65 επ., μέσα από έρευνα των A. Buckle D. P. Farrington φαίνεται ότι η πιθανότητα να συλληφθεί κάποιος για κλοπή σε κατάστημα είναι κάτω από 1%. Η κλοπή είναι πιο συχνή σε εκείνους που φαινομενικά ήταν ηλικίας κάτω των 55 ετών, τα κλοπιμαία είναι μηδαμινής αξίας και οι γυναίκες καταναλώνουν μεγαλύτερο χρόνο από ότι οι άνδρες, Φωτάκης, Ε., Ε., ό.π., σ. 182, τα κλοπιμαία είναι συνήθως αντικείμενα μικρής αξίας. Πρόκειται για παθολογικό τύπο κλεπτομανών, για τους οποίους η τιμωρία είναι ανεπαρκής να φέρει βελτίωση.

³⁶² Βλ. Κρανιδιώτη, Μ., ό.π., σ. 371-380.

διάπραξης ενός εγκλήματος, είτε στη βάση της χαμηλής θεατότητας των εγκλημάτων των γυναικών ή τέλος και στη βάση της διερεύνησης της συμμετοχής των γυναικών στην αυτουργία ή συναυτουργία για την τέλεση των ανωτέρω αδικημάτων³⁶³.

Μέσω της αξιολόγησης της βίαιης συμπεριφοράς και των δύο φύλων σε επιμέρους κατηγορίες αδικημάτων, όπως των εγκλημάτων πάθους ή από ζηλοτυπία, επιβεβαιώνεται η ευάλωτη κοινωνική θέση της γυναίκας δράστη σε σχέση με τον άνδρα. Για τον έλληνα άνδρα δράστη εγκλήματος ζηλοτυπίας οι παράγοντες αναζητούνται στον τρόπο με τον οποίο η ελληνική κοινωνία διαμορφώνει τα πρότυπα για την οικογένεια, την κοινωνική δομή και την ιεραρχία της και τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά για το ρόλο των δύο φύλων³⁶⁴. Η γυναίκα εμφανίζεται περισσότερο ως το θύμα των εκ ζηλοτυπίας εγκλημάτων, ενώ και στην περίπτωση που εμφανίζεται ως δράστης συνήθως είναι θυματοποιημένη για μεγάλο χρονικό διάστημα και στη συνέχεια εξωθείται στο φόνο της συζύγου της³⁶⁵. Όπως έχει προαναφερθεί στα εγκλήματα κατά της ζωής τα θύματα της γυναίκας βρίσκονται κυρίως στο εγγύτερο περιβάλλον της. Η γυναίκα κατεργάζεται τεχνάσματα όχι εξαιτίας της πονηρής της φύσης όπως υποστηρίζουν οι βιο-ψυχολογικές θεωρίες αλλά επειδή γνωρίζει ότι στην περίπτωση που συλληφθεί θα στιγματιστεί κοινωνικά, καθώς στράφηκε εναντίον του ρόλου του φύλου της, της καλής, πιστής συζύγου και νοικοκυράς.

Στο βασικό συμπέρασμα των βιο-ψυχολογικών προσεγγίσεων ήταν ότι η γυναίκα ήταν απλά κάτι «λιγότερο» από τον άνδρα, πιο αδύναμη στο σώμα και στο μυαλό και επομένως ανίκανη να διαπράξει εγκλήματα κατά της ζωής³⁶⁶. Ωστόσο, η αυξανόμενη συμμετοχή των γυναικών σε εγκλήματα κατά της ζωής την χρονική περίοδο 1960-1996 δείχνει κάθε άλλο παρά την σωματική και ψυχική αδυναμία τους. Σύμφωνα με τις βιολογικές προσεγγίσεις, εξαιτίας αυτής της εκ φύσεως αδυναμίας, οι γυναίκες ήταν πιο εύκολο να είναι τα θύματα παρά οι δράστες. Αυτή όμως η φυσική ευπάθεια ήταν μία κοινωνική κατασκευή των ανδρών, προκειμένου να εκμεταλλεύονται σωματικά και ψυχικά τις γυναίκες.

Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις αποπλανημένων γυναικών που οδηγούνται στη δολοφονία του δράστη, μετά από μακροχρόνια θυματοποίηση, οι οποίες όμως κατηγορούνται για φόνο πρώτου βαθμού. Τα θύματά τους είναι συνήθως πρόσωπα από το οικογενειακό περιβάλλον τους – σύζυγος, πατέρας – και είναι συνήθως οι ίδιες

³⁶³ Βλ. Τσίγκανου, Ι., υπό δημοσίευση, σσ. 5-6.

³⁶⁴ Βλ. Παπαϊωάννου, Π., *Εγκλήματα Ζηλοτυπίας: εγκληματολογική θεώρηση και νομολογία*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2001, σ. 205.

³⁶⁵ Βλ. Τσίγκανου, Ι., υπό δημοσίευση, σσ. 6-7.

³⁶⁶ Βλ. Jones, A., ό.π., p. 141.

μακροχρόνια κακοποιημένες. Ο δολοφόνος ήταν το θύμα, το θύμα ο εγκληματίας και οι ένορκοι έπρεπε να προστατέψουν το δολοφόνο που ομολογεί³⁶⁷. Ουσιαστικά ο νόμος εξυπηρετούσε τους άνδρες, προκειμένου να συντηρηθούν οι κοινωνικές νόρμες των δύο φύλων, οι οποίες παρουσιάζουν ως πρότυπο την ήρεμη, γλυκιά, στοργική, καλή μητέρα, σύζυγο και νοικοκυρά. Πρόκειται για κοινωνικούς ρόλους και στερεότυπα, στα οποία αντιτίθεται η διάπραξη εγκλημάτων κατά της ζωής από το γυναικείο φύλο³⁶⁸.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα³⁶⁹, η σωματική και ψυχική κακοποίηση της συζύγου ήταν ενάντια της νομοθεσίας, αλλά η αστυνομία και τα δικαστήρια «έκλειναν» τα μάτια. Ωστόσο, αυτές που διέπρατταν εγκλήματα κατά της ζωής για να σώσουν τον εαυτό τους ή τα παιδιά τους, άρχισαν να αντιμετωπίζονται ως λογικές. Από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα, άρχισε να υποστηρίζεται ότι η γυναίκα εγκληματίας οδηγήθηκε σε αυτή την πράξη, εξαιτίας προηγούμενης θυματοποίησης. Οι γυναίκες που μένουν στο σπίτι και δέχονται τη θυματοποίησή τους έχουν περισσότερες πιθανότητες να καταφύγουν στη βία, σε αντίθεση με όσες αρνούνται να παραμείνουν στην προκαθορισμένη από τους άνδρες σφαίρα τους³⁷⁰.

Εκτός, όμως, από τους άνδρες, θύματα των γυναικών είναι και τα μικρά παιδιά (παιδοκτονίες). Εφόσον όμως το αίσθημα της μητρικής στοργής είναι έντονο στη γυναίκα, πώς εξηγείται να προβαίνει σε παιδοκτονίες. Η γυναίκα, σύμφωνα με τον Ε. Φωτάκη³⁷¹, παρασύρεται από ενστικτώδεις ορμές χωρίς να υπολογίζει συνέπειες. Το ένστικτο της αυτοσυντήρησης καταπνίγει το μητρικό φίλτρο. Σύμφωνα με τον εγκληματολόγο Sighele³⁷², η παιδοκτονία ερμηνεύεται από το περιβάλλον στο οποίο ζει η γυναίκα και στην οικογενειακή σφαίρα στην οποία περιορίζεται η γυναικεία δράση. Η γυναίκα επειδή δεν έχει σχέσεις με τον εξωτερικό κόσμο εκδηλώνει τα πάθη της με πρόσωπα του εγγύτερου περιβάλλον της. Ωστόσο, παράλληλα με την έξοδο της γυναίκας από το σπίτι και την είσοδό της στον δημόσιο χώρο από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα, παρατηρείται στην Ελλάδα μικρή αύξηση των γυναικών δραστών εγκλημάτων κατά της ζωής.

Αφενός, η ενασχόληση της γυναίκας με επαγγέλματα εκτός σπιτιού (υιοθέτηση νέου ρόλου) αυξάνει τις ευκαιρίες συναναστροφής με εγκληματίες και της διάπραξης εγκληματικών πράξεων. Αφετέρου, όμως, οι παλιοί στερεοτυπικοί ρόλοι της υποταγής και

³⁶⁷ Βλ. ό.π., pp. 153-169, 281.

³⁶⁸ Παρατηρείται ότι η ποινική αντιμετώπιση της γυναίκας είναι αυστηρότερη σε περιπτώσεις εγκλημάτων που έρχονται σε αντίθεση με το γυναικείο στερεότυπο. Αυτό φαίνεται και από τις αυστηρότερες επιβληθείσες ποινές στις γυναίκες που διέπραξαν εγκλήματα κατά της ζωής κατά την χρονική περίοδο 1960-1996, σε σχέση με αυτές που επιβλήθηκαν για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας.

³⁶⁹ Βλ. ό.π., p. 282 επ.

³⁷⁰ Βλ. ό.π., p. 76.

³⁷¹ Βλ. Φωτάκη, Ε., Ε., ό.π., σσ. 53-59.

³⁷² Βλ. ό.α. στο ό.π., p. 93.

της παθητικής στάσης απέναντι στην επιθετικότητα και της «καλής συζύγου και μητέρας» ερμηνεύουν την μικρή συμμετοχή – παρά την αύξησή της - των γυναικών σε εγκλήματα κατά της ζωής. Οι ρόλοι αυτοί έχουν αφομοιωθεί από τις γυναίκες και στερούν από αυτές την ικανότητα της ενεργητικής αντίδρασης. Η στάση αυτή, όμως, μπορεί να οδηγήσει σε νευρώσεις και βαρύτερες ψυχοπαθολογικές καταστάσεις ακόμη και σε διάπραξη εγκλήματος, ειδικά όταν οι γυναίκες υφίστανται μακροχρόνια θυματοποίηση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

Λαμβάνοντας υπόψη τον κίνδυνο της αναξιοπιστίας των εγκληματολογικών στατιστικών στοιχείων, διαπιστώνεται από την συγκεκριμένη εργασία η μικρή αυξητική τάση των διαπραχθέντων αδικημάτων και των ανδρών και γυναικών φερομένων ως δραστών, με το ανδρικό φύλο να κυριαρχεί και στις αστυνομικές στατιστικές και στις στατιστικές των ποινικών δικαστηρίων. Ωστόσο, η αντιμετώπιση και των δύο φύλων από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης τείνει να είναι ίδια για το σύνολο των αδικημάτων και να διαφοροποιείται σε επιμέρους κατηγορίες αδικημάτων: στα εγκλήματα κατά της ζωής δεν επιβεβαιώνεται ο «ιπποτισμός» του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, διότι οι επιβληθείσες ποινές που επιβάλλονται στις γυναίκες δράστες αυτών των εγκλημάτων είναι αυστηρότερες σε σχέση με τις επιβληθείσες ποινές στις γυναίκες δράστες εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας.

Αν τελικά η γυναίκα απολαμβάνει στο επίπεδο της εγκληματικής δραστηριότητας ένα είδος «ιπποτισμού» του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, είναι καίριας σημασίας να εξεταστεί αν αυτός ο «ιπποτισμός» επεκτείνεται σε κάθε μορφή εγκληματικής συμπεριφοράς ή υπάρχουν κατηγορίες αδικημάτων που θεωρείται ότι πλήττουν περισσότερο μια συγκεκριμένη ανδρική-πατριαρχική ηθική και για αυτό η τιμωρία πρέπει να είναι παραδειγματική ή αυτές οι συμπεριφορές είναι ασυμβίβαστες με τη γυναικεία φύση και πρέπει να υποβιβαστεί η σημασία τους εμπλέκοντας, όπου θεωρείται απαραίτητο, τον βιολογικό ή ψυχολογικό παράγοντα.

Επίσης, πρέπει να ληφθεί υπόψη η βαρύτητα του αδικήματος για το οποίο καταδικάζεται η γυναίκα και ο σκοτεινός αριθμός της γυναικείας εγκληματικότητας, η οποία σε συγκεκριμένα αδικήματα παραμένει ακαταδίωκτη από τον επίσημο κοινωνικό έλεγχο, με συνέπεια να επηρεάζεται η επίσημη «εικόνα» της γυναικείας εγκληματικότητας. Η χαμηλή ορατή γυναικεία εγκληματικότητα που συνοδεύεται από μικρό αριθμό καταδικασθέντων γυναικών, ερμηνεύεται όχι τόσο από τον «ιπποτισμό» του επίσημου

κοινωνικού ελέγχου, αλλά από την επιλεκτική δίωξη των γυναικών από τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες δεν επικεντρώνονται σε ελαφρά αδικήματα, όπως είναι αυτά που διαπράττουν οι γυναίκες. Στο πλαίσιο της χαμηλής ορατής γυναικείας εγκληματικότητας λαμβάνονται υπόψη και οι στερεοτυπικοί ρόλοι του γυναικείου φύλου, ο έντονος ανεπίσημος κοινωνικός έλεγχος που ασκείται στην γυναίκα και οι ευκαιρίες διάπραξης αδικημάτων που διαθέτει.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την ανωτέρω μελέτη διαπιστώνεται ότι η επίσημη «εικόνα» της γυναίκας δράστη διαμορφώνεται και ερμηνεύεται στην Ελλάδα βάση κυρίως των στερεοτυπικών προσλήψεων. Αφενός η αποτυχία των βιολογικών και ψυχαναλυτικών προσεγγίσεων να ερμηνεύσουν τη γυναικεία εγκληματικότητα και αφετέρου η απουσία της γυναικείας εμπειρίας στις περισσότερες κοινωνιολογικές μελέτες και εγκληματολογικές έρευνες, δείχνουν την απουσία του ερευνητικού ενδιαφέροντος για τη γυναικεία εγκληματικότητα. Από τις εγκληματολογικές θεωρίες, η θεωρία των κοινωνικών ρόλων και του κοινωνικού ελέγχου μπορούν να ερμηνεύσουν ως ένα βαθμό τη χαμηλή γυναικεία εγκληματικότητα, για την οποία ευθύνεται κυρίως ο έντονος ανεπίσημος κοινωνικός έλεγχος που ασκείται στη γυναίκα, βάση του συστήματος κοινωνικών αξιών που έχει αφομοιώσει. Ακόμη και στη φεμινιστική εγκληματολογία η γυναίκα εγκληματίας αντιμετωπίζεται με έντονα προβληματικό τρόπο που ενισχύει την στερεοτυπική κοινωνική πρόσληψη του φαινομένου της γυναικείας εγκληματικότητας, η οποία ερμηνεύεται ως αποτέλεσμα της γυναικείας απελευθέρωσης.

Η ανδροκεντρική ερμηνεία της γυναικείας εγκληματικότητας αποτυπώνεται και στις εγκληματολογικές στατιστικές, όπου το ανδρικό φύλο κυριαρχεί έναντι του γυναικείου. Μία πρώτη εξέταση του προφίλ της επίσημης «εικόνας» της γυναίκας δράστη, έτσι όπως εμφανίζεται στα επίσημα εγκληματολογικά στατιστικά στοιχεία στην Ελλάδα, επιβεβαιώνει και συντηρεί τις κυρίαρχες στερεοτυπικές προσλήψεις της ελληνικής κοινωνίας για τους παραδοσιακούς ρόλους των δύο φύλων. Ο προβαλλόμενος από διάφορες θεωρητικές ερμηνείες της χαμηλής γυναικείας εγκληματικότητας «ιπποτισμός» του επίσημου κοινωνικού ελέγχου φαίνεται μέσα από την κυριαρχία του ανδρικού φύλου στις στατιστικές των αδικημάτων και των ποινικών δικαστηρίων και επιβεβαιώνει αφενός την παθητική στάση της γυναίκας απέναντι στην εγκληματικότητα και επιθετικότητα, το ρόλο του αδύναμου γυναικείου φύλου και το στερεότυπο της «καλής συζύγου και μητέρας» και αφετέρου την ενεργητική αντίδραση του άνδρα, ο οποίος είναι αυτός που συνήθως εγκληματεί.

Η αυξητική τάση της γυναικείας εγκληματικότητας ιδίως από τη δεκαετία του 1980 και έπειτα δείχνει τη γυναίκα κάθε άλλο παρά αδύναμη. Δεν υπάρχουν ενδείξεις που να μας βεβαιώνουν ότι οι διαφορές ανάμεσα στην ανδρική και γυναικεία εγκληματικότητα οφείλονται στη γλυκιά γυναικεία φύση που δεν διαθέτουν οι άνδρες, καθώς οι γυναίκες είναι ικανές να διαπράττουν σοβαρά ποινικά αδικήματα όμοια με τα αντίστοιχα των

ανδρών. Η αύξηση αυτή, όμως, εν μέρει επιβεβαιώνει και συντηρεί τις στερεοτυπικές αντιλήψεις, διότι επικεντρώνεται σε αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας, τα οποία συμφωνούν με το κοινωνικά επικρατούν για τη γυναίκα στερεότυπο και για τα οποία εκφράζεται η επιείκεια του συστήματος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Ωστόσο, αυτός ο «ιπποτισμός» απέναντι στο γυναικείο φύλο αμφισβητείται σε ορισμένες κατηγορίες αδικημάτων, όπως στα κατά της ζωής, στα οποία οι επιβληθείσες ποινές είναι αυστηρότερες σε σχέση με αυτές που επιβάλλονται σε άλλες κατηγορίες αδικημάτων. Και σε αυτήν την περίπτωση, όμως, οι κοινωνικοί ρόλοι αποτελούν σημαντικό παράγοντα, διότι πρόκειται για εγκλήματα που έρχονται σε αντίθεση με το αφομοιωμένο από τις γυναίκες σύστημα αξιών, στο οποίο η μη συμμόρφωση συνδέεται με αυστηρή αντιμετώπιση από τον ανεπίσημο και επίσημο κοινωνικό έλεγχο.

Εάν όντως υπάρχει μία διαφορετική αντιμετώπιση της γυναίκας από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης αυτό δεν οφείλεται τόσο στη μεταβλητή αυτή καθεαυτή του φύλου όσο στο γεγονός ότι οι γυναίκες εγκληματούν λιγότερο και διαπράττουν μικρότερης βαρύτητας αδικήματα. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη το σκοτεινό αριθμό της γυναικείας εγκληματικότητας και την αύξηση της τελευταίας κυρίως λόγω της μείωσης του σκοτεινού αριθμού, διαπιστώνεται ότι η ορατή γυναικεία εγκληματικότητα αποτελεί ουσιαστικά μία κοινωνική κατασκευή.

Πάντως, σε κάθε ερμηνεία της ορατής γυναικείας εγκληματικότητας και της αντιμετώπισης αυτής από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα χαρακτηριστικά της κοινωνικοποίησης και τις διαφορετικές από κοινωνία σε κοινωνία ευκαιρίες που παρέχονται στις γυναίκες, οι κοινωνικοί ρόλοι των δύο φύλων, οι μηχανισμοί του ανεπίσημου και επίσημου κοινωνικού ελέγχου, η βαρύτητα του αδικήματος, το ποινικό μητρώο, η σχέση ανάμεσα στην κοινωνική θέση και την επίσημα καταγεγραμμένη εγκληματικότητα, ο τρόπος συλλογής των στατιστικών στοιχείων και καταγραφής των εγκληματολογικών στατιστικών και ο σκοτεινός αριθμός της εγκληματικότητας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Becker, S., H., *Οι περιθωριοποιημένοι. Μελέτες στην κοινωνιολογία της παρέκκλισης*, (μτφρ. Κουτζόγλου, Α. & Μπουρλιάστιος, Ι., Γ., Β.), Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2000.
- Thornberry, T., Smith, C., Rivera, G., Huizinga, D. & Stouthmer – Loeber, M., «Δελτίο για τη δικαιοσύνη των ανηλίκων. Διαλυμένες οικογένειες και παραβατικότητα», (μτφρ. Ξένου, Μ.), *Ποινική Δικαιοσύνη*, τευχ. 23, Ιανουάριος 2000, σσ. 73-76.
- Αλεξιάδης, Στ., *Εγκληματολογία*, έκδ. γ', Θεσσαλονίκη, Σάκκουλα, 1989.
- Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., «Οι ιδιαιτερότητες της γυναικείας εγκληματικότητας. Μία απόπειρα εξήγησής της», στο: *Αφιέρωμα στη μνήμη Ηλία Δασκαλάκη*, Αθήνα, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1991, σσ. 77-200.
- Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α., *Παραδόσεις Εγκληματολογίας Α'*, Αθήνα, Αντ. Σάκκουλας, 1979.
- Δασκαλάκης, Η., «Η εγκληματολογική σημασία του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών. The Greek Review of Social Research*, τ. 25, γ' τετράμηνο 1975, σσ. 370-384.
- Δασκαλάκης, Η., *Η εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης. Παραδόσεις*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1985.
- *Εγκληματολογική Στατιστική Έτους 1960*, Η:11 Δικαιοσύνη, Αθήνα, Ε.Σ.Υ.Ε., Εθνικό Τυπογραφείο, 1963.
- Ζαραφονίτου, Χ., *Εμπειρική εγκληματολογία*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1995.
- Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου, Ε. & Τσιλιμιγκάκη, Β., «Κεφάλαιο 1: Η εγκληματικότητα των γυναικών», στο: Θανοπούλου, Μ., Φρονίμου, Ε. & Τσιλιμιγκάκη, Β. (επιμ.), *Αποφυλακιζόμενες γυναίκες: το δικαίωμα στην επαγγελματική επανένταξη*, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1997, σσ. 33-46.
- Κουράκης, Ε., Ν., «Εκθεση για την εξέλιξη της εγκληματικότητας στη σημερινή Ελλάδα», *Ποινική Δικαιοσύνη*, τ. Β', τευχ. 20, Οκτώβριος 1999, σσ. 1036-1041.

- Κουράκης, Ν., Αθανασίου, Ε. & Πατεράκης, Ν., *Το έγκλημα της απάτης. Θεωρία – Νομολογία – Υποδείγματα*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2001.
- Κρανιδιώτη, Μ., *Η κλοπή σε καταστήματα. Το φαινόμενο και ο κοινωνικός του έλεγχος*, Αθήνα, Σάκκουλας, 1995.
- Κυριαζή, Ν., *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1999.
- Λαμπροπούλου, Ε., «Κεφάλαιο 5. Η επιλεκτικότητα της ποινικής δίωξης», στο: Λαμπροπούλου, Ε. (επιμ.), *Κοινωνιολογία του ποινικού δικαίου και των θεσμών της ποινικής δικαιοσύνης*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1999, σσ. 135-189.
- Μαγγανάς, Δ., Α., «Η εξέλιξη της νεανικής παραβατικότητας στο Κεμπέκ», *Ποινική Δικαιοσύνη*, τευχ. 28, Ιούνιος 2000, σσ. 671-676.
- Μακράκης, Β., «Απομυθοποιώντας το μεθοδολογικό μονισμό», στο: Παπαγεωργίου, Γ. (επιμ.), *Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνα*, Αθήνα, Τυπωθητώ – Γ. Δαρδάνος, 1998, σσ. 19-38.
- Μαυρής, Μ., «Γυναικεία εγκληματικότητα(;)», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τ. 68^Α, 1988, σσ. 150-162.
- Νικολαΐδης, Π., «Γυναίκα, κοινωνία και έγκλημα στην Κύπρο», *Ποινική Δικαιοσύνη*, τευχ. 76, Δεκέμβριος 2004, σσ. 1422-1423.
- Νόβα – Καλτσούνη, Χ., «Η εγκληματική δραστηριότητα της γυναίκας», *Ελληνική Επιθεώρηση Εγκληματολογίας*, τ. 3-4, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1989, σσ. 170-186.
- Παντελίδου – Μαλούτα, Μ., «Ελληνική πολιτική κουλτούρα: το φύλο της αριστεράς και της δεξιάς», στο: Λυριντζής, Χ. & Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.), *Εκλογές και κόμματα στη δεκαετία του 1980. Εξελίξεις και προοπτικές του πολιτικού συστήματος*, Αθήνα, Θεμέλιο, 1990, σσ. 97-120.
- Παπαγεωργίου, Γ., «Η φεμινιστική κριτική της παραδοσιακής επιστημονικής έρευνας και η εναλλακτική πρότασή της», στο: Παπαγεωργίου, Γ. (επιμ.), *Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνα*, Αθήνα, Τυπωθητώ – Γ. Δαρδάνος, 1998, σσ. 119-142.
- Παπαδοπούλου, Δ., Π., Τεπέρογλου, Α. & Τσαμπαρλή, Δ., «Παραβατικότητα – έφηβοι και ευθύνη», στο: Δασκαλάκη, Η., Παπαδοπούλου, Δ., Π., Τσαμπαρλή, Δ., Τσίγκανου, Ι. & Φρονίμου, Έ. (επιμ.), *Εγκληματίες και θύματα στο κατώφλι του 21^{ου} αι. Αφιέρωμα στη μνήμη Ηλία Δασκαλάκη*, Αθήνα, Ε.Κ.Κ.Ε., 2000, σσ. 319-333.
- Παπαϊωάννου, Π., *Εγκλήματα ζηλοτυπίας: εγκληματολογική θεώρηση και νομολογία*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2001.

- Πιτσελά, Α., *Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων*, έκδ. δ', Αθήνα – Θεσσαλονίκη, Σάκκουλα, 2002.
- Σορωνιάτη – Βιτσιλάκη, Χ., «Η συμπληρωματικότητα ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων στην κοινωνιολογική και εκπαιδευτική έρευνα», στο: Παπαγεωργίου, Γ. (επιμ.), *Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνα*, Αθήνα, Τυπωθτώ – Γ. Δαρδάνος, 1998, σσ. 255-289.
- *Στατιστική της Δικαιοσύνης, Πολιτικής Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής Έτους 1965*, Η: 16 Δικαιοσύνη, Αθήνα, Ε.Σ.Υ.Ε., Εθνικό Τυπογραφείο, 1967.
- *Στατιστική της Δικαιοσύνης, Πολιτικής Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής Έτους 1970*, Η:21 Δικαιοσύνη, Αθήνα, Ε.Σ.Υ.Ε., Εθνικό Τυπογραφείο, 1971.
- *Στατιστική της Δικαιοσύνης, Πολιτικής Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής Έτους 1975*, Η:26 Δικαιοσύνη, Αθήνα, Ε.Σ.Υ.Ε., Εθνικό Τυπογραφείο, 1977.
- *Στατιστική της Δικαιοσύνης, Πολιτικής Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής Έτους 1980*, Η:31 Δικαιοσύνη, Αθήνα, Ε.Σ.Υ.Ε., Εθνικό Τυπογραφείο, 1982.
- *Στατιστική της Δικαιοσύνης, Πολιτικής Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής Έτους 1985*, Η:35 Δικαιοσύνη, Αθήνα, Ε.Σ.Υ.Ε., Εθνικό Τυπογραφείο, 1988.
- *Στατιστική της Δικαιοσύνης, Πολιτικής Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής Έτους 1990*, Η:40 Δικαιοσύνη, Αθήνα, Ε.Σ.Υ.Ε., Εθνικό Τυπογραφείο, 1994.
- *Στατιστική της Δικαιοσύνης, Πολιτικής Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής Έτους 1995*, Η: 46 Δικαιοσύνη, Αθήνα, Ε.Σ.Υ.Ε., Εθνικό Τυπογραφείο, 1997.
- *Στατιστική της Δικαιοσύνης, Πολιτικής Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής Έτους 1996*, Η:16 Δικαιοσύνη, Αθήνα, Ε.Σ.Υ.Ε., Εθνικό Τυπογραφείο, 1999.
- Τριβιζάς, Ε., «Το προεμμηνόρρυσιακό σύνδρομο και η γυναικεία εγκληματικότητα», *Ελληνική Επιθεώρηση Εγκληματολογίας*, 11-16, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1993-1995, σσ. 67-112.

- Τρωϊάνου – Λούλα, Α., «Μετέφηβοι. Ποινική αντιμετώπιση. Σωφρονιστική μεταχείριση», *Ποινικά*, 51, Αθήνα – Κομοτηνή, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1997.
- Τσίγκανου, Ι., «Οι εγκληματολογικές όψεις του κοινωνικού αποκλεισμού», *Τετράδια Εγκληματολογίας*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2002, σσ. 15-104.
- Τσίγκανου, Ι., «Το “κοινωνικό μειονέκτημα” της παραβατικότητας», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τ. στ', τευχ. 22, 1997, σσ. 51-69.
- Τσίγκανου, Ι., *Φύλο και κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες: η περίπτωση της γυναικείας εγκληματικότητας στην Ελλάδα σήμερα*, υπό δημοσίευση, σσ. 1-20.
- Φαρσεδάκης, Ι., «Η αντιμετώπιση της γυναίκας από το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης», στο: Φαρσεδάκη, Ι. (επιμ.), *Η κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όριά της. Μερικές ιστορικές, συγκριτικές, θεωρητικές και πρακτικές επισημάνσεις*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1991, σσ. 249-256.
- Φαρσεδάκης, Ι., Ι., *Παραβατικότητα και κοινωνικός έλεγχος των ανηλίκων*, α', Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1985.
- Φαρσεδάκης, Ι., Ι., *Στοιχεία εγκληματολογίας*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1996.
- Φρονίμου, Ε., «Γυναίκες και φυλακή: όψεις της ελληνικής πραγματικότητας», στο: Δασκαλάκη, Η., Παπαδοπούλου, Δ. Π., Τσαμπαρλή Δ., Τσίγκανου, Ι. & Φρονίμου, Ε. (επιμ.), *Εγκληματίες και θύματα στο κατώφλι του 21^{ου}. Αφιέρωμα στη μνήμη Ηλίας Δασκαλάκη*, Αθήνα, Ε.Κ.Κ.Ε., 2000, σσ. 367-373.
- Φωτάκης, Ε., Ε., *Η εγκληματούσα γυναίκα. Μελέτη ψυχολογική, κοινωνιολογική και εγκληματολογική*, Αθήνα, Ι. Ν. Ζαχαρόπουλος, 1939.
- Χάιδου, Α., «Η γυναικεία εγκληματικότητα», στο: Χάιδου, Α. (επιμ.), *Θετικιστική Εγκληματολογία. Αιτιολογικές προσεγγίσεις του εγκληματικού φαινομένου*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1996, σσ. 265-275.
- Χάιδου, Α., *Η ιδρυματική και εξωιδρυματική μεταχείριση των ανηλίκων στην Ελλάδα και το εξωτερικό*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1990.
- Χάιδου, Α., *Το θεωρητικό και θεσμικό πλαίσιο του κοινωνικού ελέγχου των ανηλίκων*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 1989.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Acker, J., «The problem with patriarchy», *Sociology*, vol. 23, no. 2, May 1989, pp. 235-240.

- Adler, F., Mueller, W., O., G. & Laufer, S., W., *Criminology. The shorter version*, 3^d ed., Boston, McGrawHill, 1998.
- Alder, M., C. & Polk, K., «Masculinity and child homicide», *The British Journal of Criminology*, vol. 36, no. 3, Special Issue 1996, pp. 396-411.
- Apospori, E. & Spinellis, D., C., «Mother's work outside the home and children's deviant behaviour: a conditional relationship», in: Spinellis, D., C. (ed.), *Crime in Greece in perspective*, Athens-Komotini, Ant. N. Sakkoulas, 1997, pp. 151-163.
- Baskin, R., D. & Sommers, B., I., «The gender question in research on female criminality», *Social Justice. A journal of crime, conflict and world order*, vol. 17, no. 2, issue 40, Summer 1990, pp. 148-156.
- Buckle, A. & Farrington, P. D., «An observational study of shoplifting», *The British Journal of Criminology*, vol. 24, no. 1, January 1984, pp. 63-73.
- Carlen, P., «Continuations. Women, crime, feminism and realism», *Social Justice. A journal of crime, conflict and world order*, vol. 17, no. 4, Issue 42, Winter 1990, pp. 106-123.
- Chesney – Lind, M., *The female offender. Girls, women and crime*, London, Sage Publications, χ.χ.
- Daly, K. & Stephens, J., D., «The “dark figure” of criminology towards a black and multi-ethnic feminist agenda for theory and research», in: Rafter, H., N. & Heidensohn, F. (eds.), *International feminist perspectives in criminology. Engendering a discipline*, Buckingham – Philadelphia, Open University Press, 1995, pp. 189-215.
- Day, K., «The ethic of care and women's experiences of public space», *Journal of Environmental Psychology*, vol. 20, 2000, pp. 103-124.
- del Olmo, R., «The economic crisis and the criminalization of Latin American women», *Social Justice. A journal of crime, conflict and world order*, vol. 17, no. 2, issue 40, Summer 1990, pp. 40-53.
- Gilligan, C., *In a different voice: psychological theory and women's development*, Cambridge, Harvard University Press, 1982.
- Gove, R., W. & Tudor, F., J., «Adult sex roles and mental illness», *American Journal of Sociology*, vol. 38, no. 4, January 1973, pp. 812-835.

- Gove, R., W., «The effect of age and gender on deviant behavior a biopsychosocial perspective», in: Rossi, S., A. (ed), *Gender and the life course*, New York, Aldine, 1985, pp. 115-144.
- Heidensohn, F., *Women in control? The role of women in law enforcement*, Oxford, Clarendon Press, 1992.
- Jefferson, T., «Introduction», *The British Journal of Criminology*, vol. 36, no. 3, Special Issue 1996, pp. 337-347.
- Jones, A., *Women who kill*, New York, Fawcett Columbine, 1980.
- Kersten, J., «Culture, masculinities and violence against women», *The British Journal of Criminology*, vol. 36, no. 3, Special issue 1996, pp. 382-395.
- Klein, D., «Crime through gender's prism feminist criminology in the United States», in: Rafer, H., N. & Heidensohn, F. (eds.), *International feminist perspectives in criminology. Engendering a discipline*, Buckingham – Philadelphia, Open University Press, 1995, pp. 216-237.
- Kurzwil, E., «A psychoanalytic feminism. Implications for sociological theory», in: Wallace, A. (ed.) *Feminism and sociological theory*, London, Sage Publications, 1989, pp. 82-97.
- Lemert, E., *Human deviance, social problems and social control*, Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall, 1967.
- Liddle, M., A., «State, masculinities and law. Some comments on gender and English state-formation», *The British Journal of Criminology*, vol. 36, no. 3, special issue 1996, pp. 361-380.
- Merton, K., R., «Social structure and anomie», in: Merton, K., R. (ed.), *Social theory and social structure*, New York, The Free Press, 1957, pp. 161-194.
- Messerschmidt, W., J., «From patriarchy to gender: feminist theory, criminology and the challenge of diversity», in: Rafer, H., N. & Heidensohn, F. (eds.), *International feminist perspectives in criminology. Engendering a discipline*, Buckingham – Philadelphia, Open University Press, 1995, pp. 167-188.
- Pitch, T., «Feminist politics, crime, law and order in Italy», in: Rafer, H., N. & Heidensohn, F. (eds.), *International feminist perspectives in criminology. Engendering a discipline*, Buckingham – Philadelphia, Open University Press, 1995, pp. 86-106.
- Pollak, O., *The criminality of women*, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1950.

- Rafter, H., N. & Heidensohn, F., «Introduction the development of feminist perspectives on crime», in: Rafter, H., N. & Heidensohn, F. (eds.), *International feminist perspectives in criminology. Engendering a discipline*, Buckingham – Philadelphia, Open University Press, 1995, pp. 1-14.
- Simpson, S., S., «Feminist theory, crime and justice», *Criminology*, vol. 27, no. 4, 1989, pp. 605-631.
- Smart, C., «The new female criminal: reality or myth», *The British Journal of Criminology*, vol. 19, no. 1, January 1979, pp. 50-59.
- Spinellis, D., C. & Kranidioti, M., «Greek crime statistics», in: Spinellis, D., C. (ed.), *Crime in Greece in perspective*, Athens-Komotini, Ant. N. Sakkoulas, 1997, pp. 45-62.
- Spinellis, D., C., «Key-findings of a preliminary self-report delinquency study in Greece: contribution to the 1992 international self-report project», in: Spinellis, D., C. (ed.), *Crime in Greece in perspective*, Athens-Komotini, Ant. N. Sakkoulas, 1997, pp. 93-133.
- Whyte, F., W., *Street corner society. The social structure of an Italian slum*, Chicago – Illinois, University of Chicago Press, 1943.
- Yotopoulos – Marangopoulos, A., *The peculiarities of female criminality and their causes. A human rights perspective*, London, Esperia Publications, 1992.
- Young, A., «Criminology and the Question of Feminism», in: Young, A. (ed.) *Imaging Crime: Textual Outlaws and Criminal Conversations*, London, Sage Publications, 1996.

KEIMENA AΠO TO ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- Adler, F., A feminist perspective on women and crime, www.keltawebconcepts.com.au/efemcrim1.htm, 14/1/05.
- French, M., «Feminist Criminology, Female Crime and Integrated Theory. All men are rapists and that's all they are», www.oup.co.uk/doc/college/maguire/ch04.doc+feminism theories criminal, 13/1/05.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.: ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ
ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ¹

Πίνακας 1. ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

	<i>ΕΤΟΣ</i>					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	194865	295353	291355	330803	329110	349476

Πίνακας 2. ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑΤΩΝ

	<i>ΕΤΟΣ</i>					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	776	1043	2560	4692	8244	6531
ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑΤΑ	184089	294310	288795	326111	320866	342945

Πίνακας 3. ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ

	<i>ΕΤΟΣ</i>					
<i>ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ</i>	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΤΤΙΚΗ	72247	112728	96535	108032	123343	140367
ΛΟΙΠΗ ΣΤ. ΕΛΛΑΣ & ΕΥΒΟΙΑ	14722	23585	19801	24509	17117	17787
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	17202	26361	24084	32301	37061	32777
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	3151	5790	5690	6371	6628	7004
ΗΠΕΙΡΟΣ	4063	8136	7811	7230	6035	6713
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	12856	15513	16286	16843	13496	12554
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	41834	62139	72148	85875	67479	75344
ΘΡΑΚΗ	5359	8807	8988	11194	7560	7020
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	6045	13321	12876	16405	18314	19568
ΚΡΗΤΗ	7386	18973	27136	22043	32077	30342

Πίνακας 4. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ / ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

	<i>ΕΤΟΣ</i>					
<i>ΦΥΛΟ</i>	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	179147	287965	259203	278696	246566	258602
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	14558	21522	20252	31873	32986	38537

Πίνακας 5. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ / ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ

	<i>ΕΤΟΣ</i>					
<i>ΟΙΚΙΣΜΟΣ</i>	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΩ ΤΩΝ 10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ	107455	167872	176605	195770	207747	227945
2000-10000 ΚΑΤΟΙΚΟΙ	25178	44572	50473	58876	57933	60403
ΜΕΧΡΙ 2000 ΚΑΤΟΙΚΟΙ	52232	82909	64277	76157	63430	61128

¹ Βλ. Εγκληματολογική Στατιστική Έτος 1960, Στατιστική της Δικαιοσύνης, Πολιτικής Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής Έτους 1965, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990, 1995, 1996. Ο λόγος για τον οποίο σε ορισμένους πίνακες δεν έχουμε ως αφετηρία το έτος 1960 είναι επειδή δεν υπήρχαν οι πινακοποιήσεις από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος.

Πίνακας 6. ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	72573	61737	63101	98025	109020	92524	92368	74934	70394
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	10076	8668	7038	10554	9066	8372	11494	10975	11280

Πίνακας 7. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΠΟΙΝΕΣ²

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ	9001	8875	12410	17563	18421	11512	9995	17254	15077
ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ								52825	48862
ΑΝΕΥ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ								1456	2145
ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ	850	426	880	787	11304	11574	9898	3000	4304
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 0-3 ΜΗΝ.	63039	53564	55748	90634	90462	72011	70547	57165	49962
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 3-6 ΜΗΝ.	4003	4421	3241	3431	4087	4874	6014	6468	6876
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 6-12 ΜΗΝ.	1679	2140	1616	1704	2152	2269	3388	3987	4456
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 1 ΕΤΟΥΣ									
ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ	845	1088	1301	1271	881	1643	2371	3839	4290
ΠΡΟΣΚΑΙΡΗ ΚΑΘΕΙΡΞΗ	166	91	121	135	64	141	131	435	458
ΙΣΟΒΙΑ	14	4	16	7	4	6	15	35	41
ΠΟΙΝΗ ΘΑΝΑΤΟΥ	7	3	1	4	0	1	0		
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ			177	52	66	5	4		

Πίνακας 8. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΠΟΙΝΕΣ³

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ	2354	2108	2568	3040	2770	1634	1944	3602	3280
ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ								6984	7462
ΑΝΕΥ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ								46	191
ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ	427	146	106	66	428	529	566	275	344
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 0-3 ΜΗΝ.	9121	7963	6365	9931	8251	7223	9715	8600	8554
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 3-6 ΜΗΝ.	302	396	340	307	233	414	637	1175	1320
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 6-12 ΜΗΝ.	71	104	85	99	114	141	390	583	662
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 1 ΕΤΟΥΣ									
ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ	33	53	110	141	37	59	177	336	383
ΠΡΟΣΚΑΙΡΗ ΚΑΘΕΙΡΞΗ	6	6	5	2	0	4	5	3	14
ΙΣΟΒΙΑ	0	0	2	1	0	0	2	2	3
ΠΟΙΝΗ ΘΑΝΑΤΟΥ ⁴	1	0	0	0	0	0	0		
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ			125	7	3	2	2		

² Για τα έτη 1995 και 1996, στο σύνολο των καταδικασθέντων περιλαμβάνονται 6 των οποίων η ποινή δεν δηλώθηκε και δεν υπάρχουν καταδικασθέντες σε θάνατο.

³ Για τα έτη 1995 και 1996, στο σύνολο των καταδικασθέντων περιλαμβάνονται 6 των οποίων η ποινή δεν δηλώθηκε και δεν υπάρχουν καταδικασθέντες σε θάνατο.

⁴ Στην Ελλάδα καταργήθηκε επισήμως το 1993.

Πίνακας 9. ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ⁵

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ							
	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	2549	2163	5359	4640	6963	5173	5812	5010
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	105	91	125	102	152	155	245	208

Πίνακας 10. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	103	74	64	18	117	132
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	107	82	40	20	31	33
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	99	59	61	22	42	49
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	20	13	2	19	114	54

Πίνακας 11. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	5	3	1	0	12	6
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	4	5	0	0	5	2
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	3	3	0	0	0	5
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	0	0	0	1	2	1

Πίνακας 12. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	2547	2191	3890	2765	3054	2527
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	892	1232	1362	1306	1111	971
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	1141	658	940	738	595	665
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	115	84	58	109	138	55
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	93	9	69	30	126	148
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	822	939	706	1519	815	793
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	2	0	1	0	0	1

⁵ Ο πίνακας 9 περιλαμβάνει τους ανήλικους υποβληθέντες σε περιορισμό εντός ψυχιατρικού ή σωφρονιστικού καταστήματος και σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Οι πίνακες 17-38 προκύπτουν από τους πίνακες 6 (σύνολο καταδικασθέντων) και 9.

Πίνακας 13. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	58	47	85	56	112	86
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	14	19	21	49	48	34
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	32	9	34	39	32	32
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ	3	6	1	6	5	6
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	1	0	1	1	3	8
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	41	34	34	110	25	54
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 14. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	115	47	286	86	286	229
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	36	19	100	32	147	84
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	46	9	62	16	32	35
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ	3	6	1	0	2	3
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	12	0	8	1	8	8
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	7936	34	6969	5746	4146	4362
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 15. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	3	96	6	1	15	18
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	1	65	2	1	10	3
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	0	40	1	1	1	2
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ	0	3	0	0	0	0
ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	0	4	0	0	0	0
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	334	8229	288	349	314	489
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 16. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΡΡΕΝΕΣ	3	8	4	1	1	4
ΘΗΛΥ	0	1	0	0	0	0

Πίνακας 17. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΤΤΙΚΗ	28379	21649	16504	43720	33745	26136	24921	17136	19852	
ΛΟΙΠΗ ΣΤ. ΕΛΛΑΣ & ΕΥΒΟΙΑ	5456	7411	7753	10802	16649	10218	11690	8809	7680	
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	10056	9754	10256	9029	13642	13319	12987	12038	11092	
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	1382	1175	1343	1141	1788	1440	1402	1230	961	
ΗΠΕΙΡΟΣ	2235	1656	2043	2261	4685	2628	1873	1652	1486	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	5642	3414	3997	7049	8067	8276	9311	5841	3826	
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	10216	10083	13290	18050	19382	23275	24158	21132	19240	
ΘΡΑΚΗ	2174	2404	2075	3045	5082	5437	3501	3412	2655	
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	2748	2456	2542	2450	4625	4433	3592	5486	5721	
ΚΡΗΤΗ	3372	2914	3676	4063	5532	4180	3904	3946	2819	
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ/ ΑΓΝΩΣΤΟ	913	1370	1785	1794	463	145	202	64	72	

Πίνακας 18. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΤΤΙΚΗ	4583	4364	2291	5046	3033	2709	3109	2907	3663	
ΛΟΙΠΗ ΣΤ. ΕΛΛΑΣ & ΕΥΒΟΙΑ	532	713	806	1192	1714	876	1473	1353	1238	
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1330	1131	1204	888	1022	1310	1778	1627	1578	
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	257	128	128	121	154	101	132	174	121	
ΗΠΕΙΡΟΣ	336	213	198	226	307	196	154	274	186	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	597	332	363	992	513	588	1030	668	479	
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1493	1066	1201	1220	1365	1702	2722	2558	2506	
ΘΡΑΚΗ	252	243	291	253	239	323	300	318	278	
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	392	303	280	210	338	415	496	856	1024	
ΚΡΗΤΗ	278	258	292	525	478	301	452	483	412	
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ/ ΑΓΝΩΣΤΟ	26	22	75	6	5	3	3	2	3	

Πίνακας 19. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
13-17 ΕΤΩΝ	405	369	351	822	939	706	1489	815	794
18-20 ΕΤΩΝ	3012	3319	2270	7936	8229	6969	5746	4146	4362
21-24 ΕΤΩΝ	5027	4206	4829	10536	9682	8482	8438	6548	7127
25-29 ΕΤΩΝ	9565	8302	7623	14599	14427	11227	10905	9309	9193
30-34 ΕΤΩΝ	10477	9023	9268	11550	15073	13023	12739	9734	9362
35-44 ΕΤΩΝ	13686	14963	18013	24275	27176	22972	24211	19608	17256
45-59 ΕΤΩΝ	14338	12302	14454	19872	26206	23604	22509	18728	16458
60 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ	4357	4085	4993	6061	6407	5127	6295	5772	5217
ΑΓΝΩΣΤΗ	9936	5350	1469	2378	892	425	45	282	638
ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΜ./ΘΕΡ. ΜΕΤΡΑ	1770	2367	1994	5250	4616	6875	5133	5670	4841
ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΣΩΦΡΩΝ. ΜΕΤΡΑ				105	13	77	31	134	156

Πίνακας 20. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
13-17 ΕΤΩΝ	46	27	52	41	34	34	110	25	54
18-20 ΕΤΩΝ	331	340	243	334	273	288	349	314	489
21-24 ΕΤΩΝ	678	624	559	689	588	610	803	688	1032
25-29 ΕΤΩΝ	1090	1211	779	1276	1009	1032	1366	1339	1521
30-34 ΕΤΩΝ	1209	1176	933	1250	1225	1168	1751	1599	1629
35-44 ΕΤΩΝ	1859	2011	2000	3225	2386	2228	3419	3397	3035
45-59 ΕΤΩΝ	1809	1648	1686	2656	2721	2344	2863	2686	2539
60 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ	667	611	598	724	721	616	822	886	877
ΑΓΝΩΣΤΗ	2285	1022	199	360	111	52	11	41	109
ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΜ./ΘΕΡ. ΜΕΤΡΑ	102	103	80	123	100	151	154	242	195
ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΣΩΦΡΩΝ. ΜΕΤΡΑ				1	0	1	1	3	8

Πίνακας 21. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΓΑΜΟΙ	19319	16383	13407	36673	35385	31160	32620	30256	30655
ΕΓΓΑΜΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	23696	22787	28290	55168	74666	65760	61850	47528	42523
ΕΓΓΑΜΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	11951	9435	5973	2806	3142	2197	2435	2141	1526
ΧΗΡΟΙ/ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	236	217	146	133	216	324	534	626	557
ΧΗΡΟΙ/ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	211	110	105	38	31	34	66	136	94
ΑΓΝΩΣΤΗ	17160	15354	17343	8566	220	12	36	59	49

Πίνακας 22. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΓΑΜΟΙ	1417	1144	1043	2161	1792	1482	2787	3632	4632	
ΕΓΓΑΜΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	3437	3516	3299	7739	6951	6772	8549	7165	6458	
ΕΓΓΑΜΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	1777	1724	929	461	283	215	199	276	256	
ΧΗΡΟΙ/ ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	384	200	176	135	104	44	100	126	119	
ΧΗΡΟΙ/ ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	218	109	69	17	17	8	10	19	13	
ΑΓΝΩΣΤΗ	2843	2080	1613	166	21	3	4	2	10	

Πίνακας 23. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΓΡΑΜΜΑΤΟΙ	1315	966	768	1228	761	333	569	818	856	
ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΜΕΣΗ	49902	46676	39467	89390	98144	80837	80953	58654	56536	
ΑΝΩΤΑΤΗ	4416	3558	5921	10357	12235	16384	14511	19829	16943	
ΑΝΩΤΑΤΗ	661	613	1041	1920	2325	1924	1485	1388	1023	
ΑΓΝΩΣΤΗ	16279	12473	18067	489	195	9	23	57	46	

Πίνακας 24. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΓΡΑΜΜΑΤΟΙ	1211	815	496	306	136	64	81	88	88	
ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΜΕΣΗ	5209	5434	4018	9596	8091	6968	9345	7313	8325	
ΑΝΩΤΑΤΗ	262	229	408	608	770	1342	2053	3627	2903	
ΑΝΩΤΑΤΗ	36	34	62	139	152	149	168	189	162	
ΑΓΝΩΣΤΗ	3358	2261	2145	30	19	1	2	3	10	

Πίνακας 25. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ, ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΑΥΤΩΝ ΒΟΗΘΟΙ, Κ.ΛΠ.	886	823	1060	2017	2268	1488	1298	1143	830	
ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ	53	454	3266	1403	1929	1948	556	30	20	
ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	1577	1578	618	1621	3219	3860	2961	2401	2187	
ΕΜΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΩΛΗΤΕΣ	13526	14572	18155	19519	23373	22391	21677	19375	16611	
ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, Κ.ΛΠ.	16961	12147	10837	12099	12169	11712	11887	8004	6194	
ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧ.	16128	83	113	42897	45386	39219	39143	31306	31787	
ΑΣΧ. ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	4279	1316	1399	6248	8810	8429	10193	7133	6215	
ΑΚΑΤΑΤΑΚΤΟΙ		6368	6824	11868	8808	235	14	62	42	
ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ	331	338	393	589	769	1063	762	622	762	
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ			97	46	36	64	48	38	17	
ΚΛΗΡΙΚΟΙ, ΜΟΝΑΧΟΙ, Κ.ΛΠ.		812		21	41	26	29	28	21	
ΑΝΕΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ: ΟΙΚΙΑΚΑ, ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ, ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΕΣ, ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ	746	982	925	2872	4478	6296	6181	7067	7478	
ΜΑΘΗΤΕΣ	793		821	2184	2374	2756	2792	3537	3240	

Πίνακας 26. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ, ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΑΥΤΩΝ ΒΟΗΘΟΙ, Κ.ΛΠ.	112	81	123	190	168	137	144	181	146	
ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ	1	20	181	72	98	115	40	3	3	
ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	71	110	36	120	227	273	355	361	325	
ΕΜΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΩΛΗΤΕΣ	627	810	1053	1017	1353	1940	2451	3492	3104	
ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, Κ.ΛΠ.	90	68	77	45	82	102	176	108	122	
ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧ.	1157	0	1	660	809	878	937	1109	1881	
ΑΣΧ. ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	387	846	644	1048	1160	1373	1982	1418	1830	
ΑΚΑΤΑΤΑΚΤΟΙ		1096	624	1211	195	7	0	4	7	
ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ	2	0	0	1	3	2	11	3	4	
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ			3	0	5	8	1	3	0	
ΚΛΗΡΙΚΟΙ, ΜΟΝΑΧΟΙ, Κ.ΛΠ.				1	3	0	2	0	0	
ΑΝΕΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ: ΟΙΚΙΑΚΑ, ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ, ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΕΣ, ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ	5643	4737	3843	6259	5009	3611	5476	4381	3913	
ΜΑΘΗΤΕΣ	41	29	25	55	56	78	74	157	153	

Πίνακας 27. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΜΕΓ. ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000	36518	37591	39294	70454	71165	59240	59657	47620	46948
ΚΑΤΟΙΚΩΝ	28757	24540	25313	32307	41653	39604	37171	31904	26146
ΑΛΛΟΔΑΠΗ	90				649	641	710	1136	2263
ΑΓΝΩΣΤΟ	7208				193	2	3	86	47

Πίνακας 28. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΜΕΓ. ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000	4644	5674	4584	8315	6573	5925	8183	7645	7862
ΚΑΤΟΙΚΩΝ	3651	2617	2462	2315	2526	2531	3400	3316	3056
ΑΛΛΟΔΑΠΗ	7				52	66	66	251	561
ΑΓΝΩΣΤΟ	1774				17	2	0	8	9

Πίνακας 29. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

ΜΕΓ. ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000	41612	36839	35712	66878	64114	56825	54826	46442	44969
ΚΑΤΟΙΚΩΝ	27484	23943	24206	26614	39468	33633	33838	28352	24501
ΑΓΝΩΣΤΗ / ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΔΟΣ	3477	3504	5346	9892	10078	9029	8877	5952	5934

Πίνακας 30. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

ΜΕΓ. ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000	6143	5900	4426	8127	5379	5314	6953	7149	7557
ΚΑΤΟΙΚΩΝ	3812	2805	2479	2276	3537	2916	4450	3852	3658
ΑΓΝΩΣΤΗ / ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΔΟΣ	121	68	224	276	252	294	246	219	273

Πίνακας 31. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΧΩΡΑ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ	200	178	88	113	251	280
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	294	405	516	510	828	1811
ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	108	66	37	87	50	160

Πίνακας 32. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΧΩΡΑ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ	11	10	10	17	17	22
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	30	36	51	46	228	527
ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	3	6	5	3	5	9

Πίνακας 33. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ⁶

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	27558	17647	29655	33989	46262	45152	47472	35710	30583
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1430	1035	1885	1355	1639	2192	3453	3627	3150

Πίνακας 34. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	5311	2730	3155	5923	8959	7251	8833	6892	6002
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	1770	1263	1853	2560	3788	3725	4498	3650	3395
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	726	1056	983	1305	2023	2152	2497	2093	1634
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	355	547	567	768	1329	1441	1382	1071	628
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩ	710	446	660	1342	1588	3009	4139	2293	1563

Πίνακας 35. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	449	187	238	283	487	561	1117	1034	937
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	147	106	155	106	185	249	430	562	537
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	43	112	73	62	82	161	264	313	245
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	30	52	50	28	31	99	121	158	74
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩ	87	35	72	37	66	227	357	376	203

⁶ Για τα έτη 1960 και 1965 λείπουν τα στοιχεία περί υποτροπής των καταδικασθέντων παρά των Ποινικών Δικαστηρίων Αθηνών – Πειραιώς.

**Πίνακας 36. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ
ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ
ΤΕΛΕΥΤΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ**

ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	4623	2839	5597	5235	5576	4128	4182	3619	3253
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	3411	2233	2548	3611	4903	3950	4220	3598	3172
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	2389	1685	4722	3276	3912	3462	3728	2941	2478
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	1630	1074	3514	2581	3972	3138	3124	2460	1765
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩ	6633	3774	6056	7388	10212	12896	10869	7093	6693

**Πίνακας 37. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ
ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ
ΤΕΛΕΥΤΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ**

ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	307	181	396	277	230	199	232	272	259
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	107	104	126	103	148	151	187	254	263
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	65	87	282	140	90	101	165	164	164
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	37	40	214	72	78	60	113	116	88
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩ	158	131	279	242	242	384	467	378	380

Πίνακας 38. ΑΓΝΩΣΤΗ ΥΠΟΤΡΟΠΗ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ						
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	1700	572	1	0	13	1	1
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	206	74	0	0	4	0	0

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.: ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ
ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ⁷

Πίνακας 1. ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	11954	18716	31658	47524	79088	81121

Πίνακας 2. ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΤΤΙΚΗ	6767	11494	19688	31644	51700	53843
ΛΟΙΠΗ ΣΤ. ΕΛΛΑΣ & ΕΥΒΟΙΑ	318	341	1114	1539	2824	2773
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	543	762	1761	2438	4327	4480
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	94	101	213	437	1040	965
ΗΠΕΙΡΟΣ	168	123	155	450	728	847
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	386	419	878	1391	1709	2106
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2848	4580	5959	6536	11914	11489
ΘΡΑΚΗ	130	192	664	344	433	423
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	336	407	583	857	1353	1256
ΚΡΗΤΗ	364	288	643	1888	3060	2939

Πίνακας 3. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ/ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ
ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	6163	10296	5527	8070	11241	8199
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	782	1234	429	1032	834	1005

Πίνακας 4. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ / ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΔΡΑΣΤΕΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΟΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑ ΤΕΛΕΣΜΕΝΟ	161	177	1660	2596	5314	3803
ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΟΣ	20	8	17	130	198	71
ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑ ΤΕΛΕΣΜΕΝΟ	11384	18260	29859	44104	72404	76712
ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑΤΟΣ	389	271	122	694	1172	535

⁷ Βλ. Εγκληματολογική Στατιστική Έτος 1960, Στατιστική της Δικαιοσύνης, Πολιτικής Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής Έτους 1965, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990, 1995, 1996. Ο λόγος για τον οποίο σε ορισμένους πίνακες δεν έχουμε ως αφετηρία το έτος 1960 είναι επειδή δεν υπήρχαν οι πινακοποιήσεις από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος.

Πίνακας 5. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ / ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ

ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΩ ΤΩΝ 10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ	9565	16041	27344	38642	62589	63859
2000-10000 ΚΑΤΟΙΚΟΙ	767	1013	1892	4187	8845	9217
ΜΕΧΡΙ 2000 ΚΑΤΟΙΚΟΙ	1622	1662	2422	4695	7654	8045

Πίνακας 6. ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	8113	4872	3588	3102	2474	2446	2992	2862	3007
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1355	665	516	449	296	235	331	331	403

Πίνακας 7. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ	50	555	548	582	498	386	349	679	724	
ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ								1813	1881	
ΑΝΕΥ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ								311	377	
ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ	21	2	22	8	20	16	21	14	18	
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 0-3 ΜΗΝ.	5364	2980	2307	1859	1329	1047	1020	944	1032	
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 3-6 ΜΗΝ.	925	1036	671	656	516	507	692	572	600	
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 6-12 ΜΗΝ.	387	561	327	339	397	380	639	473	486	
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 1 ΕΤΟΥΣ +	216	280	230	204	198	454	588	728	753	
ΠΡΟΣΚΑΙΡΗ ΚΑΘΕΙΡΞΗ	29	13	23	33	12	42	30	130	114	
ΙΣΟΒΙΑ	1	0	0	1	0	0	2	1	4	
ΠΟΙΝΗ ΘΑΝΑΤΟΥ	0	0	0	2	0	0	0			
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ			8	0	0	0	0			

Πίνακας 8. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ	18	96	155	161	113	76	83	129	161	
ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ								190	229	
ΑΝΕΥ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ								8	10	
ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ	61	2	1	1	1	2	0	1	3	
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 0-3 ΜΗΝ.	1119	488	376	344	201	133	101	145	183	
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 3-6 ΜΗΝ.	80	139	104	84	56	58	137	84	102	
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 6-12 ΜΗΝ.	11	27	28	15	28	25	49	48	65	
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 1 ΕΤΟΥΣ+	6	9	5	4	10	16	44	52	48	
ΠΡΟΣΚΑΙΡΗ ΚΑΘΕΙΡΞΗ	0	0	0	1	0	1	0	1	2	
ΙΣΟΒΙΑ	0	0	0	0	0	0	0	1	0	
ΠΟΙΝΗ ΘΑΝΑΤΟΥ	0	0	0	0	0	0	0			
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ			2	0	0	0	0			

Πίνακας 9. ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ⁸

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ							
	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	1363	1015	1276	964	966	718	807	789
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	52	39	33	28	29	34	46	39

Πίνακας 10. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	47	20	9	1	5	7
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	62	35	24	10	14	12
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	83	50	42	20	25	27
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	18	10	2	19	41	26

Πίνακας 11. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	4	2	0	0	2	1
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	2	2	0	0	3	1
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	2	3	0	0	0	3
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	0	0	0	1	2	1

Πίνακας 12. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	122	121	82	41	54	66
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	189	294	189	121	151	154
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	570	317	479	367	308	323
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	93	65	37	94	60	30
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	57	6	49	25	89	99
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	71	58	64	125	106	115
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	1	0	0	0	0	1

⁸ Ο πίνακας 9 περιλαμβάνει τους ανήλικους υποβληθέντες σε περιορισμό εντός ψυχιατρικού ή σωφρονιστικού καταστήματος και σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Οι πίνακες 17-38 προκύπτουν από τους πίνακες 6 (σύνολο καταδικασθέντων) και 9.

Πίνακας 13. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	5	4	3	1	2	3
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	4	7	5	2	8	7
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	14	8	19	24	21	14
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	2	2	0	4	5	5
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	0	0	1	1	3	3
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	7	0	2	2	1	9
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 14. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	5	3	5	3	13	8
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	5	11	11	6	18	9
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	13	18	29	8	15	16
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	3	3	0	0	2	3
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	4	1	5	1	8	8
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	589	424	448	416	293	403
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 15. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	0	0	0	0	0	0
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	0	0	0	0	0	0
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	0	0	1	1	0	1
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	0	0	0	0	0	0
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	0	0	0	0	0	0
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	57	31	20	27	29	34
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 16. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΡΡΕΝΕΣ	2	7	3	1	1	0
ΘΗΛΥ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 17. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΤΤΙΚΗ	4150	2823	1491	1774	1025	1144	1516	1206	1483	
ΛΟΙΠΗ ΣΤ. ΕΛΛΑΣ & ΕΥΒΟΙΑ	399	441	383	330	437	377	382	325	300	
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	800	819	624	551	415	486	507	439	394	
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	93	81	79	52	61	33	43	57	62	
ΗΠΕΙΡΟΣ	149	153	101	151	130	80	76	69	69	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	557	287	298	278	330	227	279	195	166	
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1187	991	1019	770	607	691	506	856	898	
ΘΡΑΚΗ	262	249	110	132	114	119	91	159	150	
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	215	180	160	142	120	85	138	206	159	
ΚΡΗΤΗ	254	183	244	180	186	158	157	155	108	
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ /ΑΓΝΩΣΤΟ	47	28	94	18	13	12	15	2	7	

Πίνακας 18. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΤΤΙΚΗ	943	433	283	279	111	93	139	115	192	
ΛΟΙΠΗ ΣΤ. ΕΛΛΑΣ & ΕΥΒΟΙΑ	37	25	30	28	31	38	46	33	19	
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	102	92	80	40	60	36	56	44	48	
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	7	12	4	5	4	2	3	9	63	
ΗΠΕΙΡΟΣ	17	10	7	9	17	11	8	12	4	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	35	22	34	27	17	20	38	18	14	
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	163	83	70	64	47	42	46	103	123	
ΘΡΑΚΗ	10	20	9	3	10	8	4	10	13	
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	12	15	12	8	8	7	13	13	15	
ΚΡΗΤΗ	27	3	16	19	19	7	11	20	9	
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ /ΑΓΝΩΣΤΟ	2	2	10	0	0	0	1	0	2	

**Πίνακας 19. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ**

ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
13-17 ΕΤΩΝ	196	178	186	71	58	64	125	106	116	
18-20 ΕΤΩΝ	697	919	606	589	424	448	416	293	403	
21-24 ΕΤΩΝ	625	459	525	478	463	524	581	489	495	
25-29 ΕΤΩΝ	828	588	533	497	429	417	563	594	566	
30-34 ΕΤΩΝ	638	458	489	312	295	269	412	429	439	
35-44 ΕΤΩΝ	726	673	669	524	351	341	490	498	522	
45-59 ΕΤΩΝ	644	452	441	335	351	294	317	326	343	
60 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ	188	151	134	97	82	79	89	110	107	
ΑΓΝΩΣΤΗ	2539	1131	135	203	21	10	0	20	17	
ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΝΑΜ./ ΘΕΡ. ΜΕΤΡΑ	1032	1226	885	1214	957	912	691	707	681	
ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΣΩΦΡΩΝ. ΜΕΤΡΑ				61	7	54	26	97	107	

**Πίνακας 20. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ**

ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
13-17 ΕΤΩΝ	12	4	18	7	0	2	2	1	9	
18-20 ΕΤΩΝ	43	58	56	57	31	20	27	29	34	
21-24 ΕΤΩΝ	74	46	79	47	41	30	47	34	50	
25-29 ΕΤΩΝ	88	61	79	77	42	42	36	45	74	
30-34 ΕΤΩΝ	54	50	52	38	37	31	44	76	60	
35-44 ΕΤΩΝ	115	102	112	78	58	50	80	66	92	
45-59 ΕΤΩΝ	75	47	68	65	62	42	69	57	66	
60 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ	25	12	28	17	20	17	26	21	12	
ΑΓΝΩΣΤΗ	823	285	31	63	5	1	0	2	6	
ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΝΑΜ./ ΘΕΡ. ΜΕΤΡΑ	46	52	32	33	28	28	33	43	36	
ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΣΩΦΡΩΝ. ΜΕΤΡΑ				0	0	1	1	3	3	

**Πίνακας 21. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΓΑΜΟΙ	2971	2907	2131	2773	2245	2337	2474	2542	2636	
ΕΓΓΑΜΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	1161	975	1152	1146	1089	1012	1159	1055	1116	
ΕΓΓΑΜΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	843	562	336	135	93	50	60	52	30	
ΧΗΡΟΙ/ ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	17	9	8	11	4	11	15	14	10	
ΧΗΡΟΙ/ ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	15	17	16	4	3	2	0	5	1	
ΑΓΝΩΣΤΗ	3106	1765	960	309	4	0	2	1	3	

Πίνακας 22. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΓΑΜΟΙ	184	158	173	188	119	84	136	188	249	
ΕΓΓΑΜΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	126	145	167	241	185	165	219	177	182	
ΕΓΓΑΜΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	152	101	78	24	15	15	6	8	9	
ΧΗΡΟΙ/ ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	19	9	11	5	2	0	3	3	1	
ΧΗΡΟΙ/ ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	10	5	10	1	2	0	1	1	0	
ΑΓΝΩΣΤΗ	864	299	116	23	1	0	0	0	1	

Πίνακας 23. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΓΡΑΜΜΑΤΟΙ	144	104	86	68	37	35	77	166	224	
ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ	4326	4117	2842	3843	2948	2758	3206	3093	3225	
ΜΕΣΗ	387	287	325	417	411	577	405	385	298	
ΑΝΩΤΑΤΗ	38	28	37	26	41	41	21	24	46	
ΑΓΝΩΣΤΗ	3218	1699	1313	24	0	1	1	1	3	

Πίνακας 24. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΓΡΑΜΜΑΤΟΙ	67	49	27	24	29	12	19	18	21	
ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ	358	361	296	421	271	204	300	308	367	
ΜΕΣΗ	26	21	24	32	23	48	41	47	49	
ΑΝΩΤΑΤΗ	2	0	3	2	1	3	5	4	5	
ΑΓΝΩΣΤΗ	902	286	205	3	0	0	0	0	0	

Πίνακας 25. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ, ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΑΥΤΩΝ ΒΟΗΘΟΙ, Κ.ΛΠ.	69	66	71	59	49	40	22	27	37	
ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	1	0	113	28	26	13	5	2	1	
ΕΜΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΩΛΗΤΕΣ	214	175	38	46	88	146	133	91	68	
ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, Κ.ΛΠ.	705	480	497	366	248	173	210	222	220	
ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧ. ΑΣΧ. ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	1355	940	727	455	358	358	382	273	222	
ΑΚΑΤΑΤΑΚΤΟΙ ΕΝΟΠΛΕΣ	2208	8	13	1827	1520	1599	1919	1696	1707	
ΔΥΝΑΜΕΙΣ	250	152	133	115	90	83	112	128	109	
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ, ΜΟΝΑΧΟΙ, Κ.ΛΠ.		1397	680	585	242	6	2	0	3	
ΑΝΕΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ: ΟΙΚΙΑΚΑ, ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ, ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΕΣ, ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ	24	17	17	29	26	22	18	5	12	
ΜΑΘΗΤΕΣ			7	3	1	1	2	1	2	
				0	1	0	0	0	3	
	115	70	92	331	311	628	629	872	1013	
	430	458	384	534	475	343	276	352	399	

Πίνακας 26. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ, ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΑΥΤΩΝ ΒΟΗΘΟΙ, Κ.ΛΠ.	19	9	18	11	7	2	2	3	5	
ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	0	0	4	0	0	0	0	0	0	
ΕΜΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΩΛΗΤΕΣ	15	13	4	7	7	14	9	13	16	
ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, Κ.ΛΠ.	8	14	27	27	19	6	16	16	22	
ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧ. ΑΣΧ. ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	2	3	3	2	1	4	7	5	1	
ΑΚΑΤΑΤΑΚΤΟΙ ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ	83	0	0	43	44	35	39	72	97	
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ, ΜΟΝΑΧΟΙ, Κ.ΛΠ.	53	44	47	27	17	14	20	20	9	
ΑΝΕΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ: ΟΙΚΙΑΚΑ, ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ, ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΕΣ, ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ		262	60	71	16	1	0	0	0	
ΜΑΘΗΤΕΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
			0	0	0	0	0	0	0	
				0	0	0	0	0	0	
	472	301	339	280	202	178	264	227	269	
	18	12	11	14	11	16	8	21	23	

Πίνακας 27. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ	3889	3821	2924	2870	2104	2189	2575	2421	2587
ΑΛΛΟΔΑΠΗ	9				108	118	127	164	351
ΑΓΝΩΣΤΟ	1818				10	0	0	21	8

Πίνακας 28. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ	477	431	421	395	228	188	272	260	330
ΑΛΛΟΔΑΠΗ	1				10	8	3	14	41
ΑΓΝΩΣΤΟ	663				2	1	0	1	0

Πίνακας 29. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ	5932	4403	2929	2952	2174	2270	2642	2536	2812
ΑΓΝΩΣΤΗ / ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΔΟΣ	227	78	150	100	60	46	56	42	37

Πίνακας 30. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ	1138	596	424	381	222	186	265	273	358
ΑΓΝΩΣΤΗ / ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΔΟΣ	9	5	13	5	1	3	1	3	3

Πίνακας 31. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ, ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΧΩΡΑ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ	15	39	20	18	7	10
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	23	62	92	100	155	332
ΧΩΡΕΣ	4	7	6	9	2	6

Πίνακας 32. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ, ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΧΩΡΑ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ	0	0	0	2	0	0
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	2	6	8	1	14	39
ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	0	4	0	0	0	0

Πίνακας 33. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ⁹

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	2363	1172	1660	1225	1137	1101	1500	1292	1145
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	148	52	113	44	32	38	76	93	74

Πίνακας 34. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	514	202	288	294	258	271	383	272	240	
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	210	116	202	149	136	166	172	156	131	
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	94	59	94	91	73	73	101	86	57	
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	43	36	57	48	60	51	54	27	26	
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩ	105	49	67	63	64	43	77	92	66	

Πίνακας 35. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	56	12	31	12	12	8	22	25	19	
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	18	0	17	3	2	5	6	12	7	
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	6	2	5	2	0	1	6	7	5	
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	3	0	3	0	2	1	3	0	1	
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩ	10	2	4	3	1	0	4	5	4	

⁹ Για τα έτη 1960 και 1965 λείπουν τα στοιχεία περί υποτροπής των καταδικασθέντων παρά των Ποινικών Δικαστηρίων Αθηνών – Πειραιώς.

Πίνακας 36. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	287	144	245	143	104	92	113	93	107
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	227	106	135	86	93	92	128	115	93
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	175	91	179	96	79	83	124	112	105
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	112	69	118	67	83	53	98	76	62
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩ	596	300	275	188	187	177	250	263	258

Πίνακας 37. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	21	14	28	10	6	11	11	11	6
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	15	4	5	3	0	3	4	7	14
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	8	3	10	6	2	7	8	8	3
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	2	1	4	1	1	0	3	3	2
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩ	9	14	6	4	6	2	9	15	13

Πίνακας 38. ΑΓΝΩΣΤΗ ΥΠΟΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ						
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	126	64	0	0	1	0	0
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	30	12	0	0	0	0	0

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ
ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ¹⁰

Πίνακας 1. ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	1253	1422	1692	1915	2049	2056

Πίνακας 2. ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΤΤΙΚΗ	422	430	411	552	574	571
ΛΟΙΠΗ ΣΤ. ΕΛΛΑΣ & ΕΥΒΟΙΑ	149	168	167	210	245	231
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	152	203	258	260	295	280
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	23	23	26	31	43	42
ΗΠΕΙΡΟΣ	39	42	45	62	69	59
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	97	112	148	134	153	146
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	243	285	416	431	428	494
ΘΡΑΚΗ	38	41	73	63	63	78
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	26	38	49	62	65	51
ΚΡΗΤΗ	64	80	99	110	114	104

Πίνακας 3. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ/ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	1289	1464	1766	2006	2078	2090
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	53	58	57	78	117	129

Πίνακας 4. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ / ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΔΡΑΣΤΕΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ

ΕΙΔΟΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑ ΤΕΛΕΣΜΕΝΟ	52	57	95	106	153	171
ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΟΣ	47	67	59	100	135	151
ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑ ΤΕΛΕΣΜΕΝΟ	1153	1295	1538	1708	1758	1732
ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΠΛΗΜΜΕΛΗΜΑΤΟΣ	1	3	0	1	3	2

¹⁰ Βλ. Εγκληματολογική Στατιστική Έτος 1960, Στατιστική της Δικαιοσύνης, Πολιτικής Δικαιοσύνης, Εγκληματολογικής και Σωφρονιστικής Έτους 1965, 1970, 1975, 1980, 1985, 1990, 1995, 1996. Ο λόγος για τον οποίο σε ορισμένους πίνακες δεν έχουμε ως αφετηρία το έτος 1960 είναι επειδή δεν υπήρχαν οι πινακοποιήσεις από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος.

Πίνακας 5. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ / ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΧΘΕΝΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ

ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΩ ΤΩΝ 10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ	548	558	678	871	878	843
2000-10000 ΚΑΤΟΙΚΟΙ	83	107	217	280	374	359
ΜΕΧΡΙ 2000 ΚΑΤΟΙΚΟΙ	622	757	797	764	797	854

Πίνακας 6. ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	613	656	801	884	786	542	513	865	718
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	60	38	36	41	33	18	30	33	30

Πίνακας 7. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ	120	192	255	284	267	216	208	528	412
ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ								253	233
ΑΝΕΥ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ								70	73
ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ	0	0	0	0	9	2	1	2	0
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 0-3 ΜΗΝ.	47	50	77	46	169	27	18	35	22
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 3-6 ΜΗΝ.	154	195	345	235	108	70	43	43	24
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 6-12 ΜΗΝ.	252	291	267	445	394	259	182	221	180
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 1 ΕΤΟΥΣ+	65	81	69	77	85	157	240	498	435
ΠΡΟΣΚΑΙΡΗ ΚΑΘΕΙΡΞΗ	64	32	32	32	17	20	20	46	38
ΙΣΟΒΙΑ	9	4	8	6	4	6	9	20	19
ΠΟΙΝΗ ΘΑΝΑΤΟΥ	6	3	1	2	0	1	0		
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ			2	0	0	0	0		

Πίνακας 8. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΕΣ ΠΟΙΝΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ	29	16	23	19	19	10	17	25	22
ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ								7	5
ΑΝΕΥ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ								0	3
ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ	0	0	0	0	1	0	0	0	0
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 0-3 ΜΗΝ.	11	55	13	3	8	1	4	1	1
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 3-6 ΜΗΝ.	19	9	12	10	3	4	1	5	1
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 6-12 ΜΗΝ.	9	11	7	19	18	8	10	13	9
ΦΥΛΑΚΙΣΗ 1 ΕΤΟΥΣ+	12	7	0	7	3	4	11	13	16
ΠΡΟΣΚΑΙΡΗ ΚΑΘΕΙΡΞΗ	6	6	2	1	0	1	3	0	1
ΙΣΟΒΙΑ	0	0	2	1	0	0	0	1	2
ΠΟΙΝΗ ΘΑΝΑΤΟΥ	1	0	0	0	0	0	0		
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ			0	0	0	0	0		

Πίνακας 9. ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ¹¹

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ							
	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΡΡΕΝΕΣ	21	12	13	15	11	3	6	10
ΘΗΛΥ	1	2	3	0	0	1	1	1

Πίνακας 10. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	0	0	0	0	0	0
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	1	2	0	0	0	0
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	2	0	1	0	0	0
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 11. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	0	0	0	0	0	0
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	0	0	0	0	0	0
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	0	0	0	0	0	0
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 12. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	0	5	0	0	0	0
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	3	2	2	1	2	3
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	4	5	1	1	3	3
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	2	0	0	0	0	0
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	2	0	4	1	1	1
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	1	4	0	16	10	4
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	0	0	0	0	0	0

¹¹ Ο πίνακας 9 περιλαμβάνει τους ανήλικους υποβληθέντες σε περιορισμό εντός ψυχιατρικού ή σωφρονιστικού καταστήματος και σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Οι πίνακες 17-38 προκύπτουν από τους πίνακες 6 (σύνολο καταδικασθέντων) και 9.

Πίνακας 13. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

<i>ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ</i>	<i>ΕΤΟΣ</i>					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	0	0	0	0	0	0
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	0	0	0	0	0	0
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	1	0	0	1	1	2
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	0	0	0	0	0	0
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	0	0	0	0	0	0
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	0	0	0	0	0	0
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 14. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

<i>ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ</i>	<i>ΕΤΟΣ</i>					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	0	0	0	0	0	0
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	0	0	0	0	0	1
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	0	0	1	0	0	1
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	0	0	0	0	0	0
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	0	0	0	0	0	0
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	41	59	33	29	30	26
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 15. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

<i>ΕΠΙΒΛΗΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ</i>	<i>ΕΤΟΣ</i>					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΕΠΙΠΛΗΞΗ	0	0	0	0	0	0
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΜ. ΓΟΝΕΩΝ, ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ	0	0	0	0	0	0
ΕΠΙΜ. ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	0	0	0	0	0	0
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΗΡΙΑ	0	0	0	0	0	0
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	0	0	0	0	0	0
ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ	5	2	1	2	1	2
ΜΗ ΔΗΛΩΘΕΙΣΑ ΠΟΙΝΗ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 16. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

<i>ΦΥΛΟ</i>	<i>ΕΤΟΣ</i>					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΡΡΕΝΕΣ	0	0	0	0	0	0
ΘΗΛΥ	0	0	0	0	0	0

Πίνακας 17. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΤΤΙΚΗ	156	158	253	261	191	182	167	215	194	
ΛΟΙΠΗ ΣΤ. ΕΛΛΑΣ & ΕΥΒΟΙΑ	54	77	93	98	105	132	84	128	105	
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	82	113	114	105	121	74	84	123	106	
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	22	19	7	15	23	11	13	9	18	
ΗΠΕΙΡΟΣ	26	43	22	34	28	13	14	34	21	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	61	44	44	48	50	12	33	52	13	
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	113	119	175	171	186	67	69	198	191	
ΘΡΑΚΗ	19	36	31	37	48	25	10	25	22	
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	14	19	18	24	19	4	15	26	20	
ΚΡΗΤΗ	57	38	47	52	27	30	26	59	35	
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ/ ΑΓΝΩΣΤΟ	9	11	9	0	3	3	0	2	2	

Πίνακας 18. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΤΤΙΚΗ	9	10	12	22	12	7	11	19	12	
ΛΟΙΠΗ ΣΤ. ΕΛΛΑΣ & ΕΥΒΟΙΑ	13	3	2	4	3	2	2	4	2	
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	8	8	8	5	3	4	5	3	6	
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	4	0	0	0	0	0	3	0	0	
ΗΠΕΙΡΟΣ	0	0	2	4	0	0	0	2	0	
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	3	1	1	1	1	1	2	0	2	
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	12	13	10	5	7	2	6	3	7	
ΘΡΑΚΗ	6	3	1	2	1	0	0	0	0	
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	1	0	0	0	3	0	1	1	0	
ΚΡΗΤΗ	4	1	1	1	2	2	1	2	2	
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ/ ΑΓΝΩΣΤΟ	0	0	1	0	0	0	0	0	0	

**Πίνακας 19. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ**

ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
13-17 ΕΤΩΝ	5	3	2	1	4	0	16	10	4
18-20 ΕΤΩΝ	16	35	28	41	59	33	29	30	26
21-24 ΕΤΩΝ	65	69	82	98	98	59	67	97	92
25-29 ΕΤΩΝ	150	136	157	161	172	95	89	147	124
30-34 ΕΤΩΝ	120	131	147	128	111	82	75	113	117
35-44 ΕΤΩΝ	123	163	231	230	171	132	102	197	142
45-59 ΕΤΩΝ	92	82	121	132	138	117	101	191	153
60 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ	16	16	26	38	31	26	34	77	53
ΑΓΝΩΣΤΗ ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΝΑΜ./ΘΕΡ. ΜΕΤΡΑ	15	22	9	14	3	0	0	3	10
ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΣΩΦΡΩΝ. ΜΕΤΡΑ	1	20	10	11	14	5	2	5	6
				2	0	4	1	1	1

**Πίνακας 20. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ**

ΟΜΑΔΑ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
13-17 ΕΤΩΝ	2	0	0	0	0	0	0	0	0
18-20 ΕΤΩΝ	10	1	5	5	2	1	2	1	2
21-24 ΕΤΩΝ	12	7	6	11	5	1	5	5	1
25-29 ΕΤΩΝ	11	3	5	6	5	3	3	8	4
30-34 ΕΤΩΝ	5	8	1	6	6	3	6	3	8
35-44 ΕΤΩΝ	7	7	10	8	7	2	7	8	8
45-59 ΕΤΩΝ	8	6	4	4	7	6	5	8	5
60 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ	2	4	4	1	1	2	2	0	1
ΑΓΝΩΣΤΗ ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΝΑΜ./ΘΕΡ. ΜΕΤΡΑ	2	2	1	1	0	0	0	0	1
ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΣΩΦΡ. ΜΕΤΡΑ	1	1	2	2	0	0	1	1	1
				0	0	0	0	0	0

**Πίνακας 21. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΓΑΜΟΙ	261	235	218	293	324	187	214	346	317
ΕΓΓΑΜΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	203	258	416	455	436	335	278	488	397
ΕΓΓΑΜΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	114	117	81	68	37	25	18	32	13
ΧΗΡΟΙ/ ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	3	5	4	4	3	4	5	4	0
ΧΗΡΟΙ/ ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	5	2	1	0	1	2	1	1	1
ΑΓΝΩΣΤΗ	27	60	93	36	0	0	0	0	0

**Πίνακας 22. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΓΑΜΟΙ	21	10	10	20	10	5	13	15	8	
ΕΓΓΑΜΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	19	14	15	18	22	10	17	17	23	
ΕΓΓΑΜΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	10	6	3	4	0	1	1	2	0	
ΧΗΡΟΙ/ ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑ ΤΕΚΝΩΝ	5	3	1	1	1	1	0	0	0	
ΧΗΡΟΙ/ ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΙ ΑΝΕΥ ΤΕΚΝΩΝ	2	1	0	1	0	1	0	0	0	
ΑΓΝΩΣΤΗ	3	5	9	0	0	0	0	0	0	

**Πίνακας 23. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ**

ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΓΡΑΜΜΑΤΟΙ	7	4	6	13	8	2	2	5	5	
ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ	356	495	439	712	649	401	382	625	524	
ΜΕΣΗ	33	37	37	86	118	120	109	190	168	
ΑΝΩΤΑΤΗ	18	16	32	39	26	30	23	50	31	
ΑΓΝΩΣΤΗ	199	125	299	6	0	0	0	1	0	

**Πίνακας 24. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ**

ΒΑΘΜΟΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΑΓΡΑΜΜΑΤΟΙ	18	6	3	2	0	0	1	0	0	
ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ	31	23	17	28	25	10	22	14	17	
ΜΕΣΗ	0	0	1	11	8	6	7	18	10	
ΑΝΩΤΑΤΗ	0	0	2	3	0	2	1	2	4	
ΑΓΝΩΣΤΗ	11	10	15	0	0	0	0	0	0	

Πίνακας 25. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ, ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΑΥΤΩΝ ΒΟΗΘΟΙ, Κ.ΛΠ.	20	22	32	35	25	24	18	40	26	
ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	0	4	31	11	9	5	2	0	0	
ΓΡΑΦΕΙΟΥ	11	19	20	15	39	48	40	61	75	
ΕΜΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΩΛΗΤΕΣ	36	42	101	84	64	37	37	63	42	
ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, Κ.ΛΠ.	149	120	113	105	103	60	65	117	73	
ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧ.	107	2	6	490	443	309	275	433	387	
ΑΣΧ. ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	25	18	12	18	28	18	23	44	38	
ΑΚΑΤΑΤΑΚΤΟΙ		23	38	45	29	0	0	1	0	
ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ	4	12	1	13	13	17	17	23	17	
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ			0	1	1	0	0	1	0	
ΚΛΗΡΙΚΟΙ, ΜΟΝΑΧΟΙ, Κ.ΛΠ.				1	0	0	1	1	0	
ΑΝΕΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ: ΟΙΚΙΑΚΑ, ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ, ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΕΣ, ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ	9	9	22	26	38	29	33	79	64	
ΜΑΘΗΤΕΣ	10	15	8	12	9	6	5	8	6	

Πίνακας 26. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ, ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΑΥΤΩΝ ΒΟΗΘΟΙ, Κ.ΛΠ.	1	3	3	4	0	2	1	2	2	
ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
ΓΡΑΦΕΙΟΥ	0	1	0	1	2	1	2	15	2	
ΕΜΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΠΩΛΗΤΕΣ	0	0	2	9	2	0	0	2	1	
ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, Κ.ΛΠ.	1	1	1	1	1	0	1	0	0	
ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΜΗΧ.	9	0	0	4	4	4	1	3	5	
ΑΣΧ. ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	2	1	4	0	3	0	3	0	3	
ΑΚΑΤΑΤΑΚΤΟΙ		2	5	2	0	0	0	0	0	
ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ	0	0	0	0	0	0	1	0	0	
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ			0	0	0	0	0	0	0	
ΚΛΗΡΙΚΟΙ, ΜΟΝΑΧΟΙ, Κ.ΛΠ.				0	0	0	0	0	0	
ΑΝΕΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ: ΟΙΚΙΑΚΑ, ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ, ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΕΣ, ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ	45	26	20	21	21	11	22	11	17	
ΜΑΘΗΤΕΣ	0	0	0	2	0	0	0	1	1	

**Πίνακας 27. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ**

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ	323	356	515	540	479	363	326	558	455	
ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ	281	307	281	305	310	187	175	302	251	
ΑΛΛΟΔΑΠΗ	1				12	3	15	9	22	
ΑΓΝΩΣΤΟ	8				0	0	0	2	0	

**Πίνακας 28. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ**

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ	18	20	19	28	19	12	20	27	25	
ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ	41	18	17	14	14	5	10	7	5	
ΑΛΛΟΔΑΠΗ	0				0	1	1	0	1	
ΑΓΝΩΣΤΟ	1				0	0	0	0	0	

**Πίνακας 29. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ
ΤΕΛΕΣΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ**

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ	239	303	378	438	363	279	279	412	355	
ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ	358	272	277	242	224	140	120	195	160	
ΑΓΝΩΣΤΗ / ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΔΟΣ	116	102	158	176	214	134	117	264	213	

**Πίνακας 30. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ
ΤΕΛΕΣΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ**

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΕΤΟΣ									
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996	
10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ	21	22	24	26	18	9	18	27	19	
ΚΑΤΩ ΤΩΝ 10000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ	38	17	12	17	9	6	7	3	3	
ΑΓΝΩΣΤΗ / ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΔΟΣ	1	0	2	1	6	3	6	4	9	

**Πίνακας 31. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ,
ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ**

ΧΩΡΑ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ	4	1	0	3	1	5
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	4	11	3	11	8	15
ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	3	0	0	1	0	2

**Πίνακας 32. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ,
ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΚΑΙ ΧΩΡΑ ΜΟΝΙΜΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ**

ΧΩΡΑ	ΕΤΟΣ					
	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΕΣ ΧΩΡΕΣ	0	0	0	0	0	0
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	2	0	1	1	0	1
ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	0	0	0	0	0	0

**Πίνακας 33. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ
ΦΥΛΟ¹²**

ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	229	236	290	316	253	189	182	286	248
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	3	2	4	1	3	2	2	2	3

**Πίνακας 34. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ
ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ
ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ**

ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	59	49	42	78	64	34	35	51	41
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	19	15	18	16	19	8	7	15	14
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	5	5	17	7	13	6	13	9	8
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	0	2	6	5	7	3	7	1	3
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΑΝΩ	0	3	6	4	3	4	13	4	4

¹² Για τα έτη 1960 και 1965 λείπουν τα στοιχεία περί υποτροπής των καταδικασθέντων παρά των Ποινικών Δικαστηρίων Αθηνών – Πειραιώς.

Πίνακας 35. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	1	0	0	1	1	1	1	1	1
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	0	0	0	0	1	0	0	0	0
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΚΑΙ ΑΝΩ	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Πίνακας 36. ΥΠΟ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	49	49	66	68	47	47	30	58	51
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	25	37	36	38	31	47	19	49	40
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	24	24	45	39	16	16	13	34	31
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	15	17	28	26	20	7	13	22	9
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ	23	35	26	35	33	17	32	43	47

Πίνακας 37. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

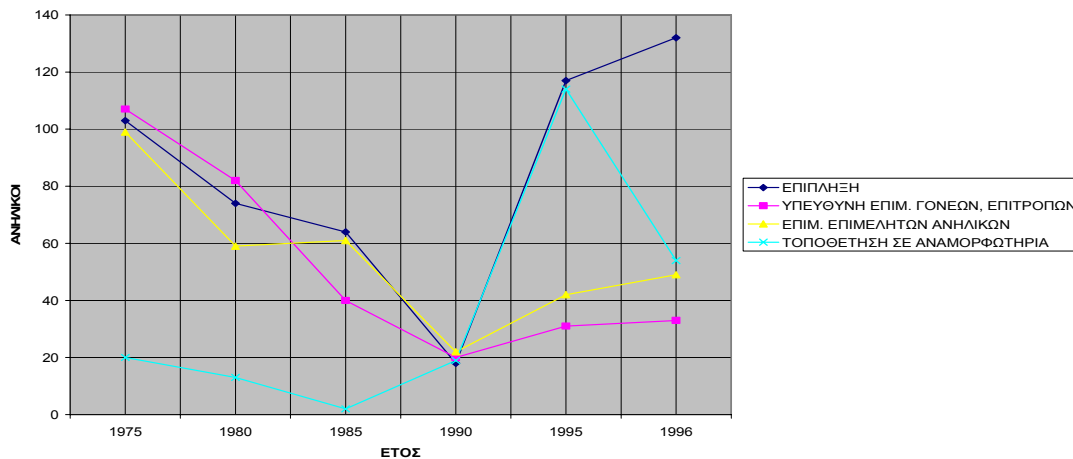
ΥΠΟΤΡΟΠΗ	ΕΤΟΣ								
	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΜΙΑ ΦΟΡΑ	0	2	2	0	1	0	0	0	0
ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ	1	0	0	0	0	0	0	0	0
ΤΡΕΙΣ ΦΟΡΕΣ	0	0	1	0	0	1	0	1	1
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΦΟΡΕΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΠΕΝΤΕ ΦΟΡΕΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΚΑΙ ΑΝΩ	1	0	1	0	0	0	0	0	1

Πίνακας 38. ΑΓΝΩΣΤΗ ΥΠΟΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

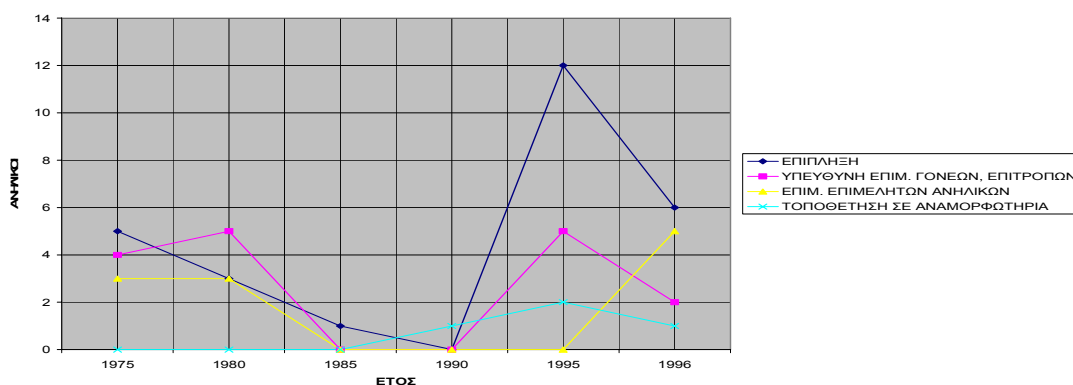
ΦΥΛΟ	ΕΤΟΣ						
	1970	1975	1980	1985	1990	1995	1996
ΑΝΔΡΕΣ	4	4	0	0	0	0	0
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	0	0	0	0	0	0	0

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

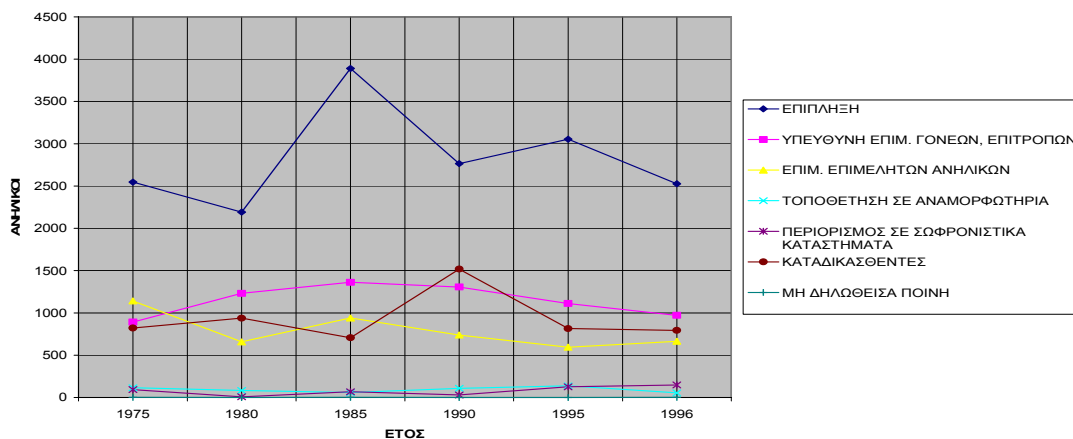
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ
ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ**

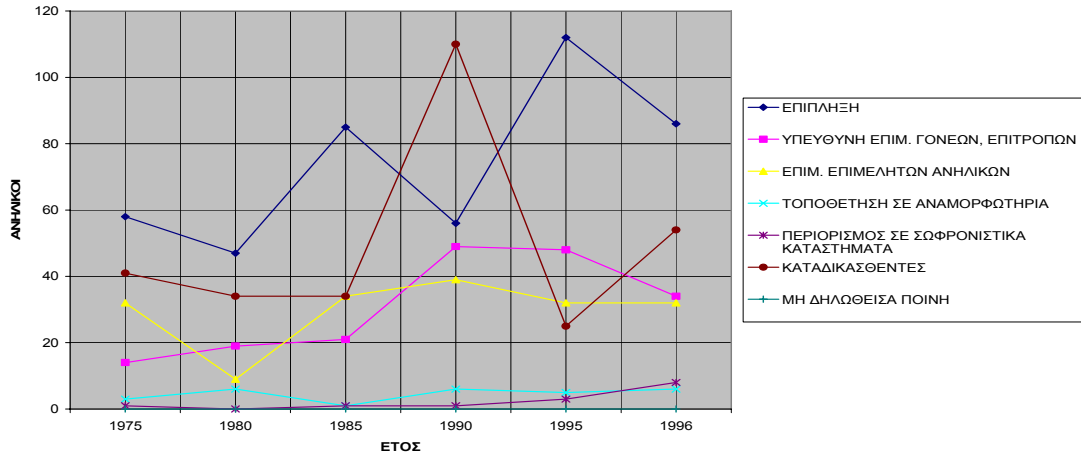
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ
ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ**

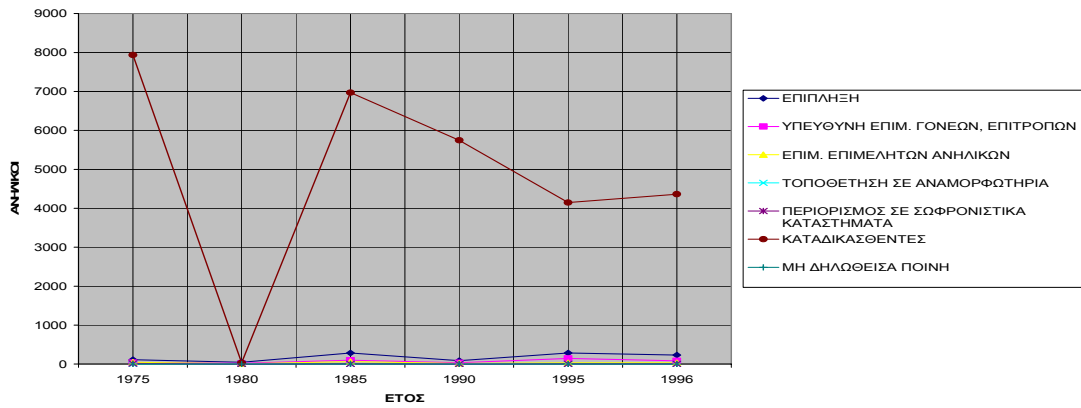
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ
ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ**

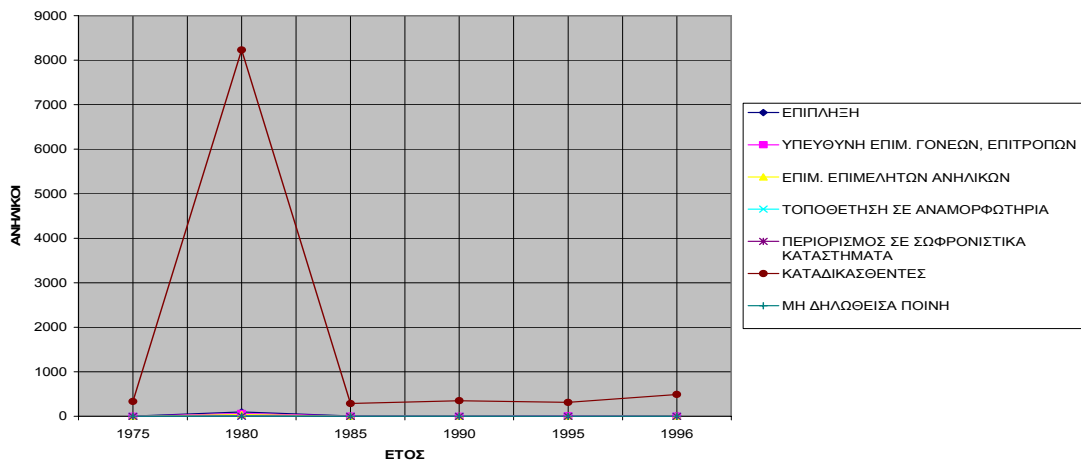
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

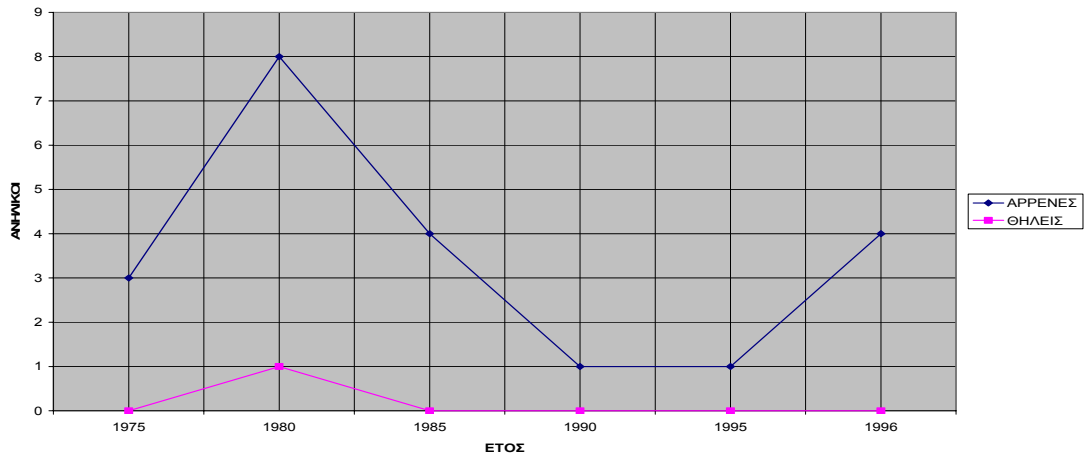
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

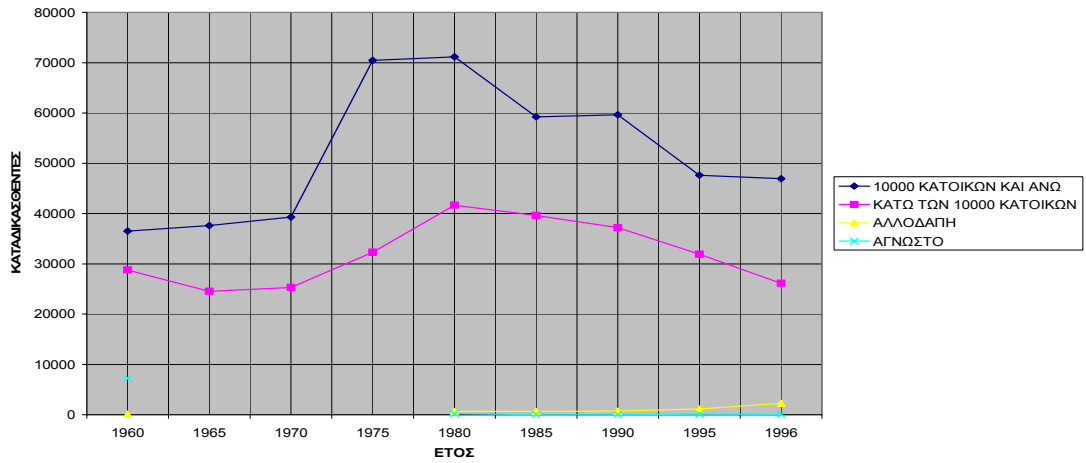
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15. ΑΝΗΛΙΚΑ ΘΗΛΥ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

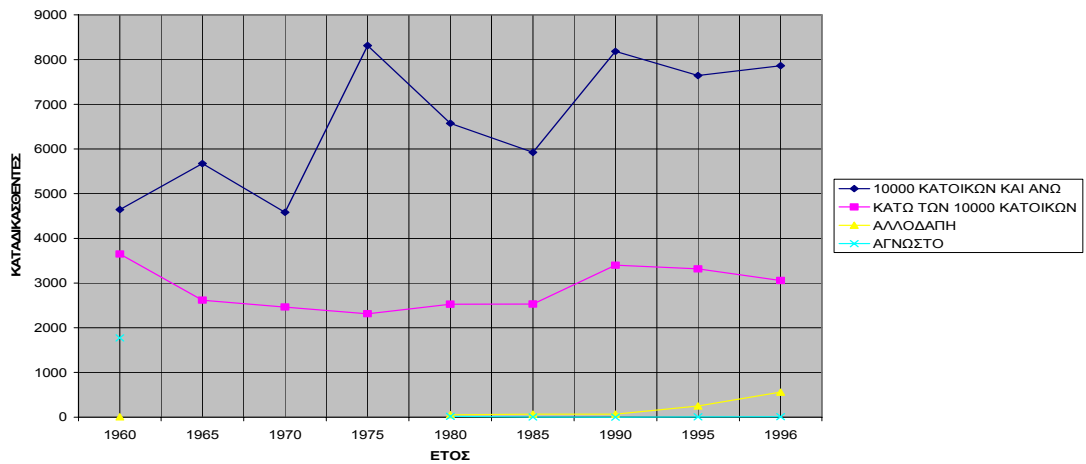
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

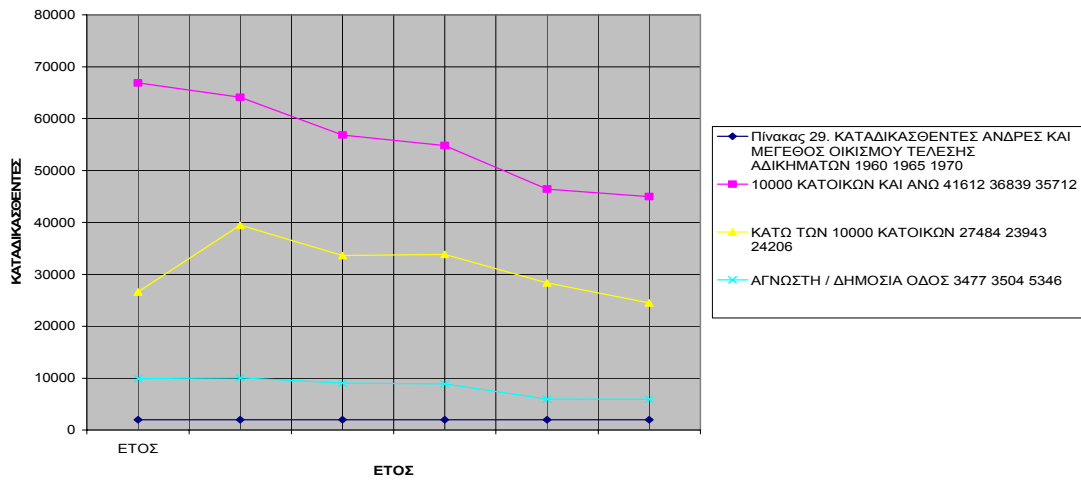
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 27. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

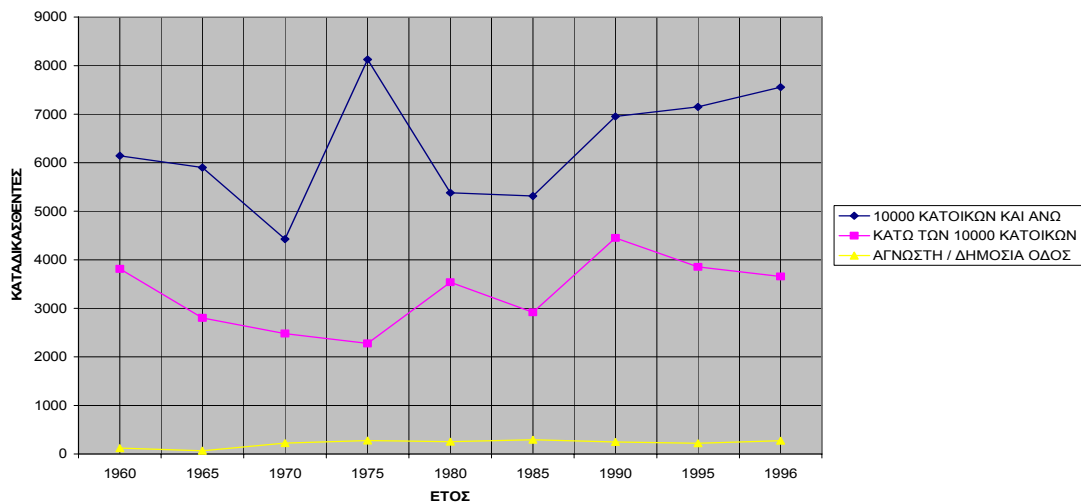
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 28. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

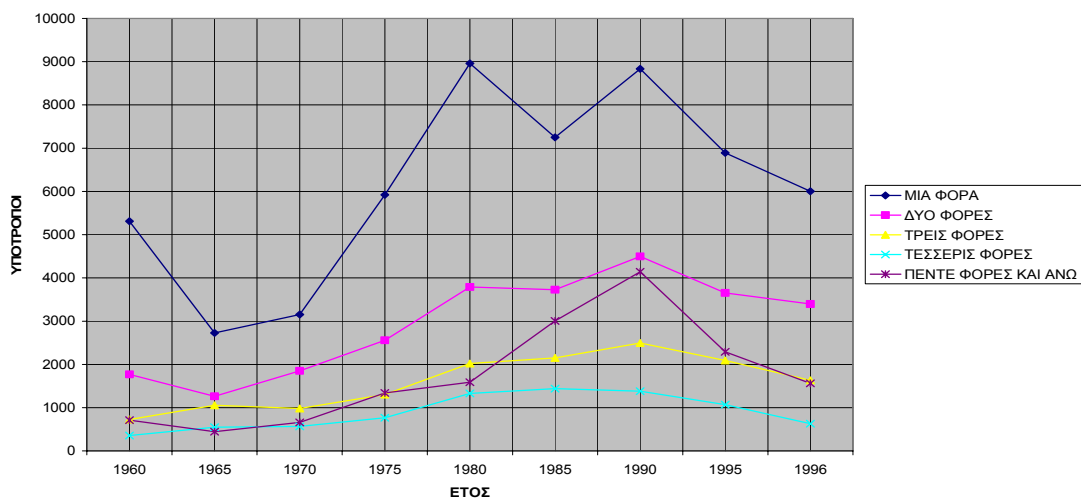
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 29. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

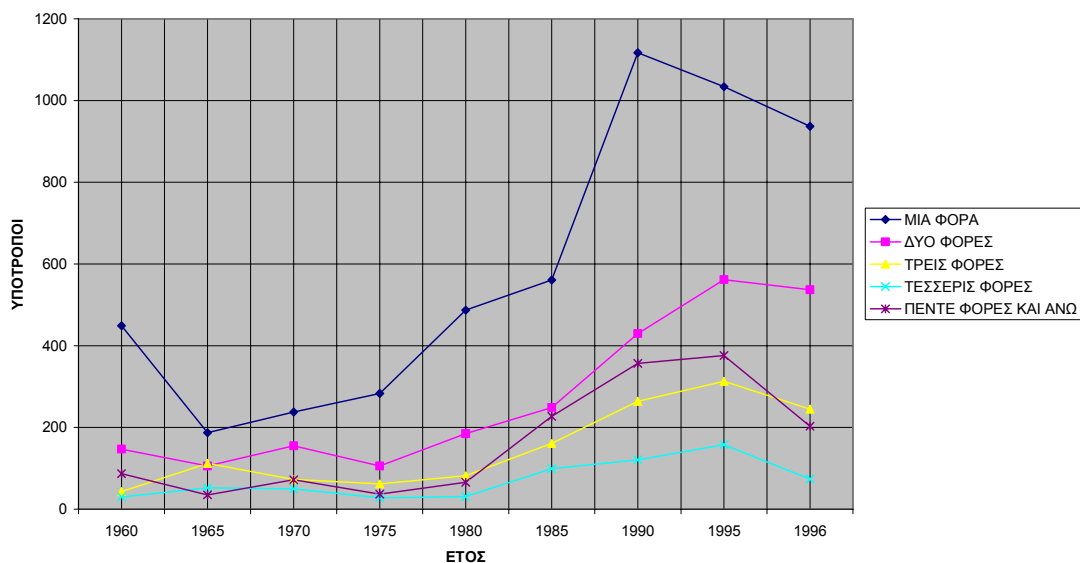
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 30. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

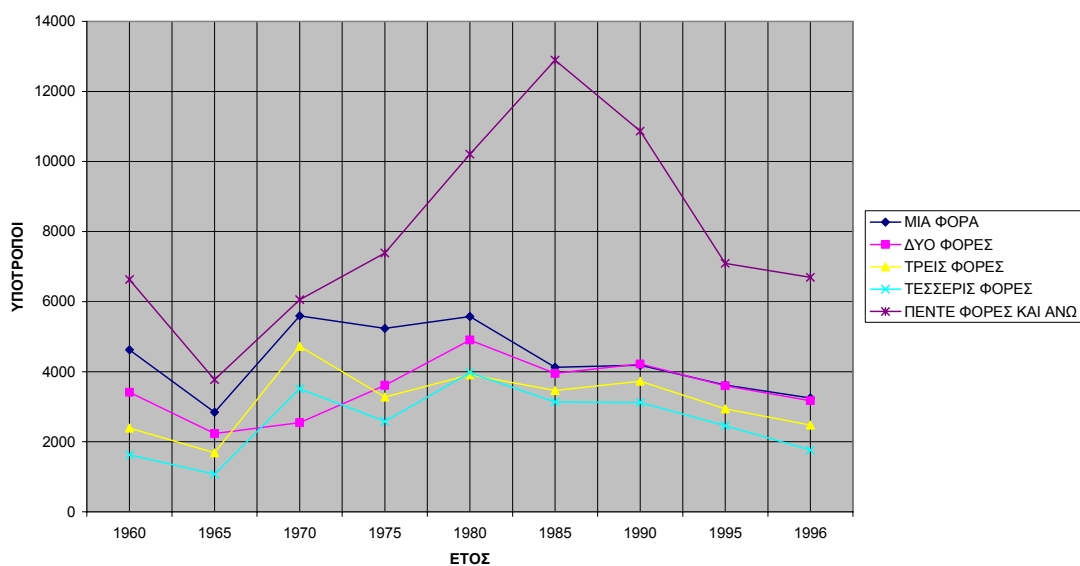
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 34. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

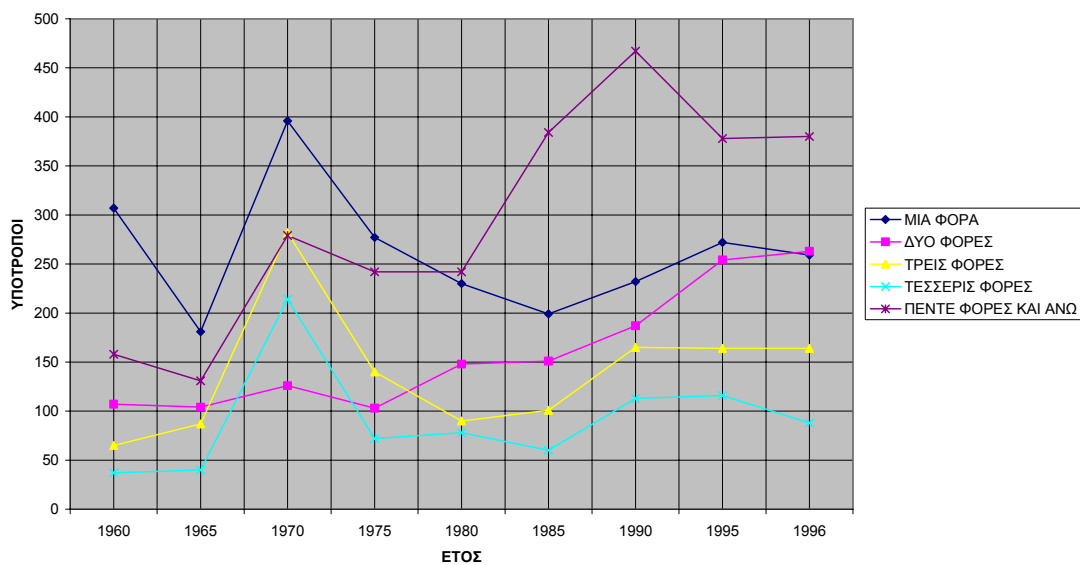
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 35. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

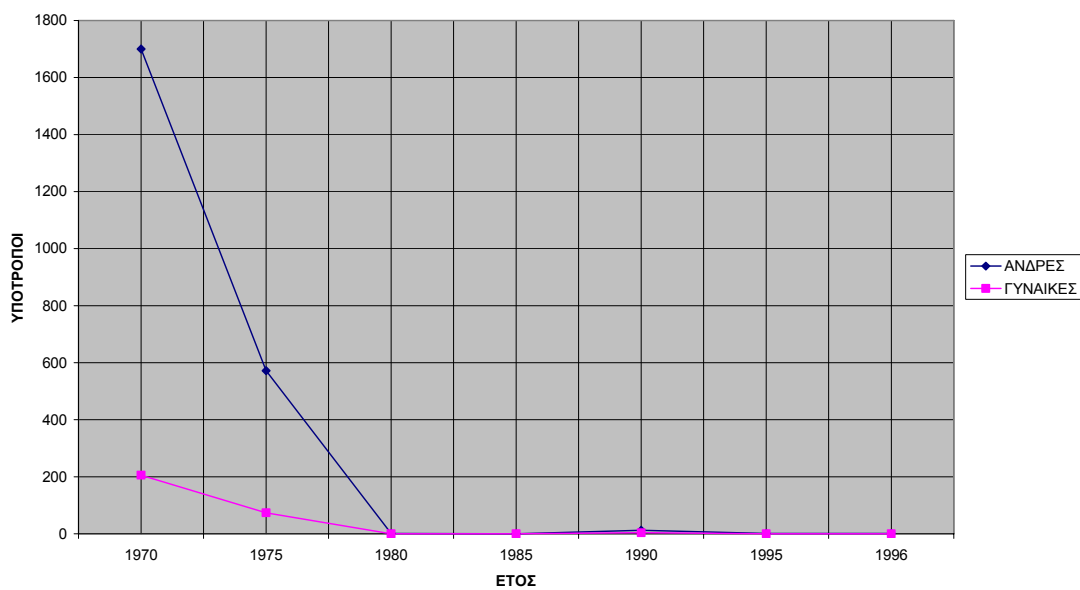
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 36. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 37. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

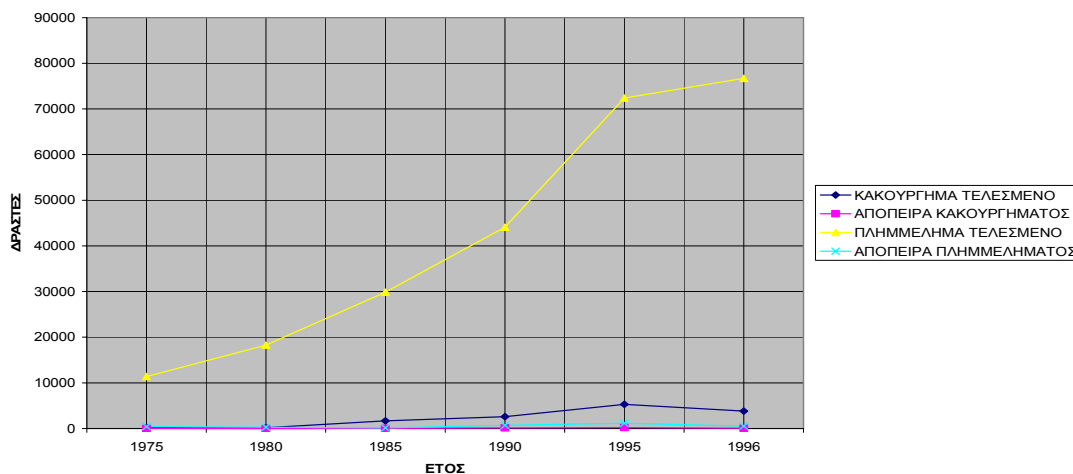

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 38. ΑΓΝΩΣΤΗ ΥΠΟΤΡΟΠΗ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

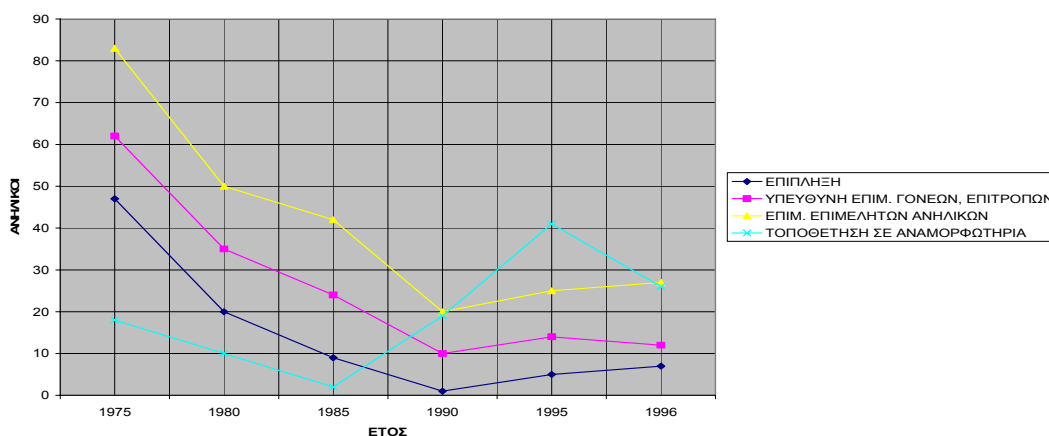

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

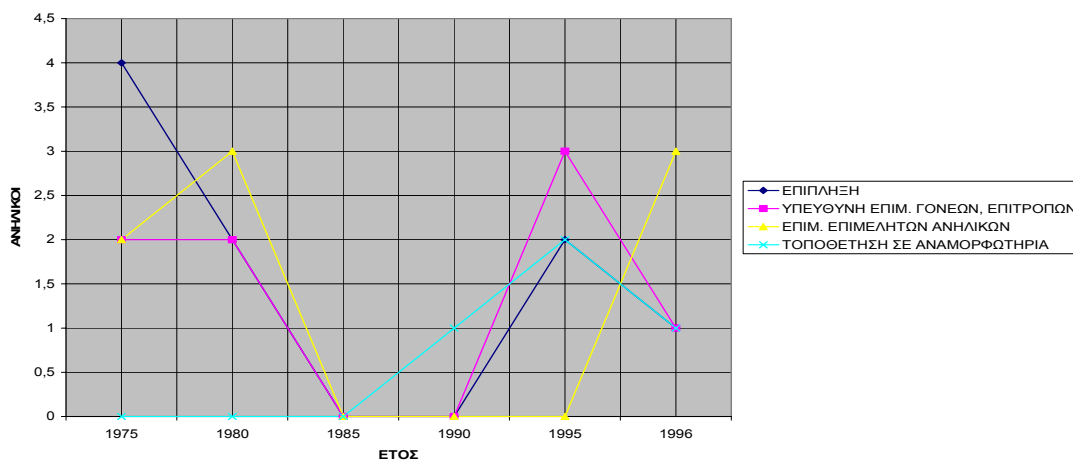
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ/ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΔΡΑΣΤΕΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ**

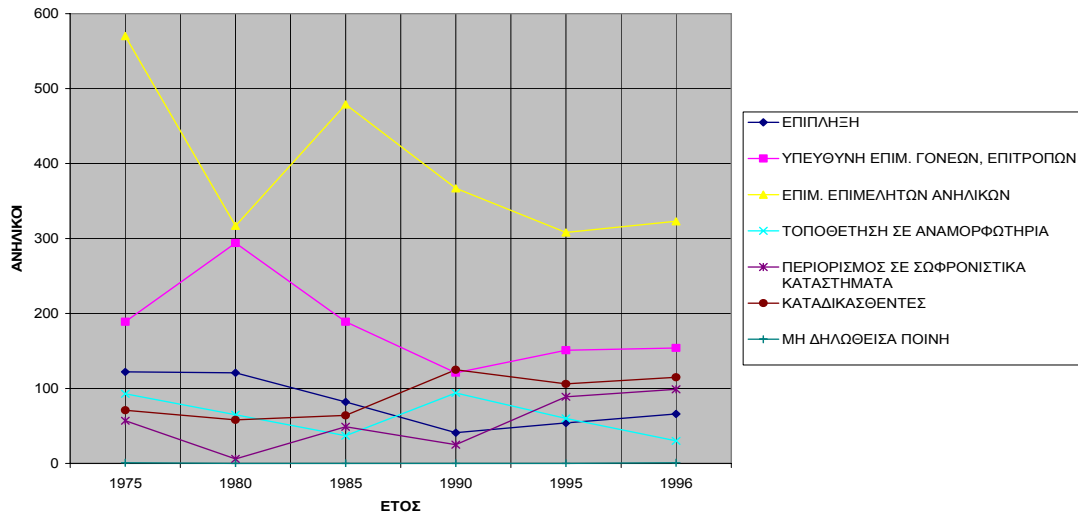
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ
ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ**

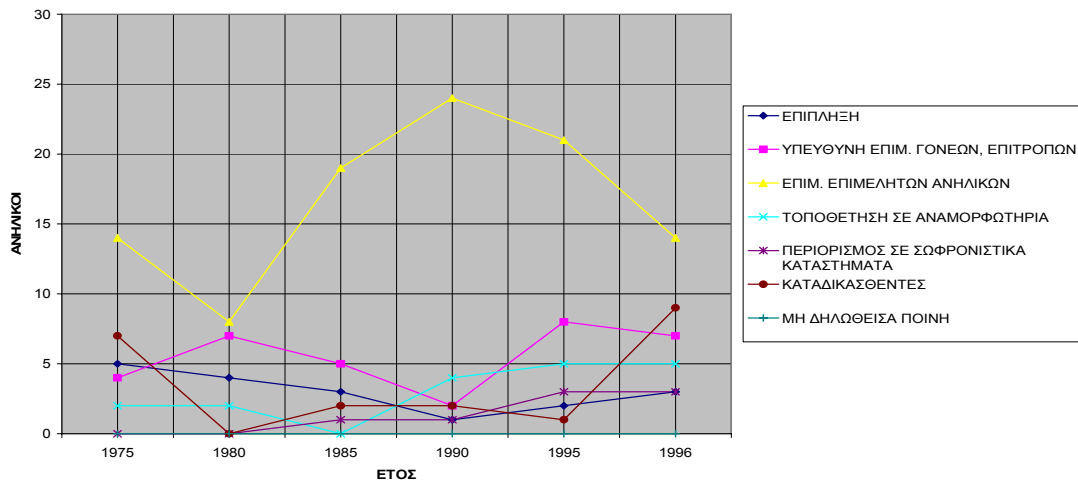
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΘΗΛΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ
ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ**

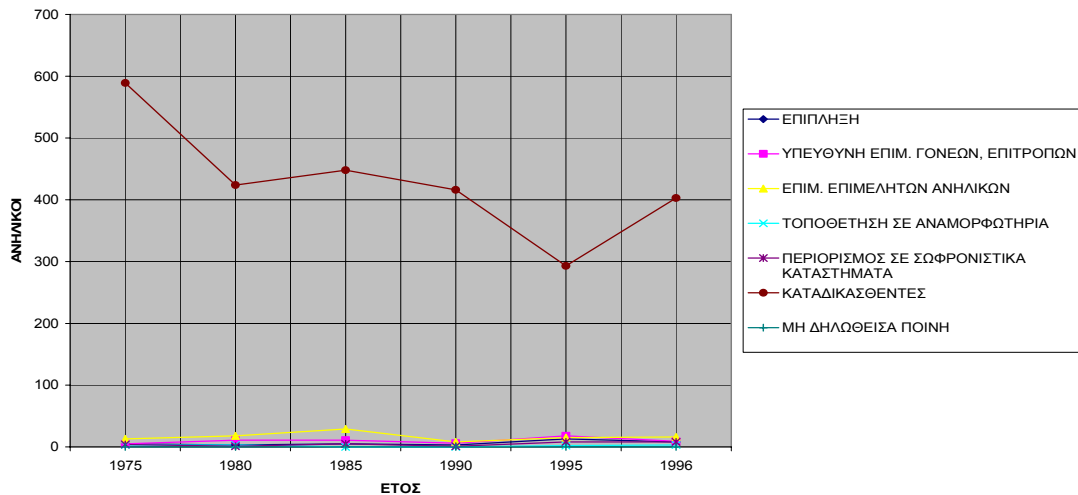
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

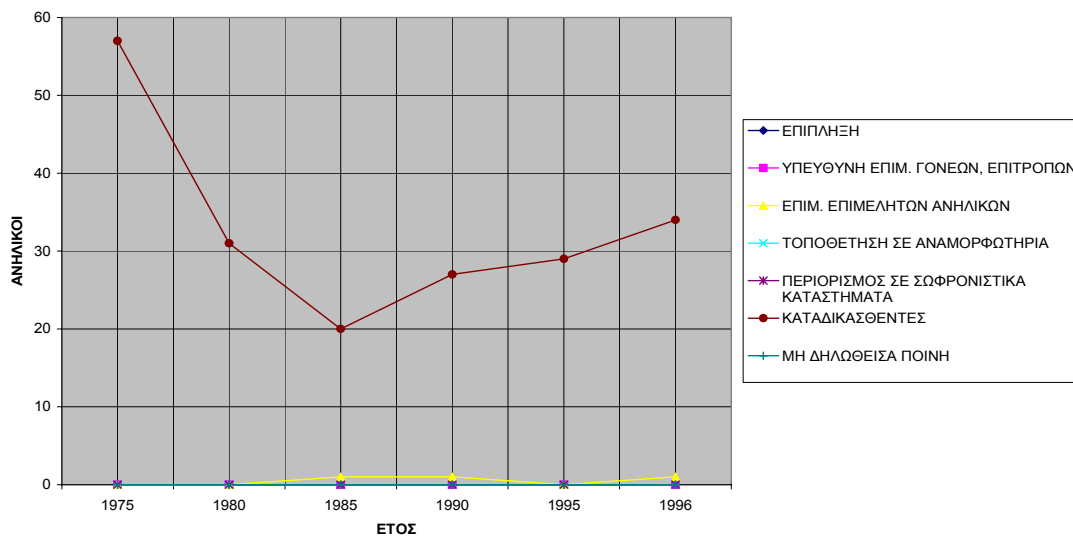
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΘΗΛΕΙΣ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

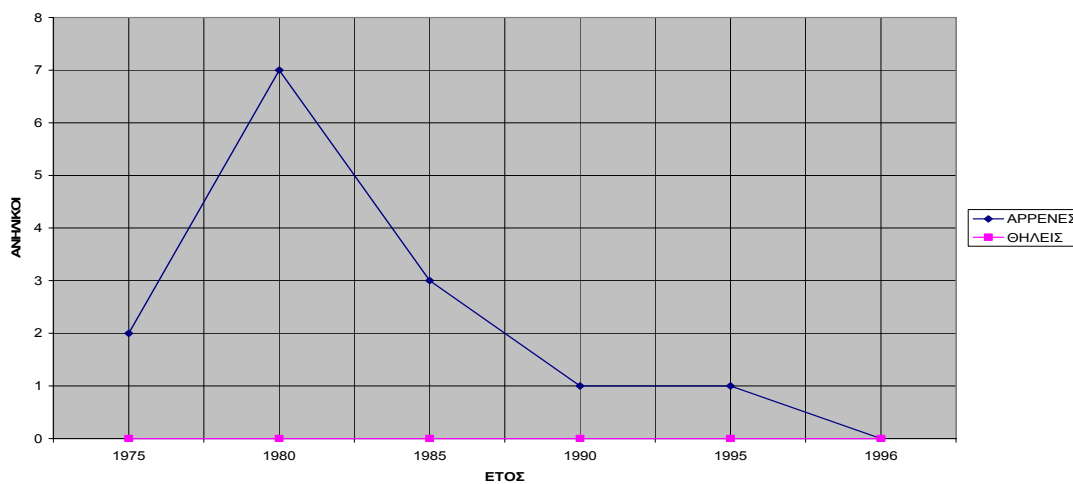
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

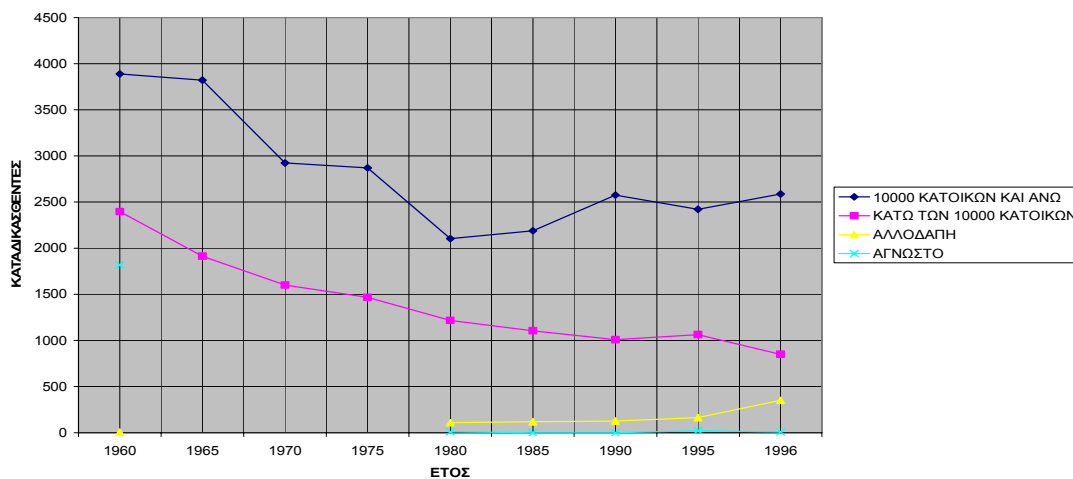
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΘΗΛΕΙΣ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

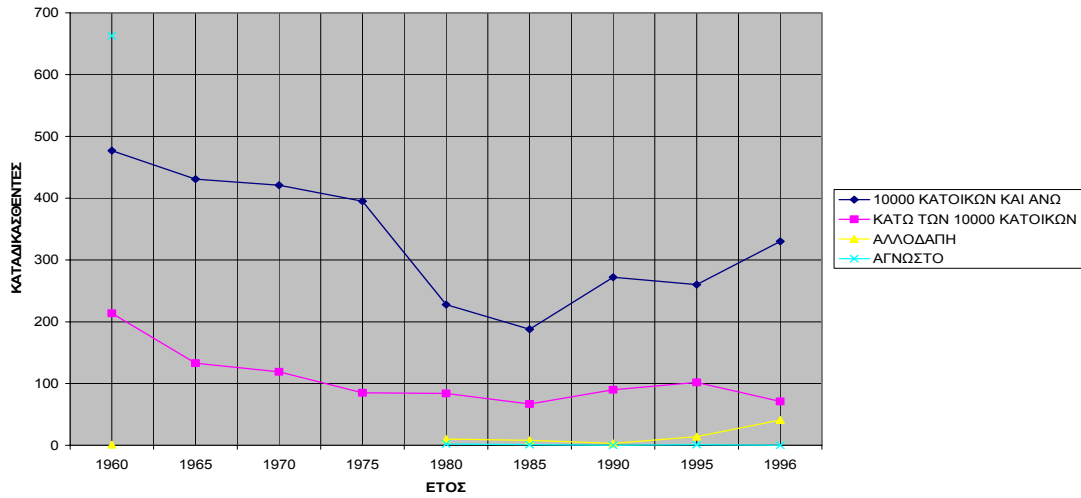
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

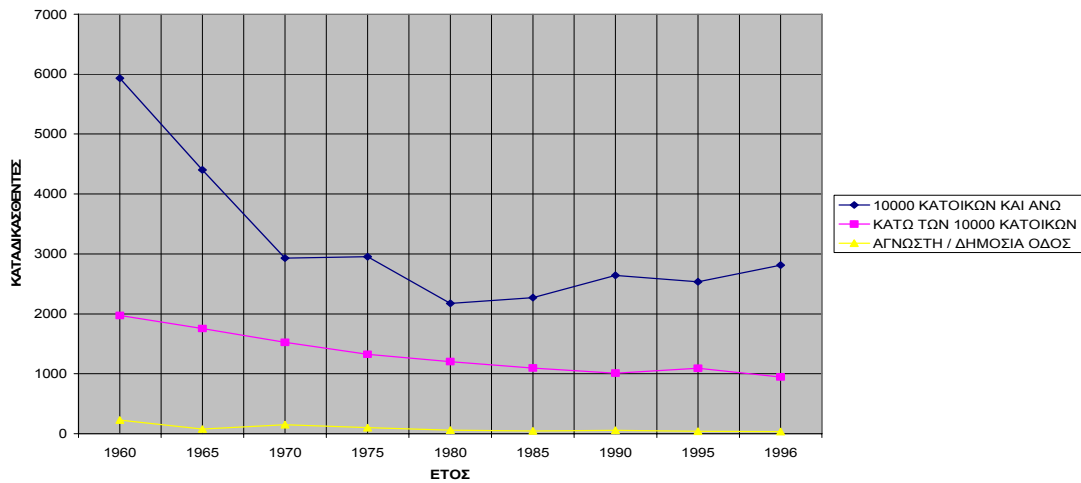
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 27. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

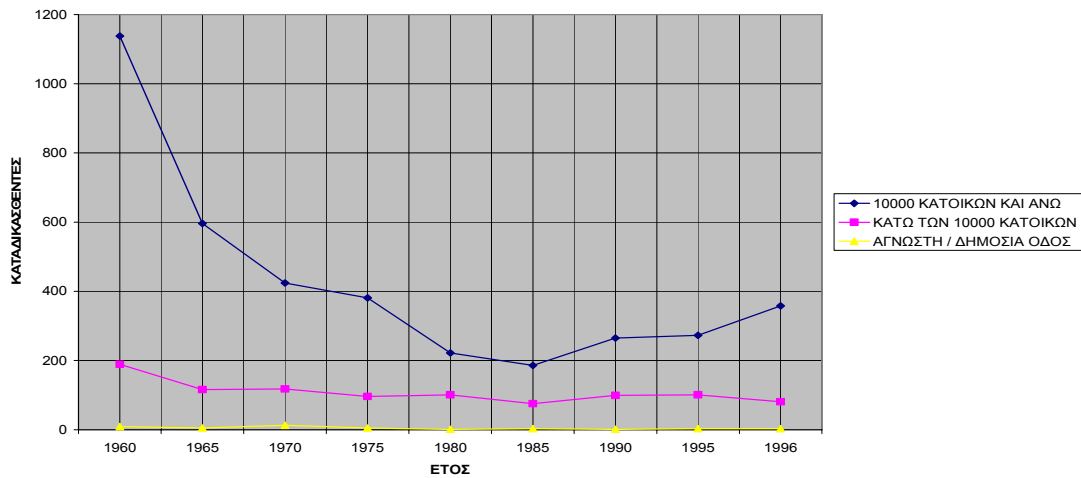
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 28. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

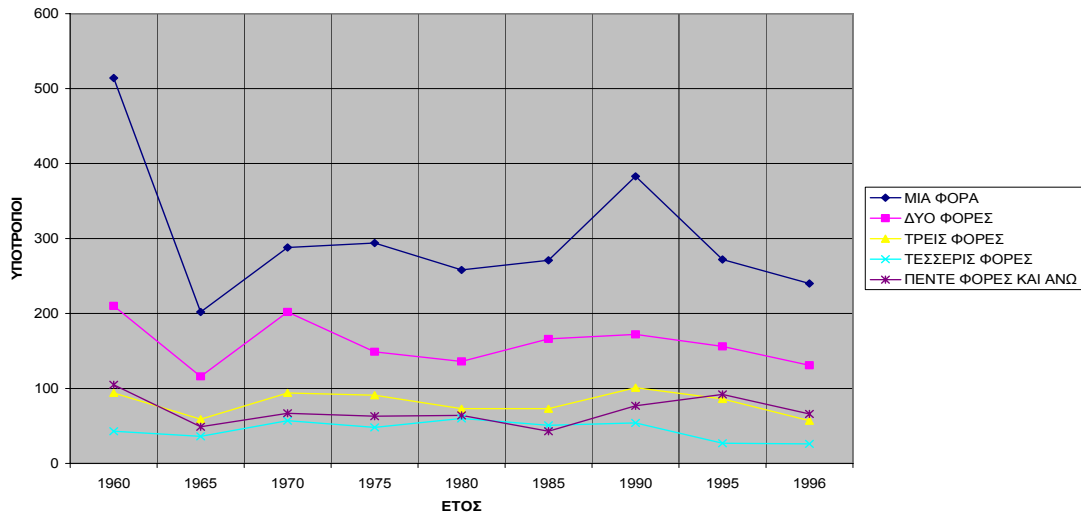
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 29. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

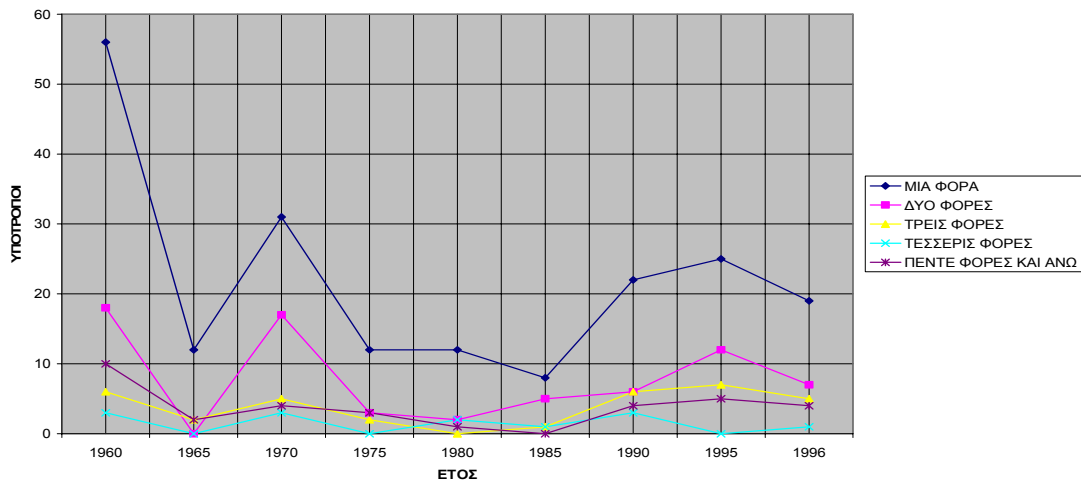
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 30. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

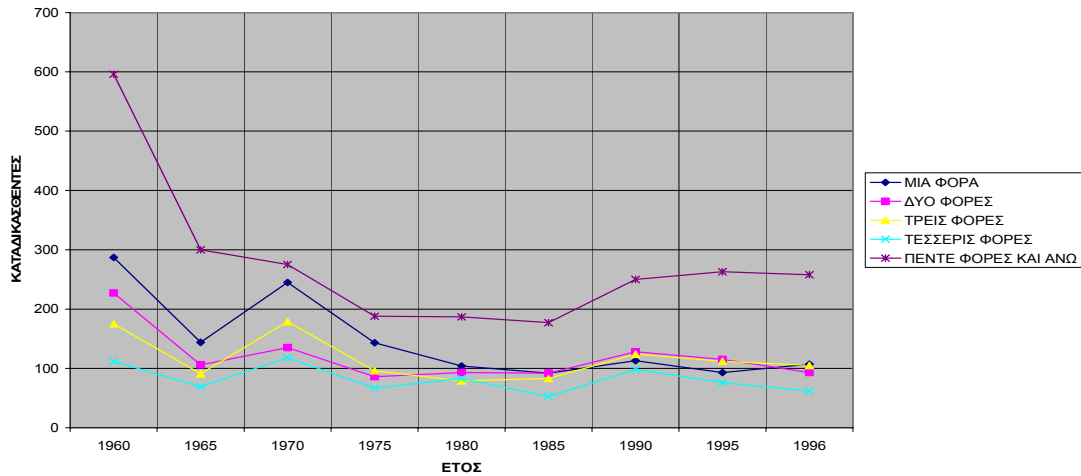
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 34. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΞΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

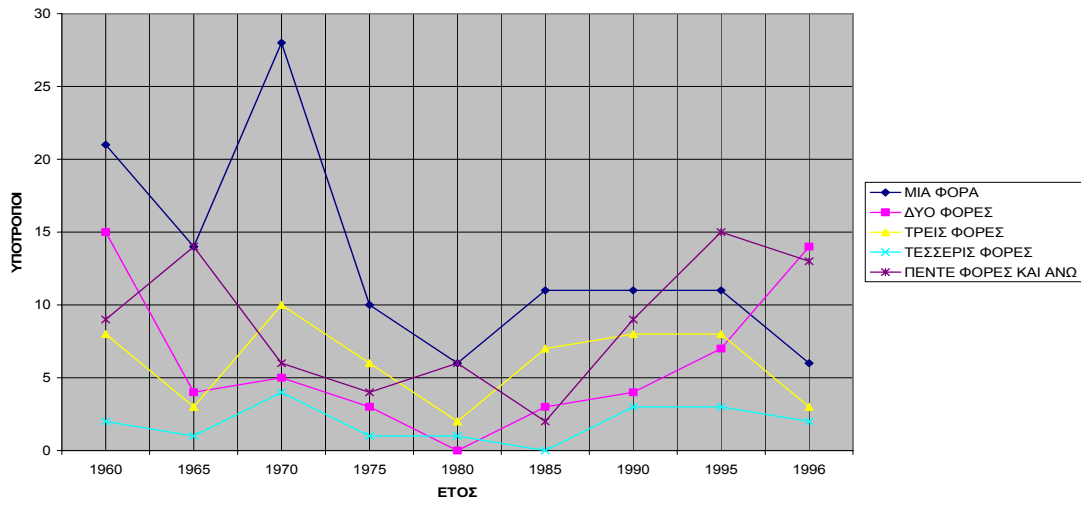
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 35. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΞΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

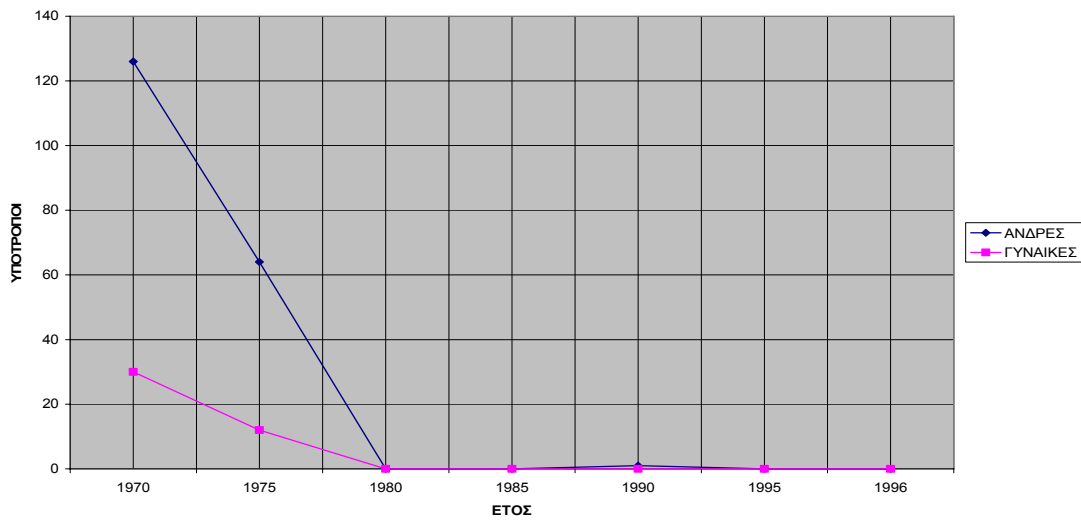
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 36. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΞΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 37. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

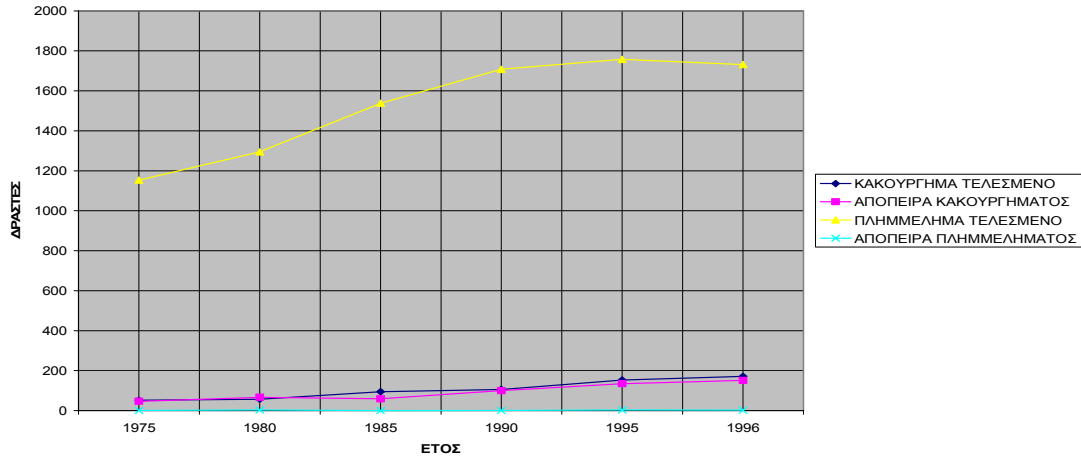

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 38. ΑΓΝΩΣΤΗ ΥΠΟΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

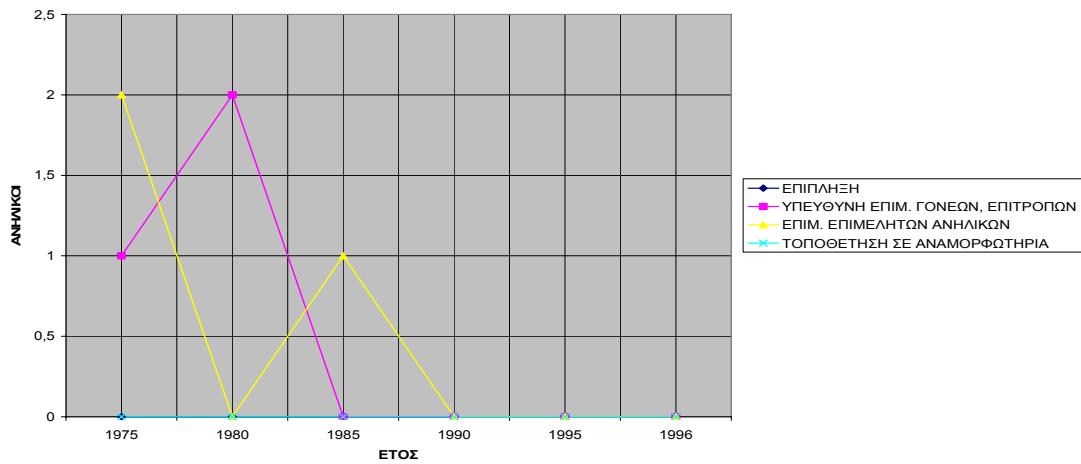

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

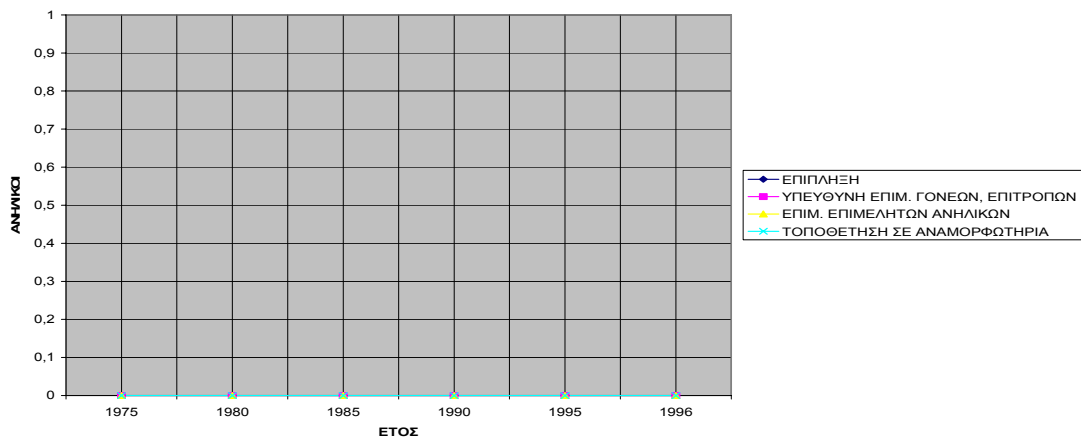
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. ΦΕΡΟΜΕΝΟΙ/ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΟΙ ΔΡΑΣΤΕΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΑΔΙΚΗΜΑΤΟΣ**

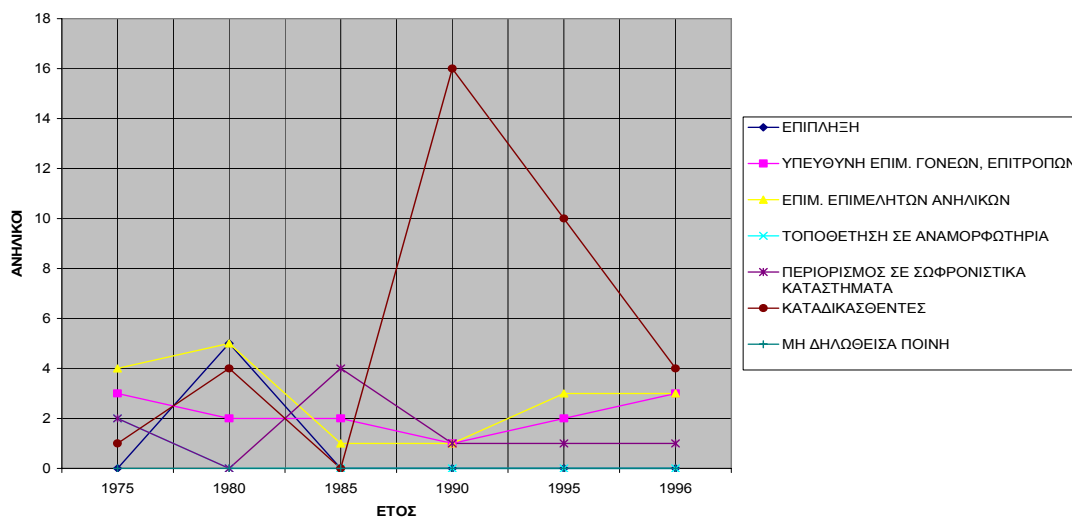
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ
ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ**

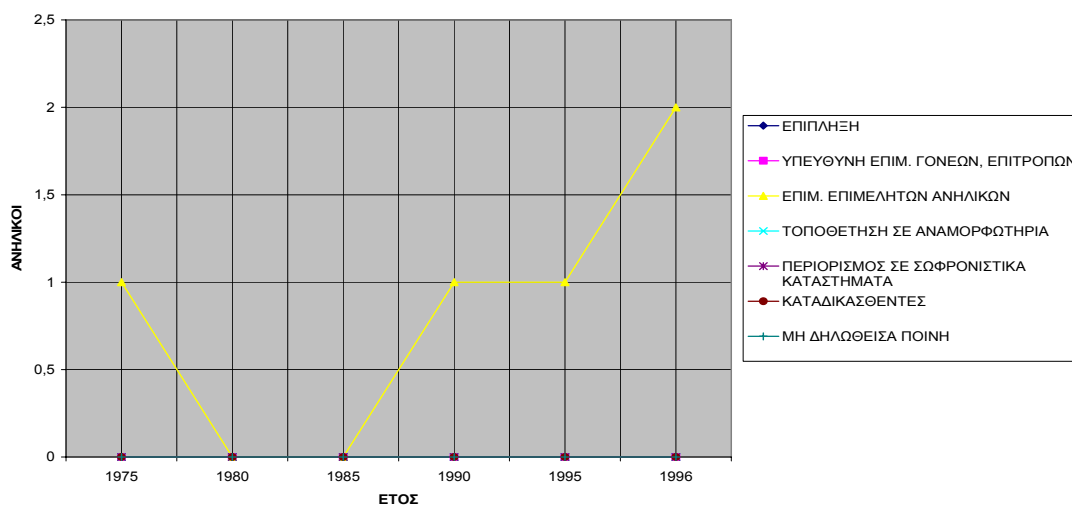
**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΘΗΛΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 12 ΕΤΩΝ
ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ**

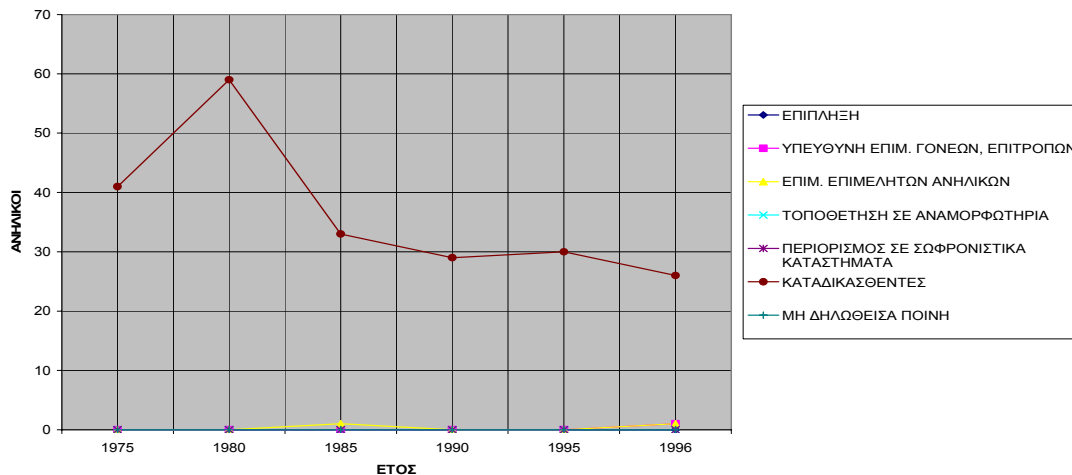
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

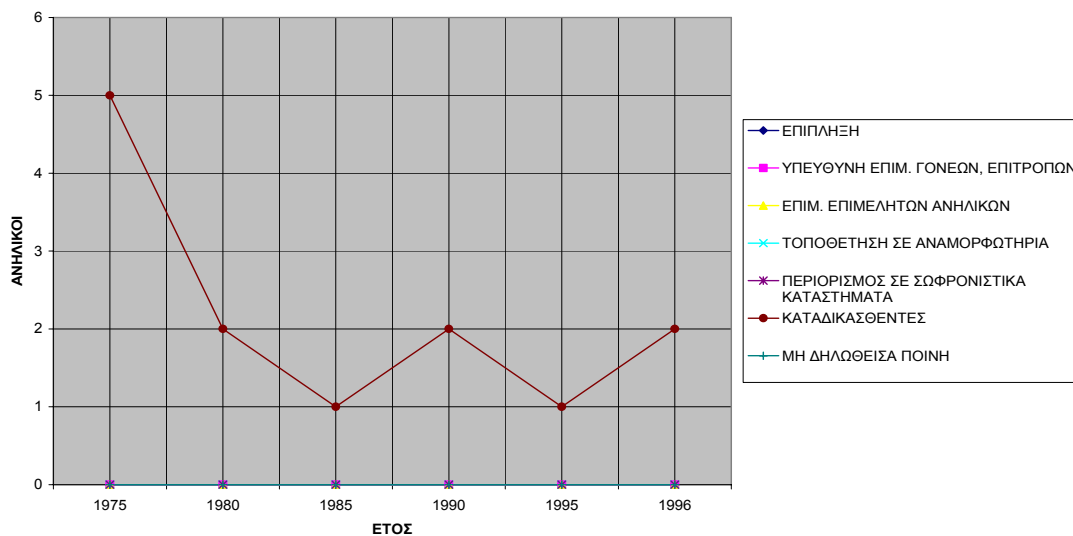
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΘΗΛΕΙΣ 13-17 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

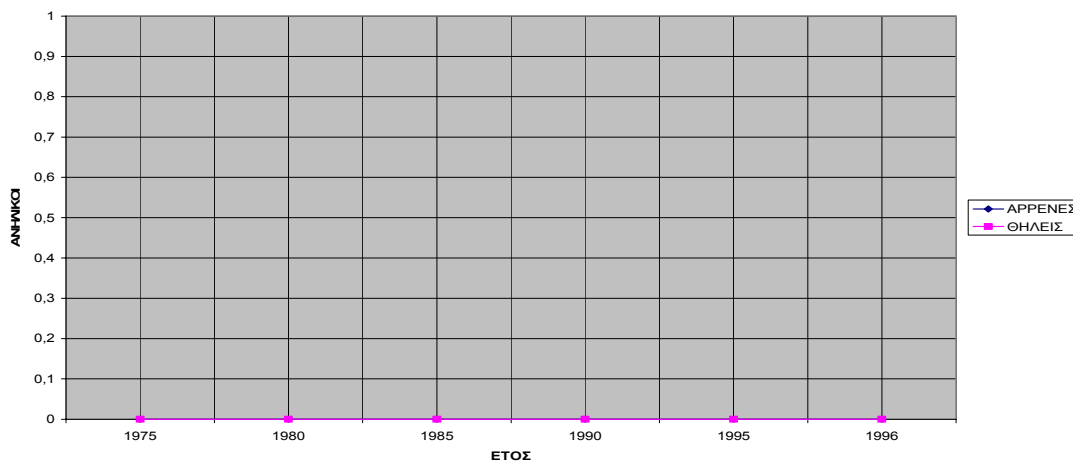
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΑΡΡΕΝΕΣ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

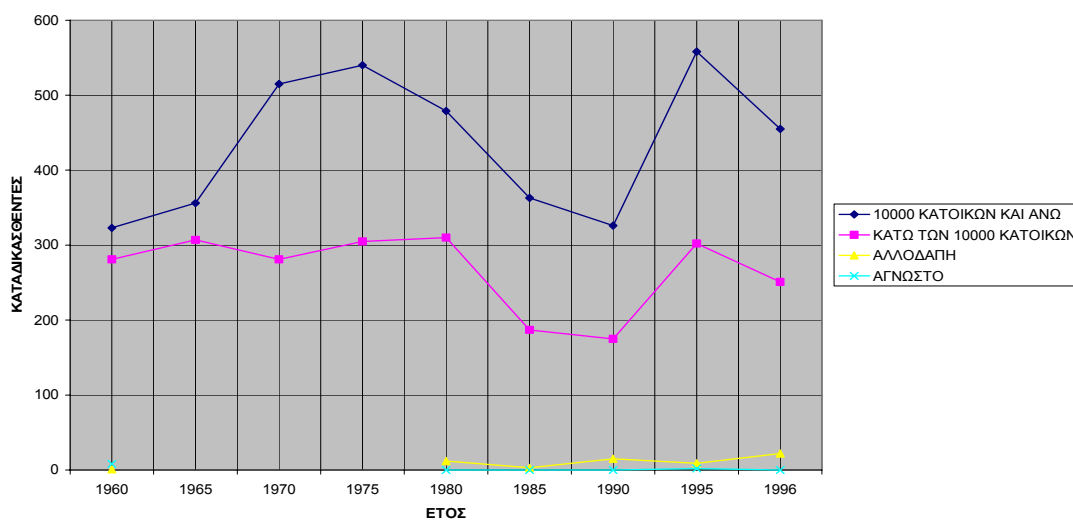
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΘΗΛΕΙΣ 18-20 ΕΤΩΝ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ Ή ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ

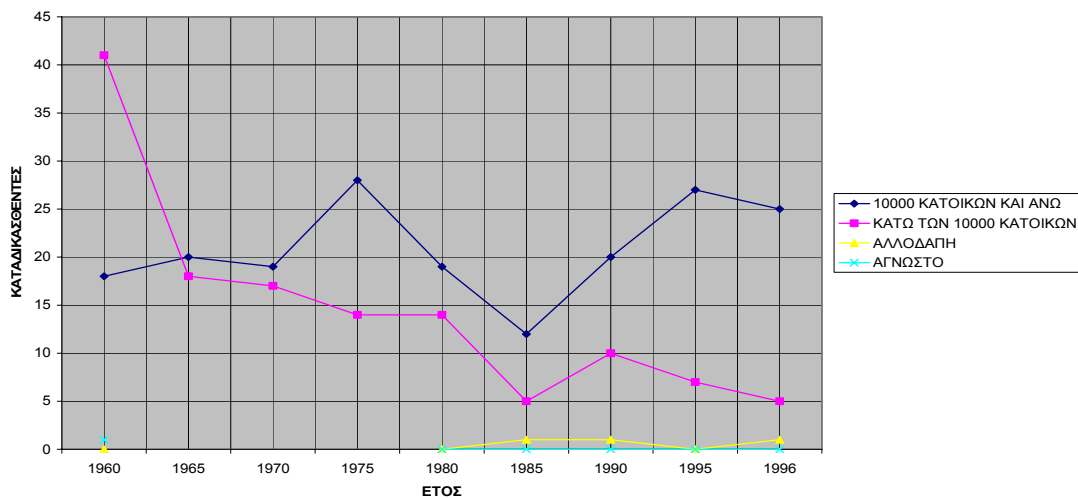
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16. ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΕΣ ΣΕ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

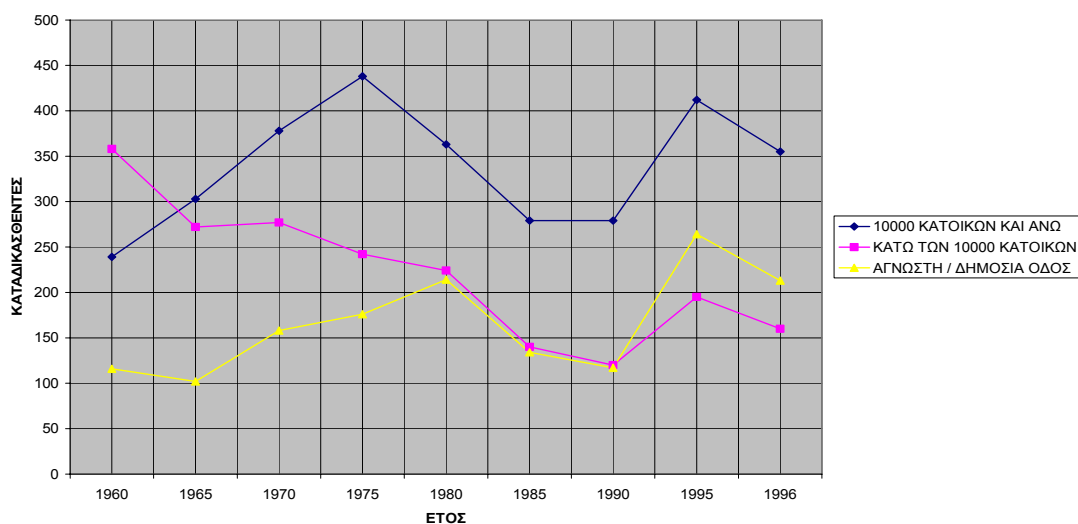
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 27. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

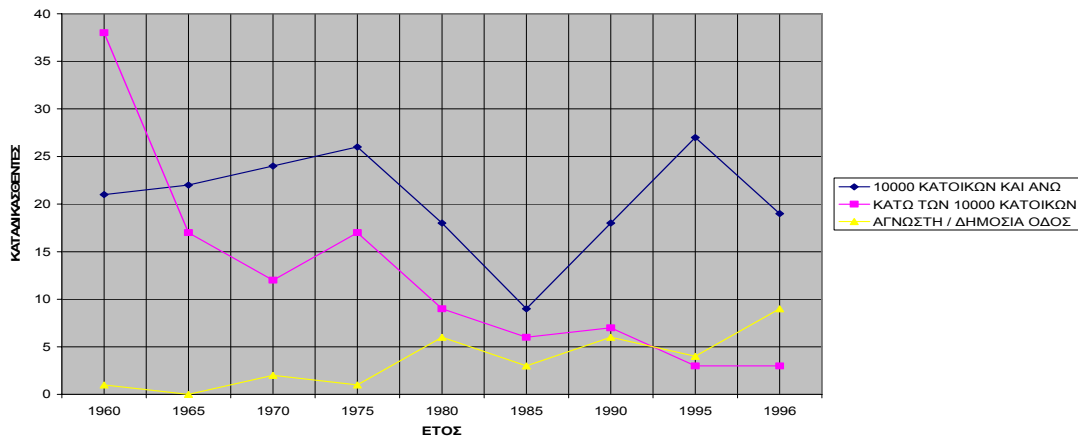
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 28. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

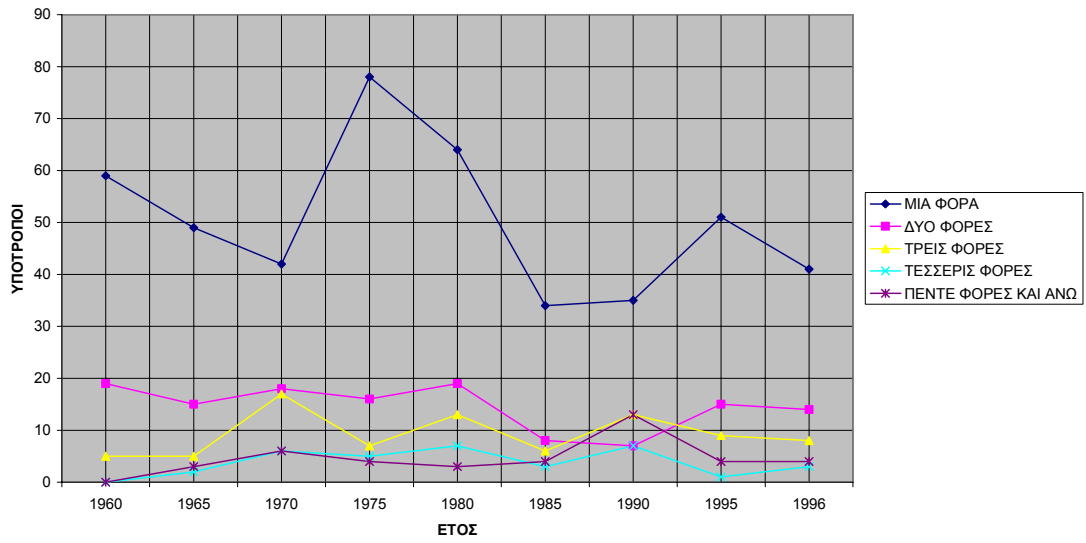
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 29. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

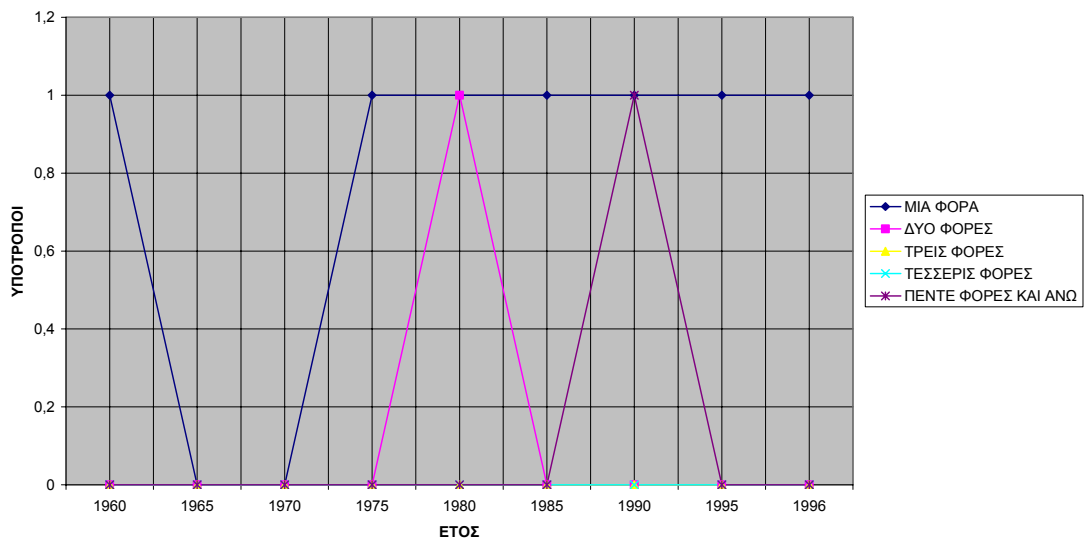
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 30. ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΕΛΕΣΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

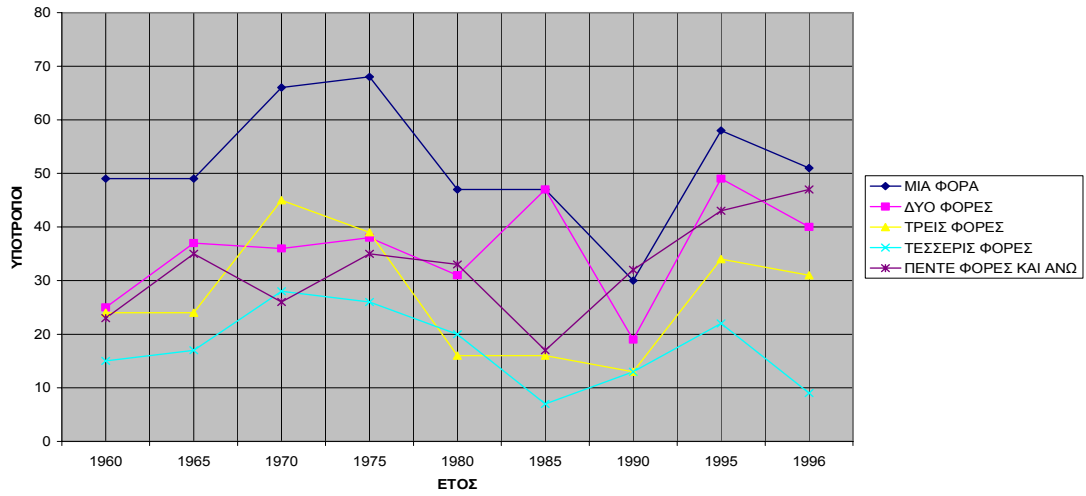
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 34. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

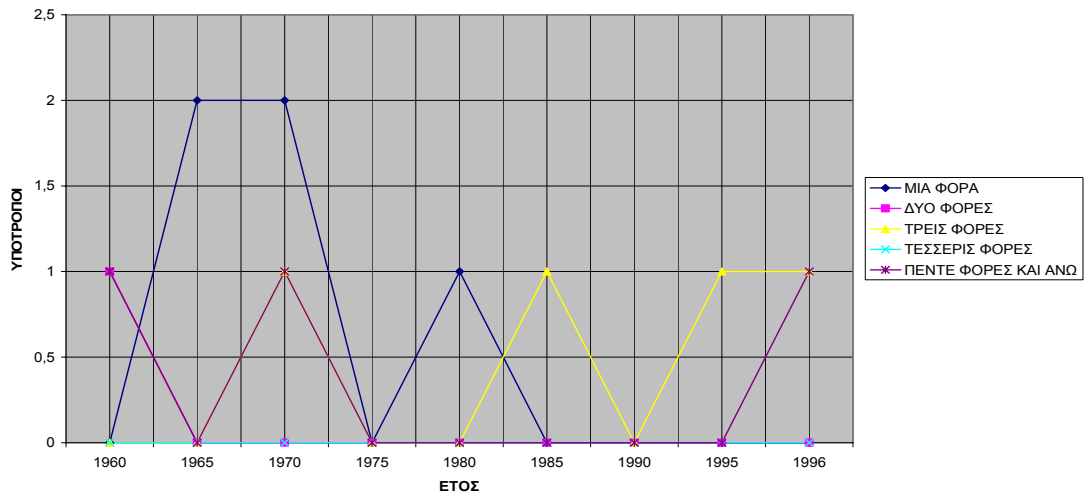
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 35. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΜΕΧΡΙ 5 ΕΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 36. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 37. ΥΠΟΤΡΟΠΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΕΙ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΕ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΑΝΩ ΤΩΝ 5 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 38. ΑΓΝΩΣΤΗ ΥΠΟΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ

